

รายงานการวิจัย

เรื่อง

บทบาทของสื่อมวลชนในการเผยแพร่และปลูกฝังค่านิยมที่พึงประสงค์ต่อเยาวชนไทย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ บำรุง สุขพรรณ

โครงการวิจัยนี้ได้รับทุนอุดหนุนการวิจัย

จาก

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

ปีงบประมาณ ๒๕๒๕

คำนำ

โครงการวิจัยเรื่อง "บทบาทของสื่อมวลชนในการปลูกฝังค่านิยมที่พึงประสงค์ต่อเยาวชนไทย" การจัดทำโครงการวิจัยนี้ผู้วิจัยได้พิจารณาเห็นว่า นโยบายของรัฐบาลปัจจุบันกำลังเร่งรัดปลูกฝังค่านิยมพื้นฐาน คุณธรรมและส่งเสริมเอกลักษณ์ไทย ดังนั้น ถ้าได้ศึกษาบทบาทของสื่อมวลชนในฐานะผู้นำในค่านิยมที่ควรส่งเสริมและปลูกฝังค่านิยมพื้นฐานมากน้อยเพียงใดจะเกิดประโยชน์ต่อส่วนราชการที่จะเผยแพร่และส่งเสริมปลูกฝังค่านิยม คุณธรรมตลอดจนเอกลักษณ์ของชาติ

หวังว่ารายงานการวิจัยจะเกิดประโยชน์แก่ผู้สนใจในการศึกษาและสื่อมวลชนส่วนราชการต่าง ๆ ที่จะใช้ในการนำใช้สื่อมวลชนเพื่อปลูกฝังค่านิยมเป็นอย่างมาก

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ บำรุง สุขพรรณ
คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

หัวข้อการวิจัย : บทบาทของสื่อมวลชนในการเผยแพร่และปลูกฝังค่านิยมที่พึงประสงค์
ต่อเยาวชนไทย

ชื่อผู้วิจัย : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ บำรุง สุขพรรณ
คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

ผู้สนับสนุนการวิจัย : สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

ประจำปีงบประมาณ : ๒๕๒๕

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยเรื่องนี้ได้ศึกษาจากนักเรียนระดับมัธยมศึกษาสังกัดส่วนกลาง
กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน ๑๐๔ โรงเรียน เก็บตัวอย่างนักเรียนที่ศึกษา
อยู่ในระดับ ม.๔ - ม.๖ จำนวนแบบสอบถาม ๑,๐๐๐ ตัวอย่าง แล้วนำมาวิเคราะห์ ผลการ
วิจัยพบว่า

๑. นักเรียนได้รับข่าวสารเกี่ยวกับค่านิยมและคุณธรรมจากสื่อมวลชนประเภท
วิทยุและโทรทัศน์มากที่สุด ได้รับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ ภาพยนตร์และสิ่งพิมพ์น้อย
๒. ค่านิยมพื้นฐานและคุณธรรม นักเรียนนำไปใช้มากที่สุดคือการแสดงความ
รักชาติและเห็นคุณค่าศาสนาและพระมหากษัตริย์ รองลงมาคือค่านิยมเกี่ยวกับการพึ่งตนเอง
การขยันหมั่นเพียรและมีความรับผิดชอบ การประหยัดและการออม การมีระเบียบวินัยและ
เคารพกฎหมาย และการปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา
๓. นักเรียนจะจัดกิจกรรมและนิทรรศการเพื่อเผยแพร่คุณธรรมและค่านิยมพื้นฐาน
ในโรงเรียนอย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง ทั้งในโอกาสวันสำคัญของทางราชการและวันสำคัญทาง
ศาสนา ส่วนการเผยแพร่ความรู้นั้น ส่วนใหญ่นักเรียนจะเผยแพร่แก่เพื่อน ๆ ในโรงเรียนและ
ญาติในครอบครัว
๔. ความดีในการรับข่าวสารค่านิยมและคุณธรรมส่วนใหญ่ นักเรียนได้รับข่าว
สารทุกวันจากวิทยุและโทรทัศน์ ส่วนเนื้อหาของสื่อมวลชนนี้ นักเรียนขอให้เพิ่มเนื้อหาในหนังสือ
พิมพ์และภาพยนตร์ให้มากขึ้น เพราะปัจจุบันมีน้อยหรือไม่มีเลย สำหรับวิธีการเผยแพร่นั้น

นักเรียนขอให้ใช้รูปแบบในการเผยแพร่คุณธรรมให้ใช้ความรู้สึบบั่นเหิงมากที่สุด ใช้ประเภทเพลงลูกทุ่ง และใช้รายการแสดงประกอบ

๕. นักเรียนขอให้รัฐบาลกำหนดนโยบายการใช้สื่อมวลชนที่แน่นอนและมากขึ้น ให้มีการรณรงค์โดยต่อเนื่อง ใช้ข้อความและภาษาง่าย ๆ แทรกภาษีค่าสอนไว้ในภาพยนตร์การ์ตูนและภาพยนตร์บันเทิง และให้มีการประกาศสุภาพิต คำขวัญเกี่ยวกับค่านิยมทางสถานีวิทยุและโทรทัศน์ทุกแห่งเป็นประจำทุกชั่วโมงในช่วงที่เปลี่ยนรายการควย

สารบัญ

หน้า

	คำนำ	
	บทคัดย่อ	
	สารบัญ	
	สารบัญตาราง	
บทที่ ๑	๑
	คำนำ	๑
	การพัฒนาเด็กและเยาวชน	๔
	วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๖
	ขอบเขตของการวิจัย	๗
	ระยะเวลาที่ทำการวิจัย	๘
	ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย	๘
	รายงานการวิจัย	๙
บทที่ ๒	๑๐
	การพัฒนาการของเด็กและเยาวชน	๑๐
	สาเหตุที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาการของเด็ก	๑๓
	การพัฒนาการของเยาวชน	๑๔
	ความสนใจของเด็กวัยรุ่นและเยาวชน	๑๗
	กิจกรรมนักเรียน นิสิต นักศึกษาและเยาวชน	๑๘
บทที่ ๓	๒๓
	การเรียนรู้และความคิดสร้างสรรค์ของเยาวชน	๒๓
บทที่ ๔	๓๔
	ทัศนคติและค่านิยมของเยาวชน	๓๔

	หน้า
บทที่ ๕	
.....	๔๓
สื่อมวลชนกับเยาวชน	๔๓
สื่อมวลชน	๔๓
การสื่อสารมวลชน	๔๓
หน้าที่ของสื่อมวลชนในสังคม	๔๕
๑. หนังสือพิมพ์และสิ่งพิมพ์	๔๗
๒. วิทยุและโทรทัศน์	๑๑๐
รายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก	๑๓๘
๓. ภาพยนตร์	๑๓๘
ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อมวลชนสำหรับเด็ก	๑๔๔
บทที่ ๖	
.....	๑๕๔
ผลการศึกษาเรื่องบทบาทของสื่อมวลชนในการเผยแพร่และปลูกฝัง ค่านิยมที่พึงประสงค์ต่อเยาวชนไทย	๑๕๔
บทที่ ๗	
.....	๒๐๓
สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	๒๐๓
ภาคผนวก	
ก. แผนพัฒนาเยาวชนระยะ ๕ ปี	๒๐๗
ข. แบบสอบถามการวิจัย	๒๒๑
ค. รายชื่อสถานศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา (ส่วนกลาง)	๒๓๗

สารบัญตาราง

			หน้า
ตารางที่ ๑	เพศและอายุนักเรียน	๑๕๕
ตารางที่ ๒	ลักษณะของการพักอาศัย	๑๕๖
ตารางที่ ๓	อาชีพบิดามารดาของนักเรียน	๑๕๘
ตารางที่ ๔	รายได้ของครอบครัวและสมาชิกในครอบครัว	๑๖๒
ตารางที่ ๕	การนับถือศาสนา	๑๖๓
ตารางที่ ๖	การเป็นเจ้าของเครื่องรับวิทยุ เครื่องรับโทรทัศน์และการบอกรับ เป็นสมาชิกหนังสือพิมพ์รายวัน	๑๖๘
ตารางที่ ๗	การเปิดรับฟังวิทยุ ชมโทรทัศน์และอ่านหนังสือพิมพ์	๑๗๐
ตารางที่ ๘	การชมภาพยนตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา	๑๗๑
ตารางที่ ๙	การใช้สื่อมวลชนในวันเสาร์-อาทิตย์ของนักเรียน	๑๗๔
ตารางที่ ๑๐	ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับค่านิยมพื้นฐานห้าประการและ คุณธรรมสี่ประการ	๑๘๒
ตารางที่ ๑๑	การปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานของนักเรียน	๑๘๕
ตารางที่ ๑๒	นักเรียนเผยแพร่เกี่ยวกับค่านิยมพื้นฐานและคุณธรรมสี่ประการ	๑๘๖
ตารางที่ ๑๓	การจัดกิจกรรมหรือนันทนาการเกี่ยวกับค่านิยมพื้นฐาน	๑๘๙
ตารางที่ ๑๔	การรับข่าวสารเกี่ยวกับค่านิยมพื้นฐาน	๑๙๑
ตารางที่ ๑๕	ความถี่ในการรับทราบค่านิยมพื้นฐาน	๑๙๒
ตารางที่ ๑๖	แหล่งที่นักเรียนได้ยินค่านิยมพื้นฐาน	๑๙๓
ตารางที่ ๑๗	การเพิ่มเนื้อหาสาระของแหล่งเผยแพร่ค่านิยม	๑๙๔
ตารางที่ ๑๘	ความคิดเห็นขอให้รัฐบาลใช้สื่อเผยแพร่ค่านิยมพื้นฐาน	๑๙๕
ตารางที่ ๑๙	รูปแบบของการใช้สื่อมวลชนในการส่งเสริมค่านิยม	๑๙๗
ตารางที่ ๒๐	ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับสื่อที่ช่วยส่งเสริมความรู้ปลูกฝัง คุณธรรมและค่านิยม	๒๐๑

๑. กานำ

เด็กและเยาวชนเป็นพลังที่สำคัญในการที่จะพัฒนาเศรษฐกิจและการปกครองของประเทศในอนาคต เนื่องจากเด็กและเยาวชนเป็นประชากรกลุ่มใหญ่ คือประมาณสองในสามของประชากรทั้งประเทศ การพัฒนาเด็กและเยาวชนจึงเป็นเรื่องจำเป็นและเร่งด่วนที่จะต้องดำเนินการอย่างกว้างขวางควบคู่ไปกับการส่งเสริมและพัฒนาทรัพยากรด้านอื่น ๆ

ในปัจจุบันประเทศไทยมีประชากรประมาณ ๔๗ ล้านคน ในจำนวนนี้เป็นเด็กและเยาวชนประมาณร้อยละ ๖๐ ซึ่งประกอบด้วยเด็กอายุ ๐ - ๑๔ ปี จำนวน ๑๙.๓๔ ล้านคน และเยาวชนอายุ ๑๕ - ๒๕ ปีบริบูรณ์ จำนวน ๙.๓๔ ล้านคน (๑)

เนื่องจากเยาวชนเป็นกลุ่มบุคคลที่มีความสำคัญของประเทศ รัฐบาลได้กำหนดแผนพัฒนาเยาวชน (๑๕ - ๒๕ ปี) พ.ศ.๒๕๒๕ - ๒๕๖๕ ขึ้น ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี ได้กำหนดไว้ดังนี้ (๒)

๑) ปลูกฝังเยาวชนให้เห็นคุณค่าของการบำรุงรักษาสุขภาพพลานามัย โดยเน้นด้านโภชนาการและการออกกำลังกาย

๒) กระตุ้นให้เยาวชนตระหนักและรู้จักมีคุ้มครองป้องกันตนเองจากอบายมุขและสิ่งแวดล้อมที่เป็นภัยต่อชีวิตและสังคมส่วนรวม

(๑) สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ห้า พ.ศ.๒๕๒๕ - ๒๕๒๙ (กรุงเทพฯ, โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย ๒๕๒๕) หน้า ๓๑๒ - ๓๑๓

(๒) กองนโยบายและแผนงานเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, แผนพัฒนาเด็กและเยาวชน ๕ ปี พ.ศ. ๒๕๒๕ - ๒๕๒๙ (กรุงเทพฯ, โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๒๕) หน้า ๑๓๓ - ๑๓๔

๔) ปลุกฝังให้เยาวชนมีบุคลิกภาพที่ดี มีจิตใจเข้มแข็ง มีความศรัทธาในธรรม สร้างสรรค์รักเหตุผล ยึดมั่นในระเบียบและความสามัคคี มีน้ำใจนักกีฬา ออกกำลังกาย เสี่ยงสละ เกื้อกูลซึ่งกันและกัน รู้จักการทำงานร่วมกัน ขยันหมั่นเพียร ประหยัด สำนึกในสิทธิหน้าที่และความรับผิดชอบที่มีต่อสังคม มีความเคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย

๕) ส่งเสริมการดำเนินชีวิตประจำวันของเยาวชนให้อยู่ในศีลธรรม จริยธรรม ตามหลักศาสนาที่ตนนับถือ มีความสุจริต ยุติธรรม ประพฤติตนตามสมควรแก่วัย เพื่อเป็นรากฐานแห่งความร่มเย็นเป็นสุขในสังคม

๖) กระตุ้นให้เยาวชนเป็นผู้ไม่หาความรู้อยู่เสมอ ส่งเสริมการฝึกอบรมวิชาชีพ โดยเฉพาะอย่างยิ่งทางด้านเกษตรกรรม และอุตสาหกรรมในครัวเรือน รู้จักการใช้และรักษาทรัพยากรธรรมชาติ รู้จักการจัดระบบเศรษฐกิจของตนเอง และประกอบสัมมาชีพตามสภาพของสังคมท้องถิ่น

๗) สนับสนุนให้เยาวชนรู้จักคุ้มครองป้องกันตนเองจากอบายมุขและสิ่งแวดลอมที่เหมาะสมต่อชีวิตและเป็นภัยต่อสังคม พร้อมทั้งจะเผชิญปัญหาสังคม ตลอดจนการเสริมสร้างบรรยากาศสิ่งแวดล้อมและสถานพักผ่อนหย่อนใจอันเหมาะสม เป็นการลดปัญหาความตึงเครียดทางจิตใจ ตลอดจนส่งเสริมให้มีการวิจัยเพื่อแก้ไขปัญหาเยาวชนด้านต่าง ๆ

๘) ให้การส่งเสริมอาชีพการศึกษาค้นคว้าและคุ้มครองแก่เยาวชนที่ทุพพลภาพ ไร้หรือเสมือนไร้ความสามารถ พิกัด กำพร้า อนาคต ไร้ที่พึ่ง และศรัทธาเสียสละ ให้สามารถเป็นที่พึ่งของตนเองได้ และเป็นพลเมืองดีในการอบรมส่งเสริมและเกื้อกูลในสิ่งที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตแก่เยาวชนที่ขาดแคลน คุ้มครองการใช้แรงงานเด็กและเยาวชนสตรีให้บังเกิดผลอย่างจริงจัง

๙) ส่งเสริมมิตรภาพและความเข้าใจอันดีระหว่างเยาวชนในประเทศกับต่างประเทศตามนโยบายแห่งรัฐ เพื่อความมั่นคงและก้าวหน้าของภูมิภาคตลอดจนสร้างสันติสุขของโลก

นโยบายการพัฒนาเยาวชน จากคำแถลงนโยบายของรัฐบาล ฯพณฯ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภาวันศุกร์ ที่ ๒๔ มีนาคม พุทธศักราช

๒๕๒๓ (๔) ใต้กล่าวว่

การพัฒนาเด็กและเยาวชน จะส่งเสริมทั้งภาครัฐบาลและภาคเอกชนให้ร่วมกัน
ระดมสรรพกำลังในการพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยให้มีคุณภาพดีขึ้นทั้งทางกาย จิตใจ สติปัญญา
อารมณ์ และสังคม

๑) จะส่งเสริมและสนับสนุนให้การอบรมเลี้ยงดูในครอบครัวมีคุณภาพดีขึ้น โดย
ถือเป็นพื้นฐานอันสำคัญในการพัฒนาเด็กและเยาวชน

๒) จะส่งเสริมสุขภาพทั้งทางกายและทางจิตใจ โดยเน้นการเจริญเติบโตของ
ร่างกายการป้องกันโรคและการป้องกันปัญหาสุขภาพจิตเป็นหลัก

๓) จะเร่งรัดสร้างค่านิยม โดยเฉพาะค่านิยมธรรมและศาสนธรรมให้มีวินัย
ความซื่อสัตย์ ความอดทน ความขยันหมั่นเพียร รู้จักประหยัด รู้จักตนเองและรู้จักอยู่ร่วมกับ
ผู้อื่นด้วยความสมานฉันท์

๔) จะส่งเสริมการพัฒนาค่านิยม การแสวงหาความรู้และการใช้เหตุผลใน
ทางริเริ่มและสร้างสรรค์ ที่มีประสิทธิภาพอันเหมาะสมกับวัย

๕) จะส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้พัฒนาให้เต็มศักยภาพและความแตกต่าง
ระหว่างบุคคล ส่งเคราะห์และบำบัดรักษาเด็กที่มีปัญหาเฉพาะทั้งทางกาย สมองและอารมณ์
รวมทั้งทางให้ควบคุมครองเด็กเยาวชนที่ทำงาน

๖) จะส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์แก่ตนเองและ
สังคม

๗) จะส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้ตระหนักในความสำคัญของความเป็นชาติ
เข้าใ้บทบาทของตนในการพัฒนาชาติและการเป็นสมาชิกในสังคมนานาชาติ

(๔) อ้างแล้ว เรื่องเดียวกัน หน้า ๑๑๑

จากคำแถลง "นโยบายรัฐบาล" ของ ฯพณฯ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภา วันศุกร์ ที่ ๒๐ พฤษภาคม พุทธศักราช ๒๕๒๖ มีดังนี้ (๕)

๕. การพัฒนาเด็กและเยาวชน

จะส่งเสริมให้มีการรวมระดมสรรพกำลังทั้งภาครัฐบาล ภาคเอกชนและราชการบริหารส่วนท้องถิ่นทั้งรูปแบบเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนให้เป็นผู้มีระเบียบวินัย และคุณภาพที่ขึ้นทั้งทางกาย จิตใจ สติปัญญา อารมณ์และการสังคม

๕.๑ จะเร่งรัดให้มีการขยายบริการด้านต่าง ๆ ให้กับเด็กและเยาวชนในพื้นที่ชนบทยากจน รวมทั้งชุมชนแออัดเป็นพิเศษ

๕.๒ จะส่งเสริมและสนับสนุนให้การอบรมเลี้ยงดูในครอบครัวมีคุณภาพดียิ่งขึ้น โดยถือเป็นพื้นฐานอันสำคัญในการพัฒนาเด็กและเยาวชน

๕.๓ จะส่งเสริมสุขภาพทั้งทางกายและทางจิตใจ โดยเน้นการเจริญเติบโตของร่างกาย การป้องกันโรคและการป้องกันปัญหาสุขภาพจิตเป็นหลัก

๕.๔ จะเร่งรัดสร้างค่านิยมโดยเฉพาะค่านิยมจริยธรรมและศาสนธรรมให้มีวินัย ความซื่อสัตย์ ความอดทน ความขยันหมั่นเพียร รู้จักประหยัด รู้จักตนเองและรู้จักอยู่ร่วมกับผู้อื่นด้วยความสมานฉันท์

๕.๕ จะส่งเสริมการพัฒนาค่านิยมสติปัญญา การแสวงหาความรู้และการใช้เหตุผลในทางวิริมีและสร้างสรรค์ที่มีประสพการณ์อันเหมาะสมกับวัย

๕.๖ จะส่งเสริมและบำบัดรักษาเด็กและเยาวชนที่มีปัญหาเฉพาะทั้งทางกาย สมองและอารมณ์ ตลอดจนจะส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนดังกล่าวได้รับการพัฒนาให้เต็มศักยภาพและความแตกต่างระหว่างบุคคล รวมทั้งจะให้ความคุ้มครองเด็กและเยาวชนที่ทำงาน

(๕) ฯพณฯ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์, คำแถลงนโยบายของรัฐบาลพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ นายกรัฐมนตรี แถลงต่อรัฐสภาวันศุกร์ ที่ ๒๐ พฤษภาคม ๒๕๒๖ (กรุงเทพฯ, โรงพิมพ์สำนักเลขาธิการคณะรัฐมนตรี, ๒๕๒๖) หน้า ๒๙ - ๓๑

๕.๓ จะส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์แก่ตนเอง และสังคม

๕.๔ จะส่งเสริมเยาวชนให้ฝึกฝนในการประกอบอาชีพให้เป็นที่พึ่งตนเอง และช่วยสร้างความเจริญให้แก่สังคมเป็นส่วนรวม

๕.๕ จะส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้ตระหนักในความสำคัญของความเป็นชาติ เข้าใจบทบาทของตนในการพัฒนาชาติและการเป็นสมาชิกในสังคมนานาชาติ

เนื่องจากเยาวชนเป็นบุคคลที่สำคัญอย่างยิ่งดังได้กล่าวมาแล้ว จึงสมควรที่จะศึกษาเรื่อง "บทบาทของสื่อมวลชนในการเผยแพร่และปลูกฝังค่านิยมที่ดีที่ประสงค์ต่อเยาวชนไทย" และผลการศึกษานำไปใช้ประโยชน์ในการวางแผนกำหนดสื่อเพื่อการพัฒนาเยาวชนต่อไป

มูลเหตุจูงใจในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้พิจารณาเห็นว่า กรุงเทพมหานครมีโรงเรียนระดับมัธยมศึกษามากที่สุด มีจำนวน ๔๐๔ โรงเรียน และกรุงเทพมหานครเป็นสถานที่ที่ได้รับสื่อทุกประเภท เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และภาพยนตร์ ซึ่งโอกาสในการรับข่าวสารจากสื่อมวลชนในต่างจังหวัดไม่ทัดเทียมกับกรุงเทพมหานคร การศึกษาวิจัยในครั้งนี้จึงกำหนดจะเก็บข้อมูลจากเยาวชนที่ศึกษาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร ศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.๔ - ม.๖) จำนวน ๔๐๔ โรงเรียน (ตามภาคผนวก) ซึ่งจะทำให้การศึกษาสมบูรณ์อย่างมาก

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การศึกษาวิจัยโครงการนี้มีวัตถุประสงค์ ๓ ประการดังนี้

๑) เพื่อศึกษาถึงประสิทธิผลการรับข่าวสารด้านวัฒนธรรมของเยาวชนจากสื่อมวลชนซึ่งได้รับการเผยแพร่ทางความคิด ทศนคติ พื้นฟูจิตใจและวัฒนธรรมสาขาต่าง ๆ อาจจะเป็นประเด็นดังต่อไปนี้

ก. ศึกษาโครงสร้างและแบบแผนการใช้สื่อมวลชน (Media use Pattern) และการแพร่กระจายข่าวสารทางสื่อมวลชน (Diffusion of Information) ทางวัฒนธรรมไปสู่ประชาชน

ข. ศึกษาถึงระบบความเชื่อ ทศนคติ และค่านิยม (Beliefs, attitudes and Values Systems) ตลอดจนพฤติกรรมของเยาวชนโดยเน้นวิเคราะห์กระบวนการก่อตัวและพัฒนาาระบบความคิดดังกล่าวว่าเป็นผลสืบเนื่องมาจากข่าวสารที่ส่งมาจากสื่อมวลชน

ค. ศึกษาถึงประสิทธิผล (Effect) ของสื่อมวลชนที่มีต่อการพัฒนาความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยมและพฤติกรรมของเยาวชนไทยในทางสังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจและการเมือง ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว

ง. ศึกษาถึงหน้าที่และประสิทธิผลของสื่อมวลชนที่มีต่อการแก้ไขปัญหาคำคัญ ๆ ในสังคม เช่น การสร้างระเบียบวินัย การสำนึกในหน้าที่ ช่องว่างทางความรู้ (Information Gap) และการแก้ไขความขัดแย้ง (Conflict resolution)

๒) ศึกษาถึงศักยภาพ (Potential) ของสื่อมวลชนที่มีต่อการพัฒนาระบบความคิด ทศนคติ ค่านิยม และพฤติกรรมของเยาวชนไทยในเขตกรุงเทพมหานคร โดยเน้นหน้าที่และประสิทธิผลการเผยแพร่ฟื้นฟูและส่งเสริม (Information Function)

๓) รวบรวมและแสวงหาแนวความคิดรวบยอด (Concept) และแนวทางเกี่ยวกับการเผยแพร่ส่งเสริมฟื้นฟูวัฒนธรรม "การปลูกฝังค่านิยมที่พึงประสงค์ต่อเยาวชน" เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพของเยาวชน และวัฒนธรรมไทยของสังคมไทย เพื่อใช้ประกอบในการกำหนดนโยบาย แผนงานและยุทธวิธีการเผยแพร่วัฒนธรรมไทยโดยใช้สื่อมวลชนเป็นเครื่องมือในการเผยแพร่

๓. ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้จะเก็บข้อมูลจากเยาวชนที่ศึกษาในโรงเรียนระดับมัธยมศึกษาที่ตั้งกึ่งกลาง ซึ่งมีจำนวน ๑๐๔ โรงเรียน โดยการสุ่มตัวอย่าง (Sampling Survey) มีขนาดตัวอย่าง ๑,๐๐๐ ตัวอย่าง ซึ่งนักเรียนที่ได้รับการสำรวจจะศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ม.๔ - ม.๖) แบบสอบถามจะแบ่งตามจำนวนเท่า ๆ กันตามความเหมาะสม แล้วนำมาวิเคราะห์ทางวิธีสถิติ เปรียบเทียบและมุ่งทดสอบสมมุติฐานที่กำหนดไว้

๔. ระยะเวลาที่ทำการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้เวลาทั้งหมด ๑๒ เดือน ซึ่งได้รับอนุมัติโครงการเมื่อเดือน มิถุนายน ๒๕๒๕ เริ่มโครงการเมื่อมิถุนายน ๒๕๒๕ - พฤษภาคม ๒๕๒๖ ตามแผนการวิจัยดังนี้

- ๑) ระยะเตรียมการ ใช้เวลา ๓ เดือน ในการศึกษาเอกสาร ออกแบบสอบถาม และทดสอบ (Pilot) รวมทั้งสุ่มตัวอย่างด้วย
- ๒) ภาคสนาม จัดเก็บข้อมูลตามโรงเรียนต่าง ๆ ใช้เวลา ๔ เดือน
- ๓) การวิเคราะห์ข้อมูล ใช้เวลา ๓ เดือน ในการวิเคราะห์ข้อมูล ตลอดจนจัดทำตารางข้อมูล
- ๔) เขียนรายงาน ใช้เวลา ๒ เดือน ในการเขียนและพิมพ์รายงาน

๕. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้จะเกิดประโยชน์ดังนี้

- ๑) จะทำให้ทราบว่าเยาวชนของไทยได้รับข่าวสารด้านวัฒนธรรมโดยเฉพาะ วัฒนธรรมได้รับจากสื่อมวลชน (Mass Culture) มากน้อยเพียงใด และมีผลกระทบ (Effect) ที่มีต่อระบบความเชื่อ ทศนคติ ค่านิยม ทั้งในด้านการศึกษา เศรษฐกิจ สังคม การเมือง วัฒนธรรม เป็นต้น
- ๒) จะทำให้ทราบถึงวิธีการเผยแพร่ข่าวสารจากสื่อมวลชนในด้านวัฒนธรรมและการปลูกฝังค่านิยมที่พึงประสงค์ ตลอดจนการใช้สื่อเครื่องมือเพื่อการพัฒนาบุคลิกภาพ (Personality Development) ของเยาวชนและของประชาชน ตลอดจนการพัฒนาวัฒนธรรม
- ๓) เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการศึกษาผลสัมฤทธิ์ในการเผยแพร่จิตใจ ปลูกฝังค่านิยมที่พึงประสงค์และส่งเสริมความรู้ด้านวัฒนธรรมแก่ประชาชน
- ๔) จะเป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบายและวางแผนในการเผยแพร่วัฒนธรรม โดยใช้สื่อมวลชนเป็นเครื่องมือ
- ๕) นอกจากนี้การวิจัยในครั้งนี้จะเกิดประโยชน์
(๑) พัฒนาการวิจัยในด้านวัฒนธรรมให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

- (๒) จะเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยทางวัฒนธรรมและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่จะพัฒนาเยาวชน หรือที่จะพัฒนาวัฒนธรรม
- (๓) จะเป็นประโยชน์ในการผลิตเอกสารส่งเสริมความรู้วิชาการด้านวัฒนธรรม
- (๔) จะก่อประโยชน์ที่จะนำวิธีการความรู้ทางวัฒนธรรมไปใช้ในการพัฒนาสังคมและประเทศชาติ

๖. รายงานการวิจัย

ผู้วิจัยกำหนดรายงานการวิจัยเรื่อง "บทบาทของสื่อมวลชนในการเผยแพร่และปลูกฝังค่านิยมที่พึงประสงค์ต่อเยาวชนไทย" ไว้ตามลำดับดังนี้

- บทที่ ๑ จะกล่าวถึงการพัฒนาการของเด็กและเยาวชน และความเป็นมาของโครงการวิจัย
- บทที่ ๒ จะกล่าวถึงการพัฒนาการและสาเหตุที่มีอิทธิพลต่อเด็ก พัฒนาการของเด็ก
- บทที่ ๓ กล่าวถึงการเรียนรู้ความกตัญญูสร้างสรรค์ของเยาวชน
- บทที่ ๔ กล่าวถึงทัศนคติและค่านิยมของเยาวชน
- บทที่ ๕ กล่าวถึงสื่อมวลชนกับเด็ก
- บทที่ ๖ ผลการศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของสื่อมวลชนในการเผยแพร่และปลูกฝังค่านิยมที่พึงประสงค์ต่อเยาวชน
- บทที่ ๗ สรุปผลการวิจัยและขอเสนอแนะ

บทที่ ๒

การพัฒนาการของเด็กและเยาวชน

วัยเด็กเป็นวัยที่สำคัญที่สุด เพราะการเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีจะเริ่มตั้งแต่วัยเด็ก ดังนั้นหน้าที่ของบิดามารดาจึงต้องให้การเลี้ยงดูที่ถูกต้องเป็นอย่างมาก การแบ่งวัยของเด็กแบ่งระยะแรกเกิดจนถึง ๑๒ ปี มีดังนี้

๑. อายุ ๐ - ๒ ปี เรียกว่าวัยทารก (Infancy)
๒. อายุ ๒ - ๔ ปี เรียกว่าวัยเด็กเล็ก
๓. อายุ ๔ - ๖ ปี เรียกว่าวัยอนุบาล (Kindergarten)
๔. อายุ ๖ - ๑๒ ปี เรียกว่าวัยโรงเรียนชั้นประถม
๕. อายุ ๑๓ ปีขึ้นไป เรียกว่าวัยรุ่น

การพัฒนาการของมนุษย์ที่เจริญเติบโตตามวัยต่าง ๆ สุโท เจริญสุข (๒) ได้แบ่งวัยเจริญเติบโตเป็นวัยต่าง ๆ ดังนี้

- ๑) วัยก่อนคลอด (ตั้งแต่เริ่มปฏิสนธิ - คลอด) ชีวิตวัยนี้ขึ้นอยู่กับบิดามารดาโดยตรง
- ๒) วัยทารก (เกิด - ๒ ขวบ) เป็นวัยที่ช่วยเหลือตัวเองยังไม่ค่อยได้ ต้องอาศัยผู้ใหญ่ดูแลอย่างใกล้ชิด
- ๓) วัยเด็กตอนต้น (๓ - ๖ ขวบ) มีประสบการณ์มากขึ้น รู้ภาษามากขึ้น ชอบเลียนแบบ รู้คิดชอบชั่วบ้างนึกหนอย เป็นวัยซุกซนกำลังอยากเรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ รอบ ๆ ตัว
- ๔) วัยเด็กโต (๗ - ๑๒ ปี) โดยมากกำลังเรียนในชั้นประถมศึกษา ชอบเล่นกับเพื่อน ชอบแข่งขัน มีความจำดี มีสมาธิ ตั้งใจเรียนและทำงานที่ขึ้น รู้เรื่องทางศีลธรรมจรรยาดีกว่าเด็ก

(๒) สุโท เจริญสุข, จิตพัฒนาการเด็กและวัยรุ่น รวมสูตรแก้ปัญหาวัยเด็ก, (กรุงเทพ, สำนักพิมพ์โอเคียนส์โตร์, ๒๕๒๐) หน้า ๑๔ - ๑๖

๕) วัยเริ่มเข้าสู่วัยรุ่น (๑๑ - ๑๒ ปี) เป็นวัยที่เด็กกำลังเริ่มเปลี่ยนแปลงและเจริญงอกงามทางเพศ โดยธรรมชาติเด็กหญิงจะเป็นสาวก่อนเด็กชายจะเป็นหนุ่ม ๒ ปี

๖) วัยรุ่น (๑๓ - ๒๐ ปี) ร่างกายเจริญเติบโตแข็งแรง กินได้นอนหลับ ชอบอิสระ ผูกพันกับเพื่อนฝูงมากกว่าพ่อแม่ รักเล่น รักสวยรักงาม เชื่อตัวเองมากขึ้น เพศเจริญเต็มที่

๗) วัยผู้ใหญ่ (๒๑ - ๖๐ ปี) เป็นวัยที่ทั้งตัวมีหลักฐาน ทำมาหากินเลี้ยงครอบครัวรับผิดชอบ

๘) วัยชรา (๖๐ ปีขึ้นไป) เป็นระยะที่ร่างกายเริ่มทรุดโทรม อ่อนแอ จู้จู้กุกจิกบ้างนิดหน่อย เป็นห่วงคนข้างหลัง สนใจเรื่องธรรมะ ธรรมโย

การเปลี่ยนแปลงของเด็กแต่ละวัยจะมีการพัฒนาการและเจริญเติบโตควบคู่กันไป ความหมายของ "พัฒนาการ" และ "ความเจริญเติบโต" สุรางค์ จันทน์เอม^(๗) ได้ให้ความหมายว่า

ก. พัฒนาการ (Development) หมายถึงการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านโครงสร้าง (Structure) และแบบแผนของอินทรีย์ทุกส่วน (ไม่ว่าจะเป็นมนุษย์ สัตว์หรือพืช) การเปลี่ยนแปลงนี้ก้าวหน้าไปเรื่อย ๆ เป็นขั้น ๆ จากระยะหนึ่งไปอีกระยะหนึ่ง ทำให้เด็กมีลักษณะและความสามารถใหม่ ๆ เกิดขึ้น ซึ่งจะมีผลทำให้เจริญก้าวหน้ายิ่งขึ้นเป็นสำคัญ ทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา อารมณ์และสังคม

ข. ความเจริญเติบโต (Growth) หมายถึงความเจริญเติบโตที่เปลี่ยนแปลงในด้านขนาด รูปร่าง สัดส่วน ตลอดจนกระดูกและกล้ามเนื้อ การเปลี่ยนแปลงนี้จะทำให้สิ่งที่เปลี่ยนแปลงมีคุณภาพดีขึ้น มีน้ำหนักเพิ่มขึ้น ความเจริญเติบโตนี้รวมไปถึงพฤติกรรมต่าง ๆ ของเด็กอีกด้วย

(๗) สุรางค์ จันทน์เอม จิตวิทยาเด็ก (กรุงเทพฯ, โรงพิมพ์ห้างหุ้นส่วนจำกัด อักษรบัณฑิต ๒๕๒๔) หน้า ๑๒ - ๑๓

การพัฒนาการประกอบไปด้วยการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ แบ่งออกได้ ๔ ชนิด ดังนี้

๑. การเปลี่ยนแปลงทางขนาด (Changes in Size) การเปลี่ยนแปลงชนิดนี้จะเห็นได้ชัดคือทางค้ำร่างกายและค้ำสติปัญญาจะเจริญขึ้น เป็นต้นว่าเด็กจะค่อย ๆ สูงขึ้น มีน้ำหนักเพิ่มมากขึ้น รูปร่างขยายใหญ่ขึ้น นอกจากนี้อวัยวะภายในอื่น ๆ เช่น หัวใจ ปอด ลำไส้ และกระเพาะอาหารก็จะขยายใหญ่ขึ้น เพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของร่างกายที่เพิ่มขึ้น ส่วนพัฒนาการทางค้ำสติปัญญา ก็เพิ่มมากขึ้น เช่น รู้คำศัพท์ต่าง ๆ มากขึ้น สามารถเข้าใจเหตุผล มีความจำดีขึ้น สามารถรับรู้และมีความคิดสร้างสรรค์ ซึ่งเด็กปกติทุก ๆ คน จะต้องเจริญงอกงามทางค้ำนี้ทุก ๆ ปี

๒. การเปลี่ยนแปลงทางค้ำสัดส่วน (Changes in Proportion) พัฒนาการทางค้ำร่างกายไม่ถูกจำกัดอยู่เฉพาะการเปลี่ยนแปลงทางค้ำขนาดเท่านั้น ดังจะเห็นส่วนดีของเด็กแตกต่างจากค้ำสัดส่วนของผู้ใหญ่ และเด็กก็ไม่ใช่อุญช์ใหญ่ตัวเล็ก ๆ ที่ย่อส่วนลงมาด้วย แต่ค้ำสัดส่วนของร่างกายเด็กจะแตกต่างจากค้ำสัดส่วนของผู้ใหญ่มากทีเดียว เด็กปกติส่วนมากเมื่อย่างเข้าสู่วัยรุ่น คือมีอายุประมาณ ๑๓ ปี ค้ำสัดส่วนต่าง ๆ ของร่างกายจะใกล้เคียงกับค้ำสัดส่วนต่าง ๆ ของผู้ใหญ่ อย่างไรก็ตามก็ยังมีข้อที่น่าคิดว่าไม่มีระดับอายุใดตายตัวที่เราจะกล่าวได้ว่าร่างกายจะถึงระยะวุฒิภาวะ (Maturity Stage) เพียงแต่มีแนวโน้มว่าเด็กส่วนใหญ่จะถึงระยะวุฒิภาวะเมื่ออายุเท่านั้นเท่านั้น ในทางค้ำสมองหรือค้ำสติปัญญา การเปลี่ยนแปลงค้ำนี้จะแสดงออกมาให้เห็นได้ เช่น เด็กสามารถพูดเป็นประโยคได้ และมีเหตุผลในการพูดดีขึ้น ทางค้ำจินตนาการของเด็กจะเกี่ยวข้องกับความสนใจที่เริ่มมีมากขึ้นกว่าตอนวัยเด็กเล็ก เด็กจะสนใจเพื่อนต่างเพศ เสื้อผ้า เครื่องแต่งตัว เป็นต้น

๓. ลักษณะทางเคิมหายไป (Disappearance of old Fratures) การเปลี่ยนแปลงชนิดนี้ เป็นการเปลี่ยนแปลงที่มีลักษณะที่มีอยู่เคิมหายไป ในขณะที่เด็กเจริญเติบโตขึ้น ทางค้ำร่างกายจะเห็นได้ว่า ฟันน้ำนมหรือขนอ่อน ๆ จะหายไป ส่วนทางค้ำสมอง สิ่งที่จะเห็นได้คือ เมื่อเด็ก ๆ เด็กจะพูดไม่ชัดแต่เมื่อเติบโตขึ้นเด็กจะพูดชัดเจนนขึ้น การกลานหรือการค้ำก็ค่อย ๆ หายไป เปลี่ยนเป็นยืนและเดินแทน

๘. ลักษณะใหม่เกิดขึ้น (Acquisition of new Features) เป็นการเปลี่ยนแปลงที่ทำให้ลักษณะใหม่เกิดขึ้น ซึ่งบางอย่างอาจเป็นผลมาจากการเรียนรู้และบางอย่างก็อาจเป็นผลมาจากวุฒิภาวะ (Maturation) ซึ่งทางคำบรรยายกายที่พอจะเห็นได้ชัดก็คือ การที่เด็กมีฟันแท้ขึ้นมาแทนฟันน้ำนม ส่วนทางด้านสมองได้แก่การศึกษาหาความรู้ มีความเชื่อทางศาสนา ตลอดจนสามารถเรียนภาษาต่าง ๆ ได้มากขึ้น การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นการเปลี่ยนแปลงอย่างค่อยเป็นค่อยไป ดังนั้น การเปลี่ยนแปลงบางชนิดจึงต้องกินเวลานาน

สาเหตุที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการของเด็ก

พัฒนาการของเด็กมิได้ขึ้นอยู่กับอาหารหรือสาเหตุอย่างใดอย่างหนึ่งเพียงอย่างเดียว แต่มีสาเหตุหลายอย่างด้วยกัน สิ่งที่มีอิทธิพลต่อพัฒนาการของเด็กที่รวบรวมได้มีดังนี้ (๘)

๑. สติปัญญา มีอิทธิพลอย่างสูงต่อพัฒนาการของเด็ก เพราะเด็กที่มีสติปัญญาดี ย่อมมีอัตราการพัฒนาดีกว่าเด็กที่มีสติปัญญาต่ำ โดยค้นพบว่าเด็กฉลาดจะสามารถเดินและพูดได้ก่อนเด็กโง่

๒. เพศ เด็กชายและเด็กหญิงย่อมมีอัตราการพัฒนาต่างกัน โดยเฉพาะพัฒนาการทางด้านร่างกาย ในเด็กแรกเกิดเด็กชายจะโตกว่าเด็กหญิงเล็กน้อย แต่ระยะต่อมาเด็กหญิงจะเจริญเติบโตรวดเร็วกว่าเด็กชาย โดยปกติเด็กหญิงจะถึงวุฒิภาวะทางเพศก่อนเด็กชายราว ๑ - ๒ ปี และอัตราการพัฒนาค้นสมองเด็กหญิงจะฉลาดเร็วกว่าเด็กชายเล็กน้อย

๓. ต่อมต่าง ๆ ในร่างกาย เช่น ต่อมไร้ท่อบางชนิดที่ควบคุมความเจริญเติบโตของร่างกาย ถ้าต่อมเหล่านี้ทำงานผิดปกติ โดยขับฮอร์โมนมากหรือน้อยเกินไปอาจทำให้ร่างกายเจริญเร็วผิดปกติหรืออาจทำให้เตี้ยแคระไปก็ได้

๔. อาหาร ตามปกติเด็กที่ได้รับอาหารที่มีประโยชน์และได้รับวิตามินต่าง ๆ ครบถ้วน จะมีอัตราการพัฒนาที่รวดเร็วกว่าเด็กที่ขาดอาหาร หรือได้รับอาหารที่ไม่มีคุณภาพ และอาจเป็นเหตุทำให้เกิดโรคต่าง ๆ ได้ง่าย

(๘) สุชา จันทน์เอม สุรางค์ จันทน์เอม, จิตวิทยาพัฒนาการ (กรุงเทพฯ, สำนักพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช จำกัด, ๒๕๒๐) หน้า ๔๗ - ๔๘

๕. อากาศบริสุทธิ์และแสงแดด ในระยะแรก ถ้าเด็กได้รับแสงแดดและอากาศบริสุทธิ์จะทำให้พัฒนาการต่าง ๆ เป็นไปอย่างปกติด้วยอัตราที่สม่ำเสมอและยังทำให้เด็กมีสุขภาพดีอีกด้วย

๖. การบาดเจ็บหรือได้รับโรคภัยไข้เจ็บ ซึ่งสิ่งเหล่านี้อาจมีผลทำให้การพัฒนาเป็นไปอย่างผิดปกติและทำให้การพัฒนาของเด็กที่เป็นโรคหรือได้รับบาดเจ็บนี้เป็นไปอย่างล่าช้าอีกด้วย

๗. เชื้อชาติ มีผลต่ออัตราการพัฒนามากเหมือนกัน เช่น เด็กแถบทะเลเมดิเตอร์เรเนียนมีพัฒนาการทางร่างกายเร็วกว่าเด็กที่อยู่ในประเทศทางเหนือของทวีปยุโรป นอกจากนี้ยังพบว่าเด็กนิโกรหรือเด็กอินเดียจะมีพัฒนาการทางร่างกายช้ากว่าเด็กผิวขาวหรือผิวเหลืองอีกด้วย

๘. วัฒนธรรม เป็นส่วนหนึ่งที่มีผลทำให้พัฒนาการของเด็กแตกต่างกันไปได้ เช่น เด็กไทยเป็นเด็กสงบเสถียรไม่กล้าแสดงความคิดเห็น ทั้งนี้เพราะถูกอบรมให้เชื่อฟังผู้ใหญ่ ตรงกันข้ามกับเด็กอเมริกันซึ่งถูกปล่อยให้แสดงความคิดเห็นอย่างเสรี ทำให้เด็กกล้าแสดงออกและยังปรับตัวเข้ากับสังคมได้เร็วกว่าอีกด้วย

๙. ตำแหน่งในครอบครัว ตามปกติลูกคนรองมักมีพัฒนาการเร็วกว่าลูกคนหัวปี เพราะสามารถทำตามแบบอย่างของพี่ได้ ส่วนลูกคนสุดท้ายมักได้รับความช่วยเหลืออยู่เสมอโดยไม่ต้องทำอะไรเอง จึงอาจทำให้การพัฒนาเป็นไปอย่างล่าช้าได้

การพัฒนาการของเยาวชน

"เยาวชน" เป็นวัยสำคัญที่สูงขึ้นมาจากวัยเด็ก วัยนี้เป็นวัยที่จะย่างเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ต่อไปในอนาคต จึงเป็นวัยที่มีความเปลี่ยนแปลงในหลาย ๆ ด้าน

"เยาวชน" ตามความหมายแห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๒๑ (๘) ตามมาตรา ๓ ระบุว่า "เยาวชน" หมายความว่า บุคคลซึ่งมีอายุไม่เกินยี่สิบห้าปี

พัฒนาการของเยาวชน (Youth Development) หมายถึงการศึกษาเกี่ยวกับความเจริญเติบโตของเยาวชน อันเป็นไปตามลักษณะของอายุและวัยต่าง ๆ เยาวชนเป็นบุคคลที่นำศึกษามากเพราะจะย่างเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ซึ่งเป็นวัยที่จะต้องมีการปรับตัว และมีภาระหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติรวมทั้งประกอบอาชีพที่มั่นคงด้วย ดังนั้นเยาวชนจึงเป็นวัยที่สำคัญวัยหนึ่งของชีวิต

ความต้องการของวัยรุ่นมีความต้องการที่เพิ่มมากขึ้นทุก ๆ ปี ซึ่งเราอาจแบ่งความต้องการของเด็กวัยรุ่นออกเป็น ๒ ประการ (๑๐) คือ

๑. ความต้องการมูลฐาน ได้แก่ ความต้องการที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิตเบื้องต้นอันได้แก่ อาหาร การพักผ่อน การหายใจ ที่อยู่ เครื่องนุ่งห่มและยารักษาโรค

๒. ความต้องการขั้นรองลงมา ได้แก่ ต้องการลาภยศและชื่อเสียงซึ่งเป็นความต้องการที่ไม่มีที่สิ้นสุด

ความต้องการเมื่อแยกออกออกอาจจะแยกได้ดังนี้

๑) ความต้องการทางสรีระ (Physiological Needs) ความต้องการอันมีส่วนสัมพันธ์อย่างใกล้ชิดกับสภาพของร่างกาย ความต้องการออกซิเจนเพื่อไปช่วยระบบภายในของร่างกาย ทั้งนี้ว่าเป็นความต้องการทางสรีระ ความหิวความกระหาย ความต้องการทางเพศก็เป็นความต้องการประเภทนี้

(๘) กองประสานงานเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี อ่างแก้ว หน้า ๓๕

(๑๐) สุโท เจริญสุข, จิตวิทยาวัยรุ่น (กรุงเทพฯ, สำนักพิมพ์โอเคียนส์ ๒๕๒๐) หน้า ๓๕

๒) ความต้องการทางจิตใจ (Psychological Needs) ไ้แก่ความต้องการที่ไม่เกี่ยวกับการดำรงไว้ซึ่งระบบภายในและการคงอยู่ของชีวิต แต่เป็นความต้องการที่ร่างกายพัฒนาขึ้นมา หลังจากได้สัมผัสกับชีวิตจริงในค่านต่าง ๆ นานพอสมควร ความต้องการในประเภทนี้ก็มีอยู่มากมายเป็นต้นเช่น ความรัก ความปลอดภัย ความสุขของชีวิต ความสำเร็จในการทำงาน ความยกย่องนับถือจากสังคมและอื่น ๆ

๓) ความต้องการทางสังคม (Social Needs) ความต้องการจากอันนี้จำกัดเฉพาะแต่ความต้องการอันเกิดจากความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลเท่านั้น มนุษย์เราจะต้องอยู่ร่วมกันในสังคม และจะแยกสังคมออกจากตัวเราไม่ได้ ความต้องการทางสังคมก็จะมีมาตามด้วย เช่น ต้องการมีเพื่อนเพศเดียวกัน และเพื่อนต่างเพศ ความต้องการที่จะร่วมกระทำกิจกรรมกับหมู่คณะ เป็นต้น

ความต้องการของเด็กดังกล่าวข้างต้น อาจจะแยกให้เห็นได้ดังนี้

๑) ความต้องการอยากรู้ อยากเห็น ความต้องการที่อยากจะรู้และมีประสบการณ์ใหม่ ๆ ทำให้เด็กมีความอยากรู้ อยากเห็น เพราะจะทำให้มีประสบการณ์ในชีวิตมากขึ้น

๒) ความต้องการความรัก ความสัมพันธ์อันใกล้ชิดกับบิดามารดาและญาติพี่น้องตั้งแต่เด็ก ๆ จะคอย ๆ สนิทสนมและมีความรัก ซึ่งเด็ก ๆ ต้องการความรักจากผู้ใหญ่มาก

๓) ต้องการความปลอดภัย เด็กทุกคนต้องการปกป้องจากบิดามารดา เมื่อโตขึ้นยังต้องการความปลอดภัยจากชีวิตอื่น ๆ ด้วย เช่น การทำงาน เป็นต้น

๔) ความต้องการความสัมฤทธิ์ ความสำเร็จในการทำงานและชีวิตเป็นส่วนรวมนั้นใคร ๆ ก็ต้องการ เด็กวัย ๖ - ๘ ปี นั้น เป็นวัยที่ต้องการความก้าวหน้าและมีความสำเร็จของตนเอง แม้แต่ในเรื่องการเรียน การศึกษา ซึ่งถ้าสำเร็จด้วยดีจะทำให้เกิดภูมิใจในความสำเร็จนั้นอย่างยิ่ง

๕) ความต้องการเป็นที่ยอมรับในสังคม การที่สังคมยอมรับว่าเราเป็นสมาชิกคนหนึ่งของคนสังคมจะช่วยสร้างความรู้สึกอบอุ่นและรู้สึกความปลอดภัยให้แก่ชีวิตเป็นอย่างดี คนที่

ถูกสังคมที่กดดันไม่ยอมรับว่าเป็นส่วนหนึ่งของสังคมจะมีแต่ความผิดหวัง ว่าแหวกกับข้อใจ อีกอีก และอาจจะเสียคนไปในที่สุด

๖) ความต้องการที่จะเป็นอิสระ เด็กเมื่อเติบโตขึ้นจะต้องเผชิญปัญหามากขึ้นและปัญหาจะต้องมีความรับผิดชอบและแก้ไขด้วยตนเอง กวญเหตุนี้จึงเป็นเหตุทำให้เป็นอิสระที่จะแก้ปัญหาและเติบโตเป็นผู้ใหญ่ตามลำดับ

๗) ความต้องการเพื่อน เด็ก ๆ ต้องการมีเพื่อน ถือว่าเป็นกลุ่มบุคคลที่อยู่ในวัยเดียวกัน การมีเพื่อนเพื่อวัตถุประสงค์ต่างกัน เช่น

- ต้องการมีเพื่อนเพื่อเป็นเพื่อนเล่น
- ต้องการมีเพื่อนเพื่อเป็นที่พึ่งพิงอาศัยซึ่งกันและกัน
- ต้องการมีเพื่อนเพื่อต้องการความปลอดภัย
- ต้องการมีเพื่อนเพื่อสังคม

ความสนใจของเด็กวัยรุ่นและเยาวชน

เด็กที่ย่างเข้าสู่วัยรุ่นจะมีพลังมาก เด็กชายและเด็กหญิงจะสนใจในกิจกรรมเป็นกลุ่มมาก ซึ่งกิจกรรมจะเริ่มจากความสนใจของเด็กเอง อาจจะสรุปได้ว่า เด็กวัยรุ่นมีความสนใจในค่านต่าง ๆ ดังนี้

๑) สนใจในเรื่องสุขภาพ ได้แก่ เรื่องการกิน การพักผ่อนนอนหลับ เรื่องเสื้อผ้า ความสะอาดและการป้องกันโรคร้ายไข้เจ็บ

๒) สนใจเรื่องเพศ สนใจในการปรับปรุงตัวให้เข้ากับเพื่อนต่างเพศ การปฏิบัติตนให้เข้ากับเพศตรงข้าม การเลือกเพื่อนต่างเพศ เป็นต้น

๓) ความสนใจในการเลือกอาชีพ ชั้นแรกเด็กจะสนใจในอาชีพในลักษณะเพื่อฝันและสนใจในหลาย ๆ อาชีพ ต่อมาจึงสนใจในอาชีพที่เป็นจริงเป็นจังขึ้นมาและลดจำนวนอาชีพลง นอกจากนี้อาชีพที่เขาสนใจเลือกนั้นจะเกี่ยวข้องกับหรือสัมพันธ์กับความสามารถของเขามากยิ่งขึ้น ซึ่งการเลือกอาชีพของเด็กนี้อาจจะเกี่ยวข้องกับ

- บรรพบุรุษบิดามารดาประกอบอาชีพใด บุตรจะนำไปประกอบต่อเจริญรอยตามบิดามารดา

- เพื่อ เพื่อไปทำงานที่ไหนก็ไปตามหรือเพื่อนไปเรียนที่ไหนก็เรียนตาม
 - สถาปสังคม สังคมนิยมอาชีพใด เด็กมักนิยมตาม
 - ความสามารถของตนเอง เด็กมีความถนัดทางใดก็เรียนไปตามทางนั้น
- เด็กที่เก่งวาดเขียนก็เรียนเป็นจิตรกร ถ้าเด็กสามารถเลือกอาชีพใดตรงความถนัดเพียงใดก็จะทำให้อุณหภูมิของเด็กเจริญก้าวหน้าตามนั้น

๔) สนใจนั้นหนาการ การทำงานอดิเรกชอบเล่นเป็นกลุ่มเป็นที่มุ่งความสำเร็จของทีมนมากกว่าของบุคคล

๕) สนใจคนคว่ำและสร้างจินตนาการ เช่น การสนใจการประดิษฐ์ การค้นคว้าทางด้านวิทยาศาสตร์ การเขียนภาพ แต่งบทประพันธ์

๖) สนใจการสร้างนิสัยการเรียนที่ดี เด็กวัยรุ่นพยายามคิดว่าทำอะไรจึงจะเรียนได้ผลดี ทำงานให้มีประสิทธิภาพ ทำอย่างไรจึงจะแก้ปัญหาหายาก ๆ ได้

๗) สนใจเรื่องคุณสมบัติส่วนตัว เด็กวัยรุ่นจะสนใจในลักษณะทั้งหลายที่จะนำไปสู่ความสำเร็จในด้านการงาน สังคมกับบุคคลอื่น เช่น สนใจบุคลิก การวางท่าทาง การสนทนากับเพื่อนฝูงและคุณลักษณะอื่นที่จำเป็นในการเข้าสังคม

๘) สนใจในเรื่องปรัชญาชีวิต ระยะเวลาที่เข้าสู่วัยรุ่นนี้เด็กจะนึกถึงหลักของศีลธรรม จรรยา ทำอะไรที่มีกฎเกณฑ์ มักจะพบว่าเด็กวัยรุ่นนี้มีอุดมคติ สุภาพิตประจำตัว บางครั้งเขียนไว้บนปกสมุดหรือหนังสือ ทั้งนี้เป็นเรื่องเตือนใจว่าสนใจในปรัชญาชีวิตและเป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตด้วย

กิจกรรมนักเรียน นิสิต นักศึกษาและเยาวชน

ดังได้กล่าวมาแล้วว่า เยาวชนเป็นวัยที่มีพลังร่างกายมาก ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของรัฐบาลและทางราชการจะใช้พลังของเยาวชนเพื่อการพัฒนาและเกิดประโยชน์มากเพียงใดโดยเฉพาะพลังของนักเรียน นิสิต นักศึกษาที่เป็นบุคคลที่อยู่ในวัยเรียน

กิจกรรมนักเรียนนิสิตนักศึกษา (๑๑) หมายถึงกิจกรรมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นโดยนักเรียน นิสิต นักศึกษา สมัครงใจที่จะเข้าร่วมดำเนินการเอง โดยความเห็นชอบและสนับสนุนจากคณาจารย์ และไม่มีการให้หน่วยกิตหรือคะแนนใด ๆ ในอันที่จะส่งเสริมให้เด็กเลื่อนชั้นหรือสำเร็จการศึกษา

กิจกรรมที่นักเรียนนิสิตนักศึกษาทำงานร่วมกันจะก่อประโยชน์ในการทำงานเป็นกลุ่ม รู้จักปรับตัวในการทำงานและประโยชน์ด้านอื่น ๆ จะมีมาก สำหรับความจำเป็นในการจัดกิจกรรม มีประโยชน์ดังนี้

(๑) ความต้องการทางด้านจิตวิทยา มุ่งผลต่อความต้องการปลดปล่อยความเหงา และคลายความตึงเครียด ความรัก ผิดแผกต่าง ๆ ฯลฯ

(๒) คึงเอาความสนใจ ความกระตือรือร้นของเยาวชนให้ปรากฏออกมาโดยสามารถที่จะทำให้เยาวชนเห็นเป้าหมายของตนที่จะบรรลุผลได้

(๓) ใช้เวลาว่างให้มีคุณค่าและเกิดประโยชน์ จำแนกเป็น

- ไม่ตั้งตนเป็นผู้ต่อต้านสังคมหรือประพฤติดีความสังคม
- ได้พบกับบุคคลซึ่งมีความสนใจเหมือน ๆ กัน
- กิจกรรมบางประเภททำให้เยาวชนได้พบสิ่งที่มีค่าต่อชีวิตในภายหลัง

(๔) สร้างมิตรภาพระหว่างเยาวชนด้วยกันและระหว่างเยาวชนกับครูอาจารย์ ให้แน่นแฟ้นยิ่งขึ้น

(๕) พัฒนาความเป็นผู้นำโดยการพัฒนาตนเองต่อบุคคลสภาพ และค่านิยมซึ่งมักมีอารมณ์อ่อนไหว นอกจากนี้ยังพัฒนา กลุ่ม สังคม ไปพร้อมกันในเวลาเดียวกัน

ประเภทของกิจกรรมนักเรียนนิสิตนักศึกษาโดยทั่วไปนั้น อาจจำแนกลักษณะที่แตกต่างกันตามความหมายที่กำหนดไว้ในกระทรวงศึกษาธิการและทบวงมหาวิทยาลัย คือ

(๑๑) กองนโยบายและแผนงานเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ สำนักงานนายกรัฐมนตรี, บทวิเคราะห์กิจกรรมนักเรียนนิสิตนักศึกษาในประเทศไทย (กรุงเทพ, โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๒๕) หน้า ๕ - ๑๔

ก. กิจกรรมในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดกิจกรรมของนักเรียน นักศึกษา ไว้ ๒ รูปแบบ

คือ

(๑) กิจกรรมของนักเรียนนักศึกษาในหลักสูตร หมายถึงกิจกรรมที่จัดขึ้นเพื่อประกอบความเข้าใจในเนื้อหาสาระของบทเรียน ซึ่งผู้สอนอาจจะมีกิจกรรมบางอย่างเพื่อช่วยเสริมสร้างความเข้าใจในบทเรียนให้ดียิ่งขึ้น การจัดนี้อาจจะจัดในเวลาสอนหรือนอกเวลาสอนโดยมีผู้สอนร่วมอยู่ด้วย เช่น การจัดสัมมนาทางวิชาการ การจัดภาพยนตร์ การจัดการดูงาน เป็นต้น

(๒) กิจกรรมพิเศษ หมายถึง บรรดาการกระทำทั้งหลายที่ถูกกำหนดขึ้นตามระเบียบของกระทรวงศึกษาธิการ เพื่อที่จะช่วยเสริมทักษะในการศึกษา โดยการนำประสานเข้ากับการเรียนรู้วิชาต่าง ๆ ของหลักสูตร มีวิชาการเป็นอิสระในการที่จะเลือกกระทำ ๑ กิจกรรมต่อ ๑ ภาคเรียน แต่ไม่ใช่ประกอบชั่วโมงเรียน โดยเน้นถึงวัตถุประสงค์ยาวชนต่อความรับผิดชอบช่วยเหลือตนเองภายในขอบข่ายที่ถูกกำหนดขึ้น

ข. กิจกรรมในสังกัดทบวงมหาวิทยาลัย

ทบวงมหาวิทยาลัยได้กำหนดกิจกรรมในชั้นอุดมศึกษาไว้ ๓ รูปแบบ คือ

(๑) กิจกรรมในหลักสูตร (Class Activities) มีลักษณะเดียวกันกับกิจกรรมในหลักสูตรสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ดังนั้นความหมายจึงเหมือนกันดังกล่าวไว้แล้วข้างต้น

(๒) กิจกรรมเสริมหลักสูตร (Co-Curriculum Activities) หมายถึงการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ให้ผู้เรียนรู้กว้างขวางทั้งในด้านการเรียนในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียน ส่วนมากมักจัดนอกเวลาเรียน โดยความสมัครใจและความต้องการของนิสิตนักศึกษา จะต้องมียุทธศาสตร์กิจกรรมในหลักสูตรให้ได้รับผลดียิ่งขึ้นด้วย

(๓) กิจกรรมนอกหลักสูตร (Extra-Class activities) หมายถึงการประกอบกิจกรรมโดยทั่วไป ไม่ใช่กิจกรรมที่มีในหลักสูตรด้วย เป็นเพียงการเสริมทักษะในกิจกรรม มีรูปแบบเป็นเอกเทศ โดยมองถึงความเหมาะสมของลักษณะงานที่ประกอบ มีวัตถุประสงค์ก็เพื่อพัฒนาตนเองและสังคมเป็นหลักใหญ่

ประเภทกิจกรรมนักเรียนนิสิตนักศึกษาสำหรับการศึกษา จะแบ่งกิจกรรมนักเรียน นิสิตและนักศึกษาออกเป็น ๒ ประเภทใหญ่ คือ

- (๑) กิจกรรมในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย
- (๒) กิจกรรมในระดับอุดมศึกษา

กิจกรรมทั้งสองประเภทนี้มีความแตกต่างกันในกิจกรรมและวิธีการดำเนินงานซึ่ง จะได้อธิบายตามลำดับคือ

๑) กิจกรรมในระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

กิจกรรมของนักเรียนในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายนั้น มีลักษณะเริ่มต้นพัฒนา มาจากพลศึกษา โดยมีอาจารย์พลศึกษาเป็นผู้นำในการเข้าร่วมกิจกรรม กิจกรรมส่วนใหญ่อยู่ในรูปของการออกกำลังกายและการแข่งขันกีฬา ต่อจากนั้นมีกิจกรรมค่านิยมวัฒนธรรม การบำเพ็ญประโยชน์ในวันสำคัญของชาติ และวันสำคัญทางศาสนา ตลอดจนมีการจัดกิจกรรมในรูปของทัศนศึกษาเพิ่มขึ้น เนื่องจากการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายจะเน้นความเป็นเลิศทางวิชาการ โรงเรียนหรือสถานศึกษาต่าง ๆ จึงไม่กล้าเน้นการพัฒนาเยาวชนด้วยกิจกรรม เพราะจะมีส่วนทำให้การศึกษาในระบบโรงเรียนตกต่ำลงไป ปัจจุบันกระทรวงศึกษาธิการได้ออกระเบียบให้เยาวชนในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการต้องเข้าร่วมกลุ่มกิจกรรมอย่างน้อย ๑ กิจกรรม ซึ่งลักษณะของกิจกรรมมีดังนี้

- (๑) กิจกรรมลูกเสือ เนตรนารี ยุวกาชาด
- (๒) กิจกรรมส่งเสริมวิชาต่าง ๆ ในหลักสูตร
- (๓) กิจกรรมส่งเสริมการเกษตรและสหกรณ์
- (๔) กิจกรรมกีฬาและนันทนาการ
- (๕) กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์
- (๖) กิจกรรมอนุรักษ์ศิลปกรรมและสิ่งแวดล้อม
- (๗) กิจกรรมทัศนศึกษา
- (๘) กิจกรรมส่งเสริมอาชีพ
- (๙) กิจกรรมค่านิยมอันดี

๒) กิจกรรมในระดับอุดมศึกษา

กิจกรรมในระดับอุดมศึกษาเป็นกิจกรรมที่จัดขึ้นโดยนิสิตหรือนักศึกษา ในระดับการศึกษาสูงกว่ามัธยมศึกษาตอนปลายขึ้นไป ซึ่งประกอบไปด้วยสถาบันการศึกษาที่สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย สถาบันการศึกษาที่สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ และสถาบันการศึกษาที่สังกัดกระทรวงกลาโหมและมหาดไทย กิจกรรมที่นิสิตนักศึกษาได้จัดทำขึ้นนี้ จะช่วยในการพัฒนาคุณสมบัติ เสริมสร้างบุคลิกและสมรรถนะในด้านต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นในตัวนิสิตนักศึกษานอกเหนือไปจากการฟังคำบรรยายภายในชั้นเรียน เพื่อที่จะทำให้นิสิตนักศึกษาสำเร็จเป็นบัณฑิตที่เปรียบพร้อมไปด้วยความรู้ ความสามารถ มีวิจรรณญาณ เสียสละต่อส่วนรวม มีคุณธรรมและสุขภาพพลานามัย แข็งแรง วัตถุประสงค์ของกิจกรรมนิสิต นักศึกษา มีดังนี้

- (๑) เพื่อปลูกฝังคุณธรรมแก่นิสิต นักศึกษา
- (๒) เพื่อส่งเสริมความสามัคคีในหมู่นิสิต นักศึกษา
- (๓) เพื่อส่งเสริมกิจกรรมเสริมหลักสูตรให้เพิ่มประสบการณ์ในด้านต่าง ๆ แก่นิสิต นักศึกษา
- (๔) เพื่อปลูกฝังและรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี และเอกลักษณ์อันดีงามของชาติ
- (๕) เพื่อส่งเสริมพลานามัยและพัฒนาบุคลิกภาพ
- (๖) เพื่อส่งเสริมให้นิสิต นักศึกษา บำเพ็ญประโยชน์ร่วมกัน
- (๗) เพื่อเผยแพร่ชื่อเสียงและเกียรติคุณของสถานศึกษา

ลักษณะของกิจกรรมในระดับอุดมศึกษาที่สำคัญจำแนกได้เป็น

- ๑) กิจกรรมค่านิยม
- ๒) กิจกรรมค่านิยมศิลปวัฒนธรรม
- ๓) กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์และอาสาพัฒนาชนบท
- ๔) กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการเมือง

การส่งเสริมกิจกรรมแก่นักเรียน นิสิต นักศึกษา ให้ก้าวหน้าเป็นช่องทางหรือวิธีการหนึ่งที่จะเผยแพร่ค่านิยมไปสู่เยาวชนได้ทางหนึ่ง

การเรียนรู้และความคิดสร้างสรรค์ของเยาวชน

เยาวชนเป็นวัยที่จะเปลี่ยนแปลง เขาช่วยผู้ใหญ่ จึงเป็นวัยที่สำคัญที่จะต้องเสริมสร้างประสบการณ์ให้มากที่สุด นักเรียนที่ศึกษาอยู่ในโรงเรียนจะหาประสบการณ์และเรียนรู้จากครูหรือผู้สอนได้ แต่วัยรุ่นที่ไม่ได้เข้าโรงเรียนการเรียนรู้และหาประสบการณ์จะต้องอาศัยจากสื่อมวลชนหรือบุคคลที่ใกล้ชิดเป็นสำคัญ

"การเรียนรู้" คือการเปลี่ยนแปลงและปรับปรุงพฤติกรรมเพื่อตอบสนองต่อสถานการณ์ที่ได้รับ นักจิตวิทยาส่วนใหญ่ยอมรับว่าการเรียนรู้จะต้องมีพื้นฐานอยู่ที่การเปลี่ยนแปลงบางสิ่งบางอย่างในตัวผู้เรียน

การเรียนรู้เกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลง เกี่ยวข้องกับการรับเอานิสัยต่าง ๆ ความรู้ที่ค้นคิดมีผลทำให้มนุษย์มีการปรับตัวทั้งทางส่วนตัวและทางสังคม การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเป็นการแสดงถึงการเรียนรู้ที่กำลังเกิดขึ้น หรือเกิดขึ้นมาแล้วและการเรียนรู้ที่เกิดขึ้นระหว่างขบวนการเปลี่ยนแปลงจึงเป็นขบวนการเรียนรู้

การเรียนรู้เกี่ยวข้องกับการสร้างความสัมพันธ์ใหม่ ๆ และพัฒนาวิธีการใหม่ ๆ ในการกระทำสิ่งต่าง ๆ ทำให้มนุษย์ได้พบกับสิ่งที่น่าสนใจ เข้าถึงจุดหมายปลายทางที่มีคุณค่า การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทางพฤติกรรมของผู้เรียนนี้จะกลายเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกภาพของมนุษย์ การเปลี่ยนแปลงเหล่านี้อาจจะเกี่ยวข้องกับการรับข่าวสารต่าง ๆ ความรู้เกี่ยวกับทักษะต่าง ๆ ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติการทดลอง หรือเกี่ยวกับสิ่งที่เป็นนามธรรมที่ยากขึ้น สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้จะทำให้เกิดการปรับทางอารมณ์ หรือการปรับตัวทางสังคม

นักจิตวิทยาที่เป็นนักคิดทฤษฎีการเรียนรู้มีชื่อเสียงหลายท่านจะนำมากล่าวพอสังเขป เช่น ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Thorndike ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Skinner ทฤษฎีการวางเงื่อนไขของ Pavlov ทฤษฎีการเรียนรู้ของนักจิตวิทยา Gestalt (Gestalt Field Psychology) ซึ่งทฤษฎีเหล่านี้จะนำมาใช้แนวระอบการปลุกฝังค่านิยมที่พึงประสงค์ต่อไป

๑. ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Thorndike (๑๒)

ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Thorndike เรียกว่า ทฤษฎี S - R หรือ Connectionism ตามทฤษฎีนี้ถือว่าการวางเงื่อนไข (Conditionism) ต่อผู้เรียน เมื่อมีการสนองตอบขึ้น การตอบสนองจะมาเชื่อมต่อกับสิ่งเร้า สิ่งสำคัญในทฤษฎีนี้คือ กฎการเรียนรู้ ๓ กฎ ได้แก่ กฎแห่งความพร้อม (Law of Readiness) กฎแห่งการฝึกหัด (Law of Exercise) และกฎแห่งผล (Law of Effect) กฎทั้งสามนี้ผู้เรียนจะเรียนรู้ได้ต้องอาศัยความพร้อมทางด้านระบบประสาทการกระทำจะช่วยให้เกิดการเรียนรู้ได้ และการตอบสนองจะมีกำลังขึ้นหากเกิดผลทำให้ผู้เรียนพึงพอใจและจะอ่อนลงหากเกิดผลทำให้ไม่พึงพอใจ

๒. ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Skinner (๑๓)

ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Skinner เป็นทฤษฎีการเรียนรู้ในกลุ่มพฤติกรรม (Behaviorism) ตามทฤษฎีนี้กล่าวถึงการวางเงื่อนไขแบบการกระทำ ทฤษฎีวางเงื่อนไขของ Skinner มีชื่อเรียกต่าง ๆ กัน ได้แก่ Operant Conditioning หรือ Instrumental Conditioning หรือ Type R. Condition ซึ่งเรียกว่า การวางเงื่อนไขแบบการกระทำหรือแบบปฏิบัติการ Skinner จำแนกทฤษฎีพฤติกรรมออกเป็น ๒ ประเภท คือ

๑) พฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้แบบ Type S. (Respondent Behavior) มีสิ่งเร้า (stimulus) เป็นตัวกำหนดหรือดึงออกมา เช่น น้ำลายไหล พฤติกรรมดังกล่าวเป็นการตอบสนองโดยอัตโนมัติ

(๑๒) สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, การจัดบริการศูนย์เด็กก่อนวัยเรียน (กรุงเทพฯ, เอรารัตการพิมพ์ ๒๕๒๓) หน้า ๒๓

(๑๓) อ้างแล้วเรื่องเดียวกัน หน้า ๒๔ - ๒๕

๒) พฤติกรรมที่เกิดจากการเรียนรู้แบบ Type R. (Operant Behavior) พฤติกรรมหรือการตอบสนองขึ้นอยู่กับ การเสริมแรง (Reinforcement) การตอบสนองแบบนี้ จะต่างกับแบบแรก เพราะอินทรีย์เป็นตัวกำหนดหรือเป็นผู้สั่งให้กระทำต่อสิ่งเร้า ไม่ใช่ให้สิ่งเร้า (Stimulus) มาเป็นตัวกำหนดพฤติกรรมของอินทรีย์ ตัวอย่างเช่น การขับรถ การเขียนหนังสือ พฤติกรรมต่าง ๆ ของคนในชีวิตประจำวันเป็นแบบ Operant Behavior มากกว่าแบบแรก

Skinner เชื่อว่าการเรียนรู้เป็นกิจกรรมสำคัญที่จะทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลง การตอบสนอง การเปลี่ยนแปลงอัตราการตอบสนองจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีการเสริมแรง (Reinforcement) สิ่งเร้าที่ทำให้อัตราการตอบสนองเปลี่ยนแปลงเราเรียกว่าตัวเสริมแรง (Reinforcer)

ประเภทของตัวเสริมแรง แบ่งเป็น ๒ ลักษณะ คือ เป็นตัวเสริมแรงบวก และ ตัวเสริมแรงลบ

ตัวเสริมแรงบวก (Positive Reinforcer) หมายถึงสิ่งเร้าชนิดใดชนิดหนึ่ง ซึ่งเมื่อได้รับแล้วจะมีผลทำให้อัตราการตอบสนองเปลี่ยนแปลงไปในลักษณะเข้มข้นขึ้น เช่น อาหาร คำชมเชย

ตัวเสริมแรงลบ (Negative Reinforcer) หมายถึงสิ่งเร้าชนิดใดชนิดหนึ่ง ซึ่งเมื่อตัดออกไปจากสถานการณ์นั้นแล้วจะมีผลให้อัตราการตอบสนองเปลี่ยนไปในลักษณะเข้มข้นขึ้น เช่น เสียงดัง คำตำหนิ แสงสว่าง

๓. ทฤษฎีการวางเงื่อนไขของ Pavlov (๑๔)

ทฤษฎีการเรียนรู้ของ Pavlov เป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสิ่งเร้า กับปฏิกิริยาตอบสนองโดยอัตโนมัติ หรือปฏิกิริยาสะท้อน (Reflex) ให้เกิดขึ้น Pavlov ได้อธิบายเรื่องการวางเงื่อนไขในแง่ของสิ่งเร้า (Stimulus - S) และการตอบสนอง

(Response - R) ว่าอินทรีย์มีการเชื่อมโยงสิ่งเร้าบางอย่างกับการตอบสนองบางอย่างมาตั้งแต่แรกเกิดแล้วพัฒนาขึ้นเรื่อย ๆ การตอบสนองสามารถเกิดขึ้นโดยการสร้างเงื่อนไขให้เกิดขึ้นจากสิ่งเร้า

๔. ทฤษฎีการเรียนรู้ของนักจิตวิทยากรุป (Gestalt (Gestalt - Field Psychology) (๑๕)

ทฤษฎีนี้เป็นการคิดแก้ปัญหาแบบส่วนรวม ซึ่งสามารถแก้ปัญหาได้อย่างทันทีทันใด ลักษณะคิดแบบนี้จะต้องอาศัยสติปัญญาในระดับสูง โดยอาศัยประสบการณ์หรือความรู้เดิม นิสัย ความเคยชิน ความสามารถในการมองเห็น (Insight) ความสัมพันธ์กับสิ่งของต่าง ๆ ล้วนเป็นช่องทางให้เห็นเหตุการณ์ที่ประกอบขึ้นเป็นรูปปัญหานั้นด้วย กฎที่สำคัญตามทฤษฎีนี้มี ๔ กฎคือ

(๑) Law of Proximity หมายถึงสิ่งต่าง ๆ ที่อยู่ใกล้กัน มีแนวโน้มที่จะมองเห็นว่าอยู่ในกลุ่มเดียวกัน

(๒) Law of Similarity หมายถึงสิ่งที่มีความคล้ายคลึงกันในรูปแบบ รูปร่าง สี ขนาด มีแนวโน้มที่จะรวมเข้าเป็นกลุ่มเดียวกัน

(๓) Law of closure หมายความว่าส่วนที่ใกล้กันหรือติดกัน มีความพร้อมที่จะรวมเข้าเป็นหน่วยมากกว่าส่วนที่เปิดหรือไม่ติดกัน

(๔) Law of Continuation หมายถึงการรวบรวมกันเข้าในการรับรู้ มีแนวโน้มที่จะเกิดขึ้นในลักษณะที่เคยเป็นหรือเคยเห็นมาก่อน ซึ่งจะทำให้เกิดความคิดและการเรียนรู้ขึ้น

การเรียนรู้ของเขาวงกตจะก่อให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการเรียนหรือแนวคิดในการดำรงชีวิตทางที่ดี ความคิดสร้างสรรค์ เป็นลักษณะความคิดอย่างกว้างขวาง หรือความคิดหลายแง่มุมหรือที่เรียกว่าความคิดแบบดอเนกมัย (Divergent Thinking) ทำให้สามารถคิดค้นพบความสัมพันธ์ใหม่ ๆ ของสิ่งต่าง ๆ ความสำเร็จในการคิดแก้ปัญหา ตลอดจนการประดิษฐ์คิดค้นสิ่งแปลก ๆ ใหม่ ๆ ขึ้น

สำหรับความคิดของเด็กนั้นไม่ใช่จะเป็นสิ่งที่คิดขึ้นทันทีทันใดแต่เป็นสิ่งที่ค่อยเป็น
ค่อยไป โดยอาศัยประสบการณ์ต่าง ๆ เป็นเครื่องช่วยให้เด็กบังเกิดความคิดทีละน้อย กระบวนการ
การปรับปรุงซึ่งเป็นการปฏิบัติการของสมองที่ประกอบด้วยกระบวนการ ๒ อย่าง (๑๖) คือ

๑. การรับ (Assimilation) เป็นการรับเอาประสบการณ์ต่าง ๆ ที่กลมกลืน
กับความรู้เดิมเกิดเป็นความรู้ใหม่ ซึ่งเด็กจะต้องมีประสบการณ์ใหม่ ๆ ให้เข้ากันได้กับความ
คิดเดิมที่เด็กมีอยู่

๒. การเก็บ (Accommodation) เป็นการนำเอาความรู้ใหม่นั้นไปปรุงแต่ง
แบบความคิดหรือเป็นการปรับตัวให้เข้ากับประสบการณ์ใหม่ ๆ ซึ่งต้องปรุงแต่งทั้งในด้านความ
คิดและการกระทำของเด็กด้วย

ความคิดสร้างสรรค์ อาจให้ความหมายได้หลายลักษณะคือ ลักษณะทางกระบวนการ
(Process) ลักษณะของผลิตภัณฑ์ (Product) และลักษณะของบุคคล (Person) ความคิด
สร้างสรรค์ในรูปของกระบวนการ (Process) หมายถึง กระบวนการของความรู้สึกลึกไวต่อ
ปัญหาหรือสิ่งบกพร่องหรือขาดหายไป แล้วมารวบรวมความคิดหรือตั้งเป็นสมมุติฐานขึ้น และทำ
การทดสอบสมมุติฐานแล้วรายงานผลที่ได้รับหรืออาจกล่าวได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์เป็นกระ
บวนการแก้ปัญหาทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งเรียกระบวนการนี้ว่า Creative Problem Solving
ซึ่งมีลำดับขั้นดังนี้

- ๑) รู้ว่าสิ่งบกพร่องหรือผิดปกติเกิดขึ้น (Fact-Finding)
- ๒) รู้ว่าปัญหาเกิดขึ้นหรือมองเห็นปัญหา (Problem-Finding)
- ๓) รวบรวมความคิดหรือตั้งเป็นสมมุติฐาน (Idea-Finding)
- ๔) ค้นพบคำตอบโดยการทดสอบสมมุติฐาน (Solution-Finding)
- ๕) รายงานผลที่ได้รับหรือยอมรับสิ่งที่ค้นพบ (Acceptance-Finding)

องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ ประกอบด้วย ลักษณะความคิดที่สำคัญ
ดังต่อไปนี้

(๑๖) สุรางค์ จันทน์เอม, จิตวิทยาเด็ก อังแล้ว หน้า ๕๘

๑) ความคิดริเริ่ม (Originality) หมายถึงความคิดแตกต่างไปจากความคิดง่าย ๆ หรือความคิดที่แตกต่างไปจากบุคคลอื่น

๒) ความคิดคล่องแคล่ว (Fluency) หมายถึงปริมาณความคิดที่ไม่ซ้ำในเรื่องเดียวกัน

๓) ความคิดยืดหยุ่น (Flexibility) หมายถึงประเภทหรือแบบของความคิด (Catalogy)

๔) ความคิดละเอียดละออ (Elaboration) หมายถึงความคิดเกี่ยวกับรายละเอียดที่ใช้ในการตกแต่งเพื่อทำให้เกิดความคิดริเริ่มนั้นสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

สิ่งที่ใช้เป็นสื่อในการแสดงออกทางการสร้างสรรค์ก็คือ การปั้นและการวาดหรือกลาวอย่างสั้น ๆ ก็คือ การแสดงออกทางศิลปะของเด็ก จากการรวบรวมข้อมูลที่เด็กเขียนได้แม้มันพัฒนาการทางศิลปะของเด็กไว้ดังนี้ (๑๗)

๑) ขั้นขีดเขียน (Disordered Stage) ในขั้นนี้เด็กมีอายุประมาณ ๒ - ๔ ขวบ เป็นเด็กวัยก่อนเข้าโรงเรียน เด็กสนุกอยู่กับการเคลื่อนไหวของกล้ามเนื้อมือ ใ้ถูกต้อง ในขั้นนี้ยังทรงแยงออกเป็น ๔ ขั้น คือ

(๑) การขีดเขียนไม่เป็นระเบียบ (Disordered Scribbling) หมายถึงการขีดเขียนที่เป็นเส้นยุ่งเหยิง สับสน โดยไม่คำนึงว่าเป็นรูปอะไรทั้งสิ้น

(๒) การขีดเส้นนอนยาว (Longitudinal Scribbling) หมายถึงขั้นที่เด็กสามารถขีดเส้นนอนยาว ๆ ได้เป็นขั้นที่พัฒนาว่าขั้นที่ขีดเขียนไม่เป็นระเบียบ

(๓) การเขียนรูปวงกลม (Circular Scribbling) หมายถึงขั้นที่เด็กสามารถขีดเขียนได้เป็นวงกลม เด็กเคลื่อนไหวได้ทั้งแขนแล้ว แสดงว่ากล้ามเนื้อเริ่มแข็งแรงขึ้น

(๔) การเขียนรูปที่ต่อกร (Naming Scribbling) หมายถึงขั้นที่เด็กเขียนอะไรลงไปแล้วก็ให้ชื่อว่าเป็นรูปที่เด็กต้องการคืออะไร เด็กเริ่มใช้ความคิดในการเขียนภาพ วัตถุหรือคน สัตว์ได้

๒) ขั้นเขียนภาพให้ความหมาย (Pre-Schematic Stage) เด็กชั้นนี้อายุ ๔ - ๗ ขวบ เป็นการแสดงออกที่มีความหมายภาพของสิ่งเดียวกัน เด็กอาจจะเขียนได้หลาย ๆ แบบ เช่น สี ภาพ การออกแบบ เป็นต้น

๓) ขั้นการเขียนภาพได้คล้ายของจริง (Schematic Stage) เด็กจะมีอายุ ประมาณ ๗ - ๘ ขวบ เด็กจะเริ่มมีความคิดรวบยอดทางรูปร่าง เด็กเข้าใจถึงความสัมพันธ์ของตนเองกับสิ่งแวดล้อมที่ยิ่งขึ้น เช่น ภาพคน การใช้สี ของไฟระหว่างภาพ การออกแบบ เป็นต้น

๔) ขั้นต้นของการเขียนภาพจริง (The Drawing Realism) ในขั้นนี้เด็กอายุ ประมาณ ๘ - ๑๑ ขวบ เป็นการเริ่มต้นของการเขียนอย่างของจริง เด็กในวัยนี้จะจับกลุ่ม และมีเพื่อน ต้องการอิสระ เด็กมีความสนใจในการแต่งกาย และเครื่องประดับ ภาพที่วาดจะ วาดแบบของจริง การใช้สีจะใช้สีแบบธรรมชาติ จะวาดภาพลักษณะต่าง ๆ ตามที่เป็นของจริง

๕) ขั้นวาดภาพเหมือนของจริง (The Stage of Reasoning) ในขั้นนี้เด็ก จะมีอายุประมาณ ๑๑ - ๑๒ ขวบ เป็นระยะที่เด็กย่างเข้าสู่วัยแรกรุ่น ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงใน ด้านต่าง ๆ พัฒนาการของเด็กจะเจริญพอที่จะรับรู้หาต่าง ๆ ได้ ในวัยนี้เด็กจะมีประสบการณ์ ทางสร้างสรรค์ต่างกัน แบ่งออกเป็น ๒ พวก คือ

(๑) พวกที่มีความรู้สึกตามสิ่งเร้าจากสัมผัส (Visual minded) เด็กพวก นี้จะเป็นคนช่างสังเกต ชอบเขียนภาพที่ตนมองดูอยู่ข้างนอก เอาใจใส่ในเรื่องความแตกต่าง ของสีและเงา เด็กพวกนี้เขียนภาพคนได้ใกล้เคียงกับความเป็นจริง

(๒) พวกที่ตีความหมายของสิ่งต่าง ๆ ด้วยประสบการณ์ของตนเอง (New-visually minded) พวกนี้จะใช้อารมณ์เข้ามาช่วยในการแสดงภาพต่าง ๆ เขียนภาพด้วยความรู้สึกของตนเอง ตลอดจนการใช้อารมณ์ของตน เด็กพวกนี้เน้นส่วนสำคัญต่าง ๆ เกินความเป็นจริง ชอบการออกแบบในแง่สวยงาม โดยมุ่งในทางอารมณ์

วิธีจะช่วยส่งเสริมให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์มีดังต่อไปนี้

- (๑) ควรให้เด็กมีเสรีภาพในการทำงานมากที่สุด ไม่ว่าจะทำส่วนตัวหรือทำร่วมกับผู้อื่น
- (๒) พยายามจัดสิ่งแวดล้อมที่ดีให้แก่เด็ก เช่น ให้เด็กมีโอกาสได้อ่านไถ่ฟัง หรือได้ไปศึกษานอกสถานที่ เพื่อเด็กจะได้มีประสบการณ์ในเรื่องต่าง ๆ เพียงพอ
- (๓) ควรให้เด็กได้ซักถามได้คิดหรือแก้ปัญหาต่าง ๆ ด้วยตนเอง
- (๔) ควรให้การยอมรับนับถือความคิดของเด็ก
- (๕) ในการประเมินผลงานของเด็กควรจะคำนึงถึงวัย ความสามารถและความแตกต่างของเด็กแต่ละคน
- (๖) งานที่จะให้เด็กทำควรเหมาะสมกับวัยของเด็ก และให้มีเวลาเพียงพอ
- (๗) พยายามส่งเสริมให้เด็กมีความเชื่อมั่นในตนเอง
- (๘) ควรช่วยย้ให้เด็กเป็นนักคิด นักฝันมีจินตนาการในเรื่องต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับธรรมชาติ เช่น ทิวทัศน์ ท้องฟ้า ธารน้ำ สายลม แสงแดด แสงจันทร์ เป็นต้น

สำหรับความคิดสร้างสรรค์ในผู้ใหญ่ ได้มีผู้ศึกษาเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์โดยพยายามรวบรวมคุณลักษณะต่าง ๆ ของผู้มีความสามารถทางด้านนี้ โดยศึกษาจากกลุ่มของนักวิทยาศาสตร์ นักเขียน กลุ่มสถาปนิก นักศิลปะ และกลุ่มอาชีพอื่น ๆ โดยเฉพาะจากการศึกษากลุ่มสถาปนิกที่มีความคิดสร้างสรรค์ในระดับสูง พบว่า คนกลุ่มนี้มีความคิดริเริ่ม มีความสดชื่นกับงานศิลปะที่ทำอยู่ มีความสามารถในการปฏิบัติงานสูง มีวิถีการทำงานที่เหมาะสม เป็นที่น่าพอใจและเป็นผลงานที่ได้มีการวางแผนมาก่อนดี เป็นที่ต้องการของสังคม ตามปกติสถาปนิกทุกคนต้องทำงานที่ใช้ความสามารถสูง เพราะสถาปนิกจะต้องเข้าถึงงานของบุคคลหลาย ๆ อาชีพ เช่น นักประพันธ์ นักจิตวิทยา นักหนังสือพิมพ์ นักการศึกษา นักธุรกิจ นักกฎหมาย และงานของวิศวกร งานเหล่านี้จะต้องมารวมอยู่ในงานของสถาปนิก และเป็นงานที่สถาปนิกทุกคนต้องใช้ความคิดสร้างสรรค์ ส่วนบุคคลอาชีพอื่น ๆ ที่มีความคิดสร้างสรรค์ เช่น นักประพันธ์ นักวิทยาศาสตร์ นักคณิตศาสตร์และศิลปิน ก็จะต้องศึกษาสิ่งต่าง ๆ ประกอบความคิดของตนด้วย เช่นเดียวกันเพื่อมาปรับปรุงผลงานของตนให้ดีขึ้นและไม่ซ้ำแบบใคร ซึ่งจัดเป็นผลงานที่ได้จากความคิดริเริ่มและความคิดสร้างสรรค์

แบบทดสอบสำหรับความคิดสร้างสรรค์มีแบบทดสอบ ๕ แบบ (๑๘) ดังนี้

๑) Word Association Test หรือการเอากำมาสัมพันธ์กัน ในแบบทดสอบ จะมีคำต่าง ๆ ให้มากมาย ผู้ถูกทดสอบจะต้องหาคำจำกัดความมาให้มากที่สุด หลังจากที่ได้ เห็นคำที่แบบทดสอบกำหนดไว้ ผู้ถูกทดสอบจะต้องใส่คำจำกัดความของคำต่าง ๆ ไว้เท่าที่จะนึก ได้ สำหรับการให้คะแนนนั้นขึ้นอยู่กับคำตอบที่ถูกต้องของผู้ตอบ

๒) Uses of Things Test แบบทดสอบชนิดนี้ผู้ถูกทดสอบประโยชน์ของวัตถุ ที่บ่งไว้ในแบบทดสอบให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้

๓) Hidden Shapes Test แบบทดสอบชนิดนี้ประกอบไปด้วยรูปภาพที่เป็นรูป ทรงเรขาคณิตแบบง่าย ๆ ซ้อน ๆ กันอยู่หลายรูป ผู้ถูกทดสอบจะต้องหามาวามีรูปซ้อนกันอยู่ กี่รูปเพื่อหาคำตอบที่ถูกต้อง

๔) Fables Test แบบทดสอบชนิดนี้ประกอบด้วยเรื่องสั้น ๆ และบรรทัดสุดท้าย ของเรื่องละเอ่าไว้และให้ผู้ถูกทดสอบต่อเติมบรรทัดสุดท้าย คะแนนจะได้จากการพิจารณา เห็นว่าเป็นการลงท้ายที่เหมาะสมกับเรื่องและมีความคิดริเริ่มในการลงท้ายนั้น

๕) Make-up Problems เป็นแบบทดสอบที่ประกอบด้วยข้อความต่าง ๆ ที่เป็น เรื่องราวหรือสถานการณ์รวม ๆ กันอยู่ และเป็นเรื่องราวของจำนวนเลขทั้งสิ้น ผู้ถูกทดสอบ จะต้องนำประโยคเหล่านั้นมาตั้งเป็นโจทย์เกี่ยวกับเลขคณิตขึ้นหลาย ๆ ข้อเท่าที่จะทำได้ ส่วน การให้คะแนนขึ้นอยู่กับความถูกต้องเหมาะสมของโจทย์และความคิดริเริ่มในการตั้งโจทย์ปัญหา ที่แปลก ๆ ออกไป

นอกจากแบบทดสอบทั้ง ๕ ชนิดที่กล่าวมาแล้วยังมีแบบทดสอบความคิดสร้างสรรค์ ที่ชื่อ Torrance (๑๙) ได้จัดทำขึ้นคือ "The Minnesota Tests of Creative Thinking" แบบทดสอบชนิดนี้มีกิจกรรมให้ทำมากกว่า ๒๕ ชนิด เหมาะที่จะใช้ทดสอบเด็ก ๆ และแบบทดสอบ

(๑๘) สุชา จันทน์เอม, จิตวิทยาเด็กพิเศษ (Psychology of Exceptional Children) (กรุงเทพ, โรงพิมพ์อักษรบัณฑิต, ๒๕๒๕) หน้า ๒๑ - ๒๒

(๑๙) อังแล้ว เรื่องเดียวกัน หน้า ๒๒

ชุดนี้ มีผู้นิยมใช้กันแพร่หลายมากเป็นแบบทดสอบที่ไม่ใช้ภาษาเลย ประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ดังนี้

- ๑) ภาพที่ไม่สมบูรณ์ (Incomplete Figures)
- ๒) การวาดภาพ (Picture Construction)
- ๓) วงกลมและรูปสี่เหลี่ยม (Circles and Squares)
- ๔) การออกแบบ (Creative Design)
- ๕) ถามและให้เดาคำตอบ ("Ask and Guess")

นอกจากนี้แบบทดสอบชุดนี้ยังประกอบด้วยชุดย่อย ๆ อื่น ๆ อีก เช่น

- ปัญหาทั่วไป (Common Problems)
- เรื่องสมมุติ (Just Suppose)
- การแต่งเรื่อง (Imaginative Stories)

กิจกรรมในแบบทดสอบชุดนี้เป็นเรื่องราวที่นำไปสู่กิจกรรมเกี่ยวกับการใช้ความคิด ซึ่งจะนำไปสู่ความคิดสร้างสรรค์ของแต่ละคนทั้งสิ้น

นักจิตวิทยาและนักการศึกษาได้พยายามใช้แบบทดสอบหลาย ๆ ชนิดเพื่อศึกษา ลักษณะของผู้ใหญ่ที่มีผลงานด้านสร้างสรรค์ เช่น การให้ประเมินตนเอง (Self-rating Scales) การสำรวจตนเอง (Self Inventories) นอกจากนี้ยังใช้วิธีให้ผู้ศึกษาได้รับการฝึกฝนมาดีแล้วเป็นผู้ประเมินด้วย และมีการสัมภาษณ์ทดสอบความสนใจและบุคลิกภาพ

ผู้ทดสอบแทบทุกคนลงความเห็นเหมือน ๆ กันว่า นักวิทยาศาสตร์เด่น ๆ มักมีลักษณะดังนี้ คือ

- ๑) มีสติปัญญาสูง
- ๒) มีความรู้ลึกไวกว
- ๓) มีความพอใจในตน
- ๔) ตัดสินใจอย่างอิสระ
- ๕) อุทิศเวลาให้งาน

- ๖) มีการพิจารณา
- ๗) มีความเชื่อมั่น
- ๘) มีความคิดสร้างสรรค์
- ๙) มีอารมณ์มั่นคง
- ๑๐) เป็นตัวของตัวเอง
- ๑๑) มีบุคลิกภาพดีเด่น
- ๑๒) มีแรงจูงใจสูง
- ๑๓) ชอบการวิจารณ์
- ๑๔) ชอบความเป็นระเบียบ

นอกจากนี้ยังพบสิ่งปล้ำก่อย่ออีกว่า นักวิทยาศาสตร์ที่มีชื่อเสียงเด่น ๆ ทั้งหลายมัก จะชอบคิดค้นและสนุกสนานกับการคิด มีความเป็นอิสระและชอบการผจญภัย และมีความคิดคำนึง สูง มีบุคลิกภาพดี มีศีลธรรมจรรยาดี และมีความกระฉับกระเฉงในการทำงานดีมาก และไม่ ชอบงานสังคมมากนัก

บทที่ ๔

ทัศนคติและค่านิยมของเยาวชน

เยาวชนเป็นทรัพยากรบุคคลที่จะเจริญเติบโตเป็นผู้ใหญ่ต่อไป จึงมีความจำเป็นที่จะต้องเสริมสร้างทัศนคติและค่านิยมที่ดีต่อเยาวชนในทางที่ถูกต้อง ทั้งนี้เพราะปัจจุบันจำนวนประชากรและการเปลี่ยนแปลงของสังคม การรับเอาวัฒนธรรมทางตะวันตกเข้ามาเป็นแบบอย่างในการดำรงชีวิตเกิดความขัดแย้งกับพื้นฐานการดำเนินชีวิตแบบเก่า ทำให้เกิดความสับสนและขัดแย้งและปฏิบัติตามไม่เหมาะสม

การที่จะช่วยให้สังคมไทยเจริญก้าวหน้าก็คือการกำหนดทิศทางและวางแนวทางเป็นหลักยึดสำหรับการดำเนินชีวิตให้กับเยาวชนและประชาชน โดยการเร่งปลูกฝัง ส่งเสริมและเผยแพร่ค่านิยมที่พึงประสงค์ที่เที่ยงาม และในขณะเดียวกันก็ป้องกันจิตใจต่าง ๆ อันเป็นสาเหตุที่ทำลายค่านิยมอันดีงามของไทย ซึ่งเป็นวิธีการอันหนึ่งที่จะดำรงสิ่งที่ดีของไทยไว้

ทัศนคติและค่านิยมของเยาวชน

"ทัศนคติ" ตรงกับคำว่า "Attitude" หมายถึงความรู้สึกของบุคคลที่เห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่ง ทัศนคติแบ่งออกเป็น ๔ ประเภท คือ

- ๑) ทัศนคติต่อบุคคลสภาพของคน
- ๒) ทัศนคติต่อการศึกษาเล่าเรียน
- ๓) ทัศนคติต่อครอบครัว
- ๔) ทัศนคติต่อปัญหาสังคม
- ๕) ทัศนคติต่อทางเศรษฐกิจ
- ๖) ทัศนคติต่อการปกครอง
- ๗) ทัศนคติต่อการพักผ่อน
- ๘) ทัศนคติต่อศาสนา

ทัศนคติจะทำให้คนมีแนวคิดหรือทางปฏิบัติไปในส่วนที่ตนเห็นพ้องด้วย ชอบ - ไม่ชอบ หรือ เชื่อ - ไม่เชื่อ เป็นต้น ซึ่งมีผลต่อการปฏิบัติของเยาวชน

"ค่านิยม" มาจากคำว่า "value" บางคนเรียกว่า "คุณค่า" ค่านิยมเป็นนามธรรมมีความหมายเชิงปรัชญา ถ้าจะกล่าวให้เห็นชัดอาจได้เป็นแนวได้ดังนี้

"ค่านิยม" คือ วิธีของการจัดรูปความประพฤตินี้ที่มีความหมายต่อบุคคล และเป็นแบบฉบับของความคิดที่ยังแน่นสำหรับยึดถือในการปฏิบัติตัวของคนในสังคม กล่าวได้ว่าค่านิยมก็คือสิ่งที่ช่วยกำหนดการตัดสินใจเลือก การประพฤติปฏิบัติ ถ้าสามารถปลูกฝังค่านิยมที่พึงงามได้เหมาะสมกับความต้องการของสังคมได้ พฤติกรรมการประพฤตินี้และปฏิบัติของสมาชิกในสังคมก็จะเป็นไปตามที่สังคมปรารถนาในช่วงสมัยนั้น ๆ ได้

ค่านิยมเป็นเกณฑ์ของประสบการณ์ซึ่งตรงกับความเป็นจริงหรือไม่ก็ได้ และอาจจะเปลี่ยนแปลงไปตามกาล เช่น ค่านิยมในเรื่องทองคำ ทองคำอาจจะหาประโยชน์ไม่ได้ แต่มนุษย์กำหนดให้มีคุณค่าไว้แล้ว ทองคำจึงเป็นสิ่งที่มีความค้ำยั้ง นอกจากวัตถุที่เห็นค้ำยั้ง นามธรรมต่าง ๆ ก็อาจมีค่านิยมได้เป็นต้นว่าอำนาจ ความสวยงาม และศีลธรรม เป็นต้น

ตามทฤษฎีค่านิยมนั้นจะต้องประกอบด้วยสิ่งสำคัญ ๓ ประการ คือ

- ๑) ความสนใจร่วมกัน
- ๒) มีความเห็นในสิ่งที่จะกำหนดค่านิยมสอดคล้องต้องกัน
- ๓) ตัดสินใจสรุปอันหนึ่งอันเดียวกันเป็นไปเองตามธรรมชาติ ไม่ต้องมีข้อตกลงใด ๆ

ค่านิยม เป็นสิ่งสำคัญ สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ จัดประชุมสัมมนาเมื่อวันที่ ๑๓ - ๑๔ เมษายน ๒๕๒๔ ณ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ได้พิจารณาหาแนวทาง วิธีการปลูกฝังส่งเสริมและเผยแพร่ค่านิยมที่พึงประสงค์ ๕ ประการไปสู่ประชาชน ซึ่งจะทำให้ค่านิยมของคนไทยและเยาวชนไทยไปในทางที่ดีขึ้น ค่านิยมที่กำหนดไว้จากการสัมมนานั้นมี ๕ ประการ ดังนี้

- ๑) การประหยัดและประมาณตนเพื่อการดำรงชีวิตที่เรียบง่าย
- ๒) ความมุ่งมั่นทำงานเพื่องานโดยตระหนักว่างานคือชีวิต
- ๓) การใฝ่หาความรู้และการใช้สติปัญญาเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิต

- ๔) ความรับผิดชอบในหน้าที่ของตน เคารพสิทธิและความคิดเห็นของผู้อื่น
- ๕) ความสามัคคีและความรับผิดชอบในหน้าที่ของตนที่มีต่อสังคม โดยกระทำตนให้เป็นประโยชน์ต่อหมู่คณะและไม่ทำให้อื่นเดือดร้อน
- ๖) การรักษาความเป็นเอกราชของชาติไทย ภูมิใจในความเป็นคนไทย รักไทย นิยมไทย ยินดีเสียสละเพื่อชาติแม้วัยชีวิต
- ๗) การยึดมั่นในศาสนาธรรม เป็นแนวทางประพฤติปฏิบัติในการดำรงชีวิต
- ๘) การเคารพและปฏิบัติตามกฎหมาย ข้อบังคับ กฎเกณฑ์และระเบียบแบบแผน โดยเคร่งครัดเพื่อความสงบสุขของสังคม
- ๙) การเคารพตนเอง พึ่งตนเอง และไม่ย่อท้อต่อปัญหาชีวิต

ทางราชการได้ตระหนักถึงปัญหาการส่งเสริมวัฒนธรรมของชาติ จึงได้ประกาศนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติขึ้น ตามประกาศสำนักนายกรัฐมนตรี ลงวันที่ ๒๓ พฤศจิกายน ๒๕๒๔ มีใจความดังนี้

"วัฒนธรรมไทยเป็นเอกลักษณ์ของความเป็นชาติไทย เป็นรากฐานของการสร้างสรรค์ความสามัคคีและความมั่นคงของชาติ เป็นสิ่งที่แสดงถึงศักดิ์ศรี เกียรติภูมิและความภาคภูมิใจร่วมกันของคนไทย เป็นปัจจัยให้คนไทยได้ประพฤติปฏิบัติในทางที่ถึงงามมีคุณธรรมเพื่อพัฒนาตนเอง พัฒนาสังคมและประเทศชาติ สมควรต้องรักษาและส่งเสริมวัฒนธรรมไทยอย่างจริงจังและกว้างขวางเป็นพิเศษ ตามนัยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยที่ระบุไว้ว่า "รัฐพึงส่งเสริมและรักษาไว้ซึ่งวัฒนธรรมของชาติ"

ฉะนั้น คณะรัฐมนตรีจึงกำหนดนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติ เพื่อเป็นหลักให้หน่วยงานของรัฐและเอกชน รวมทั้งประชาชน ร่วมกันรักษาและส่งเสริมวัฒนธรรมอย่างมีเป้าหมายตรงกัน และประสานสอดคล้องต่อกันดังนี้

๑. ส่งเสริมการบำรุงรักษาวัฒนธรรมไทยทุกด้านให้เจริญด้วยการศึกษาค้นคว้าวิจัย พัฒนา และพัฒนาวัฒนธรรมไทย ให้วัฒนธรรมเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการแก้ปัญหาการดำเนินชีวิต การพัฒนาประเทศด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง และการป้องกันประเทศ ป้องกันการทำลายวัฒนธรรมและศาสนา และทำนุบำรุงศาสนาให้บริสุทธิ์ เพื่อเป็นหลักในการพัฒนาจิตใจประชาชน

๒. เผยแพร่วัฒนธรรมไทยทุกด้านนำไปสู่ประชาชน ถึงขั้นปฏิบัติให้แพร่หลายยิ่งขึ้น เพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ ตระหนักถึงความสำคัญของวัฒนธรรมที่มีต่อเอกลักษณ์ ศักดิ์ศรี ความสามัคคี และความมั่นคงของชาติ ตลอดจนเกิดความเข้าใจซึ่งกันและกัน ทั้งภายในประเทศ และระหว่างประเทศ

๓. ส่งเสริมวัฒนธรรมพื้นบ้านและวัฒนธรรมของกลุ่มชนในท้องถิ่น เพื่อให้ประชาชน มีความเข้าใจ เห็นคุณค่าและยอมรับวัฒนธรรมของท้องถิ่นซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดการผสมผสาน ทางวัฒนธรรม อันจะนำไปสู่การอยู่ร่วมกันอย่างมีสันติสุขในชาติ และมีความรักหวงแหนวัฒนธรรม ไทยยิ่งขึ้น

๔. สนับสนุนส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกับต่างประเทศ เพื่อเสริมสร้างความเข้าใจระหว่างชาติ รวมทั้งรู้จักเลือกสรรวัฒนธรรมของต่างชาติ ที่เผยแพร่เข้ามาใน ประเทศไทยหรือผลจากการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม โดยนำมากลั่นกรองปรับปรุงคัดแปลงให้เหมาะสมกับวิถีการดำเนินชีวิตของคนไทยและความมั่นคงปลอดภัยของชาติ

๕. สนับสนุนส่งเสริมให้หน่วยงานของรัฐและของเอกชน ที่ดำเนินงานด้านวัฒนธรรมได้ประสานงานกันอย่างใกล้ชิด โดยการระดมสรรพกำลังทั้งจากภาครัฐและภาคเอกชน เพื่อรักษาและส่งเสริมวัฒนธรรมให้มั่นคง เป็นพื้นฐานของการดำเนินชีวิตของประชาชนตลอดจน ร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกี่ยวกับวัฒนธรรม เพื่อให้วัฒนธรรมมีบทบาทสนับสนุนการพัฒนาประเทศ อย่างแท้จริง"

สำหรับแนวทางปฏิบัติตามนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติข้างต้น คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติจึงประกาศ "ค่านิยมพื้นฐาน" ตามประกาศคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ลงวันที่ ๑๗ มีนาคม ๒๕๒๕ ดังนี้

"ตามที่คณะรัฐมนตรีได้ประกาศกำหนดนโยบายวัฒนธรรมแห่งชาติ ให้หน่วยงานของรัฐและเอกชน รวมทั้งประชาชนร่วมกันรักษาและส่งเสริมวัฒนธรรม อย่างมีจุดหมาย ตรงกัน เพื่อให้วัฒนธรรมเป็นเครื่องมือ ในการดำเนินชีวิตและการพัฒนาประเทศ นั้น

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติพิจารณาเห็นว่า การที่จะบรรลุจุดหมายดังกล่าวได้ ประชาชนในชาติจักต้องดำเนินชีวิตตามหลักแห่งคุณธรรม อันมีอยู่ในสายเลือดของคนไทย เพื่อความปลอดภัยสันติสุขของคนในชาติ รวมทั้งการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมการเมือง อันเป็นพื้นฐานแห่งความมั่นคงของชาติ

จึงขอประกาศเชิญชวนให้ทุกคนร่วมกันเสริมสร้าง ปูดวงฝังและปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน ๕ ประการ คือ

๑. การพึ่งตนเอง ชยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ
๒. การประหยัดและออม
๓. การมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย
๔. การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา
๕. ความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์"

การดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายของค่านิยมพื้นฐาน ๕ ประการดังกล่าวข้างต้น สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ได้ประกาศกำหนดแนวทางปฏิบัติค่านิยมพื้นฐานให้สอดคล้องกับค่านิยมพื้นฐาน ๕ ประการ อันจะเป็นแนวสำหรับการปฏิบัติและมองเห็น "ทาง" ได้อย่างถูกต้อง ตามประกาศสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ลงวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๒๕ ดังนี้

"ตามประกาศคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ เรื่องค่านิยมพื้นฐาน ๕ ประการ นั้น เพื่อให้บรรลุจุดหมายแห่งค่านิยมดังกล่าว สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เห็นควรวางแนวทางปฏิบัติไว้ดังนี้

๑. การพึ่งตนเอง ชยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ
 - ๑.๑ ศึกษาหาความรู้ อยู่เป็นเนืองนิจ
 - ๑.๒ ฝึกฝนตนเองให้มีความสามารถและความชำนาญ
 - ๑.๓ ใช้ความรู้ความสามารถของตนเองให้เต็มที่ ก่อนที่จะขอความช่วยเหลือจากผู้อื่น

- ๑.๔ มีความเข้มแข็ง อคทน ไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคและปัญหาที่ต่าง
- ๑.๕ ใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์
- ๑.๖ คิดชอบ ทำชอบ และแก้ปัญหาได้
- ๑.๗ ขวนขวายประกอบอาชีพสุจริตโดยไม่เสื่องงาน
- ๑.๘ รับผิดชอบตนเอง ต่อส่วนรวม ต่อหน้าที่และการกระทำ
- ๑.๙ ปฏิบัติงานให้สำเร็จเรียบร้อย ไม่คั่งค้าง

๒. การประหยัดและออม

- ๒.๑ ความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย
- ๒.๒ มีความพอดีในการบริโภคและเว้นการฟุ้งเฟ้อ ที่เกินความสามารถ
- ๒.๓ ใช้ทรัพยากรและเวลาให้เป็นประโยชน์มากที่สุด
- ๒.๔ กำน้ำฐานะและเศรษฐกิจ คิดก่อนจ่ายใช้เท่าที่จำเป็น
- ๒.๕ ไม่ใช้จ่ายสุรุ่ยสุร่ายฟุ่มเฟือย หรือตระหนี่ถี่เหนียวเกินไป
- ๒.๖ จัดงานและพิธีต่าง ๆ โดยใช้จ่ายเท่าที่จำเป็น
- ๒.๗ เพิ่มพูนทรัพย์ด้วยการเก็บและนำไปทำให้เกิดประโยชน์
- ๒.๘ รู้จักใช้ อนุรักษ์ และบูรณะทรัพย์ทั้งของตนและของส่วนรวม
- ๒.๙ วางแผนการใช้จ่ายให้รอบคอบมีสัดส่วนและออมไว้บ้างตามสมควร

๓. การมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย

- ๓.๑ รักษาความสะอาดของบ้านเรือน ที่อยู่อาศัย และสาธารณสถาน
- ๓.๒ ช่วยกันรักษาและไม่ทำลายสาธารณสมบัติและสิ่งแวดลอม
- ๓.๓ รู้จักใช้สิทธิและหน้าที่ และเว้นการใช้อิทธิทธิ
- ๓.๔ รับบริการและให้บริการตามลำดับก่อนหลัง
- ๓.๕ สนับสนุนและส่งเสริมเจ้าหน้าที่ปฏิบัติตามกฎหมาย
- ๓.๖ ไม่แก้ปัญหาโดยวิธีรุนแรงหรือไม่ชอบด้วยระเบียบวินัยและกฎหมาย
- ๓.๗ มีมารยาทในการขับขี่ยานพาหนะปฏิบัติตามกฎหมายจราจรและช่วยดูแลรักษาทางสัญจรไปมา

๓.๘ ทำหน้าที่พลเมืองดีโดยแจ้งต่อเจ้าหน้าที่ เมื่อรู้เห็นการกระทำผิด
ระเบียบวินัยและกฎหมาย

๓.๙ รับผิดชอบและปฏิบัติตามระเบียบวินัยและกฎหมายในฐานะเจ้าหน้าที่

๔. การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา

๔.๑ ไม่เบียดเบียนประทุษร้ายต่อกันและสัตว์

๔.๒ มีเมตตาากรุณา

๔.๓ ไม่เห็นแก่ได้ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และเสียสละ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม
ยิ่งกว่าประโยชน์ส่วนตัว

๔.๔ ไม่พูดปด ไม่ยุยงให้แตกร้าง ไม่พูดคำหยาบ ไม่พูดเหลวไหล

๔.๕ มีความประพฤติดี ในความสัมพันธ์ทางครอบครัวและทางเพศ

๔.๖ เว้นสิ่งเสนาเหี้ยม มีสติสัมปชัญญะ

๔.๗ มีความละเอียดและความเกรงกลัวต่อการกระทำชั่ว

๔.๘ มีความอดทน อดกลั้น

๔.๙ มีความกตัญญูกตเวทิตะ

๔.๑๐ มีความซื่อสัตย์สุจริต ไม่นอราชนิยามบังหลวง

๔.๑๑ ละชั่ว ประพฤติดี ทำจิตใจให้ผ่องใส

๔.๑๒ เชื่อกฎแห่งกรรม เช่น ทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว

๕. ความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

๕.๑ สถาบันชาติ

๕.๑.๑ ศึกษาให้เข้าใจประวัติและการดำรงอยู่ของชาติ

๕.๑.๒ สอดส่องป้องกันภัยและแก้ไขความเสียหายที่กระทบกระเทือน
ความมั่นคงของสถาบันชาติ

๕.๑.๓ ป้องกันและรักษาผลประโยชน์ของชาติ

๕.๑.๔ ส่งเสริมและรักษาเกียรติของชาติ ภาวภูมิใจในความเป็นไทย
และนิยมไทย

- ๕.๑.๕ สร้างเสริมความสามัคคีของคนในชาติ
- ๕.๑.๖ เสียดละประโยชน์สุขส่วนตนและแม่ชีวิตเพื่อประเทศชาติ
- ๕.๑.๗ ปฏิบัติหน้าที่ของพลเมืองดี โดยการรับราชการทหาร
ประกอบอาชีพสุจริต และเสียดละภาษีอากรเพื่อพัฒนาประเทศ
- ๕.๑.๘ ยกย่องให้เกียรติ ผู้ที่ทำหน้าที่ป้องกันและเสียดละเพื่อประเทศ
ชาติ
- ๕.๑.๙ ปฏิบัติตามคติพจน์ที่ว่า "การรักษาวินธรรมคือการรักษาชาติ"

๕.๒ สถาบันศาสนา

- ๕.๒.๑ ศึกษาศาสนาให้มีความรู้ความเข้าใจอันถูกต้อง
- ๕.๒.๒ ปกป้องความเชื่อความเลื่อมใส ในศาสนาด้วยปัญญา
- ๕.๒.๓ ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของศาสนาในชีวิตประจำวัน
- ๕.๒.๔ สอดส่องป้องกันภัย และแก้ไขความเสียหายที่กระทบกระเทือน
ความมั่นคงของสถาบันศาสนา
- ๕.๒.๕ ช่วยกันส่งเสริมทะนุบำรุงศาสนา
- ๕.๒.๖ ไม่ทำลายปูชนียสถาน ปูชนียวัตถุ และศิลปกรรมทางศาสนา
- ๕.๒.๗ เผยแพร่ความรู้และการปฏิบัติตามหลักศาสนา
- ๕.๒.๘ เคารพเทิดทูนศาสนา และไม่กระทำการใด ๆ ในทางकुหมิน
เหยียดหยาม
- ๕.๒.๙ สร้างความเข้าใจอันดีระหว่างผู้นับถือศาสนาต่าง ๆ

๕.๓ สถาบันพระมหากษัตริย์

- ๕.๓.๑ ศึกษาให้มีความรู้ ความเข้าใจอันดีเกี่ยวกับสถาบันพระมหากษัตริย์
- ๕.๓.๒ รักษาและส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์
เป็นประมุข

- ๕.๓.๓ สอดส่องป้องกันภัย และแก้ไขความเสียหายที่กระทบกระเทือนความมั่นคงของสถาบันพระมหากษัตริย์
- ๕.๓.๔ แสดงความจงรักภักดี เทิดทูนพระเกียรติและเผยแพร่พระราชกรณียกิจ
- ๕.๓.๕ ร่วมกันประกอบความดีเพื่อถวายเป็นพระราชกุศล โดยเฉพาะในวันสำคัญที่เกี่ยวข้องกับพระมหากษัตริย์"

เด็ก เยาวชนและประชาชนชาวไทยทุกคนมีหลัก "คุณธรรมสี่ประการ" ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมีพระราชดำรัสตอนหนึ่งในพระราชพิธีฉัตรมงคลสมเด็จพระบูรพมหากษัตริยาธิราชเจ้า ณ ท้องสนามหลวง วันจันทร์ ที่ ๕ เมษายน ๒๕๒๕ ขอเชิญเชิญมาดังนี้

"การรักษาอิสระภาพและความเป็นไทยให้ดำรงมั่นคงยืนยาวไป ถือว่าเป็นกรณียกิจอันสำคัญสูงสุด นอกจากต้องอาศัยการบริหารประเทศที่ฉลาดสามารถและสุจริตเป็นธรรม แล้วยังต้องอาศัยความร่วมมือสนับสนุนจากประชาชนทั้งประเทศด้วย คือประชาชนแต่ละคนจะต้องชวนช่วยสร้างสรรค์ประโยชน์ และดำรงอยู่ในคุณธรรมอันสมควรแก่ฐานะตน คุณธรรมที่ทุกคนควรจะศึกษาและน้อมนำมาปฏิบัติมีอยู่สี่ประการ

ประการแรก คือการรักษาความดี ความจริงใจต่อตัวเอง ที่จะประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรม

ประการที่สอง คือการรู้จักข่มใจตนเอง ฝึกฝนตนเองให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในความดี ความดีนั้น

ประการที่สาม คือการอดทน อดกลั้นและอดออม ที่จะไม่ประพฤติล่วงความดีสุจริต ไม่ว่าจะด้วยเหตุประการใด

ประการที่สี่ คือการรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริต และรู้จักสละประโยชน์ส่วนน้อยของตน เพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง

คุณธรรมสี่ประการนี้ ถ้าแต่ละคนพยายามปลูกฝังและบำรุงให้เจริญงอกงามขึ้น โดยทั่วกันแล้ว จะช่วยให้ประเทศชาติบังเกิดความสุข ความร่มเย็นและมีโอกาสที่จะปรับปรุง พัฒนาให้มั่นคงก้าวหน้าต่อไปดังประสงค์"

การปฏิบัติตามคุณธรรม ๔ ประการดังกล่าวข้างต้น สำนักนายกรัฐมนตรีได้ออก ประกาศเรื่อง การส่งเสริมวัฒนธรรมและวินัยแห่งชาติ ลงวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน ๒๕๒๕ โดย เร่งรัดให้ทุกคนปฏิบัติตามคุณธรรม ๔ ประการ ตามนัยประกาศดังนี้

"ตามที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้พระราชทานพระบรมราโชวาท ประกอบ ด้วยคุณธรรม ๔ ประการ แก่ประชาชนชาวไทยเนื่องในโอกาสสมโภชกรุงรัตนโกสินทร์ครบ รอม ๒๐๐ ปี และสำนักนายกรัฐมนตรีได้เชิญชวนให้ประชาชนร่วมมือปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐาน ๕ ประการของคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติด้วย ซึ่งประชาชนได้ร่วมมือร่วมใจเป็นอย่างดี นั้น

เพื่อเป็นแบบอย่างที่ดีในอันที่จะโน้มนำให้การปฏิบัติตามคุณธรรมและค่านิยมพื้นฐาน ดังกล่าวต่อเนื่องจนเป็นวัฒนธรรมสืบต่อไป จึงให้ราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานของรัฐ ทำหน้าที่เป็นฝ่ายนำในการส่งเสริมวัฒนธรรมและวินัยของชาติ อันจะนำความผาสุก มาสู่ปวงชน โดยในขณะนี้ให้ปฏิบัติ เน้นหนักด้านการปลูกฝังและเสริมสร้างควมมีวินัยในเรื่อง การรักษาความสะอาด การตรงต่อเวลา การเคารพกฎจราจร และการเคารพธงชาติเป็นการ เฉพาะ ตามแนวทางต่อไปนี้ คือ

๑. ให้มีการประชาสัมพันธ์ภายในหน่วยราชการและองค์กรของรัฐ รวมทั้งทาง สื่อมวลชนทุกรูปแบบ เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างถูกต้องตรงกันในเรื่อง

๑.๑ ปัญหาความสะอาด การตรงต่อเวลา การเคารพกฎจราจร และการ เคารพธงชาติ

๑.๒ สาเหตุและปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับความสะอาด การตรงต่อ เวลา การเคารพกฎจราจร และการเคารพธงชาติ

๑.๓ หลักการในการแก้ไขปัญหาความสะอาด การตรงต่อเวลา การเคารพ กฎจราจร และการเคารพธงชาติ

๑.๔ วิธีการและเครื่องมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหาความสะอาด การ
ตรงต่อเวลา การเคารพกฎจราจร และการเคารพธงชาติ

๒. ให้มีการรณรงค์และปฏิบัติการอย่างจริงจังและต่อเนื่องในเรื่องการรักษา
ความสะอาดเรียบร้อยของสถานที่ราชการและสาธารณสถานในสังคมในเมือง การตรงต่อ
เวลา การเคารพกฎจราจร และการเคารพธงชาติ

๓. ให้หน่วยราชการที่บริการประชาชนจัดการบริการและการติดต่อราชการตาม
ลำดับก่อนหลัง เช่น การเข้าแถวเข้ารับบริการและการให้เลขหมายหรือบัตรเข้ารับบริการเพื่อ
ให้เกิดเป็นนิสัยประจำ

๔. ให้หน่วยราชการและรัฐวิสาหกิจที่รับผิดชอบด้านการขนส่งสาธารณะ เช่น
รถโดยสารปรับอากาศ และรถปรับอากาศ จัดระบบบริการให้ระเบียบแบบแผน

๕. ให้หน่วยราชการและสถานศึกษารณรงค์ปฏิบัติการกำชับให้ข้าราชการ นักเรียน
และนักศึกษา ปฏิบัติตามกฎหมายจราจร ข้ามถนนตรงทางม้าลาย หรือใช้สะพานข้ามให้ระเบียบวินัย
ทั่วประเทศ"

สำหรับแผนส่งเสริมวัฒนธรรมและวินัยแห่งชาติ ตามที่กรรมการส่งเสริมวัฒนธรรม
และวินัยแห่งชาติกำหนดไว้ในแผนส่งเสริมวัฒนธรรมและวินัยแห่งชาติ ฉบับที่ ๑ มีดังนี้

แผนส่งเสริมวัฒนธรรมและวินัยแห่งชาติ *

ฉบับที่ ๑

๑. หลักการและเหตุผล

สังคมที่ยิ่งใหญ่มีความเจริญก้าวหน้า และมีสันติสุข คือ สังคมที่ประกอบด้วยมวลสมาชิกที่มีคุณสมบัติหรือคุณลักษณะ ที่เป็นพื้นฐานของความยิ่งใหญ่ เจริญก้าวหน้า และมีสันติสุข ดังกล่าวนั้น นั่นคือสมาชิกหรือประชาชนมีคุณสมบัติเหล่านั้นโดยส่วนรวมกันยอมรับการประพฤติปฏิบัติ อันเป็นคุณสมบัติทางวัฒนธรรมของสังคมอย่างถูกต้องตรงกัน

สังคมไทยเป็นสังคมที่มีความมั่งคั่งร่ำรวย ทั้งในด้านทรัพยากรธรรมชาติ และมรดกทางวัฒนธรรมมากสังคมหนึ่ง องค์ประกอบดังกล่าวนี้เป็นพื้นฐานและเครื่องมือที่มีปริมาณเพียงพอสำหรับการสร้างความยิ่งใหญ่ ความเจริญก้าวหน้าและสันติสุขให้กับชาติไทย แต่ปัญหาที่เผชิญหน้าอยู่ในขณะนี้คือ คุณสมบัติอันเป็นคุณภาพของประชากร ซึ่งเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างความยิ่งใหญ่ ความเจริญก้าวหน้า และสันติสุขดังกล่าวนั้น

รัฐบาลได้ตระหนักถึงเรื่องนี้เป็นอย่างดี จึงได้แต่งตั้งคณะกรรมการส่งเสริมวัฒนธรรมและวินัยแห่งชาติขึ้นเพื่อให้พิจารณา กำหนดทิศทาง และวิธีการในการผลักดันการสร้างเสริมคุณภาพประชากร และคณะกรรมการได้พิจารณาเห็นว่าวัฒนธรรมทางจิตใจเป็นเรื่องจำเป็นเร่งด่วนที่จะต้องปรับปรุงฟื้นฟู ในขณะที่วัฒนธรรมทางจิตใจที่ดีเป็นทิศทางในการดำเนินงานคือคุณธรรม ๘ ประการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และกาปิยมพื้นฐาน ๕ ประการของคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ

สำหรับระยะเริ่มต้นนี้ รัฐบาลขอให้เริ่มต้นด้วยการปลูกฝังและสร้างเสริมเรื่องความมีวินัยและเคารพกฎหมายเป็นประการสำคัญ เพราะได้พิจารณาเห็นว่า วินัยเป็นพื้นฐานและกรอบในการดำเนินชีวิตที่จะส่งผลให้เกิดความยิ่งใหญ่ ความเจริญก้าวหน้าและมีสันติสุข

* ส่งมาตามหนังสือที่ สร.๐๑๐๖/ว.๒๐๘ ลงวันที่ ๑๓ ธันวาคม ๒๕๒๕ เรื่องการส่งเสริมวัฒนธรรมและวินัยแห่งชาติ

ทั้งในเรื่องส่วนตัวและส่วนรวมที่มีความสำคัญที่สุด หากปราศจากวินัยเสียแล้ว การปลูกฝังและสร้างเสริมวัฒนธรรมทางจิตใจอันใดจะเป็นไปได้โดยยาก ดังนั้นจึงถือเป็นเรื่องจำเป็นที่จะต้องให้มีแผนส่งเสริมวัฒนธรรมและวินัยแห่งชาติ ฉบับที่ขึ้น ทั้งนี้เพื่อให้แผนนี้เป็นหลักกลางในการดำเนินงานร่วมกันในระยะนี้

๒. วัตถุประสงค์

แผนการส่งเสริมวัฒนธรรมและวินัยแห่งชาติฉบับนี้ เป็นแผนฉบับที่ ๑ มีวัตถุประสงค์สำคัญดังนี้คือ

- ๒.๑ เพื่อประชาสัมพันธ์เชิญชวนหน่วยงานของรัฐบาล เอกชน และประชาชนร่วมมือปลูกฝังและสร้างเสริมความมีวินัยในชาติ
- ๒.๒ เพื่อให้หน่วยราชการ รัฐวิสาหกิจ และหน่วยงานเอกชนร่วมมือกันรณรงค์ให้มีการปฏิบัติตามวัฒนธรรมและวินัยของชาติ
- ๒.๓ เพื่อเป็นการแสดงความจริงใจและจริงจังของรัฐบาลในการพัฒนาจิตใจของชนในชาติ ตามคุณธรรม ๔ ประการ ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และค่านิยมพื้นฐาน ๕ ประการ ของคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ
- ๒.๔ เพื่อให้วัฒนธรรมทางจิตใจเป็นพื้นฐานและเครื่องมือในการพัฒนาประเทศ

๓. เป้าหมาย

การดำเนินงานในระยะแรกของการส่งเสริมวัฒนธรรมและวินัยแห่งชาติตามแผนนี้มีเป้าหมายดังนี้คือ

- ๓.๑ เป้าหมายเร่งด่วน
มุ่งปลูกฝังและสร้างเสริมความมีวินัยและเคารพกฎหมายในเรื่องความสะอาด การตรงต่อเวลา กฎจราจร และการเคารพธงชาติ เป็นประการสำคัญ
- ๓.๒ เป้าหมายพื้นที่
ในการปลูกฝังและสร้างเสริมวัฒนธรรมและวินัยในเรื่องดังกล่าวให้มุ่งปฏิบัติการในเขตสังคมในเมืองทั้งในส่วนภูมิภาคและกรุงเทพมหานคร โดยเน้น

สถานที่ราชการและที่สาธารณะในความรับผิดชอบของหน่วยงานของรัฐ
เป็นประการแรก

๓.๓ เป้าหมายประชากร

ให้ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ และลูกจ้างขององค์การของรัฐ ปฏิบัติ
ตนเป็นแบบอย่างที่ดี ให้ชักนำเยาวชนและประชาชนร่วมมือปฏิบัติตาม

๔. แนวการดำเนินงาน

- ๔.๑ ให้มีการประชาสัมพันธ์ภายในหน่วยราชการและองค์การของรัฐ รวมทั้ง
ทางสื่อมวลชนทุกรูปแบบ เพื่อให้เกิดความเข้าใจอย่างถูกต้องตรงกันใน
เรื่อง
 - ๔.๑.๑ ปัญหาความสะอาด การตรงต่อเวลา กฎจราจร และการเคารพ
ธงชาติ
 - ๔.๑.๒ สาเหตุและปัจจัยที่ก่อให้เกิดปัญหาเกี่ยวกับความสะอาด การตรง
ต่อเวลา กฎจราจร และการเคารพธงชาติ
 - ๔.๑.๓ หลักการแก้ไขปัญหาคleaning การตรงต่อเวลา กฎจราจร
และการเคารพธงชาติ
 - ๔.๑.๔ วิธีการและเครื่องมือในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคleaning
การตรงต่อเวลา การเคารพกฎจราจร และการเคารพธงชาติ
- ๔.๒ ให้มีการรณรงค์และปฏิบัติการอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ในเรื่องการรักษา
ความสะอาดเรียบร้อยของสถานที่ราชการและสาธาณสถานในสังคมในเมือง
- ๔.๓ ให้หน่วยราชการที่บริการประชาชน จัดการบริการตามลำดับก่อนหลัง เช่น
การเข้าแถวเข้ารับบริการ และการให้เลขหมายหรือบัตรเข้ารับบริการ
เป็นต้น
- ๔.๔ ให้หน่วยราชการ และรัฐวิสาหกิจที่รับผิดชอบก้านการขนส่งสาธารณะ
เช่น รถไฟ รถโดยสารปรับอากาศและรถบริษัทขนส่ง จัดระบบบริการ
ให้มีระเบียบแบบแผน

- ๔.๕ ให้หน่วยราชการและสถานศึกษา รณรงค์ปฏิบัติการให้ข้าราชการ นักเรียน และนักศึกษาปฏิบัติตามกฎจรรยาบรรณ ข้ามถนนตรงทางม้าลายหรือใช้สะพานข้าม ให้มีระเบียบวินัยทั่วประเทศ ทั้งนี้เพื่อเป็นแบบอย่างแก่ประชาชน
- ๔.๖ รณรงค์ขอความร่วมมือจากประชาชนให้ช่วยกันร่วมมือสนับสนุนข้าราชการ นักเรียนและนักศึกษาให้ประพฤติตนให้มีความสะอาดเรียบร้อย การตรงต่อเวลา การพกจรรยาบรรณ และเคารพธงชาติ
- ๔.๗ ให้การฝึกอบรมแก่ผู้รักษาความสะอาดและกฎจรรยาบรรณให้มีความสำนึกในหน้าที่ และความรับผิดชอบในการประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ถูกที่ควร
- ๔.๘ ให้ใช้ระเบียบข้อบังคับและกฎหมาย ควบคุมการดำเนินงานโดยเคร่งครัด โดยเริ่มต้นในท้องที่ ๆ มีปัญหา
- ๔.๙ ให้มีการติดตามและประเมินผลการปฏิบัติงานและรายงานให้คณะกรรมการวัฒนธรรมและวินัยแห่งชาติทราบตลอดเวลา
- ๔.๑๐ ให้มีการยกย่อง เชิดชูเกียรติบุคคล ท้องที่หรือหน่วยราชการที่ปฏิบัติงานดีเด่นในเรื่องความสะอาด การตรงต่อเวลา จรรยาบรรณ และการเคารพธงชาติ ตลอดทั้งให้มีการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์ทางสื่อมวลชนทุกรูปแบบ เพื่อเป็นตัวอย่างแก่ชนในชาติอย่างกว้างขวาง

๕. ระยะเวลาดำเนินการ

แผนการส่งเสริมวัฒนธรรมและวินัยแห่งชาติฉบับนี้ จะมีผลการปฏิบัติการตั้งแต่เดือนธันวาคม ๒๕๒๕ เป็นต้นไป และให้มีการเริ่มต้นอย่างเด่นชัด เพื่อเป็นการร่วมกิจกรรมในวันเฉลิมพระชนมพรรษาพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว และตลอดไปจนกว่าจะมีการประกาศใช้แผนส่งเสริมวัฒนธรรมและวินัยแห่งชาติฉบับต่อไป

๖. ผลที่คาดว่าจะได้รับ

- ๖.๑ สถานทีราชการ เช่น บริเวณห้องน้ำ ห้องทำงาน อธิการ บริเวณอาคาร มีความสะอาดเรียบร้อยตลอดเวลา

- ๖.๒ เอกสารและระบบการทำงานราชการมีความสะอาดและมีระเบียบเรียบร้อย
- ๖.๓ ข้าราชการและพนักงานรัฐวิสาหกิจ ประพฤติตนเป็นตัวอย่างในการใช้รถใช้ถนน การใช้ทางม้าลายและทางข้ามอย่างมีระเบียบวินัย
- ๖.๔ ข้าราชการ พนักงานรัฐวิสาหกิจ นักเรียนและประชาชน จะมีความตรงต่อเวลามากขึ้น
- ๖.๕ ประชาชนโดยทั่วไปจะมีความตระหนักและปฏิบัติตนอย่างมีระเบียบวินัยในเรื่องดังกล่าว

๗. ผู้รับผิดชอบ

คณะกรรมการส่งเสริมวัฒนธรรมและวินัยแห่งชาติ

สำหรับการส่งเสริมและปลูกฝังความดีแก่เยาวชนนั้น กระทรวงศึกษาธิการได้เร่งรัดการปลูกฝังศีลธรรมและวัฒนธรรมไทย ทั้งนี้เพราะประเทศไทยได้เจริญก้าวหน้าขึ้นอย่างรวดเร็ว จึงจำเป็นต้องเร่งปลูกฝังความดี ๑๐ ประการ ลงใจจิตใจเยาวชนและประชาชนให้มีคุณธรรมสูง เพื่อความรุ่งเรือง ความมั่นคง และความสงบเรียบร้อยของประเทศชาติ หลักปลูกฝังความดี ๑๐ ประการ มีดังนี้ (๒๐)

๑. ให้ความสำนึกในเรื่องชาติ เกียรติ วิถี และกล้าหาญ
๒. ให้ความซื่อสัตย์สุจริต และหิริโอตตัปปะ
๓. ให้ความกตัญญูทุกเวที
๔. ให้ความเข้มแข็ง ขยันหมั่นเพียร และอดทน
๕. ให้ความรู้จักรับผิดชอบและรู้จักหน้าที่
๖. ให้ความสุภาพอ่อนโยนและมารยาทอันดีงาม
๗. ให้มีใจกว้างขวาง รู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

(๒๐) กองวัฒนธรรม กรมการศาสนา กระทรวงศึกษาธิการ, ศีลธรรมและวัฒนธรรมไทย (กรุงเทพฯ, โรงพิมพ์การศาสนา, ๒๕๒๑) หน้า ๑ - ๓๕

๘. ให้ความเมตตากรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ

๙. ให้ความเป็นระเบียบในการงาน และความคิด

๑๐. ให้ความสามัคคี รู้จักแพ้รู้จักชนะ และรู้จักขอร้องและให้ภัยกันและกัน

การปลูกฝังและวิธีการปลูกฝังหลักความดีดังกล่าวข้างต้นทั้ง ๑๐ ประการ มีตัวอย่างและวิธีการปลูกฝังดังนี้

หลัก ๑. ให้ความสำคัญในเรื่อง ชาติ เกียรติ วินัย และ กล้าหาญ

๑. ชาติ

คำจำกัดความ

คำว่า "ชาติ" หมายถึงชุมชนหรือเหล่าชนที่อยู่รวมกันโดยอาศัยเชื้อชาติและสัญชาติ มีดินแดนเป็นที่อยู่อาศัยโดยเฉพาะ มีกฎหมายเป็นเครื่องประกันเอกราชอิสรภาพ และเสรีภาพ ฯลฯ มีศาสนาเป็นเครื่องกลมเกลียวจิตใจ มีจารีตประเพณีและวัฒนธรรมของตัวเองเป็นเครื่องชูเกียรติชาติไทย หมายถึงเหล่าชนที่เป็นเผ่าไทย ทั้งโดยเชื้อชาติและสัญชาติมีดินแดนเป็นที่อยู่ต่างหากจากอาณาจักรอื่น มีเอกราชอย่างสมบูรณ์ มีอิสรภาพ เสรีภาพ และสมภาพตามกฎหมาย มีศาสนาเป็นเครื่องกลมเกลียวจิตใจ มีจารีตประเพณีและวัฒนธรรมเป็นของไทยโดยเฉพาะเป็นเครื่องชูเกียรติ

ความสำคัญหรือความจำเป็น

ชาติเป็นสังคมหน่วยหนึ่งในจำนวนสังคมโลก ประชาชนแต่ละคนเป็นสมาชิกหรือองค์ประกอบของสังคมนั้น ชาติเป็นจุดรวมแห่งชีวิตจิตใจของมวลชนชาตินั้น ๆ และเป็นกรรมสิทธิ์ของคนทุกคนในชาตินั้น แต่ชาติที่ไม่มีเอกราชก็ขาดความสำคัญไป เพราะอิสรภาพ เสรีภาพ และอื่น ๆ อีก ย่อมขึ้นอยู่กับเอกราช ฉะนั้นความสำคัญของชาติจึงอยู่ที่เอกราช เมื่อพูดถึงชาติหมายถึงเอกราชรวมอยู่ด้วย เพราะเมื่อเอกราชสูญเสียไป ก็เท่ากับว่าสูญเสียซึ่งอิสรภาพ เสรีภาพ ศาสนา ประเพณี วัฒนธรรมและอื่น ๆ อีกนั้นปลายก็คือการสูญเสียชาติ ฉะนั้นเอกราชจึงเป็นเสมือนหนึ่งปูชนียสถานสาธารณะของชนทั้งชาติโดยไม่เลือกศาสนาและภูมิลำเนา

ตัวอย่าง

ชาติของเราเป็นสมบัติที่ล้ำค่า ซึ่งบรรพบุรุษได้รักษาไว้ไม่ให้สูญเป็นเวลาหลาย
ศตวรรษมาแล้ว ด้วยกำลังทรัพย์ กำลังกาย และกำลังความอดทนตลอดถึงหยดเลือดในกายเป็น
มรดกตกทอดมาถึงเราทุกคน ผู้มีใจสูงย่อมมีความรักชาติมาก และชนประเภทนี้เองที่ย่อมพลี
ทุก ๆ อย่าง โดยที่สุกแม่ชีวิตเพื่อชาติ เช่น พระศรีสุริโยทัย พระร่วงเจ้า สมเด็จพระนเร
ศวรมหาราช และสมเด็จพระเจ้ากรุงธน เป็นต้น ผู้รักชาติคือผู้ที่รักตนพร้อมทั้งเผ่าพันธุ์ พระ
พุทธศาสนาสอนให้มีความรักโดยไม่มีขอบเขตจำกัด ความรักชาติแม้จะมีขอบเขตจำกัด แต่ก็ยัง
กว้างกว่าความเห็นแก่ตัว หรือความรักเฉพาะหมู่คณะ ได้ชื่อว่าพยายามปฏิบัติตามหลักพระพุทธ
ศาสนาในขั้นต้น

วิธีปลุกฝัง

การรู้จักปลุกฝังความรักชาตินั้น ต้องรู้จักรักตนเป็นเบื้องต้น แล้วขยายไปจนถึง
รักบิดามารดา มิตร สหายครูอาจารย์ สถานที่ศึกษาเล่าเรียนอบรมถิ่นฐานบ้านเกิด ตลอดจน
ถึงประเทศชาติเป็นที่สุด

๒. เกียรติ

คำจำกัดความ

คำว่า "เกียรติ" ได้แก่ชื่อเสียง การเลื่องชื่อ และการเฟื่องฟูขจรไป ฯลฯ
คนที่ทำความชั่วอาจมีชื่อเสียง และมีคนเลื่องชื่อเหมือนกัน ดังจะเห็นได้จากข่าวประจำวัน
หนังสือพิมพ์เสนอต่อประชาชนไม่เว้นแต่ละวัน แต่นั่นไม่ใช่เกียรติหรือกิตติศัพท์ที่ดี เป็นการ
ประจานความชั่วหรือกิตติศัพท์ที่เสีย ซึ่งไม่มีใครปรารถนา ทำให้ผู้ใดยินยอมหรือรังเกียจสาป
แช่ง แต่เกียรติในที่นี้หมายถึงเกียรติคุณหรือชื่อเสียงที่ดีที่ฟุ้งขจรไป แล้วทำให้ผู้ใดยินยอม
ต้องการสรรเสริญ และพลอยยินดีตาม

ความสำคัญหรือความจำเป็น

ความสำคัญของเกียรติ คือผู้มีเกียรติแล้วจะไป ๗ ที่ใด ๆ ก็มีผู้นับถือต้อนรับให้ความสะดวกสบาย จะเข้าสังคมใดก็ไม่มีเกรงเกียจ ในทำนองเดียวกันชาติที่มีเกียรติคือมีเอกราชอย่างสมบูรณ์ เพียบพร้อมด้วยอารยธรรมและวัฒนธรรมยอมรับเป็นที่ยกย่องและเชื่อถือของชาติอื่น แม้จะเข้าสู่องค์การสหประชาชาติก็เข้าได้อย่างง่ายดายเพราะชาติที่เป็นสมาชิกยินดีต้อนรับ ซึ่งเป็นผลให้ได้รับความสะดวกทั้งในทางการเมืองและทางเศรษฐกิจ แต่คนใดที่ไร้อิทธิพลหรือชาติที่ไร้อิทธิพลแล้วย่อมไม่ได้รับผลตรงกันข้าม

ตัวอย่าง

เมื่อเกียรติเป็นของสำคัญ และนำผลดังกล่าวแล้วมาให้ก็ควรรักเกียรติและชอบเกียรติ ก็รักที่จะให้ชื่อเสียงหรือคุณงามความดีมีขึ้นในตัว เกียรติหรือคุณงามความดีมิได้เป็นสมบัติของใครโดยเฉพาะ เป็นของสาธารณะ เป็นคุณสมบัติมีไว้สำหรับสมบัติ จึงไม่มีใครยึดเอาเป็นกรรมสิทธิ์ได้ ไม่มีใครหวงแหน อาจมีได้ทุกคนในขณะเดียวกัน ก็อุปนิสัยหรือบรรณ อาจสร้างเกียรติได้ในขณะเดียวกันหลายคน และพร้อมกับการสร้างเกียรติของปรัชญาเมธี นักปราชญ์ทางวิทยาศาสตร์ และนักปราชญ์ทางอื่น ๆ อีกด้วย ฉะนั้นทุกคนจึงควรสร้างเกียรติให้ มีขึ้นในตัว และเมื่อมีเกียรติแล้วควรรักษาเกียรติไว้ อย่างทำลายเกียรติให้เสื่อมไป ยิ่งเกียรติของชาติยิ่งเป็นสิ่งควรสงวนไว้มาก เพราะมีผลถึงส่วนรวม แม้เกียรติของตนจะยอมเสียได้ แต่ก็ไม่ควรทำลายเกียรติของชาติให้เสื่อมเสีย

วิธีปลูกฝัง

การสร้างเกียรตินั้น ให้อุทิศสร้างคุณงามความดีต่าง ๆ เช่น ความหมั่นขยัน ความอดทนในการประกอบอาชีพ เพื่อความมั่นคงแห่งเศรษฐกิจของครอบครัวและประเทศชาติ ใฝ่หิรรมยามารยาท ตั้งอยู่ในศีลธรรม มีเมตตาอารีต่อกัน เพื่อประกันความสงบของหมู่คณะ ตลอดจนประเทศชาติ และใฝ่มีความซื่อสัตย์สุจริตต่อหน้าที่การงาน เพื่อผลคุณงามความดีของชาติ ฯลฯ เพราะเรื่องเหล่านี้ล้วนก่อให้เกิดเกียรติคุณทั้งแก่ตนเองและประเทศชาติ

๓. วินัย

คำจำกัดความ

คำว่า "วินัย" ได้แก่มังคัมหรือระเบียบที่ตราไว้เพื่อควบคุมหมู่หรือคณะให้อยู่ในสภาพเรียบร้อยและความประพฤติงามเช่นวินัยของพระ วินัยของข้าราชการพลเรือน ตำรวจและทหาร ตลอดจนกฎหมายและจารีตประเพณีของบ้านเมืองหรือของท้องถิ่นรวมทั้งขนบธรรมเนียมของตระกูลหรือภายในบ้าน

ความสำคัญหรือความจำเป็น

ความสำคัญของวินัยดังนี้ การอยู่ร่วมกันของคนหมู่มาก ซึ่งต่างกันโดยชาติตระกูล และนิสัยใจคอ ถ้าขาดระเบียบหรือวินัย เป็นเรื่องควบคุมแล้ว ต่างคนต่างก็จะทำตามอัธยาศัย และตามที่ตนถนัด ความขัดกันและดัดกันก็จะเกิดขึ้น ยิ่งมากจนทำอะไรขัดกันและดัดกันมากขึ้นเท่านั้น เมื่อเป็นเช่นนั้น การงานที่จะทำก็เสียผล ทั้งความสงบสุขก็ไม่มีในหมู่คณะนั้น ฉะนั้น เพื่อความสำเร็จและความเรียบร้อยของการงาน และเพื่อความสงบสุขของหมู่คณะ จึงต้องมีวินัยเป็นเครื่องควบคุม คือวินัยหรือระเบียบแทนพ่อแม่หรือผู้ปกครอง เพราะต่างคนต่างก็จากกันมาอยู่ร่วมกัน โดยปราศจากพ่อแม่หรือผู้ปกครอง ยิ่งถ้าในหมูชนที่มีชาติพันธุ์วรรณะ ฐานะ ยศ และความรู้เท่า ๆ กัน หรือชุมชนทั้งประเทศ หรือองค์การสหประชาชาติ ซึ่งขาดผู้ปกครอง และผู้เป็นประมุขโดยตรงแล้ว ความสำคัญของระเบียบวินัยหรือกฎหมายยิ่งมีมากขึ้น จำต้องพร้อมกันยึดถือเสมือนหนึ่งเป็นพ่อแม่หรือผู้ปกครองจริง ๆ จึงจะบรรลุความมุ่งหมายและประสพสันติสุขได้

ตัวอย่าง

หมู่คณะที่มีวินัย แต่ไม่รักษา ก็มีค่าเท่ากับไม่มีวินัย นักกีฬาหรือนักรบมักปราชัย เพราะขาดวินัยหรือไม่รักษาวินัย ประเทศชาติที่ขาดความสงบภายในก็เพราะประชาธนาญ์หรือข้าราชการไม่รักษาวินัย คือไม่เคารพกฎหมาย ฉะนั้น ความสงบภายในประเทศชาติ จึงมีส่วนขึ้นแก่การรักษาวินัยของประชาชนและข้าราชการด้วย อนึ่ง การรักษาวินัยยอมเป็นมูลฐานแห่งเกียรติยศ ก็ถ้าเป็นผู้ปกครองหรือผู้บังคับบัญชายอมเป็นที่เคารพนับถือของผู้ที่อยู่ใต้อปกครอง

หรือผู้อยู่ใต้มังกับบัญชา ถ้าเป็นชนประเภทหลังก็เป็นที่รักใคร่เอ็นดูของชนประเภทนั้น แต่ตรงกันข้าม ถ้าไม่รักหาวิสัย ย่อมเป็นการทำลายเกียรติตัวเอง ข้าราชการทุกประเภทที่ขาดความเคารพนับถือของปวงชนก็เพราะไม่รักหาวิสัยและได้ชื่อว่าทำลายเกียรติของตนและประเทศชาติด้วย

วิธีปลุกฝัง

คนที่รักหาวิสัย ย่อมเป็นคนมีระเบียบในการอยู่ การกิน การใช้จ่าย การนั่งหมอนเป็นเบาะนั่ง แล้วขยายไปจนถึงการทำงานให้เป็นระเบียบ ใ้รู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่น เกรงใจผู้อื่น เชื่อฟังคำสั่งสอนของผู้ปกครอง เคารพต่อขนบธรรมเนียมของตระกูลและจารีตประเพณีของท้องถิ่น จนในที่สุดให้้การปกครองหมายของประเทศชาติ

๔. ความกล้าหาญ

คำจำกัดความ

ความกล้าหาญ หมายความว่า ความอาจหาญ เก่งกล้า ไม่กลัวไม่หวั่นพริ้งต่อศัตรูหรืออุปสรรคใด ๆ แต่ไม่ใช่ว่าความกล้าแข็งในการทำ ความชั่วโดยปราศจากเหตุผล เป็นความกล้าหาญชายฉกรรจ์ในรณรงค์อย่างมีเหตุผล หรือกล้าฝ่าฟันอุปสรรคที่ขัดขวางต่อทางดำเนินแห่งชีวิตเป็นต้น

ความสำคัญหรือความจำเป็น

ความกล้าหาญที่ประโยชน์คือ เป็นอาวุธพิเศษชนิดหนึ่ง ที่จะเอาชนะอุปสรรคและศัตรูได้ ผู้ไม่มีความกล้าหาญแม้จะมีอาวุธดี ก็ยากที่จะเอาชนะศัตรูได้ ความกล้าหาญนำมาซึ่งความรุ่งโรจน์ และสร้างเกียรติให้แก่ชีวิตและชาติ พระเจ้ากรุงธนบุรี ทรงนำทหารออกไปพ้นจากวงล้อมของพม่าชาติภพก็ สมเด็จพระนเรศวรมหาราชที่ทรงชนช้างชนะพระมหาอุปราช ในขณะที่ช้างต้นนำพระองค์ดำเข้าไปในท่ามกลางช้างศึกก็ ล้วนแต่อาศัยความกล้าหาญทั้งนั้น ในยามประสบอุปสรรค หรือในยามสงคราม ย่อมต้องการความกล้าหาญ ความกล้าหาญนี้แหละ จะช่วยให้ชาติพ้นจากความเป็นทาสได้

ตัวอย่าง

ไม่มีอุปสรรคหรือศัตรู ที่อยู่เหนือความกล้าหาญ ผู้มีความกล้าหาญยอมมองไม่เห็นสิ่งใดเป็นอุปสรรค หรือศัตรู ผู้มีความกล้าหาญ เช่น นโปเลียนนหาราชยอมกล่าวได้เต็มปากว่า "ไม่มีสิ่งใดในโลกที่มนุษย์ทำไม่ได้" ความกล้าหาญสามารถทำให้เกิดมีขึ้นในตนได้ แม้ในคนที่ขาดกลัวที่สุด เพราะกำลังใจเป็นสิ่งที่ยกให้เกิดมีได้

วิธีปลูกฝัง

การปลูกฝังความกล้าหาญนั้น ถือหลักเป็นนักกีฬา เพื่อให้รัฐสแห่งการแพ้นะในเบื้องต้น แล้วขยายไปเป็นนักเผชิญกับเหตุการณ์หรือปัญหาแห่งชีวิต ตลอดจนอุปสรรคเล็ก ๆ น้อย จนถึงอุปสรรคใหญ่ และศัตรูของชาติเป็นที่สุด เพื่อเพิ่มความกล้าหาญขึ้นจนราวละเล็กละน้อย

รวมความ

ในที่สุดควรแนะนำให้เห็นความเกี่ยวโยงกันแห่งชาติ เกียรติ วินัย และความกล้าหาญว่า ชาติเป็นสิ่งสำคัญเพียงไร ถ้าไร้เอกราชแล้ว ก็หมดความสำคัญ ไม่มีเกียรติ เกียรติจะมีได้เพราะมีวิสัยและความกล้าหาญ ฉะนั้นเมื่อรักชาติจึงสงวนเกียรติ เมื่อรักเกียรติจึงอย่างละเมียดวินัย เมื่อต้องการให้มีวินัยดี ต้องมีความกล้าหาญ เมื่อประชาราษฎร์มีความสำนึกในชาติ เกียรติ วินัย และความกล้าหาญแล้ว อาจจะไม่หวั่นต่ออุปสรรคบันหรือคำขู่เหยียดและจะเป็นกำลังคอยต้านทานผู้มุ่งจะทำลายชาติและศาสนาได้เป็นอย่างดี

หลัก ๒. ให้มีความซื่อสัตย์สุจริตและhiriโศตทัปปะ

ในเรื่องที่ให้มีความซื่อสัตย์สุจริตและhiriโศตทัปปะนี้ แยกออกได้เป็น ๔ ตอน คือ

๑. ให้มีซื่อสัตย์
๒. ให้มีสุจริต
๓. ให้มีhiri
๔. ให้มีโศตทัปปะ

ทั้ง ๔ คำนี้ มีความหมายรวมในข้อเดียวกัน ก็จะมีวามเชื่อสัตย์สุจริตได้ก็เพราะ มีหิริโอตตปละ หรือคนที่จะมีหิริโอตตปละก็เพราะนิยมยินดีในความเชื่อสัตย์สุจริต

ความหมายของคำว่าเชื่อสัตย์

ในตอนที ๑ ที่ว่าให้หมีเชื่อสัตย์นั้น หมายความว่าให้เป็นคนตรง ประพฤติอะไรด้วย นำใส่ใจจริง เช่น ความเป็นผู้เชื่อสัตย์ต่อหน้าที่ ๑ ชื่อสัตย์ต่อมิตร ๑ แท้จริงยังมีวามเชื่อสัตย์ อื่น ๆ อีกมาก ในที่นี้จะอธิบายเป็นตัวอย่างเพียง ๒ ข้อ

เชื่อสัตย์ต่อหน้าที่ คนเราทุก ๆ คนจกต้องมีหน้าที่การงานอย่างใดอย่างหนึ่งที่ตน จะพึงกระทำ บางคนเป็นข้าราชการ บางคนเป็นพ่อค้า บางคนเป็นชาวสวน บางคนเป็นชาวนา บางคนเป็นทหาร บางคนเป็นตำรวจ และยังมีอื่น ๆ อีกหลายอย่าง แต่ละหน้าที่จะเป็นไปก็ด้วยดี เพราะอาศัยบุคคลผู้ที่เป็นเจ้าของหน้าที่นั้น ๆ ประกอบไปตามตรงไม่คดโกง เป็นข้าราชการก็ ะทำงานในหน้าที่ของตนอย่างบริสุทธ์ใจ ไม่ใช่หน้าที่การงานของตนกระทำทุจริตคดโกงต่าง ๆ เป็นชาวสวนก็ทำงานในหน้าที่ของชาวสวน ไม่ก้าวก่ายกันดังนี้ เป็นต้น

เชื่อสัตย์ต่อมิตร เป็นธรรมดาที่วามเรานั้นย่อมต้องการคบหาสมาคมกันย่อมต้อง พึ่งพาอาศัยกัน การที่จะพึ่งพาอาศัยกันได้นั้น นอกจากญาติแล้ว ก็ต้องหันเข้าพึ่งมิตร แต่ความ เป็นมิตรนั้น จะคงทนถาวรอยู่ได้ตลอดไปก็ด้วย เหตุที่มีความเชื่อตรงต่อกันไม่ถกคดทรยศต่อกัน ทั้งนี้เพราะถ้าไม่มีความเชื่อตรงต่อกันแล้ว ความไม่เชื่อตรงต่อกันนั้นจะทำลายวามสามัคคีเสียสิ้น

การปลูกฝังวามเชื่อสัตย์เป็นดังจำเป็นและมีผลดี

มีพระพุทธรักษาบทหนึ่งว่า "สุจฺเจน กิตฺติ ปโปปติ" แปลว่า "คนจะบรรลุดังเกียรติ ได้เพราะวามสัตย์" เมื่อเป็นเช่นนี้จึงได้วามปลูกฝังวามสัตย์หรือเชื่อสัตย์นั้นเป็นดังจำเป็นมาก เพราะมีผลดีทำให้เกิดชื่อเสียงเกียรติยศ ทว่าไม่จักไม่เกิดชื่อเสียงเกียรติยศเล่าในเมื่อเป็นคนตรง ต่อหน้าที่ก็ปฏิบัติเรียบร้อยไม่มีข้อบกพร่อง ไม่ใช่หน้าที่การงานไปในทางผิด ต่อเวลาก็ไม่เป็นคน ผิดวันประกันพรุ่ง รับผิดชอบสร้างตัวสร้างตนไปต่อมิตรก็ไม่ถกคดทรยศ ต่อคำพูดก็ไม่เป็นคนพูดเหลว ไหล พูดคำไหนเป็นคำนั้น เมื่อเป็นเช่นนี้วามเชื่อสัตย์นั้นแหละจะนำเกียรติยศมาให้ ดังได้กล่าว มาแล้วว่า คนบรรลุดังเกียรติ คือมีเกียรติได้เพราะวามสัตย์

ความหมายของคำว่าสุจริต

ใจ ในข้อ ๒ ที่ว่าให้สุจริต หมายความว่าให้ความประพฤติชอบทางกาย วาจา

- ก. ประพฤติชอบทางกาย เรียกว่ากายสุจริต มีอยู่ ๓ อย่าง คือ
- (๑) เว้นจากฆ่าสัตว์
 - (๒) เว้นจากลักฉ้อ
 - (๓) เว้นจากประพฤตินิโคในกาม
- ข. ประพฤติชอบทางวาจา เรียกว่าวจีสุจริต มีอยู่ ๔ อย่าง คือ
- (๑) เว้นจากพูดเท็จ
 - (๒) เว้นจากพูดส่อเสียด
 - (๓) เว้นจากพูดคำหยาบ
 - (๔) เว้นจากพูดเพ้อเจ้อ
- ค. ประพฤติชอบทางใจ เรียกว่ามโนสุจริต มีอยู่ ๓ อย่าง คือ
- (๑) ไม่โลภอยากได้ของเขา
 - (๒) ไม่พยาบาทปองร้ายเขา
 - (๓) เห็นชอบตามคลองธรรม

การปลุกฝังสุจริตเป็นสิ่งจำเป็นและมีผลดี

ดังได้กล่าวมาแล้วว่าสุจริต คือ ประพฤติชอบ การประพฤติชอบ หมายถึงว่า ประพฤติดี ทำดี อันที่จริงผู้ที่ทำเหตุ คือ ประพฤติดี ทำดีแล้วผลคือสิ่งที่ดี ๆ ย่อมบังเกิดขึ้น ทุกคนย่อมชอบแต่ของดี แม้ประเทศชาติก็ย่อมต้องการคนดี ไม่ต้องการคนชั่ว เพราะฉะนั้นการปลุกฝังสุจริต คือประพฤติก่อนจึงเป็นสิ่งจำเป็นยิ่ง และมีผลดีด้วยที่ว่ามีผลดีนั้นก็เพราะเมื่อทุกคนทำดี ประพฤติดี ทำชอบ ประพฤติชอบแล้ว ความวุ่นวายต่าง ๆ ย่อมไม่บังเกิดขึ้น การฆ่าฟันกัน การลักฉ้อของกันและกัน การประพฤตินิโคในกามเมียของกันและกัน การพูดปด การพูดคำหยาบ ฯลฯ ย่อมไม่บังเกิดขึ้น ทุกหนทุกแห่งจะสงบเรียบร้อย

ความหมายของคำว่าหิริและโอตตปเป

ในข้อ ๓ และ ๔ ที่ว่าให้มีหิริและโอตตปเป นั้น หิริ หมายความว่าความละอาย
ต่อใจของตนเองในการประพฤติชั่ว ส่วนโอตตปเปหมายความว่า ไม่กล้าทำความผิด เพราะ
เกรงกลัวต่อผลของความชั่วความผิดนั้น

การปลูกฝังหิริและโอตตปเปเป็นสิ่งจำเป็นและมีผลดี

ความจริงคนเราหากปราศจากหิริ ก็คือความละอายต่อการประพฤติชั่ว โอตตปเป
คือความเกรงกลัวต่อผลของความชั่วแล้ว ต่างคนต่างก็จะไม่รู้จักดีชั่วและหน้าที่ของตนและกัน
จะประพฤติทุจริต คือความชั่วช้า ทางกายก็จะเบียดเบียนข่มเหงกันฆ่าฟันกัน ทางวาจาก็มุ่งแต่
จะพูดให้ร้ายป้ายสีกัน ทางใจก็คิดพยายามพองร้ายกัน เมื่อเป็นเช่นนี้ ความสงบสุขจะมีได้อย่างไร
โร ฉะนั้นจึงต้องมีการปลูกฝังหิริและโอตตปเปไว้ในจิตใจของประชาชนด้วย และเมื่อปลูกฝัง
ได้แล้ว ย่อมเป็นผลดีมากเพราะถ้าคนเลิกประกอบในทางทุจริต ประกอบแต่ในทางสุจริตแล้ว
คุณธรรมทั้งหลายจักบังเกิดขึ้นมา คนทั่วไปจะมีความเมตตาอารีต่อกันและกัน จะเห็นอกเห็นใจกัน
จะอารีอารอบกันดังนี้ เป็นต้น

วิธีปลูกฝัง

เมื่อพูดถึงวิธีปลูกฝัง จะเป็นในตอนที่ ๑ ก็ให้มีชื่อเสียงก็ตาม ในตอนที่ ๒ ให้มี
สุจริตก็ตาม ในตอนที่ ๓ ให้มีหิริก็ตาม และในตอนที่ ๔ ให้มีโอตตปเปก็ตาม เหล่านี้ล้วนจะ
ทำการปลูกฝังได้ โดยวิธีทำให้ประชาชนรู้จักประโยชน์ของการประพฤติชื่อสัตย์สุจริตและให้หิริ
โอตตปเปว่ามีผลดีอย่างไร ซึ่งโทษของความชั่ว แสดงคุณของความดี ถอยปลูกฝังทีละน้อย ๆ
ผลที่สุดประชาชนก็เปี่ยมด้วยคุณงามความดีเอง เหมือนภาชนะที่เปิดผาตั้งไว้กลางแจ้งย่อมจะ
เต็มด้วยน้ำซึ่งหยดลงทีละหยาดแต่บ่อย ๆ เข้าได้ฉะนั้น

รวมความ

ได้กล่าวไว้แล้วว่า การมีความชื่อสัตย์ สุจริต และมีหิริโอตตปเป นั้นมีความหมาย
รวมในข้อเดียวกัน ต่างมีส่วนสัมพันธ์ต่อกันอย่างใกล้ชิด คือผู้จะมีความชื่อสัตย์สุจริตได้ก็เพราะ
มีหิริโอตตปเป ผู้จะมีหิริโอตตปเปก็เพราะนิยมยินดีในความชื่อสัตย์สุจริต

หลัก ๓. ให้ความกตัญญูกตเวที

ความกตัญญูกตเวที

๑. คำจำกัดความ

ก. คำจำกัดความของคำว่า กตัญญู

ข. คำจำกัดความของคำว่า กตเวที

๒. เราจะมี ความกตัญญูกตเวที ต่อใครบ้าง

๓. เหตุไร เราจึงต้อง มีความกตัญญูกตเวที

๔. เราจะแสดง ความกตัญญูกตเวที ต่อบุคคลเหล่านั้นอย่างไร

๕. วิธีปลูกฝัง

ความกตัญญูกตเวที เป็นศัพท์บาลีที่คนไทยทราบความหมายกันทุกคน เรามักจะใช้รวมเป็นคำเดียวกัน แต่คำนี้มีคำแปลแบ่งออกได้เป็น ๒ ภาค คือ กตัญญู แปลว่าการรู้อุปการะที่ท่านได้เคยกระทำไว้แล้วแก่ตน เรียกล้วน ๆ ว่าบุญคุณ เป็นภาคทฤษฎี และกตเวที แปลว่าการสนองทดแทนอุปการะที่ท่านได้เคยกระทำไว้แก่ตน ซึ่งเป็นภาคปฏิบัติ ดังนั้นเราจึงรวมกตัญญูและกตเวทีเข้าไว้ด้วยกัน เพราะว่าภาคทฤษฎีจะสมบูรณ์มิได้ ถ้าขาดภาคปฏิบัติ ขรรคากันดี จะมีแต่ความกตัญญูอย่างเดียวเท่านั้นยังไม่พอ เช่นถ้าผู้ใดได้ทำบุญคุณแก่ตน เป็นต้นว่าช่วยเหลือกู้ภัยอย่างไรแล้ว ตนก็ตั้งท่านผู้นั้นนับถือท่านผู้นั้นไว้ในที่เป็นผู้มีบุญคุณของตนเท่านั้นหาพอไม่ ต้องประกอบด้วยความกตเวทีที่ตอบแทนบุญคุณของท่านตามความสามารถด้วย เป็นต้นว่า แสดงความเข้าใจและสำนึกในพระคุณท่าน รวยเหลือก็ถนอม และเคืองก็ชดเชยด้วยสิ่งที่ดี ๆ สัจจจิตต่อท่าน

บุคคลที่มีบุญคุณแก่เรา-ได้แก่

๑. สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ผู้ประกาศพระพุทธศาสนา และพระธรรมให้ เป็นแสงสว่างประจำชีวิตของบรรดาพุทธศาสนิกชน

๒. พระภิกษุสงฆ์ ผู้สั่งสอนพระธรรม และดำรงพระพุทธศาสนา

๓. ปิตามารดา

๔. ครูอาจารย์

๕. บุรพการีอื่น ๆ ก็บุคคลที่ทำบุญคุณแก่เราก่อน

๖. ประเทศชาติ และประมุขของชาติ

ความกตัญญูกตเวทีเป็นเครื่องหมายของคนดี เพราะเหตุความกตัญญูนั้นเป็นคุณธรรมประจำโลกข้อหนึ่ง ถ้ามนุษย์ขาดความกตัญญูกตเวทีต่อกันแล้ว โลกก็จะเป็นโลกอยู่ไม่ได้ มนุษย์ก็จะมีอะไรเป็นเยื่อใยต่อกัน ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดาและบุตร ครูกับศิษย์ สามีกับภรรยา นายกับบ่าว ก็จะไม่ขึ้นได้ พูดถึงคำว่าใย ความกตัญญูกตเวทีนี้แหละจักเป็นใยสานมนุษย์ในอดีต ปัจจุบัน อนาคต ให้ดำรงและเจริญงอกงามเป็นอารยโลกอยู่ในขณะนี้

ศาสนา คือการปกครองภายในของมนุษย์ มนุษย์ที่ไม่มีศาสนาก็เหมือนกับบุคคลซึ่งไร้เครื่องปกปิดร่างกาย ฉะนั้นบุคคลที่เป็นเจ้าของศาสนาจึงมีบุญคุณอย่างยิ่งใหญ่แก่โลก กวรวัจฉไนอันคับแค้น ทางฝ่ายพระพุทธศาสนาของเราชาวไทย ก็มีพระพุทธเจ้าเป็นผู้นำพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นหลักปฏิบัติที่ปีศาจอย่างสูงสุดให้แก่เรา จากพระพุทธประวัติทำให้ทราบว่า พระองค์ทรงละทิ้งความสุขความสำราญมาทรงทรมานกายแทบชีวิตจะออกจากร่างเพื่อค้นหาพระธรรมวิเศษ คือ อริยสัจสี่ ไค้แก่ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ซึ่งเป็นความจริง ๘ ประการ อันจะช่วยให้มนุษย์พ้นจากห้วงทุกข์ พุทธศาสนิกชนได้รำลึกพระคุณของพระองค์ท่าน โดยผูกคำประพันธ์ไว้ในบทสวดพระไตรสรณคมน์เป็นภาษามาสีสำหรับผู้ที่ไม่ทราบคำแปลก็สวดไปเป็นของขลังเป็นเวทย์มนต์ ก็ว่าถ้าไค้สวดแล้ว ๓ จบ ก็ถือเป็นสิริมงคล บ้างก็ถือเลยไปจนถึงกับว่าคุ้มกันภัยได้ อันที่จริงนั่นก็คือว่า เราได้ความดีจากการรำลึกถึงพระคุณของพระพุทธเจ้า เราได้แสดงความกตัญญูด้วยการสรรเสริญออกมาด้วยวาจาว่าดังนี้

พระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นผู้อยู่ทางไกลจากข้าศึก คือ กิเลส อาสวะ เป็นผู้บริสุทธิ์ควรแนะนำสั่งสอนรับความเคารพเป็นผู้ให้กำเนิดพระพุทธศาสนา เป็นผู้บรรลุนิพพานและรู้วิถีทางบรรลุนิพพานด้วย พระองค์จะไป ๗ ที่ใดก็เป็นประโยชน์แก่ประชาชน ทรงรู้แจ้งถึงความไม่ยั่งยืน คือ ทุกข์ สุข เจริญ เสื่อม พระองค์สามารถฝึกฝนคนได้อย่างยอดเยี่ยม สมควรเป็นศาสดาของเทวดาและมนุษย์ทั้งหลาย

เราสรรเสริญพระธรรมว่าดังนี้

พระธรรม คือ คำที่สรรขอบด้วยเหตุผล สำเร็จประโยชน์แก่ณผู้ปฏิบัติตามได้จริง อันผู้บรรลุจะพึงเห็นเองได้ ไม่ประกอบด้วยกาล มีคุณเลิศจรรยาคุจของประหลาด ควรเรียกให้มาดู ควรน้อมเข้าไว้ในใจ ผู้ฉลาดย่อมรู้แจ้งเฉพาะตน

เราสรรเสริญพระสงฆ์ว่าดังนี้

พระสงฆ์ เป็นผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติตรง และปฏิบัติเป็นธรรม ปฏิบัติสมควร ท่านเป็นผู้รับเครื่องสักการะและบูชาของทำบุญ ควรได้รับความเคารพ เพราะเป็นนามบุญของโลก

การรู้อำลัทธิคุณและเปล่งวาจาสรรเสริญ พระพุทธ พระธรรม พระสงฆ์ คือพระรัตนตรัยนั้น เราถือเป็นที่ลึกลับและเป็นการแสดงถึงความกตัญญูต่อพระพุทธศาสนาภาคปฏิบัติ การแสดงกตเวทิต่อพระพุทธศาสนา คือการปฏิบัติตนเป็นพุทธมามกะและทำนุบำรุงพระพุทธศาสนาให้ยั่งยืนมีการไปวัดทำบุญ ถ้ำสูงขึ้นไปถึงจิตใจได้แก่การละบาป บำเพ็ญบุญทำจิตใจให้สะอาด และการแสดงความกตัญญูกตเวทิต่อศาสนานี้ มิได้มีแต่ของเราเท่านั้น ในศาสนาคริสต์เห็นผู้ที่เคร่งทางศาสนา ก่อนรับประทานอาหารจะต้องสวดมนต์ขอบคุณพระเจ้าที่กรุณาให้อาหารแก่เหล่ามนุษย์ ก่อนจะเข้านอนก็จะต้องสวดมนต์ขอบคุณที่พระเจ้าคุ้มครองให้ปลอดภัยมาตลอดวัน ในคำพูดธรรมดาก็มีคำว่า ขอบคุณพระเจ้า ขอบคุณสวรรค์ เช่น Thank God, Thank Heaven

วันประสูติของพระเยซู ซึ่งเป็นวันคริสต์มาสก็เป็นวันรื่นเริงสากลทั่วคริสต์จักร คริสต์ชนแสดงความยินดีปรีดา อวยพรแจกของ เลี้ยงกันทั่วถึงตั้งแต่ผู้รจนจนถึงทารกเพิ่งรู้ความ คริสต์มาสของเขาเอิกเกริกกว่าวันวิสาขบูชาของเราทุก ทั้ง ๆ ที่ของเรารวมวันสำคัญของพระพุทธเจ้าไว้ตั้งสามอย่าง คือ วันประสูติ วันตรัสรู้ และวันเข้าพระนิพพานของเขาเพียงแต่วันประสูติเท่านั้นยังจัดเป็นวันสำคัญยิ่งใหญ่ที่สุด สำคัญกว่าวันขึ้นปีใหม่หรือวันใด ๆ ทั้งสิ้น ทั้งนี้ก็เพื่อรำลึกถึงคุณของพระเยซูผู้ซึ่งเป็นเจ้าของศาสนา

บิคารมมารดา ครูอาจารย์ และบุรพการีอื่น ๆ ท่านเหล่านี้ก็เป็นผู้ให้อุปการะแก่เราทั้งสิ้น คนดีจะรู้อุปการะของท่านเหล่านี้ เราต้องตั้งท่าน นับถือท่านไว้เหนือเราและหาโอกาสสนองพระคุณท่าน แม้ท่านเหล่านี้จะบังเอิญตกต่ำ คนที่มีความกตัญญูก็จะไม่แสดงกิริยาอาการสบลูกคุณท่าน นอกจากนี้แล้วก็ควรหาโอกาสช่วยเหลือท่านด้วยวิธีหนึ่งวิธีใดด้วย คนไทยมีความ

มันในธรรมชื่อนี้มาก และถือเป็นคำวิภาษอย่างแรง ถ้าจะถูกเรียกว่ากตัญญู ศาสนาขงจู
 ถือเอาความกตัญญูกตเวทีเป็นธรรมสำคัญ เขาถือเอาการเซ่นไหว้วิญญาณบรรพบุรุษเป็นพิธีสำคัญ
 ในศาสนา และตั้งเครื่องบูชาไว้กราบไหว้แทนพระพุทธรูปนิยายและตำนานของจีนมีเรื่องเกี่ยวกับ
 ผลของความกตัญญูกตเวทีมากมาย

อันความกตัญญูกตเวทีนี้ยอมเป็นที่ยกย่องสรรเสริญของนักปราชญ์ทุกกาลสมัยแม้
 พระพุทธเจ้าก็ได้ตรัสไว้ในมลลคาถาว่า ความกตัญญูเป็นมงคลประเสริฐของบุคคลดังนี้ ผู้ใด
 เป็นคนกตัญญูกตเวที ผู้นั้นยอมเป็นที่นิยมนับถือของบุคคลทั่วไป โดยปรกตินั้นจะพึงได้รับต่อไป
 ก็คือได้รับเกียรติยศ มีความสุขความเจริญ พันภัยอันตรายต่าง ๆ มีตัวอย่างในประวัติสมัยกรุง
 ศรีอยุธยา คือนายคัง มหาเด็กเจ้าฟ้าอภัยและเจ้าฟ้าปรเมศวร์ซึ่งทำสงครามกับพระมหาอุปราช
 (พระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ) เจ้าฟ้าทั้งสองเห็นว่าจะสู้ไม่ได้จึงเสด็จแฝงพระองค์อยู่ในป่าอ้อม
 แฉม ณ ตำบลบ้านเอกราช นายคังผู้เคียดแค้นเสด็จเที่ยวขอข้าวปลาอาหารชาวบ้านมาเลี้ยง
 เจ้าฟ้าทั้งสองพระองค์นั้นอยู่ถึง ๖ - ๗ วัน ภายหลังเจ้าฟ้าทั้งสองถูกจับ พระมหาอุปราชรับสั่ง
 ให้สำเร็จโทษเสียทั้งสองพระองค์ แต่รับสั่งว่าอย่าควมมหาเด็กนั้น มันมีความจงรักภักดีกตัญญู
 กตเวทีต่อเจ้านายของมัน อย่าฆ่ามันเลย เลี้ยงมันไว้ให้เป็นข้าราชการสืบไปเถิด ทั้งนี้ การ
 ที่นายคังได้รับพระราชทานอภัยโทษนั้นก็เพราะความกตัญญูกตเวทีนี้เองให้ผล สมดังโคลง
 สุภาพีตว่า

กตัญญูกวรกิติให้	เป็นนิศย์
กตเวทีกิด	กำเช่า
คนจะสรรเสริญกิด	กิตัพพีชื่อสศัยแธ
ผลจะสงเสริมเช่า	เขตขางทางเกษม
ผู้ใดจิตตั้งมัน	ในศีล
เสพย์สศัยเป็นอาจิณ	อยู่แล้ว
กตัญญูเพิ่มผลภิญ	โงยั้ง
ความสุขนั้นไม่แคลง	กตาคผู้เพียรคุดง

ประเทศชาติและประมุขแห่งชาติ เป็นผู้ให้ความสะดวกร่วมมือเป็นสุขแก่เราผู้
เป็นราษฎร เรายรักชาติ ประเทศ เพราะเรารู้ว่าประเทศชาติมีบุญคุณแก่เรา เรารำลึกคุณ
และตอบแทนคุณของชาติด้วยการเป็นพลเมืองดี ปฏิบัติหน้าที่ของพลเมืองดี เช่น เคารพกฎหมาย
ของบ้านเมือง มีสัมมาอาชีวะ เป็นหน่วยที่เป็นประโยชน์ของประเทศชาติ ยามบ้านเมืองมีศึก
เราก็ตองช่วยป้องกันประเทศทุกวิถีทาง ยามบ้านเมืองสงบเราก็ตองส่งเสริมปรับปรุงให้บ้านเมือง
เจริญขึ้น

การปลูกฝังความกตัญญูแก่เด็ก จะต้องเริ่มจากบ้าน ก่อมีคามารดาจะต้องเป็น
ครูคนแรกในการอบรมสั่งสอนธรรมข้อนี้ แก่ลูกหลาน พ่อแม่จะต้องทำตัวอย่างอันดีให้แก่เด็กเห็น
โดยเราพร้อมถือ เติบงู ปูย่าตายาย ให้เด็กได้เห็นตัวอย่างอันดีอยู่เสมอ การกระทำที่ย่อม
จะชားซึ่งอิมตัวเป็นนิสัย การแสดงคำพูดที่ไพเราะ เช่น การกล่าวคำขอบคุณ หรือการแสดง
คารวะต่อผู้ใดที่ทำประโยชน์หรือความดีให้ นั้น เป็นบันไดขั้นต้นของการปลูกฝังความกตัญญูแก่เด็ก

เมื่อเด็กถึงกำหนดเข้าโรงเรียน ทางโรงเรียนก็ให้บรรจุคุณธรรมข้อนี้ไว้ในหลักสูตร
โรงเรียนมีสิทธิที่จะแทรกคุณธรรมข้อนี้ไว้ในกิจการภาคปฏิบัติของโรงเรียน เช่น การประ
กวาดเรียงความ การแต่งโคลง หรือคำประพันธ์ ส่งเสริมความกตัญญูแก่เด็กที่จัดหาหนังสือ หรือ
นิยาย เรื่องความกตัญญูมาให้ให้นักเรียน การไต่ถามที่ การแสดงละคร เรื่องผลของความกตัญญู
การประกวดการแสดงสุนทรพจน์ การฟังปาฐกถาและธรรมกถาโรงเรียนจะได้อบรมให้นักเรียน
รู้จักการรับและการให้ ก็รู้จักที่จะต้องมีการตอบแทนเช่นเพื่อน ๆ ของเรา เราต้องหา
โอกาสให้ของตอบแทนแก่เขา หรือเมื่อเราได้รับเวียงของผู้อื่นแล้ว เราก็ตองหา
โอกาสตอบแทนเขา หรือถ้าไม่มีโอกาสเลี้ยงตอบแทน เขาก็จะนำของขวัญเล็กน้อยคิดมอบไปด้วย
ดังนี้ ฉะนั้น ถ้าได้ติดต่อกับอาจารย์ใหญ่ผู้มีความประสงค์ว่ามุ่งอบรมคุณธรรมมีมากน้อยเพียงไร
การอบรมคุณธรรมข้อนี้จะเป็นผลดีได้

สำหรับการอบรมผู้ใหญ่ การฟังปาฐกถาและธรรมกถาจะเป็นประโยชน์ยิ่ง ทั้งนี้
จะเผยแพร่โดยทางวิทยุ หรือการชักชวนให้ไปฟังเทศน์ที่วัดก็ได้ ถ้าจะพูดฟังง่าย ๆ ก็คือจะต้อง
ชี้แจงให้ผู้ใหญ่ทราบว่า ผู้ใหญ่เป็นเจ้าของบุญคุณแก่เด็ก แต่เป็นเจ้าหนี้ที่มีใคร่ทวงถามหนี้คืน เรา
จะต้องอบรมบ่มนิสัยให้เด็กรู้จักใช้หนี้บุญคุณของผู้ใหญ่ ตามที่เขาจะใช้ได้ จะใช้เงินเข้าของ

หรือเคารพก็ใช้ได้ทั้งสิ้น แต่ก่อนที่เราจะให้การชำระหนี้บรรพชาตินี้ เราก็จะต้องชำระหนี้ของเรา ก่อนเพื่อเป็นตัวอย่างเหมือนกัน

หลัก ๘. ให้มีความเข้มแข็ง ขยันหมั่นเพียรและอดทน

คำจำกัดความ

คำว่า "ให้มีความเข้มแข็ง ขยันหมั่นเพียรและอดทน" คุปฺรหนึ่งเป็นคำสามัญที่ โกร ๆ ก็เข้าใจ แต่ถาพิจารณาให้ละเอียดลึกซึ้ง ก็ย่อมมีความพิสดารซึ่งอาจวิเคราะห์ให้เห็น ชัดคังต่อไปนี้

- | | |
|-------------------------|---|
| การมีความเข้มแข็ง | คือ มีทั้งกำลังกายและกำลังใจ ทำอะไรก็ทำเต็ม ความสามารถ |
| การมีความขยันหมั่นเพียร | คือ พยายามทำติดต่อกันเรื่อยไปจนกว่าจะสำเร็จ |
| การมีความอดทน | คือ มีกำลังใจอดทนตรากตรำไม่พริ้วพริ่งต่อหนาวร้อน ลมแดดหรือเหลือบยุง ฯลฯ มุ่งประกอบการงาน เป็นใหญ่ ทนลำบากต่อทุกขเวทนา เมื่อยล้าอ่อน เพลีย หรือความเจ็บไข้นานาประการโดยไม่ ทุรนทุรกาย ทนต่อความเจ็บใจไม่ก่ดก่ดลุ่มก่ดัว หรือโกรธ เมื่อถูกผู้อื่นหมิ่นประมาทหรือเสียศีล |

ถ้ากล่าวสรุปโดยย่อก็คือ การทำอะไรเต็มความสามารถ ทำเรื่อยไปและไม่ย่อ ย่อต่ออุปสรรค หรือเหตุการณ์ที่บังเกิดขึ้นขัดขวางทางดำเนินชีวิต คังนี้ยอมถือได้ว่าเป็นความ เข้มแข็งขยันหมั่นเพียรและอดทน

การให้มกุฎธรรมชื่อนี้จะมีผลอะไร จำเป็นอย่างไวจึงต้องปลุกฝัง

ตอบได้ว่า ถ้าบุคคลใดมีความขยันหมั่นเพียรและอดทน ประกอบแต่การที่ดีที่ชอบ เช่น เลาเรียนศิลปวิทยา ทำเรือกสวนไร่นา ค้าขาย ทำหน้าที่ราชการ ฯลฯ อันเป็นทางดี หรือทางสัมมาอาชีพ ผู้นั้นย่อมได้รับความสำเร็จบรรลุดุศลอันดีได้ และถึงซึ่งความเจริญรุ่งเรือง กังยอมจะมีความสุขกายสบายใจในที่สุดตามที่ตนปรารถนา ถ้าบุคคลใดขาดคุณธรรมชื่อนี้เสียแล้ว

ยอมประสบความสำเร็จที่ตนต้องการได้ยาก หรืออาจไม่ได้เลย เพราะฉะนั้นคนเราทุกคนจึงจำเป็นต้องมีคุณธรรมข้อนี้เป็นเครื่องสนับสนุน

อีกนัยหนึ่ง คนเราก็มักมีความเข้มแข็งในทางกำลังกาย ย่อมมีผู้ปรารถนา เลือกลงเอาแรงงานของผู้นั้นมากกว่าคนอ่อนแอ ถ้าผู้นั้นมีกำลังใจเข้มแข็งด้วยแล้ว ก็ย่อมได้รับความพอใจจากผู้อื่นที่จะมอบหน้าที่การงานให้ทำ เมื่อมีความขยันหมั่นเพียรเพิ่มเข้าด้วย นอกจากผู้อื่นพึงพอใจอยากได้ผู้นั้นช่วยประกอบกิจการงานแล้ว ยังเกิดผลประโยชน์แก่ผู้นั้นมากขึ้นตามส่วน ถ้าผู้นั้นยิ่งเป็นผู้มีความอดทน ไม่เป็นคนใจน้อย ไม่พรินพรียงต่อการตรากตรำลำบาก ประกอบเข้ากับความเข้มแข็งขยันหมั่นเพียรด้วยความสำเร็จยิ่งกว่าแล้ว ผู้นั้นย่อมประสบความสำเร็จบรรลุผลอันดีได้

อันความเข้มแข็งขยันหมั่นเพียรและอดทน หากมีในคนที่ประพฤติผิดก็มิชอบถึงจะช่วยให้ผู้นั้นกระทำการบางอย่างสำเร็จได้ในขั้นต้นบ้างก็ตาม แต่จะถือเป็นความดีงามเจริญยั่งยืนหาได้ไม่ และในที่สุดก็ย่อมได้รับผลตรงกันข้าม คือแทนที่จะได้รับความสุขกายสบายใจ กลับได้รับความทุกข์ทรมานทั้งในปัจจุบันและอนาคต เช่นผู้ที่พยายามคิดทำการฉ้อโกง เบียดเบียน หรือคิดปล้นชิงสังหารผู้อื่น ตนเองก็ต้องมีความคิดกลัวเกรงระคนปนไปคิดว่า ตนจะถูกลงโทษ หรือเขาจะทำแก่ตนบ้าง ถ้ายังทำไม่ได้ตามที่คิดก็มีความน้อยใจ หรือมีความโกรธธินเป็นโทษให้จิตใจไม่เป็นสุข เมื่อได้กระทำการผิดนั้นลงไปแล้วก็ยิ่งเพิ่มความหวาดกลัววิตกกังวลมากขึ้น ต้องซ่อนเร้นความผิดปกิบัติบังความชั่ว คอยหาทางหลบหลีกอยู่เรื่อยไปจนหาความสุขมิได้ ถ้าถูกจับได้หรือบาปนั้นตามทัน ก็ย่อมได้รับโทษสาสมกับความผิดที่ตนได้กระทำไว้

บุคคลที่ดีอยู่แล้ว และมีความพอใจจะประกอบแต่คุณงามความดีต่อไป เพื่อหวังผลสำเร็จซึ่งจะอำนวยประโยชน์อันแท้จริง โดยพยายามปลูกฝังคุณธรรมข้อนี้ให้แก่ตนเองและหรือผู้อื่น เช่น บุครหลานบริวารหรือเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน ก็ย่อมจะบรรลุผลดีได้โดยไม่มีปัญหาหรือแม่แต่ผู้ที่เคยประพฤติผิดก็มิชอบมาแล้ว ถ้าปรารถนาจะละความชั่ว กลับกระทำความดี โดยพยายามไปตามคุณธรรมข้อนี้ ก็มีความเข้มแข็งขยันหมั่นเพียรและอดทน ก็ย่อมจะบรรลุผลสมความมุ่งหมายได้เช่นเดียวกัน

ตัวอย่างเกี่ยวกับคุณธรรมข้อนี้

๑. ในทางโลก

ก. บุคคลสำคัญต่าง ๆ ที่ประสบความสำเร็จนั้น ตามประวัติปรากฏอยู่เป็นอันมากกว่า เดิมเป็นคนยากจน หรือตกทุกข์ได้ยากมาก่อน แต่อาศัยความขยันหมั่นเพียรและอดทนก็สามารถฟันฝ่าอุปสรรคนั้น ๆ ก้าวไปสู่ความสำเร็จได้เป็นอย่างดี

ข. แม้ประเทศชาติ ซึ่งเป็นที่รวมของคนกลุ่มใหญ่ก็เช่นเดียวกันตามประวัติศาสตร์ปรากฏว่า บางชาติเฟื่องตั้งตัวได้เมื่อไม่กี่ร้อยปีมานี้ ทั้งที่เริ่มต้นด้วยความลำบากยากแค้นต่อสู้กับธรรมชาติมาก่อน เช่น สหรัฐอเมริกา แต่อาศัยความขยันหมั่นเพียรและอดทน ก็สามารถก้าวไปสู่ความเจริญได้อย่างถึงขนาด

๒. ในทางธรรม

ก. พระพุทธเจ้า เกยสุขสำราญอยู่ในปราสาทราชวัง แต่เมื่อทรงมุ่งความสำเร็จทางธรรมจึงได้เสด็จออกไปบำเพ็ญเพียรอยู่ในป่า ต้องมีความเข้มแข็งขยันหมั่นเพียรและอดทนผจญความทุกข์ยากอยู่ถึง ๖ ปี จึงได้ตรัสรู้ แม้เมื่อตรัสรู้แล้วก็มิได้ทรงเห็นแก่ความเหนื่อยยาก ทรงมีพระมหากรุณาในเวไนยสัตว์ เสด็จจาริกไปด้วยพระบาท สู่คามนิคมชนบทราชธานีน้อยใหญ่ แสดงธรรมสั่งสอนปลุกฝังให้ผู้อื่นเจริญรอยตามในทางที่ค้ำจาม

ข. พระสาวกอื่น ๆ ที่เกยสุขสำราญมาก่อนในทางโลก เมื่อมุ่งเข้ามาสู้ความทางธรรมแล้ว ก็เป็นผู้มีความเข้มแข็งขยันหมั่นเพียรและอดทน จึงได้ประสบความสำเร็จด้วยดี

วิธีปลุกฝัง

คุณความดีทุกอย่างอาจปลุกฝังอบรมให้เกิดมีขึ้นได้ เหมือนพืชผลต่าง ๆ ที่มนุษย์อาจปลูกให้เกิดขึ้นตามต้องการ เพราะฉะนั้น ในการปลุกฝังให้เกิดความเข้มแข็งขยันหมั่นเพียรและอดทน

๑. จะต้องฝึกหัดไม่กลัวความยากลำบาก มองเห็นอุปสรรคหรือสิ่งขัดข้องต่าง ๆ เป็นเสมือนหนึ่งเครื่องสนับสนุนให้ก้าวไปสู่ความสำเร็จ

๒. การจะฝึกให้เกิดกำลังใจได้จะต้องรู้จักรักษาอนามัยแห่งร่างกาย เช่น การกินเป็นเวลา นอนเป็นเวลา และเล่นเป็นเวลา ตลอดจนรู้จักบริหารร่างกายให้ถูกวิธีรู้จักกินอาหารให้เป็นประโยชน์แก่ร่างกาย เพราะเมื่อร่างกายแข็งแรงดี ก็จะมีพลังเข้มแข็งขยันหมั่นเพียรและอดทนได้สะดวกขึ้น

๓. ฝึกหัดร่างกายให้ชินต่อความลำบากตรากตรำ ไม่อ่อนแอ กลัวแดด กลัวฝน หรือกลัวความยากลำบากเล็ก ๆ น้อย ๆ ฝึกหัดทำงานจากง่ายขึ้นไปหายากขึ้นตามเพศตามวัย เมื่อร่างกายเกิดความเคยชิน ก็จะมีกำลังต่อต้านสิ่งแวดล้อม ทำให้ไม่รู้สึกยากลำบากเมื่อประกอบกิจการงาน หรือต้องตรากตรำในเมืองมีความจำเป็น

๔. พยายามเป็นคนมีเหตุผล ไม่คิดมีความเจริญก้าวหน้าอย่างลอย ๆ ด้วยวิธีอันอ่อนหวาน บวงสรวงหรือด้วยวิธีทุจริต คิดหาทางช่วยเหลือตัวเองด้วยกำลังกาย และกำลังความคิด ให้ประสบความสำเร็จในกิจการงานอย่างงดงาม ด้วยความเข้มแข็งขยันหมั่นเพียรและอดทน หรือที่เรียกว่าด้วยน้ำพักน้ำแรงของตัวเอง ผลสำเร็จชนิดนี้ทำให้เกิดความภาคภูมิใจได้ดียิ่งกว่าที่เกิดขึ้นจากการช่วยเหลือของผู้อื่นหรือทำการทุจริต

หลัก ๕. ให้มีความรู้จักรับผิดชอบและรู้จักหน้าที่

คำจำกัดความ

ความรู้จักรับผิดชอบคือ เมื่อได้รับมอบหมายให้ทำการใด ๆ หรือมีหน้าที่อะไรก็พยายามทำการหรือหน้าที่นั้น ๆ อย่างเต็มความสามารถ ไม่คอยแต่โยนความรับผิดชอบไปให้คนอื่นตนเองคอยรับแทนชอบ เพราะเมื่อทำงานอย่างนี้ ก็จะไม่กล้าวิโนิจฉัยหรือคัดสินอะไรให้เกิดขาดไป คงทำงานไปแต่พอทรง ๆ ตัวอยู่ ทั้งนี้เพราะขาดความรู้สึกรับผิดชอบ อีกอย่างหนึ่งเมื่อทำงานอะไรลงไปแล้ว ปรากฏผลเสียหายขึ้น พยายามหลีกเลี่ยงเบี่ยงบ่ายโยนความผิดไปให้ผู้อื่น ทั้งที่ตนเองเช่นนี้ ย่อมแสดงความเป็นผู้ไร้คุณธรรม การงานต่าง ๆ จะไม่เจริญก้าวหน้าในเมื่อมีคนที่มิรับผิดชอบอยู่มาก

ความรู้จักหน้าที่คือ รู้จักขอบเขตสิ่งที่ตนได้รับมอบหมาย หรือมีหน้าที่ที่จะต้องทำหรือ เกี่ยวข้องด้วย ไม่ก้าวล่วงวุ่นวายไปในหน้าที่การงานของคนอื่น เพราะการทำอย่างนั้นย่อมทำ ให้การงานในหน้าที่ของตนบกพร่องไม่เรียบร้อย และเป็นการก่อกวนวุ่นวายให้แก่การงานของ ผู้อื่นอีกด้วย

ความจำเป็นของวัฒนธรรมข้อนี้ ในทางส่วนตัวหรือในวงงานของบริษัทหรือราชการ ก็ตาม ถ้าผู้ปฏิบัติงานขาดความรู้จักรับผิดชอบก็จะปล่อยให้สิ่งต่าง ๆ เป็นไปตามบุญตามกรรม ไม่สนใจจัดการให้ดีขึ้น เพราะไม่มีความรู้สึกร่างงานการเสื่อมโทรมนั้น ทำให้เกิดความเสียหาย และน่าตำหนิตนเองอย่างไรบ้าง เพราะเมื่อขาดความรู้จักรับผิดชอบแล้วก็กลายเป็นผู้เฉื่อยชาทำงาน พอเอาตัวรอดไปวันหนึ่ง ๆ เท่านั้น พอมีอุปสรรคอะไรเกิดขึ้น ก็ต้องให้ผู้อื่นวินิจฉัยหรือแก้ไข เพราะตนเองกลายเป็นผู้ไม่สามารถไป คอยเกรงการรับผิดชอบ ครั้นถึงคราวรับผิดชอบก็ต้องการ เป็นเหตุให้เกิดความหมางใจในวงของผู้ปฏิบัติงานด้วยกัน ทั้งทำให้จิตใจต่ำเห็นแก่ตัว ถ้าเป็น ผู้ใหญ่ก็ไม่เป็นที่นับถือของผู้น้อย ถ้าเป็นผู้น้อยก็ไม่เป็นที่ไว้วางใจของผู้ใหญ่

ส่วนความรู้จักหน้าที่อันรวมอยู่ในข้อเดียวกันนี้ก็มีความจำเป็นที่ต้องปลูกฝังให้เกิด มีเกี่ยวเนื่องกันไป คือเมื่อรู้จักรับผิดชอบแล้ว ก็ต้องรู้จักขอบเขตหน้าที่ของตนมีแค่ไหนเพียงไร จะไปทำการงานโดยขอบเขตหน้าที่ของตนให้เกิดผลดีที่สุดเท่าที่สามารถจะทำได้ ไม่ไปก้าวล่วง การงานหรือหน้าที่ของคนอื่น เมื่อต่างคนต่างรู้หน้าที่ของตนก็จะทำงานกันอย่างมีระเบียบ ทำให้ เกิดความเจริญก้าวหน้าเป็นอย่างดี

ตัวอย่าง

ความรู้จักรับผิดชอบ

ผู้ใหญ่ว่าน่าคิดแล้วรับผิดชอบ ไม่โยนไปให้ผู้น้อย ผู้น้อยว่าคิดแล้วรับผิดชอบไม่ซัดไปให้ผู้ใหญ่ หรือคนอื่น หรือถ้าความผิดนั้นอยู่ในขอบเขตความรับผิดชอบของผู้ใด ผู้นั้นไม่หลีกเลี่ยงเบี่ยงบ่าย ย่อมทำ ให้ต่างนับถือน้ำใจกันและกัน และต่างพยายามทำงานไม่ให้เกิดความผิดพลาดขึ้นได้อีก

ความรู้จักหน้าที่

เพียงในร่างกายเรา ถ้าเอามือไปทำในหน้าที่ของเท้าหรือเท้าทำในหน้าที่ของมือ ก็จะเกิดความไม่สะดวกต่าง ๆ อย่างเห็นได้ชัด การงานอย่างอื่นก็เช่นเดียวกัน ผู้ทำงานรู้จักหน้าที่ของตน ก็ไม่ก้าวก่ายสับสนไปยุ่งกับกิจการของคนอื่น พยายามทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุดเท่าที่จะทำได้ หรือตัวอย่างของการกีฬาที่ต้องเล่นเป็นหมู่เป็นคณะ เช่น ฟุตบอล ถ้าผู้รักษาประตู ก้าวก่ายในหน้าที่ของแนวหน้า หรือผู้อยู่แนวหน้าก้าวก่ายในหน้าที่ของแนวหลังก็จะทำให้เกิดความระส่ำระสาย และแพ้เปรียบแก่ฝ่ายตรงข้าม เพราะฉะนั้นความรู้จักทำให้เหมาะแก่หน้าที่จึงยังประโยชน์ให้สำเร็จด้วยดี

วิธีปลูกฝัง

๑. หัดไม่ขัดความรับผิดชอบในหน้าที่การงานของตนให้ไปตกแก่ผู้อื่น
๒. ฝึกหัดให้เกิดนิสัยรู้จักรับผิดชอบตั้งแต่เด็กทั้งที่บ้านและทางโรงเรียน
๓. ชี้แจงให้รู้จักกำหนดหมายขอบเขตหน้าที่การงานของตนว่ามีอะไรบ้างเมื่อรู้หน้าที่ของตนแล้วจะไม่ไปก้าวก่ายงานของผู้อื่น

หลัก ๖. ให้มีความสุภาพอ่อนโยนและมารยาทอันดีงาม

๑. คำจำกัดความ

ความสุภาพอ่อนโยน คือการมีกิริยาแ่มช้อย วาจาอ่อนหวาน รู้จักที่ต่ำที่สูง มีสัมมาคารวะแก่คนทั่วไป ส่วนมารยาทอันดีงาม หมายถึงการรู้จักปฏิบัติตนไม่ขัดต่อจารีตนิยมของสังคม

๒. ความสุภาพอ่อนโยนแสดงไค้อย่างไร

- ก. โดยการรู้จักระทำความเคารพต่อบุคคลที่ควรเคารพและต่อสิ่งที่ควรแก่ความเคารวะ เช่น ปุณนิยสถาน อีกทั้งรู้จักกระทำให้เหมาะสมแก่กาลเทศะ
- ข. โดยรู้จักปฏิบัติตนอย่างสุภาพชนหรือเยี่ยงผู้มีสมบัติผู้ดี
- ค. โดยการแสดงกิริยาอันนุมนวล
- ง. โดยการใช้วาจาอ่อนหวาน

๓. มารยาทในกรณีต่าง ๆ

- ก. มารยาทในการสมาคม
 - ๑. การแนะนำ
 - ๒. การสนทนา
 - ๓. การปฏิบัติระหว่างเจ้าของบ้านและแขก
 - ๔. การเสีลาศ
- ข. มารยาทในสาธารณสถาน
 - ๑. ในโรงมหรสพ
 - ๒. ในรถโดยสาร
 - ๓. ในการจราจร
 - ๔. ในการเล่นกีฬา
- ค. มารยาทในทางกิจการ
 - ๑. มารยาทแพทย์
 - ๒. มารยาทครู
 - ๓. มารยาทนักการเมือง
- ง. มารยาทระหว่างเพศ
 - ๑. สุภาพบุรุษต่อสุภาพสตรี
 - ๒. สุภาพสตรีกับสุภาพบุรุษ
- จ. มารยาทในครอบครัว
 - ๑. มารยาทระหว่างสามีกับภรรยา
 - ๒. มารยาทระหว่างบิดามารดา
 - ๓. มารยาทระหว่างญาติพี่น้องและคนอากัย

๔. ความสัมพันธ์ระหว่างการแสดงความสุภาพและรักษามารยาทกับความจริงใจ

- ก. การฝึกใจเพื่อความนิยมของสังคม
- ข. การฝึกใจให้ออกจากใจจริง

๕. วิธีปลูกฝังความสุภาพและมารยาทอันดีงาม

- ก. ทางบ้าน
- ข. ทางโรงเรียน
- ค. ทางรัฐ

๖. ความสุภาพและมารยาทอันงามมีความสำคัญแก่ชีวิตเราอย่างไร

- ก. คนคุ้นสยกันยาก จึงมักตัดสินจากอาการที่ปรากฏให้เห็น
- ข. กิริยา วาจา เป็นเครื่องผูกมัดใจ หรือทำความยากลำบากได้ง่ายกว่าสิ่งอื่นใด ฉะนั้น ความสำเร็จหรือไม่สำเร็จในชีวิตจึงขึ้นอยู่กับสิ่งนี้มาก
- ค. มารยาทที่แสดงคือผลสะท้อนแก่คนของตนเอง มิใช่แก่ผู้อื่น
- ง. ความสุภาพและมารยาทอันงาม เป็นสิ่งที่ได้มาโดยมีต้องซื้อหา แต่กลับกลายเป็นทุนให้เราซื้อได้ซึ่งสิ่งที่เราปรารถนา

หลัก ๗. ใฝ่ใจกว้างขวางรู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

ความเป็นผู้มีใจกว้างขวางรู้จักฟังความคิดเห็นของผู้อื่น กล่าวคือ ไม่เป็นผู้มีใจแคบจนถึงกับไม่ยอมรับฟังความคิดเห็นที่ผู้อื่นแสดงแก่ตน แม้จะมีเหตุผลชอบธรรม แต่กลับมีใจเป็นนักกีฬาอินดี้รับฟังเมื่อผู้อื่นพูด จะฉิฉกอย่างไรก็ยินดีรับฟัง เพื่อจะได้ข้อคิดเห็นที่ถูกต้อง สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

คนเราเกิดมาจะอยู่คนเดียวในโลกโดยไม่อาศัยผู้อื่นยอมไม่ได้ เมื่อเรายังต้องอาศัยและอยู่ร่วมกับผู้อื่น ต้องสมาคมเกี่ยวข้องกับผู้อื่น ทั้งในด้านกิจการงานส่วนรวมและส่วนตัว เช่นนี้ เราก็จำเป็นต้องมีความเป็นนักกีฬา กว้างขวางพอที่จะรู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น ไม่ว่าเขาจะเป็นบุคคลประเภทใดอยู่ในวัยไหน ก็จะเป็นเพศตรงข้ามหรือวัยเด็กก็ตาม หากแต่อยู่ที่เหตุผลที่ชอบธรรมเป็นใหญ่แล้ว เพศ วัย ก็ไม่ใช่ข้อที่พึงรังเกียจ

กิจการงานสำคัญ ๆ ไม่ว่าจะ เป็นของหมู่คณะ ประเทศชาติ ตลอดจนไปจนถึงของโลก ย่อมต้องอาศัยความคิดหลายความคิดรวมกัน เพื่อกิจการงานนั้น ๆ จะได้ดำเนินไปโดยถูกต้อง สมบูรณ์และสะดวกราบรื่น สมาชิกของหมู่คณะของประเทศชาติ ตลอดจนคนของโลกที่ดำเนินงานอยู่

จำเป็นต้องมีน้ำใจกว้างขวาง ก็ยินดีที่จะรับเอาข้อคิดเห็นของผู้อื่นมาพิจารณา ไม่ใช่ว่าจะต่างคนต่างยึดถือคติของตน ๆ โดยไม่ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น เพราะแม้แต่ยึดคติของตนฝ่ายเดียว งานก็จะไม่เป็นงานขึ้นมา ความสำเร็จของงานไม่ต้องกล่าวถึง ข้ำร้ายยิ่งกว่านั้นยังเป็นผลให้เกิดแตกแยกกันและกัน ไม่สามัคคีกัน และอาจทะเลาะกันในที่สุก

การที่เราไม่ยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่น โดยทำตามใจตัวเองเอาแต่ใจของตัวเอง ไม่เหลียวแลความคิดเห็นของผู้อื่น ใ้ชื่อว่าถืออัตตาริปไตย (คือถือตัวเองเป็นใหญ่) เกินไป คนที่ถืออัตตาริปไตยเกินไป การงานที่ตนทำมีโอกาสที่จะผิดพลาดได้ง่าย แต่ถ้าเรามีใจกว้างขวางรู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นบ้าง การงานของเราก็มีโอกาสผิดพลาดน้อย เพราะคำที่คอยมีผู้อื่นคอยตักเตือนแนะนำนั้นเอง การรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นนั้นไม่ได้หมายถึงการยอมรับปฏิบัติตามความคิดเห็นของเขาเสมอไป เพราะจะกลายเป็นโลกาธิปไตยไปเสีย อย่างนี้ก็ผิดความประสงค์ที่ว่า "มีเหตุผลอันชอบธรรม" แต่หมายถึงว่า "การฟังควรเคารพมติของผู้กล่าว ส่วนการปฏิบัติควรเคารพหลักเหตุผลอันชอบธรรม" ดังนั้น ความมุ่งหมายในข้อนี้ก็เพื่อจะให้นำเหตุผลมาเปรียบเทียบกับเหตุการณ์หลาย ๆ ด้าน และค้นหาเหตุผลให้คงแท้ เพื่อได้เหตุผลที่ถูกต้อง การปฏิบัติเช่นนี้ใ้ชื่อว่า เป็นธรรมาธิปไตย (คือความชอบธรรมเป็นใหญ่) มีโอกาสผิดพลาดได้ยาก

อีกประการหนึ่ง การที่เรามีใจรู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นนั้นเป็นผลให้เราได้รับความรู้กว้างขวางขึ้น ทั้งเป็นกณณมีน้ำใจจดทนไมไ้โกรธง่าย ไม่เอาแต่ใจของตัวเอง สามารถผูกไมตรีกับคนทั้งหลายได้ทั่วไป ตลอดจนสามารถมีส่วนดำเนินงานของหมู่คณะ ประเทศชาติและของโลกให้มีผลสำเร็จได้อย่างน่าชมเชย

สำหรับในเรื่องความเป็นผู้มีใจกว้างขวางรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นนั้น มีตัวอย่างมากมายที่สามารถเห็นได้ ทั้งในปัจจุบันและอดีต พระผู้มีพระภาคเจ้าแม่พระองค์จะเป็นศาสดาเอกในโลก แต่กระนั้นพระองค์ก็ยังคงทรงเป็นผู้รับฟังความคิดเห็นสาวกของพระองค์ ดังมีตอนหนึ่งเกี่ยวกับเรื่องนี้ว่า พระนางมหาปชาบดีโคตมี พร้อมด้วยเหล่ากุลสตรีทั้งหลายพากันไปทูลขอวชิรกับพระองค์ ครั้งแรกพระองค์ไม่ทรงอนุญาตแก่ท่อนหลังพระอานนทัตผู้สาวกของพระองค์ได้เข้าไปเฝ้าและแสดงความคิดเห็นว่าสตรีก็ควรอนุญาตให้วชิร เพราะสตรีสามารถ

บรรลุลูกธรรมเท่า ๆ กับบุตรทั้งหลาย พระองค์ก็ทรงประทานอนุญาติให้สตรีบวชได้ตั้งแต่บัดนั้น
เป็นต้นมา

สมเด็จพระนารายณ์มหาราชอีกพระองค์หนึ่ง พระองค์เป็นกษัตริย์มีพระทัยกว้าง
ขวาง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นเป็นอย่างดี แม้ความคิดเห็นของผู้อื่นจะเป็นเรื่องที่พระองค์
ไม่ทรงเห็นด้วยเลย คือเมื่อครั้งคณะมิชชันนารีศาสนาคริสต์เข้ามาทูลเชิญพระองค์ให้เข้ารับ
คริสต์ พระองค์เองมิได้ทรงพอพระทัยในคำทูลเชิญเลย แต่เพื่ออภัยขานไมตรีอันดีกับคณะมิช
ชันนารีและเพื่อป้องกันภัยอันใหญ่หลวงจะมาถึงพระองค์ และประเทศชาติ พระองค์จึงทรง
ประกาศให้ประชาชนนับถือศาสนาได้ตามความพอใจ โกรจะเข้ารับก็ไม่ได้ห้าม ซึ่งในสมัยนั้น
เรื่องคริสต์ศาสนาเป็นเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่งในประเทศไทย ตามประวัติศาสตร์กล่าวว่าหลาย
ประเทศที่เกิดเรื่องราวแรงอันเกี่ยวกับพวกคณะมิชชันนารีฝรั่งเศสซึ่งมาเผยแผ่ศาสนา ทั้งนี้
เพราะไม่ใช่แต่เพียงเขาเข้ามาเผยแผ่ศาสนาอย่างเดียว แต่ยังคิดไปถึงการเมืองด้วย สมเด็จพระ
นารายณ์มหาราช พระองค์อาศัยความเป็นผู้มีพระทัยกว้างขวาง รับฟังความคิดเห็นของ
คณะมิชชันนารี แต่หาปฏิบัติตามความคิดเห็นของคณะมิชชันนารีไม่ เพราะการรับฟังกับการปฏิบัติ
นั้นไม่ได้หมายความว่าเหมือนกัน

ลองคิดดูง่าย ๆ ว่า ถ้าแต่ละคนยึดหลักอัตตาธิปไตยกันทั้งนั้น ไม่ยอมรับฟังความ
คิดเห็นของผู้อื่นแม้มีเหตุผลชอบธรรม บุคคลเหล่านั้นจะตั้งเป็นหมู่คณะ ตลอดจนเป็นประเทศชาติ
ได้ไหม จะรวมกันดำเนินกิจการใหญ่โตสำคัญ ๆ ได้ไหม คำตอบสำหรับปัญหาเหล่านี้เรายอม
ประจักษ์ดีในปัจจุบันว่า อย่าว่าแต่จะตั้งเป็นหมู่เป็นคณะเลย เพียงแค่จะตั้งเป็นครอบครัวก็ตั้ง
ไม่ติด สามีคิดทำอย่างหนึ่ง ภรรยาค้านไม่เห็นตามจะทำอีกอย่างหนึ่งตามความคิดเห็นของตน
ต่างฝ่ายต่างไม่ยอมกัน เกียงกันบ้างทะเลาะกันบ้าง เวลาที่เสียไป การงานก็หยุดชะงัก และ
ความโกรธเคืองก็ตามมา จนถึงขั้นสุดท้ายเข้าประทุษร้ายร่างกายกัน เรื่องเล็กน้อยกลายเป็น
เรื่องใหญ่โตไป เหล่านี้เป็นต้น นี่ก็เป็นผลมาจากต่างคนต่างเอาใจของตัวเองเป็นหลัก ไม่รู้จักรับ
ฟังความคิดเห็นของกันและกันเป็นสมุฏฐานนั่นเอง

เมื่อเราทราบทั้งสองฝ่าย ถือความเป็นคนมีใจกว้างขวางไม่เอาแต่ใจตัวเอง
ใหญ่ ยินดีรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น กับความเป็นผู้มีใจแคบ เห็นแก่ตัวมักแต่เอาใจของตัวเอง

แล้วก็สมควรที่เราพึงพิจารณาตัวเอง คือเทียบตัวเองว่าเคยเป็นอย่างไร ฝ่ายไหนถ้าเป็นฝ่ายที่ดีก็แปลว่าเราได้ทำบุญกฐณนี้แล้ว เป็นผู้ที่มีบุญวาการสรรเสริญยกย่อง และชื่อว่าเป็นผู้สามารถบุญไมตรีกับคนทั้งหลายได้ทั่วไปไม่มีผู้ใคร่เกียจ แต่ถ้าเรายังตกอยู่ในฝ่ายตรงข้าม ก็ยังเป็นผู้มีน้ำใจแคบเอาแต่ใจของตัวเองเป็นใหญ่ ก็แปลว่าเรายังดำเนินทางผิด จำเป็นต้องคิดหาทางแก้ไขพยายามปฏิบัติ ฝึกใจให้เป็นคนมีน้ำใจเป็นนักกีฬาที่มีใจกว้างขวาง โดยมาพิจารณาถึงโทษของความเป็นคนคับแคบ เอาแต่ใจตัวไม่ยอมรับฟังความเห็นของผู้อื่นว่าเป็นต้นเหตุของการแตกสามัคคี มีแต่จะก่อให้เกิดความยุ่งยาก ทั้งเป็นการคัดถอนมิตรภาพกับคนทั้งหลายให้สิ้นเข้าหาเวลาให้เสียไปโดยไร้เหตุ เป็นต้น เมื่อมาพิจารณาโทษอย่างนี้แล้ว อย่างน้อยก็ทำให้เรายับยั้งความเป็นคนใจแคบลงได้ นับว่าเป็นวิธีที่ดีที่จะหัดเป็นคนมีใจกว้างขวางรู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

หลัก ๘. ให้มีเมตตาเอื้อเพื่อเอื้อแผ่และเสียสละ

กำจังกักความ

<u>เมตตา</u>	หมายถึงความมีไมตรีจิตคิดจะให้ผู้อื่นเป็นสุข
<u>กรุณา</u>	หมายถึงความสงสารคิดจะช่วยให้ผู้อื่นพ้นทุกข์
<u>เอื้อเพื่อเอื้อแผ่</u>	หมายถึงการแสดงความปรารถนาดีต่อผู้อื่น คว้ากาย คว้าวาจา ตลอดจนการให้ปันวัตถุสิ่งของ ไม้ใจแคบเห็นแก่ตัว
<u>เสียสละ</u>	หมายถึงความรู้จักยอมสละประโยชน์ส่วนตัวเพื่อส่วนรวม หรือบริจาควัตถุสิ่งของ เงินทอง แก่ผู้อื่นที่ควรได้รับรวมทั้งเพื่อส่วนรวม เพื่อสาธารณกุศล มีการบำรุงการศึกษา โรงพยาบาล ทำถนน สร้างสะพาน หรือบริจาคทรัพย์ช่วยเหลือผู้ประสบทุกข์ภัยต่าง ๆ เป็นต้น นอกจากนี้ยังกินความถึงการยอมสละชีวิตเลือดเนื้อเพื่อชาติ หรือมนุษยธรรม เป็นต้น เมื่อจำเป็น

เมื่อรวมความแล้วทั้ง ๔ คำนี้ สัมพันธ์เป็นองค์ประกอบของกันและกันใหม่ริบูรณ์ คือ เมื่อปรารถนาให้เขามีสุข ก็ต้องรู้จักมีใจกรุณาช่วยเขาให้พ้นทุกข์ไม่คิดเบียดเบียนและ รู้จักเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เมื่อถึงคราวจะต้องเสียสละก็รู้จักเสียสละอย่างมีเหตุผล

ความจำเป็นของวัฒนธรรมข้อนี้

เป็นธรรมค้ำที่คนทุกคนย่อมรักสุข เกลียดทุกข์ด้วยกันทั้งนั้น ไม่ชอบให้ใครรังแก ช่มแวง ไม่ต้องดูอื่นไกล ดูที่ตัวเรานี้ก็ทราบได้ ความสุขความสบายเราชอบเราปรารถนา ตรงกันข้ามความทุกข์ยากต่าง ๆ เราไม่ชอบ เราไม่ปรารถนา นี่เป็นทางพิจารณา บุคคลอื่น ก็เช่นเดียวกับเรา คนเราจะอยู่กันเป็นสุขได้ก็ด้วยอาศัยความเป็นผู้มีเมตตากรุณาต่อกัน เรา มาพิจารณากันว่าถ้าโลกเราไม่ขาดความเมตตากรุณาต่อกันแล้ว ความไม่สงบ ความยุ่งเหยิงจัก บังเกิดมีขึ้นทุกหย่อมหญ้า ต่างฝ่ายต่างคิดแค้นจะเบียดเบียนกัน ช่มแวงกัน ไม่เห็นอกเห็นใจกัน ผู้มีอำนาจกว่าจะรังแกช่มแวงผู้มีอำนาจน้อยกว่า ความเป็นปกติสุขย่อมไม่บังเกิดมีขึ้นได้เลย แต่จะมีความเดือดร้อน ความระทมทุกข์บังเกิดขึ้นแทนด้วย เหตุนี้ความเมตตากรุณาจึงเป็นสิ่ง จำเป็นสำหรับมนุษย์และสัตว์ ความเมตตากรุณานี้แหละจะเป็นเครื่องกระทำให้มนุษย์และสัตว์ รักกันฉันพี่น้อง ไม่เบียดเบียนช่มแวงกันปรารถนาให้กันและกันพ้นจากทุกข์ เป็นผลดีที่ทำให้เรา อยู่กันอย่างสุขสบาย

อนึ่ง คนที่มีเมตตากรุณาประจำตัวนั้น ไม่ต้องกลัวอันตรายใด ๆ จะบังเกิดขึ้น ไม่จำเป็นต้องหาของขลังเครื่องรางอะไรมาแขวนคอให้หนัก จะตื่นอยู่ก็ตาม หลับอยู่ก็ตาม ไม่ ต้องหวาดสะอุ้ง เพราะไม่มีใครบงการร้าย ไม่มีใครคิดพยาบาทอาฆาตมาดร้ายจะมีใครอย่างไร ในเมื่อเราไม่ไปทำให้ใครเจ็บอกเจ็บใจไว้ก่อน ไม่คิดพยาบาทอาฆาตใครก่อน การที่จะมีผู้คิด ร้ายเรานั้นเพราะเราไปทำไว้ก่อนต่างหาก แต่สมมติว่ามีผู้คิดร้ายเราก่อนจริง ๆ เราก็พึงใช้ หลักเมตตากรุณานี้เป็นเครื่องวางป้องกันตัวแผ่ไปในเขาปรารถนาให้เขามีความสุขปราศจาก ทุกข์ ผลที่สุดช่วยความดีของเราให้แหละ เขาจักต้องหันมาเคารพนับถือกราบไหว้เรา

อนึ่ง ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เป็นคุณธรรมที่เกี่ยวข้องเนื่องมาจากความเมตตากรุณา ธรรมค้ำคนเรานั้นเมื่อมีใจประกอบด้วยเมตตากรุณาแล้ว ย่อมรู้จักเห็นอกเห็นใจเพื่อมนุษย

คว่ยกกันคอยช่วยเหลือเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่กันและกันให้พ้นสิ่งของ ๆ คนแก่ผู้ควรรู้ให้พ้นบ้างตามสมควร แสดงให้เห็นว่าเป็นผู้มีใจโอบอ้อมอารีไม่เห็นแก่ตัว ไม่เห็นแก่ได้ ไม่เป็นคนทีคิดแต่จะเป็นผู้รับฝ่ายเดียว การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กันนั้นเป็นสิ่งที่เป็ประโยชน์ เพราะเป็นเหตุทำให้ยึดเหนี่ยวน้ำใจกันไว้ได้ ทำให้คำรงความสามัคคีกันไว้ได้ ยิ่งผู้ที่เป็นหัวหน้าควยแล้ว ความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่เป็นลิ่งจำเป็นมาก เพราะถ้าผู้เป็นหัวหน้าไม่รู้จักสงเคราะห์ อนุเคราะห์กันบ้างแล้ว ก็ไม่สามารถจะปกครองคนโดยราบรื่นได้ ดังโคกล่าวมาแล้วว่า การให้พ้นกันบ้างเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่กันบ้างตามสมควรนั้นยอมเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวน้ำใจกันไว้ได้

ส่วนการรู้จักเสียสละนั้น เป็นลิ่งจำเป็นอย่างยิ่ง ในหมู่โคคณะโค ตลอดถึงประเทศชาติโค มีคนทีรู้จักเสียสละหรือเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมาก หมู่คณะประเทศชาตินั้นก็เจริญรุ่งเรืองคำรงความเป็นปึกแผ่นแน่นหนาไว้ได้ ถ้ามีแค่คนทีเห็นแก่ตัว ก็จะทำให้เสื่อมโทรมพินาศย่อยยับไปในที่สุด

ตัวอย่าง

๑. พระพุทธเจ้าทรงเป็นตัวอย่างความเป็นผู้มีเมตตากรุณาอย่างสูงทรงปรารณาความสุขและปรารณาระงับความทุกข์ร้อน แก่สัตว์โลกทั้งปวงจึงปรากฏว่าพระองค์ได้รับการยกย่องบูชาแม้จนทุกวันนี้

๒. คนบางคนเป็นที่รักของคนทั่วไป เพราะมีน้ำใจกว้างขวางเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ปลูกไมตรี

๓. หมู่คณะหรือประเทศชาติที่เจริญนั้น ถ้าจะสอบสวนถึงที่มาต่าง ๆ จะได้พบข้อหนึ่งว่า เพราะประชาชนรู้จักเสียสละประโยชน์ส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวมไม่หลีกเลี่ยงการเสียอากร ช่วยกันบริจาคทรัพย์ทำนุบำรุงการศึกษาโรงพยาบาลหรือการทหารและสาธารณกุศลอื่น ๆ

วิธีปลูกฝัง

๑. ให้รู้จักเมตตากรุณาในตัวเองก่อน เมื่อได้ตัวเองเป็นพยานว่าเรารักสุขเกลียดทุกข์ฉันใด ผู้อื่นก็รักสุขเกลียดทุกข์ฉันนั้นแล้ว จิตใจก็จะอ่อนโยนง่ายแก่การที่จะปลูกฝังเมตตากรุณาในผู้อื่น

๒. เมื่อผู้อื่นแสดงน้ำใจหรือกิริยาอาการเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อเรา เราารู้สึกอย่างไร ก็จะพบได้ว่ารู้สึกขอบคุณ และรักใคร่นับถือผู้นั้น เมื่อจำตัวอย่างที่เราารู้สึกต่อผู้อื่นได้ ก็เป็นเหตุให้เกิดความปรารถนาที่จะแสดงความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ต่อผู้อื่นบ้าง

๓. หักให้เล็กเล็ก ๆ รู้จักเมตตาการุณาต่อสัตว์ และเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่แมงมันกันเอง พยายามป้องกันนิสัยทารุณโหดร้ายและเห็นแก่ตัว

๔. ชี้แจงให้เห็นว่าการรู้จักเสียสละนั้น คือการช่วยตัวเอง และส่วนรวมให้ดำรงอยู่ได้อย่างผาสุก ถ้ามีแต่คนเห็นแก่ตัวทั้งนั้น ส่วนรวมก็จะทรงอยู่ไม่ได้

หลัก ๘. ให้มีความเป็นระเบียบในการทำงานและความคิด

คำจำกัดความ

ความเป็นระเบียบ คือความตั้งอยู่อย่างเหมาะสม ไม่ก้าวก่ายลักลั่น ถ้าเป็นการงาน การงานนั้นก็เรียบร้อย ไม่คั่งค้างสับสน นานาขมและปฏิบัติได้สะดวก ไม่คอยมีข้อขัดข้อง ถ้าเป็นความคิดก็ทำให้ความคิดไม่สับสนวุ่นวาย มีหลักมีเกณฑ์

ความจำเป็นของวัชระธรรมข้อนี้

๑. การปฏิบัติงานทุกอย่าง ถ้าปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนก็ไม่เกิดการชุลมลุกก้าวก่าย อันเป็นเหตุก่อความยุ่งยาก

๒. งานที่ปฏิบัติไปอย่างมีระเบียบ จะคล่องตัว จะตรวจสอบคนคว่าก็ง่าย แม้ผู้อื่นจะรับช่วงไปทำต่อก็สะดวก มีสุภาวคติโบราณว่า ของใช้ควรเก็บไว้ให้เป็นที จะหยิบก็ง่าย จะหายก็รู้ จะคล่องตัว

๓. ความผิดพลาดหรือผลเสียหายต่าง ๆ มักเกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานอย่างไม่เป็นระเบียบ พอใจจะทำอย่างไรก็ทำไป ถ้าผู้ใหญ่ทำผิดระเบียบเองก็เป็นเหตุให้ผู้น้อยขุ่นมึน และเจริญรอยตาม ถ้าผู้น้อยทำผิดก็เป็นเหตุให้ผู้ใหญ่ไม่ไว้วางใจหรือลงโทษและงานที่ปฏิบัติไปอย่างขาดระเบียบนี้ ย่อมทำให้เกิดผลเสียหายทั้งแก่ส่วนตัวและส่วนรวม

๔. ถ้ามีระเบียบปฏิบัติ ผู้ปฏิบัติก็ปฏิบัติสะดวกสบายไม่ต้องเกรงใจคนนั้นคนนี้เป็นผลดีแก่ส่วนรวม
๕. ความเป็นระเบียบในทางความคิด ทำให้คนมีหลักเกณฑ์ในจิตใจไม่ทำอะไรไปตามความคิดฟุ้งซ่านชั่วขณะ
๖. การคิดหรือวินิจฉัยสิ่งต่าง ๆ อย่างมีหลักเกณฑ์ ย่อมเป็นเครื่องหมายแห่งความเจริญของบุคคลและหมู่คณะนั้น ๆ
๗. เมื่อมีเหตุการณ์เกิดขึ้นอย่างปัจจุบันทันด่วน ผู้ที่มีความคิดเป็นระเบียบอยู่แล้ว ย่อมไม่ตื่นเต้นเสียขวัญ อาจแก้ไขเหตุการณ์นั้น ๆ ซึ่งมีที่ท่าว่าจะร้ายให้กลายเป็นดีได้
๘. ผู้ที่มีความคิดเห็นระเบียบ ย่อมรวมกลุ่มกันได้ดี เป็นหมู่ที่เจริญ ไม่มีความคิดเห็นแตกแยกออกไปในทางที่ผิดทำนองคลองธรรม

ตัวอย่าง

๑. พ่อบ้านแม่เรือน ที่จัดบ้านเรือนได้สะอาด แม้จะไม่มีเครื่องประดับงดงามแต่ระเบียบนั้นก็ช่วยให้บ้านเรือนน่าอยู่อาศัย น่าคนุาชมยิ่งกว่าบ้านเรือนที่มีเครื่องประดับมากแต่จัดไม่เป็นระเบียบ
๒. ร่างกายของคนที่มีอะไรผิดปกติก็เพราะอวัยวะนั้น ๆ ไม่สามารถรักษาความเป็นระเบียบในการปฏิบัติงานไว้ได้จะเนื่องจากเชื้อโรครวมทวน หรือการบริหารไม่ถูกส่วน หรือขาดอาหารหล่อเลี้ยงที่เหมาะสมก็ตาม เมื่อไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ตามระเบียบปกติแล้ว ก็เกิดอาการที่เรียกว่าโรคร้ายไข้เจ็บ
๓. ในโรงงานหรือสถานที่ราชการ ถ้าเจ้าหน้าที่หรือข้าราชการปฏิบัติอย่างไม่มีระเบียบ การงานนั้น ๆ ก็ขาดประสิทธิภาพ หรือได้ผลน้อย ไม่น่าดูและลำบากแก่การตรวจสอบหรือมอบงาน เพราะฉะนั้นการตรวจหรือมอบงาน เพราะฉะนั้นการตรวจราชการหรือตรวจงานนั้น ข้อสำคัญข้อแรกก็คือจะต้องดูว่ามีระเบียบอย่างไร และเจ้าหน้าที่ได้ปฏิบัติตามระเบียบนั้น ๆ หรือไม่เพียงไร

๔. คนที่มีคติธรรมหรือหลักธรรมประจำใจ ย่อมเป็นผู้ที่มีความคิดเป็นระเบียบไม่
ตื่นเต้นตกใจ หรือเสียใจง่าย ๆ ทั้งการแสดงความคิดเห็นออกมาก็มีหลักเกณฑ์ ไม่ฟุ้งซ่านหรือ
ส่อความผิดปรกติ

วิธีปลูกฝัง

๑. อบรมกันตั้งแต่เด็กให้รักความเป็นระเบียบในการทำงาน เช่น ให้รักษาความ
สะอาดของเครื่องแต่งตัว เสื้อผ้า สมุดทำงาน เครื่องใช้ส่วนตัวตลอดจนที่นั่งที่นอน

๒. ชี้แจงให้เห็นประโยชน์ของความเป็นระเบียบว่าทำให้การทำงานเกิดผลดีและสะดวก
ในการปฏิบัติ

๓. ส่งเสริมให้บุคคลรู้จักอ่านฟังให้เกิดความรู้ความเข้าใจในระเบียบต่าง ๆ เพื่อ
จะไปปฏิบัติได้ถูกต้องตามระเบียบนั้น ๆ

๔. ผู้เป็นหัวหน้าหรือผู้ปกครอง จะต้องเอาใจใส่กวาดขันในเรื่องระเบียบเป็น
พิเศษ

๕. ความเป็นระเบียบทางความคิด จะเกิดขึ้นได้เพราะการศึกษาอบรม

หลัก ๑๐. ให้มีความสามัคคี รู้จักแพ้รู้จักชนะและรู้จักขอกภัยและให้ภัยกันและกัน

๑. ความสามัคคี

ก. ความสามัคคี คือความพร้อมเพรียงเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน

ข. ความสามัคคี เป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับสังคมและชาติ หากสังคมใด
หรือชาติใดไร้ความสามัคคี ก็จะถึงความพินาศ

ค. ตัวอย่างเกี่ยวกับความสามัคคีที่ทราบกันแพร่หลายก็มีอยู่มาก เช่น เรื่อง
กษัตริย์ลิจจวี

ง. หลักการปลูกฝังความสามัคคี

(๑) ให้พลเมืองรวมใจเคารพรักนับถือในจุดเดียวกัน เช่น นับถือศาสนา
ตามหลักธรรมในแนวเดียวกัน (เพื่อโลกเป็นส่วนรวม) นับถือชาติและกษัตริย์หรือประมุขของชาติ
(เพื่อหมู่คณะ) การอบรมควรสอนให้คนรักกรอมกรัว คือ พ่อ แม่ ลูก เมีย คนใกล้ชิดเป็นขั้นต้น

รักญาติมิตร หมู่อณะ ฯลฯ เป็นชั้นที่สอง รักชนร่วมชาติเป็นชั้นที่สาม และให้รักเพื่อนมนุษย์ร่วมโลก เป็นชั้นที่สุด

(๒) ให้รู้จักความเสียสละส่วนตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวม

(๓) ให้รู้จักรักษามารยาทในสังคม โดยกำหนดมารยาทผู้ดี (ซึ่งเป็นของสากล) นั้นจะต้องทำอย่างไร เพื่อตัดความบาดหมางระหว่างกันและกันในทางกาย วาจา และใจ

(๔) ให้รู้จักสร้างใจให้เห็นบุคคลอื่นแต่ในแง่ดี เพื่อมิให้เกิดความริษยา และการนินทาว่าร้ายผู้อื่น

(๕) ให้รักษาความยุติธรรม อายามีอกติ คือความลำเอียง

(๖) ให้รู้จักประกอบสัมมาอาชีพ เพื่อไม่เป็นภาระแก่ผู้อื่น และมีความสันโดษในสิ่งที่มีอยู่ เพื่อตัดความโลภและการเอาเปรียบผู้อื่น

๒. การรู้จักแพ้รู้จักชนะ

ก. การรู้จักแพ้ รู้จักชนะ คือความเป็นผู้มีน้ำใจเป็นนักกีฬายอมเป็นผู้แพ้เมื่อถึงคราวแพ้ ไม่แสดงอาการของผู้พาลเกร หรือเมื่อถึงคราวชนะก็ไม่ฮึกเหิม ยกตนข่มผู้อื่น ถือเรื่องการแพ้การชนะเป็นเพียงของธรรมดาสามัญ

ข. ถ้ามีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้จักแพ้รู้จักชนะ ข้อนี้ก็จะทำให้มีจิตใจสูงจะพูดจะทำอะไรก็ไม่ถือใจตัวหรือมุ่งแต่ชนะผู้อื่นเป็นนาร ทั้งไม่พาลเกรเมื่อผู้อื่นพุกหรือทำอะไรดีกว่าตน เป็นคุณธรรมสนับสนุนหลักสามัคคีธรรมไว้ด้วยดี

ค. วัฒนธรรมข้อนี้ช่วยให้การแข่งขันกันทำคุณงามความดี ไม่ว่าจะไปในทางส่วนตัว หรือส่วนรวมทั้งการบ้านการเมือง ให้เป็นไปอย่างบริสุทธิ์สะอาด นักการเมืองที่รู้จักแพ้รู้จักชนะยอมเป็นบุคคลที่สมควรอบหมายให้ทำงานเพื่อประเทศชาติโดยแท้

ฅ. หลักการปลุกฝังความดีข้อนี้

๑. ให้ถือว่าการแพ้การชนะเป็นของคู่กันในเมื่อมีการเปรียบเทียบหรือแข่งขัน

๒. ใ้ถือว่าผู้พาลเกรเมื่อแพ หรือผู้เหยียบย่ำผู้อื่นเมื่อขณะยังมีจิตใจ
ต่ำไม่สะอากพอ

๓. ปลุกฝังใ้เกิดความรู้สึทัว ๆ ไปว่า ผู้รู้จักแพรู้จักขณะเป็นผู้มีเกียรติ
เป็นผู้มีจิตใจสูง ควรไ้รับความยกย่องชมเชยของประชาชนทัวไป

๔. ควรปลุกฝังใ้มากในหมู่นที่อยูรวมกันและมีการแข่งขันกันใ้ในวงการ
ของนักเรียน ทหาร ตลอดจนนักการเมือง

๓. การรู้จักขอรภัยและใ้หอรภัยกันและกัน

ก. การรู้จักขอรภัยและใ้หอรภัยกันและกันเป็นสิ่งที่จำเป็นที่ใ้ช่วยใ้หม่นมย์
อยูรวมกันใ้ในสังคมโดยสันติสุข

ข. หลักการปลุกฝังความดีข้อนี้

(๑) ใ้ยึดถือหลักที่ว่าใ้ในการขอรภัย เกียรติยศเป็นของผู้ขอรภัยมิใ้ว่า
การขอรภัยเป็นสิ่งที่น่าละอาย

(๒) ใ้ยึดถือหลักแห่งพระพุทธศาสนาที่ว่าการทำผิดเป็นวิสัยปุถุชน การ
ใ้หอรภัยเป็นวิสัยบัณฑิต

(๓) ใ้หอรภัยมีความเห็นอกเห็นใจผู้อื่น

(๔) ใ้พยายามมีความเข้าใจใ้ในแง่ความคิดความเห็นของผู้อื่น

(๕) ใ้หอรภัยเอาใจเขามาใ้ใจเรา ประพฤติต่อผู้อื่น เหมือนกับที่เร
ต้องการใ้ผู้อื่นประพฤติต่อเรา

การปลุกฝังความดีทั้ง ๑๐ ประการดังใ้กล่าวมาแล้วหากจะรวบรวมเป็นกลอน
แปดใ้เพื่ออธิบายความหมาย จะนำมาแล้วใ้ใ้ดังนี้

คำกลอนหลักปลุกฝังความดี ๑๐ ประการ (๒๒)
จากเอกสารของกองวัฒนธรรม กระทรวงศึกษาธิการ

๑. ให้มีความสำนึกในเรื่องชาติ เกียรติ วินัยและกล้าหาญ

- หนึ่งให้รู้ ว่าชาติ คืออะไร
อีกทั้งเกียรติ วินัย และกล้าหาญ
และรู้จัก ปฏิบัติ ให้ควรควร
ให้ชาติยิ่ง ยืนนาน สวัสดิ์
เกียรติจะดี ก็เพราะมี วินัยมั่น
วินัยนั้น เป็นหลัก เป็นศักดิ์ศรี
มีกล้าหาญ รวมควาย ช่วยทวี
ให้ชาติเกียรติ เรานี้ ไม่โรยรา

๒. ให้มีความซื่อสัตย์สุจริตและhiriโศกต์ปละ

- สองให้มีซื่อสัตย์ สุจริต
ประจำจิต เป็นหลัก ควรรักษา
รังเกียจการ ททุจริต กิจนานา
เมื่อเห็นว่า ผิดทาง ก็ห่างไกล
อันซื่อสัตย์ สุจริต สติมั่น
ก็เพราะหมั่น อบรม บมนิสัย
ให้รู้จัก มีหลัก ละอายใจ
และกลัวภัย ททุจริต นิจนิรันคร

(๒๒) บำรุง สุขพรรณ, บทบาทและผลการปฏิบัติงานของศูนย์ส่งเสริมและพัฒนา
วัฒนธรรมในการเผยแพร่ฟื้นฟู พัฒนาความคิดจิตใจและส่งเสริมวัฒนธรรมท้องถิ่นต่อประชาชน
ในชนบท, รายงานการวิจัยสำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ
๒๕๒๕ หน้า ๖๓ - ๖๖

๓. ให้ความกตัญญูกตเวทิต

- สามให้ตั้ง ถนนัน กตัญญู
ระลึกรู้ คุณยิ่ง ทุกสิ่งสรรพ
เมื่อมีของ สมอง พระคุณพลัน
เชื่อว่ามีน ในกตเวทิต
อันคนรู้ คุณทาน กวรสรรเสริญ
ยอมเจริญ รุ่งเรือง ประเทืองศรี
อันตราย ทั้งหลาย ไม่เบียดบีฑ
เหมือนหนึ่งมี เครื่องป้อง จากดวงภัย

๔. ให้ความเข้มแข็งขยันหมั่นเพียรและอดทน

- สู้ให้ เข้มแข็ง หมั่นขยัน
มีเพียรมั่น เป็นนิตย ศึกษิตย
แม่จะตอง เห็นอຍยาก ลำบากใจ
แม่จะมี ดวงภัย มีปีทา
ก็อดทน จนได้ ชัยชนะ
วิริยะ สงสม ปรารภนา
ถึงคำตอย น้อยทรัพย์ อับปัญญา
มีอุทสาหะคำ ก็จำเริญ

๕. ให้ความรู้จักรับผิดชอบและรู้จักหน้าที่

- หารู้รับ รับผิดชอบ ตามมอบหมาย
ไม่เบี่ยงบาย บัดชัค ให้ขัดเขิน
หน้าที่ใด ควรทำ ก็ดำเนิน
ไม่ล่วงเกิน ก้าวกาย ในกรางาน

การคอยมัก ชักผิด ให้คนอื่น
คอยแต่ยื่น รับชม ผสมผสาน
มีหน้าที่ ไม่ประกอบ ให้ชอบการ
เหมือนดั่งผลาญ ตนเอง เร่งเกรงภัย

๖. ให้มีความสุภาพอ่อนโยนและมารยาทอันดีงาม
- ทกอ่อนโยน อ่อนน้อม รุกตมอาคม
มารยาท นุ่มนวล ขวนรักใคร
ใครก็กลัซึก ตึกต่อ ก็พอใจ
จะอยู่ไหน อยู่ดี เพราะมีธรรม
โบราณว่า ไปไหน แม่ไกลบ้าน
ตาอ่อนหวาน คงมี ที่อุปถัมภ์
ยิ่งเป็นข้าราชการ งานประจำ
ยิ่งอ่อนโยน ก็ยิ่งน่า นิยมชม
๗. ให้มีใจกว้างขวางรู้จักรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น
- เจ็คมีใจ กว้างขวาง ฟังผู้อื่น
ไม่แข็งขัน กรวญใคร ให้เหมาะสม
โคที่ตี มีข้อ ควรนิยม
ก็ปรารมภ์ รั่วไว้ ค้วยใจงาม
เป็นกรรมาธิปไตย ใฝ่ที่ชอบ
ตามระบอบ เหตุผล คนไม่หยาม
ถือแต่ตน เป็นใหญ่ ก็โง่เงา
หรือจะตาม แต่เชื่อว่า ก็น่าอ้าง

๘. ให้ความกรุณาเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่และเสียสละ

- แปรเมตตา การอุภัย และเอื้อเฟื้อ
รู้เผื่อแผ่ พันผูก กวรวปลุกฝัง
เห็นแก่ตัว เกินไป ไม่จริง
จึงควรตั้ง แม่เผื่อ เอื้ออาทร
กับรู้จัก เสียสละ ทำประโยชน์
เห็นแก่ได้ ใจโหด กวรวทางหนี
เสียสละ จะเสริม เพิ่มความดี
ให้เกิดมี สุขสันต์ นิรันดรไป

๙. ให้มีความเป็นระเบียบในการงานและความคิด

- แก่ให้มี ระเบียบ ในการกิจ
และระเบียบ ความคิด วินิจฉัย
ความผิดพลาด เสียหาย ทั้งหลายใด
โดยส่วนใหญ่ เกิดขึ้น เพราะเดินทาง
ขาดระเบียบ การงาน จะพาลยุ่ง
ถ้าไม่มี กวรวที่ จะจัดวาง
ถ้ามีแล้ว หาทาง กระทำตาม

๑๐. ให้มีความสามัคคีและรู้จักขอร้องให้ช่วยกันและกัน

- สิบให้สามัคคี ที่ต่อหมู่
แม่กัทรู ก็คง จะคิดขาม
ถ้าแตกอยู่ ลำพัง กำลังทราม
จึงควรเร่ง ปลุกความ สามัคคี
การจะอยู่ รวมเย็น กันเป็นหมู่
ขอร้อง ให้ช่วย ไม่รอรี
อย่าให้มี ชุนใจ กับใครเลย.

เด็กและเยาวชน รัฐบาลทุกยุคทุกสมัยที่ผ่านมาได้ให้ความสนใจอย่างยิ่ง จึงได้มีการปลูกฝังค่านิยม อุดมการณ์ของชาติตลอดมา จากคำขวัญของ "วันเด็กแห่งชาติ" ตั้งแต่ปี ๒๕๐๒ เป็นต้นมา รัฐบาลได้จัดประกาศประจำปีเป็น "คำขวัญวันเด็ก" ประจำปี ซึ่งคำขวัญวันเด็กแต่ละปีจะสะท้อนให้เห็นสภาพของบ้านเมืองในแต่ละปีของสมัยนั้น ๆ ได้อย่างดียิ่ง ซึ่งจะนำคำขวัญวันเด็กมากล่าวอ้างตั้งแต่ปี ๒๕๐๒ - ๒๕๒๒ ดังนี้

คำขวัญวันเด็ก

- คำขวัญวันเด็กปี ๒๕๐๒ - ขอให้เด็กในสมัยปฏิวัติของข้าพเจ้าจงเป็นเด็กที่รัก
ความก้าวหน้า
- คำขวัญวันเด็กปี ๒๕๐๓ - ขอให้เด็กในสมัยปฏิวัติของข้าพเจ้าจงเป็นเด็กที่รัก
ความสะอาด
- คำขวัญวันเด็กปี ๒๕๐๔ - ขอให้เด็กในสมัยปฏิวัติของข้าพเจ้าจงเป็นเด็กที่รัก
ที่อยู่ในระเบียบวินัย
- คำขวัญวันเด็กปี ๒๕๐๕ - ขอให้เด็กในสมัยปฏิวัติของข้าพเจ้าจงเป็นเด็กที่
ประหยัด
- คำขวัญวันเด็กปี ๒๕๐๖ - ขอให้เด็กในสมัยปฏิวัติของข้าพเจ้าจงเป็นเด็กที่มี
ความขยันหมั่นเพียรมากที่สุด
- คำขวัญวันเด็กปี ๒๕๐๗ - ไม่มีคำขวัญ เพราะงดงานวันเด็ก
- คำขวัญวันเด็กปี ๒๕๐๘ - เด็กจะเจริญต้องรักเรียนและเพียรความดี
- คำขวัญวันเด็กปี ๒๕๐๙ - เด็กดีต้องมีสัมมาคารวะ มีมานะบากบั่นและสมาน
สามัคคี
- คำขวัญวันเด็กปี ๒๕๑๐ - อนาคตของชาติจะสุกใสหากเด็กไทยแข็งแรง เรียนดี
และมีความประพฤติเรียบร้อย

- คำขวัญวันเด็กปี ๒๕๑๑ - ความเจริญและความมั่นคงของชาติไทยในอนาคต
ขึ้นอยู่กับเด็กที่มีวินัย
- คำขวัญวันเด็กปี ๒๕๑๒ - รู้เรียน รู้เล่น รู้สามัคคี เป็นความดีที่เด็กพึงทำ
- คำขวัญวันเด็กปี ๒๕๑๓ - เด็กประพฤติดีและศึกษาดี ทำให้มีอนาคตแจ่มใส
- คำขวัญวันเด็กปี ๒๕๑๔ - ยามเด็กจงหมั่นเรียนเพียรกระทำดี เติบใหญ่จะได้ดี
มีความสุขความเจริญ
- คำขวัญวันเด็กปี ๒๕๑๕ - เยาวชนฝึกตนดีมีความสามารถ
- คำขวัญวันเด็กปี ๒๕๑๖ - เด็กดี เป็นศรีแก่ชาติ เด็กฉลาดชาติเจริญ
- คำขวัญวันเด็กปี ๒๕๑๗ - สามัคคีคือพลัง
- คำขวัญวันเด็กปี ๒๕๑๘ - เด็กคือทายาทของชาติไทย ต้องร่วมใจร่วมพลัง
สร้างชาติ
- คำขวัญวันเด็กปี ๒๕๑๙ - เด็กที่ต้องการให้อนาคตของชาติรุ่งเรืองจะต้อง
ทำตัวให้ดี มีวินัยตั้งแต่บัดนี้
- คำขวัญวันเด็กปี ๒๕๒๐ - รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ เป็นคุณสมบัติของเยาวชนไทย
- คำขวัญวันเด็กปี ๒๕๒๑ - เด็กดีเป็นศรีแก่ชาติ เด็กฉลาดชาติมั่นคง
- คำขวัญวันเด็กปี ๒๕๒๒ - เด็กไทยคือ หัวใจของชาติ
- คำขวัญวันเด็กปี ๒๕๒๓ - วินัย อคทน ชยัน ประหยัด คือ คุณสมบัติของเด็กไทย
- คำขวัญวันเด็กปี ๒๕๒๔ - เด็กไทยมีวินัย ใจซื่อสัตย์ รู้ประหยัด เคารพคุณธรรม
- คำขวัญวันเด็กปี ๒๕๒๕ - ชยันศึกษา ใฝ่หาความรู้ เชิดชูชาติ ศาสน์ กษัตริย์
เป็นคุณสมบัติของเด็กไทย
- คำขวัญวันเด็กปี ๒๕๒๖ - ภูหน่าที่ ชยัน ซื่อสัตย์ ประหยัดมีวินัยและคุณธรรม

จากคำขวัญวันเด็กข้างต้น จะสะท้อนให้เห็นถึงการส่งเสริมปลูกฝังให้เด็กเยาวชนเป็นเด็กดี มีวินัย และอยู่ในกรอบของศีลธรรมทั้งสิ้น ซึ่งก็นับว่าเป็นวิธีการที่จะให้เด็กและเยาวชนไทยมี "จิตสำนึก" และปฏิบัติตามอันจะเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติอย่างยิ่ง การสร้างความสำนึกเกี่ยวกับค่านิยมที่ดี อาจจะใช้เขียน กระบวนทัศน์ (Paradigm) ให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างการสร้างความสำนึกกับสถาบันที่เกี่ยวข้องดังภาพ

การสร้างความสำนึกในค่านิยมไทย (๒๓)

การสร้างความสำนึกในค่านิยมของไทย	อบรมส่งเสริมความรู้ ฝึกฝนให้มีระเบียบ ปลูกฝังให้เป็นนิสัย
ตัวอย่างที่ดี	ครอบครัวเป็นตัวอย่าง โรงเรียนเป็นตัวอย่าง สังคมเป็นตัวอย่าง
ให้ความรู้จูงใจให้ถูกต้อง	ครอบครัว โรงเรียน สังคม-สถาบันที่เกี่ยวข้อง
ฝ่ายส่งเสริมและสร้างระเบียบวินัย	ครอบครัว โรงเรียน สถาบันต่าง ๆ กฎหมาย
สื่อมวลชน	รณรงค์อย่างต่อเนื่อง ดึงดูดความสนใจ สร้างตัวอย่างที่ดีงาม

(๒๓) ปรับปรุงจากแผนการสร้างความสำนึกเรื่องการประหยัด-ระเบียบวินัย
จากการสัมมนาเรื่องบทบาทของ "นิยมไทย" วันที่ ๑๑ - ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๒๕ ณ ตึกสันติ-
ไมตรี ทำเนียบรัฐบาล

การศึกษาเกี่ยวกับค่านิยมทางจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนเบญจมราชาลัย กรุงเทพมหานคร ได้เคยศึกษาไว้บ้างในเรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของครูและผู้บริหารของนักเรียนเกี่ยวกับค่านิยมทางจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนเบญจมราชาลัย ซึ่งมีจุดประสงค์ที่จะศึกษาความคิดเห็นของครูและผู้บริหารของนักเรียนโรงเรียนเบญจมราชาลัย เกี่ยวกับค่านิยมทางจริยธรรมที่ปรากฏในสภาพปัจจุบัน และค่านิยมทางจริยธรรมที่ควรส่งเสริมแก่นักเรียนโดยครอบคลุมค่านิยมทางจริยธรรม ๒๕ ด้าน คือ

- | | |
|-----------------------------|------------------------------------|
| ๑. ความรักพวกพ้อง | ๑๔. ความรับผิดชอบ |
| ๒. ความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ | ๑๕. ความสามัคคี |
| ๓. ความสุภาพเรียบร้อย | ๑๖. ความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา |
| ๔. ความมีเหตุผล | ๑๗. ความมีเมตตากรุณา |
| ๕. การรู้จักประหยัด | ๑๘. ความละเอียดต่อการประพฤติชั่ว |
| ๖. ความขยันหมั่นเพียร | ๑๙. การรู้จักกาละเทศะ |
| ๗. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ | ๒๐. ความสุขุมรอบคอบ |
| ๘. ความกตัญญู | ๒๑. ยกย่องนับถือผู้กระทำความดี |
| ๙. ความมีระเบียบวินัย | ๒๒. กล่าวหาญในสิ่งที่ถูก |
| ๑๐. ความเสียสละเพื่อส่วนรวม | ๒๓. ความรักชาติ |
| ๑๑. ความอดทน | ๒๔. ความมีน้ำใจ |
| ๑๒. ความซื่อสัตย์สุจริต | ๒๕. เคารพในสิทธิของตนเองและผู้อื่น |
| ๑๓. ความยุติธรรม | |

การวิจัยได้ใช้แบบสอบถามที่มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า โดยสุ่มตัวอย่างจากครูและผู้บริหารของนักเรียน จำนวนกลุ่มละ ๕๐ คน โดยใช้วิธี Simple Random Sampling ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามนำมาวิเคราะห์โดยหามัชฌิมเลขคณิต (\bar{x}) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

๑. ค่านิยมทางจริยธรรมที่ควรส่งเสริมอย่างรีบด่วน ตามความคิดของครูและ
ผู้ปกครอง คือ

- ความมีระเบียบวินัย
- ความรับผิดชอบ
- ความเสียสละเพื่อส่วนรวม
- ความมีน้ำใจ

๒. ค่านิยมทางจริยธรรมที่ควรส่งเสริมรองลงมา ได้แก่

- การรู้จักประหยัด
- ความอดทน
- ความกตเวทิตา
- ความกตัญญู

๓. ค่านิยมทางจริยธรรมที่ปรากฏอยู่ในกลุ่มทอสมถรรพณ์ แต่ควรส่งเสริมให้มาก
ขึ้นอีก ได้แก่

- ความเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่
- ความกตัญญู
- ความสุภาพเรียบร้อย
- ความซื่อสัตย์สุจริต
- ความมีเหตุผล
- ความสามัคคี
- ความขยันหมั่นเพียร
- ความละเอียดต่อการประพฤติก้าว
- การรู้จักกาลเทศะ
- ความกล้าหาญในสิ่งที่ถูก
- การเคารพในสิทธิของตนเองและผู้อื่น

๔. ค่านิยมทางจริยธรรมที่ไม่เป็นปัญหา ได้แก่

- ความรักพวกพ้อง
- ความยุติธรรม
- ความมีน้ำใจเป็นนักกีฬา
- ความเมตตาากรุณา
- ความสุขุมรอบคอบ
- การยกย่องนับถือผู้กระทำดี

อภิปรายผล

๑. จากการวิจัยพบว่า ค่านิยมทางจริยธรรมที่ควรส่งเสริมอย่างเร่งด่วน ได้แก่ ความมีระเบียบวินัย การเสียสละเพื่อส่วนรวม ความรับผิดชอบ ความมีน้ำใจ จะเห็นได้ว่า ค่านิยมเหล่านี้เป็นค่านิยมที่มีผู้นับอยู่ในสังคมไทยปัจจุบัน สมควรอย่างยิ่งที่โรงเรียนเบญจมราชา-ลัยควรปลูกฝังและส่งเสริมให้นักเรียนอย่างจริงจัง

๒. ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความเห็นว่า นักเรียนมีค่านิยมทางจริยธรรมเกือบทุกด้านอยู่ในระดับดีพอสมควร ซึ่งตรงกันข้ามกับครู ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้ปกครองมีความใกล้ชิดหรือมีความเอาใจใส่ต่อนักเรียนน้อยกว่าครู จึงทำให้มองข้ามรายละเอียดปลีกย่อยไป

ข้อเสนอแนะ

๑. โรงเรียนควรที่จะวางโครงการปรับปรุงค่านิยม จริยธรรมที่ควรส่งเสริมโดยเร่งด่วนตามข้อค้นพบที่ได้จากการวิจัยนี้

๒. ควรจะสอดแทรกจริยธรรมเหล่านี้ประกอบการเรียนการสอนในรายวิชาต่าง ๆ เพื่อเป็นการปลูกฝังจริยธรรมแก่นักเรียน

๓. โรงเรียนควรศึกษา-วิจัย หรือหารูปแบบแนวทางการจัดกิจกรรมที่เหมาะสมในการส่งเสริมให้เกิดค่านิยมทางจริยธรรมในแต่ละด้านดังที่ค้นพบจากการวิจัยนี้

การปลูกฝังสิ่งที่ดีงามแก่เด็กและเยาวชนนั้น นอกจากจะเริ่มจากการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว สถาบันการศึกษาแล้ว "สื่อมวลชน" นับว่ามีอิทธิพลสำคัญยิ่งต่อการปลูกฝังค่านิยมอย่างมาก จึงจำเป็นที่จะศึกษาในเรื่องนี้ดังจะได้กล่าวต่อไปตามลำดับ

สื่อมวลชนกับเยาวชน

"สื่อมวลชน" เป็นเครื่องมือสำคัญในการเผยแพร่ข่าวสารไปยังประชาชนเป็นจำนวนมาก สื่อมวลชนประกอบไปด้วยหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และภาพยนตร์ ซึ่งการเผยแพร่ข่าวสารของสื่อมวลชนเป็นกระบวนการอันสำคัญของการสื่อสารมวลชน

"การสื่อสารมวลชน" (Mass Communication) หมายถึงกระบวนการถ่ายทอดแลกเปลี่ยนสาร (รหัส) จากแหล่งข่าวสารโดยผ่านช่องทางสื่อสาร (Media of Mass Communication) เช่น หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ฯลฯ ไปยังผู้รับสารจำนวนมาก ภายในระยะเวลาสั้นและรวดเร็ว โดยมีวัตถุประสงค์หลักที่สำคัญคือ เพื่อต้องการเผยแพร่กระจายข่าวสาร เพิ่มพูนความรู้ รวมทั้งเปลี่ยนแปลงทัศนคติ (๒๔)

องค์ประกอบของการสื่อสาร การสื่อสารจะต้องประกอบไปด้วยอย่างน้อยสามองค์ประกอบคือ

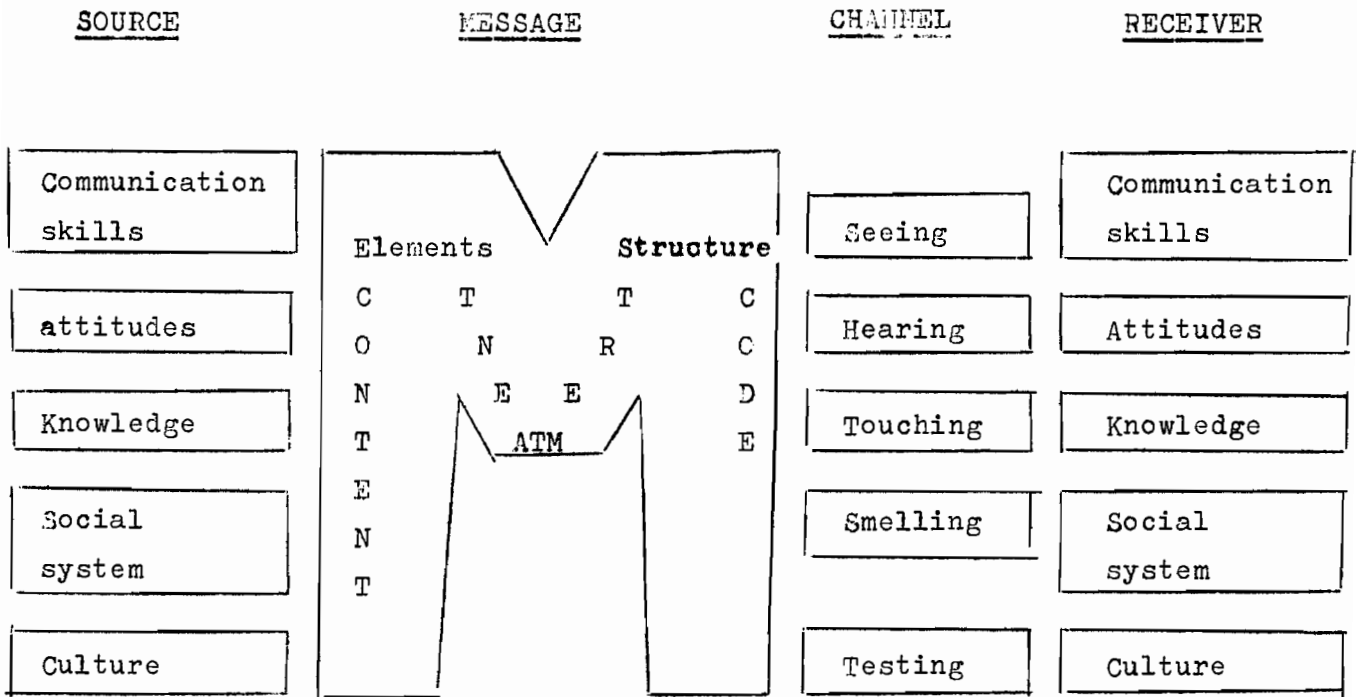
๑. ผู้ส่งสาร
๒. ผู้รับสาร
๓. สารที่ส่ง

ต่อมานักวิชาการหลายท่านได้ศึกษาและอธิบายการสื่อสารให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เช่น David K. Berlo ได้อธิบายถึงหลักการสื่อสารว่าจะต้องประกอบไปด้วย ๔ ประการ คือ

๑. แหล่งข่าวสาร (Source)
๒. ข่าวสาร (Message)
๓. ช่องทาง (Chanel)
๔. ผู้รับสาร (Receiver)

(๒๔) ถม ทรัพย์เจริญ การควบคุมทางสังคม Social control (กรุงเทพฯ, โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง ๒๕๒๓) หน้า ๑๕๖

แสดงแบบจำลองไคคังนี้ (๒๕)



แบบจำลองแสดงองค์ประกอบของการสื่อสารของเบอร์โล

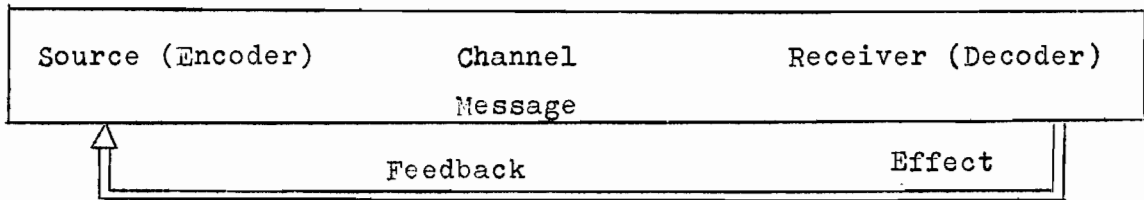
สำหรับนักวิชาการท่านต่อมาคือ Everett M. Roger ได้อธิบายเพิ่มเติมในหลักของการสื่อสารว่า การสื่อสารนั้นเมื่อผู้รับสารได้รับข่าวสารแล้ว ย่อมจะมีผลสะท้อนกลับไปยังแหล่งข่าวหรือผู้ส่งสารด้วย ซึ่งจะมีผลต่อการส่งข่าวสารในช่วงหลังต่อ ๆ มา การสื่อสารตามความคิดเห็นของ Roger จึงประกอบไปด้วยองค์ประกอบดังนี้

(๒๕) David K. Berlo. The Process of Communication. (New York : Holt, Rinehart and Winston 1960), หน้า ๕๐ - ๕๔

- ๑) ผู้ส่งสาร
- ๒) ผู้รับสาร
- ๓) สาร
- ๔) สื่อ
- ๕) ผลกระทบ และ
- ๖) ผลย้อนกลับ

ซึ่งจะเขียนเป็นแบบจำลองไคคังนี้ (๒๖)

Environment or Situation
in Which Communication Takes Place



หน้าที่ของสื่อมวลชนในสังคม หน้าที่ของสื่อสารมวลชน (Functions of Mass Communication) หรือหน้าที่ของสื่อมวลชนมีหน้าที่ ๔ ประการ คือ (๒๗)

(๒๖) Everett M. Rogers, Communication Strategies for Family Planning (N.Y. Free Press) หน้า ๔๕

(๒๗) บุญเลิศ ศุภคิดถก, การสื่อสารในสังคม ในมนุษยกับสังคม เอกสารการ สอนสุคดีวิชาหน่วยที่ ๑๑ - ๑๕ สาขาวิชาศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ๒๕๒๔ หน้า ๔๕

- ๑) สังเกตการณ์และรายงานสภาพแวดล้อม (Surveillance of the Environment) ซึ่งคือรายงานเหตุการณ์ต่าง ๆ และเสนอข่าวสาร (News) ไปยังประชาชนทั่วไปในสังคม
- ๒) ประสานส่วนต่าง ๆ ของสังคมให้สัมพันธ์กันเพื่อปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อม (Correlation of the parts of Society) โดยอธิบายข้อกำหนดและความเห็น (Interpretation Prescription and Editorial)
- ๓) ถ่ายทอดมรดกทางสังคมและวัฒนธรรมไปยังอนุชนรุ่นต่อไป (Transmission of Social inheritance) ซึ่งมีหน้าที่ให้การศึกษาแนะนำ (Education or Instruction)
- ๔) มีหน้าที่ให้ความบันเทิง (Entertainment) ซึ่งมีหน้าที่ให้ความบันเทิงแก่ประชาชนทั่วไป

จากหน้าที่ของสื่อมวลชนดังกล่าวข้างต้นจะเห็นว่าสื่อมวลชนมีบทบาทสำคัญในสังคมสามารถถ่ายทอดความรู้สึคนึกคิดและวัฒนธรรมไปสู่ประชาชนได้ ถ้าประเทศเจริญก้าวหน้า สังคมมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สื่อมวลชนย่อมมีบทบาทสำคัญเพิ่มมากขึ้นเป็นลำดับ สำหรับการศึกษาในครั้งนี้ได้ศึกษาถึงสื่อมวลชนกับเยาวชนซึ่งจะได้กล่าวต่อไป

สื่อมวลชนเป็นเครื่องมือสื่อสารที่จะส่งข่าวสารไปยังผู้รับก่อนที่จะวิเคราะห์ถึงอิทธิพลของสื่อมวลชนต่อเยาวชนจะกล่าวถึงสภาพของสื่อมวลชนในสังคมไทยเป็นเบื้องต้นเพื่อให้เห็นสภาพของสื่อมวลชนของไทยก่อน

สื่อมวลชนประกอบไปด้วยหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และภาพยนตร์ ในประเทศไทยมีสื่อมวลชนทั้งสี่ประเภทครบ ซึ่งทำให้ประชาชนในสังคมได้รับข่าวสารจากสื่อทุกประเภทได้โดยบริบูรณ์ ตามลักษณะของสภาพที่อยู่ในปัจจุบัน การเป็นเจ้าของ (Ownership) สื่อแต่ละประเภทมีความแตกต่างกัน คือ

- ๑) หนังสือพิมพ์ เอกชนเป็นเจ้าของ
- ๒) วิทยุและโทรทัศน์ รัฐบาลเป็นเจ้าของ

๓) ภาพยนตร์ เอกชนเป็นเจ้าของ

ดังนั้น ความสภาพและหน้าที่ของสื่อมวลชนแต่ละประเภทจะได้อีกกล่าวต่อไปดังนี้

๑. หนังสือพิมพ์และสิ่งพิมพ์ หนังสือพิมพ์และสิ่งพิมพ์ (Printed) เป็นสื่อที่สำคัญยิ่งซึ่งเอกชนเป็นเจ้าของ จัดพิมพ์จำหน่ายทั้งส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น สำหรับหนังสือพิมพ์ที่พิมพ์จำหน่ายแก่ประชาชนทั้งภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาจีน จากการรวบรวมของ รองศาสตราจารย์ ดร.บุญเลิศ ศุกคติก ก้าวไว้นิพนธ์ความเรื่อง "อิทธิพลของการใช้สื่อมวลชนในชนบทของประเทศไทย" (๒๔) ได้รวบรวมไว้ว่า สถิติรวบรวมจาก Ogilvy and Mather Pocket Guide to Media in Thailand, June 1981.

<u>ชื่อหนังสือพิมพ์</u>	<u>จำนวนจำหน่าย</u>
ไทยรัฐ	๘๐๐,๐๐๐
เดลินิวส์	๕๐๐,๐๐๐
บ้านเมือง	๑๒,๐๐๐
เดลินิวส์	๖๐,๐๐๐
สยามรัฐ	๘๐,๐๐๐
เสียงปวงชน	๘๐,๐๐๐
ตะวันสยาม	๘๐,๐๐๐
ดาวสยาม	๑๖๐,๐๐๐
ชาวไทย	๘๐,๐๐๐
ชาวพาณิชย์	๓๕,๐๐๐

(๒๔) บุญเลิศ ศุกคติก, อิทธิพลการใช้สื่อมวลชนในชนบทของประเทศไทย, รายงานการสัมมนาเรื่อง แนวทางการดำเนินงานเผยแพร่และการประชาสัมพันธ์งานวางแผนครอบครัวระหว่างปี ๒๕๒๖ - ๒๕๓๐ โครงการวางแผนครอบครัว กระทรวงสาธารณสุข (กรุงเทพ, โรงพิมพ์สำนักข่าวพาณิชย์ ๒๕๒๕) หน้า ๑๑๓

<u>ชื่อหนังสือพิมพ์</u>	<u>จำนวนจำหน่าย</u>
มติชน	๘๐,๐๐๐
ประชาชาติธุรกิจ	๓๐,๐๐๐
เซ็มทิศธุรกิจ	๑๐,๐๐๐
มาตุภูมิ	๑๐,๐๐๐
ข่าวสด	๑๐,๐๐๐
<u>หนังสือพิมพ์ภาษาอังกฤษ</u>	
Bangkok Post	๓๔,๐๐๐
Bangkok World	๑๐,๐๐๐
The Nation	๑๘,๕๐๐
Student Weekly	๔๐,๐๐๐
<u>หนังสือพิมพ์ภาษาจีน</u>	
ชิงเสียนเยอะเป้า	๕๐,๐๐๐
ศิรินคร	๔๐,๐๐๐
สากถ	๔๐,๐๐๐
ชิงจงเอียน	๔๐,๐๐๐
ตงฮั่ว	๔๐,๐๐๐

จากการรวบรวมของ บำรุง สุขพรรณ เรื่อง "หนังสือพิมพ์ไทย" ได้รวบรวม
จากเอกสารการสัมมนาเรื่อง นโยบายการสื่อสารแห่งชาติ ซึ่งสัมมนาร่วมกับองค์การ
ได้มีการศึกษาเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ไว้ ดังนี้

การศึกษาเนื้อหาของหนังสือพิมพ์ (๒๘)

เพื่อเป็นแนวทางประกอบการพิจารณาและใช้ประกอบกันคว้า สำนักข่าวแห่งชาติ (อส.มท.) คัดเลือกหนังสือพิมพ์สามฉบับคือ ไทยรัฐ สยามรัฐ และเคลิโทม์ เพื่อทำการศึกษา เนื้อที่แมงง่าย ๆ คือ ศึกษาว่าหนังสือพิมพ์ทั้งสามฉบับจัดสรรเนื้อหาให้แก่เรื่องอะไรบ้าง โดยแยกเป็นข่าวประเภทต่าง ๆ บทความ โฆษณา และภาพ ตลอดจนเนื้อหาที่พาดหัวและช่องว่างใน หน้าหนังสือพิมพ์

การวิจัยในลักษณะสุ่มตัวของหนังสือพิมพ์เพียง ๓ ฉบับ ในเวลาอันสั้นคือ ๑ สัปดาห์ นี้ก็เพื่อเป็นแนวทางประกอบการพิจารณาว่า เนื้อหาสาระของหนังสือพิมพ์ภาษาไทยในปัจจุบันมี ลักษณะอย่างไร การเลือก ๓ ฉบับนี้ก็อาศัยความสะดวกและเหมาะสม อีกทั้งเชื่อว่าทั้ง ๓ ฉบับ น่าจะเป็นตัวแทนหนังสือพิมพ์ส่วนกลางภาษาไทยในปัจจุบันได้

สำหรับการเก็บข้อมูลจากหนังสือพิมพ์สามฉบับคือ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ สยามรัฐ และเคลิโทม์นั้นได้เก็บจากหนังสือพิมพ์ที่ออกในช่วง ๗ วัน รวมทั้งหมด ๒๑ ฉบับ โดยมีหลักเกณฑ์ ในการเจงนับดังนี้

๑. การจัดแมงประเภทเนื้อหา สามารถจัดแมงได้เป็น ๘ ประเภท คือ
 ๑. ข่าวสังคม
 ๒. ข่าวอาชญากรรม
 ๓. ข่าวการเมือง
 ๔. ข่าวต่างประเทศ
 ๕. ข่าวกีฬา
 ๖. ข่าวเศรษฐกิจ
 ๗. ข่าวนันทิง
 ๘. บทความ

(๒๘) บำรุง สุขพรรณ, หนังสือพิมพ์ไทย (แผนกอิสระวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ๒๕๒๒) หน้า ๗๗ - ๘๘

นอกจากนั้นการจัดแบ่งประเภทข่าวโดยการเจนนับจำนวนข่าวเป็นคอลัมน์นี้จึงแยกจำนวนเนื้อข่าวออกเป็น

๘. เนื้อหาส่วนโฆษณา
๑๐. เนื้อหาส่วนที่เป็นภาพ
๑๑. เนื้อหาที่เป็นการชกหัวข่าวและช่องว่าง

เมื่อได้เนื้อที่ตามแต่ละเนื้อหาของหนังสือแต่ละฉบับในช่วง ๗ วันแล้ว ได้หาตัวเฉลี่ยออกมาต่อ ๑ วัน

๒. รายละเอียดของประเภทข่าว

๑. ข่าวสังคม การจัดแบ่งข่าวประเภทนี้มีลักษณะ Overlap กันอยู่ เพราะข่าวสังคมดังกล่าวนี้มีลักษณะข่าวประเภทอื่นอยู่ด้วย เช่น ข่าวการ Strike ของพนักงานโรงงานยาสูบก็เป็นข่าวสังคมแต่มีลักษณะกระทบกระเทือนผลทางเศรษฐกิจด้วย แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าข่าวสังคมที่จัดแบ่งนี้ลักษณะข่าวของหนังสือพิมพ์ทั้ง ๓ ฉบับมีลักษณะแตกต่างกันโดยพิจารณาได้ว่า

๑. หนังสือพิมพ์ไทยรัฐมีลักษณะข่าวสังคมไปในทางข่าวตลาด
๒. หนังสือพิมพ์สยามรัฐมีลักษณะข่าวสังคมไปในทางการเมือง
๓. หนังสือพิมพ์เคซีไทม์ มีลักษณะคาบเกี่ยวระหว่างข่าวตลาดและข่าวการเมือง
๒. ข่าวอาชญากรรม ข่าวที่มีลักษณะที่ก่อให้เกิดความฉิบหายในทางคดีอาญานับตั้งแต่ข่าว ตี ฟัน แหวง ตลอดจนข่าวขมขื่น ฯลฯ
 ๓. ข่าวการเมือง จัดแบ่งโดยที่ลักษณะของข่าวมีลักษณะที่เด่นชัดว่าเป็นเรื่องของการเมือง เช่น ข่าวเกี่ยวกับรัฐธรรมนูญ ข่าวคดี ๒ ตุลา ข่าวเกี่ยวกับสภานิติบัญญัติ ฯลฯ
 ๔. ข่าวต่างประเทศ เป็นข่าวที่มีเนื้อหาสาระกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในต่างประเทศเสียเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งเนื้อหาสาระของความนับตั้งแต่ข่าวแปลจาก AFP หรือ REUTERS รวมทั้งการวิเคราะห์ข่าวต่างประเทศด้วย

๕. ชาวกีฬา เป็นเนื้อหาสาระของข่าวค่านักกีฬา ตลอดจนการวิพากษ์วิจารณ์ชาวกีฬา ซึ่งข่าวกีฬานี้ับรวมข่าวต่างประเทศด้วย โดยพิจารณาว่าข่าวต่างประเทศที่เป็นชาวกีฬา ให้จัดเข้าประเภทชาวกีฬา เพราะเนื้อหาข่าวค่านี้น้อย เพื่อให้มีให้เกิดการนับซ้ำ

๖. ชาวเศรษฐกิจ เป็นข่าวที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับเศรษฐกิจภายในประเทศ เป็นส่วนมาก แต่ก็นับข่าวต่างประเทศที่มีลักษณะเศรษฐกิจชัดเจนเข้ามาด้วย เช่น ข่าวการขึ้นราคาน้ำมัน ซึ่งมีผลต่อเศรษฐกิจโดยตรง

๗. ชาวบันเทิง เป็นข่าวในวงการบันเทิงซึ่งมีอยู่ในหนังสือพิมพ์แต่ละฉบับจัดแบ่งหน้าไว้แล้ว และรวมไปถึงภาพการ์ตูน และนวนิยายด้วย

๘. บทความ เน้นหนักบทความประเภทบรรณาธิการ คอลัมน์นิสต์ ซึ่งลักษณะของบทความย่อมมีความแตกต่างกันในเนื้อหา ดังเช่น วิจารณ์ ในไทยรัฐ เป็นเรื่องข่าวเกี่ยวกับวงการตำรวจ คอลัมน์ของทหารเก่า ในสยามรัฐ เป็นเรื่องทางการเมือง และคอลัมน์สนทนาในเคลิโทม์ มีลักษณะเป็นข่าวปัญหาสังคมทั่ว ๆ ไป

ดังนั้น การแยกบทความออกมาเป็นประเภทหนึ่งจึงยังไม่สามารถบังคับได้ว่าบทความนั้นเป็นข่าวประเภทใด (แต่ในทางปฏิบัติสามารถจัดแยกประเภทได้)

๙. เนื้อหาส่วนโฆษณา แยกเป็นส่วนที่ใช้เนื้อที่เพื่อการโฆษณาทุกประเภท

๑๐. เนื้อหาส่วนที่เป็นภาพ นับรวมทั้งภาพที่ประกอบคำบรรยายข่าว ภาพในคอลัมน์บทความ แต่ไม่รวมถึงภาพที่ประกอบการโฆษณา

๑๑. เนื้อหาที่เป็นการพาดหัวข่าวและช่องว่าง เป็นส่วนที่เหลือจากการแจงนับทั้งหมด

๓. การพิจารณาเนื้อที่จากหนังสือพิมพ์ทั้ง ๓ ชนิด

๑. หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ พิจารณารายละเอียดจากตารางที่ ๑ และตารางที่ ๒

๒. หนังสือพิมพ์สยามรัฐ พิจารณารายละเอียดจากตารางที่ ๓ และตารางที่ ๔

๓. หนังสือพิมพ์เคลิโทม์ พิจารณารายละเอียดจากตารางที่ ๕ และตารางที่ ๖

๔. การเปรียบเทียบข่าวจากหนังสือพิมพ์ทั้ง ๓ ชนิด พิจารณาจากตารางที่ ๗

๑. หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ

สามารถจัดแบ่งหมวดประเภทเนื้อหาใหญ่ ๆ ดังนี้คือ

๑. <u>ข่าวสังคม</u>	จำนวน	๓๘๑.๒	คอลัมน์นิ้ว
๒. <u>ข่าวอาชญากรรม</u>	จำนวน	๔๔.๐	คอลัมน์นิ้ว
๓. <u>ข่าวการเมือง</u>	จำนวน	๔๔.๐	คอลัมน์นิ้ว
๔. <u>ข่าวต่างประเทศ</u>	จำนวน	๗๖.๐	คอลัมน์นิ้ว
๕. <u>ข่าวกีฬา</u>	จำนวน	๑๖๐.๐	คอลัมน์นิ้ว
๖. <u>ข่าวเศรษฐกิจ</u>	จำนวน	๔๔.๗	คอลัมน์นิ้ว
๗. <u>บทความ</u>	จำนวน	๓๖๕.๕	คอลัมน์นิ้ว
๘. <u>โฆษณา</u>	จำนวน	๕๗๒.๖	คอลัมน์นิ้ว
๙. <u>ภาพ</u>	จำนวน	๔๗๔.๘	คอลัมน์นิ้ว
๑๐. <u>ข่าวบันเทิง</u>	จำนวน	๒๕๕.๕	คอลัมน์นิ้ว
๑๑. <u>การพาคหิวข่าวและช่องว่าง</u>	จำนวน	๓๗๗.๗	คอลัมน์นิ้ว

ตารางที่ ๑
ลำดับความมากน้อยของเนื้อที่หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ

ลำดับที่	ประเภทเนื้อหา	จำนวนเนื้อที่ (คอลัมน์นิ้ว)	คิดเป็นร้อยละ ของยอดรวม	รวม
๑	โฆษณา	๙๓๒.๖๐	๓๐.๓๙	๓๐.๓๙
๒	ภาพ	๔๓๔.๘๐	๑๔.๘๔	๔๕.๒๓
๓	สังคม	๓๘๑.๒๐	๑๑.๙๐	๕๓.๑๔
๔	พาดหัวข่าว และช่องว่าง	๓๓๓.๓๐	๑๑.๘๐	๖๕.๙๔
๕	บทความ	๓๖๕.๕๐	๑๑.๘๒	๘๐.๓๖
๖	บันเทิง	๒๕๙.๕๐	๘.๑๑	๘๘.๔๓
๗	กีฬา	๑๖๐.๐๐	๕	๙๓.๔๓
๘	ต่างประเทศ	๓๖.๐๐	๒.๓๘	๙๕.๘๕
๙	เศรษฐกิจ	๔๔.๓๐	๑.๓๙	๙๓.๒๔
๑๐	อาชญากรรม	๔๔.๐๐	๑.๓๘	๙๘.๖๒
๑๑	การเมือง	๔๔.๐๐	๑.๓๘	๑๐๐
รวม		๓,๒๐๐	๑๐๐	

ตารางที่ ๒

พิจารณาเปรียบเทียบในส่วนของเนื้อที่หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ

ลำดับที่	ประเภทเนื้อหา	จำนวนเนื้อที่ (คอลัมน์นิ้ว)	คิดเป็นร้อยละ ของขอมูลรวม	รวม
๑	สังคม	๓๘๑.๒	๒๗.๗๓	๒๗.๗๓
๒	บทความ	๓๖๔.๕	๒๖.๕๘	๕๔.๓๑
๓	บันเทิง	๒๕๙.๕	๑๘.๘๗	๔๖.๑๘
๔	กีฬา	๑๖๐.๐	๑๑.๖๔	๕๗.๘๒
๕	ต่างประเทศ	๗๖.๐	๕.๕๓	๖๓.๓๕
๖	เศรษฐกิจ	๔๔.๗	๓.๒๕	๖๖.๖๐
๗	อาชญากรรม	๔๔.๐	๓.๒๐	๖๙.๘๐
๘	การเมือง	๔๔.๐	๓.๒๐	๗๓.๐๐
	รวม	๑,๓๗๔.๙	๑๐๐	

๒. หนังสือพิมพ์สยามรัฐ

สามารถจัดแบ่งหมวดประเภทเนื้อหาใหญ่ ๆ ดังนี้คือ

๑. <u>ข่าวสังคม</u>	จำนวน	๑๕๑.๘	คอลัมน์นิ้ว
๒. <u>ข่าวอาชญากรรม</u>	จำนวน	๖.๕	คอลัมน์นิ้ว
๓. <u>ข่าวการเมือง</u>	จำนวน	๖๖.๕	คอลัมน์นิ้ว
๔. <u>ข่าวต่างประเทศ</u>	จำนวน	๕๒.๙	คอลัมน์นิ้ว
๕. <u>ข่าวกีฬา</u>	จำนวน	๖๐.๖	คอลัมน์นิ้ว
๖. <u>ข่าวเศรษฐกิจ</u>	จำนวน	๙๐.๐	คอลัมน์นิ้ว
๗. <u>บทความ</u>	จำนวน	๕๖๗.๘	คอลัมน์นิ้ว
๘. <u>โฆษณา</u>	จำนวน	๔๙๖.๐	คอลัมน์นิ้ว

๙.	<u>ภาพ</u>	จำนวน	๑๘๐.๔	กอลัมน์นี้
๑๐.	<u>ชาวบ้านเหิง</u>	จำนวน	๘๒.๘	กอลัมน์นี้
๑๑.	<u>การพาคหัวข้าวและช่องวาง</u>	จำนวน	๒๑๐.๓	กอลัมน์นี้

ตารางที่ ๓

ลำดับความมากน้อยของเนื้อที่หนังสือพิมพ์สยามรัฐ

ลำดับที่	ประเภทเนื้อหา	จำนวนเนื้อที่ (กอลัมน์นี้)	คิดเป็นร้อยละ ของยอดรวม	รวม
๑	บทความ	๕๖๓.๘	๒๘.๘๕	๒๘.๘๕
๒	โฆษณา	๘๙๖.๐	๒๕.๒๐	๕๔.๐๕
๓	พาคหัวข้าว และช่องวาง	๒๑๐.๓	๑๐.๓๑	๖๔.๓๖
๔	ข่าวสังคม	๑๙๓.๘	๙.๘๕	๗๔.๖๑
๕	ภาพ	๑๘๐.๔	๙.๑๖	๘๓.๗๗
๖	ข่าวเศรษฐกิจ	๙๐.๐	๔.๕๓	๘๘.๓๔
๗	ข่าวการเมือง	๖๖.๕	๓.๓๘	๙๑.๗๒
๘	ข่าวกีฬา	๖๐.๖	๓.๐๘	๙๔.๘
๙	ข่าวต่างประเทศ	๕๒.๙	๒.๖๙	๙๗.๔๙
๑๐	ชาวบ้านเหิง	๘๒.๘	๒.๑๓	๙๙.๖๓
๑๑	ข่าวอาชญากรรม	๖.๕	๐.๓๓	๑๐๐
	รวม	๑,๙๖๘	๑๐๐	

ตารางที่ ๔

พิจารณาเปรียบเทียบในส่วนของเนื้อที่หนังสือพิมพ์สยามรัฐ

ลำดับที่	ประเภทเนื้อหา	จำนวนเนื้อที่ (กอลัมน์นิ้ว)	คิดเป็นร้อยละ ของขอมรวม	รวม
๑	บทความ	๕๖๓.๘	๕๒.๕๓	๕๒.๕๓
๒	ข่าวสังคม	๑๙๓.๘	๑๗.๙๓	๑๗.๙๓
๓	ข่าวเศรษฐกิจ	๙๐.๐	๘.๓๓	๘.๓๓
๔	ข่าวการเมือง	๖๖.๕	๖.๑๕	๖.๑๕
๕	ข่าวกีฬา	๖๐.๖	๕.๖๐	๕.๖๐
๖	ข่าวต่างประเทศ	๕๒.๙	๔.๘๙	๔.๘๙
๗	ข่าวบันเทิง	๕๒.๘	๔.๙๓	๔.๙๓
๘	ข่าวอาชญากรรม	๖.๕	๐.๖๐	๐.๖๐
	รวม	๑,๐๘๐.๙	๑๐๐	

๓. หนังสือพิมพ์เคลีไทม์

สามารถจัดแบ่งหมวดประเภทเนื้อหาใหญ่ ๆ ดังนี้คือ

๑. <u>ข่าวสังคม</u>	จำนวน	๓๒๙.๘๓	กอลัมน์นิ้ว
๒. <u>ข่าวอาชญากรรม</u>	จำนวน	๗.๐๘	กอลัมน์นิ้ว
๓. <u>ข่าวการเมือง</u>	จำนวน	๗๗.๑๕	กอลัมน์นิ้ว
๔. <u>ข่าวต่างประเทศ</u>	จำนวน	๓๘.๓๑	กอลัมน์นิ้ว
๕. <u>ข่าวกีฬา</u>	จำนวน	๑๗๓.๑๘	กอลัมน์นิ้ว
๖. <u>ข่าวเศรษฐกิจ</u>	จำนวน	๗๙.๗๖	กอลัมน์นิ้ว
๗. <u>บทความ</u>	จำนวน	๓๖๗.๓๖	กอลัมน์นิ้ว
๘. <u>โฆษณา</u>	จำนวน	๔๕๑.๓๖	กอลัมน์นิ้ว

๘. <u>ภาพ</u>	จำนวน	๔๐๔.๓๕	คอดัมน์นิ้ว
๑๐. <u>บันฑิต</u>	จำนวน	๒๓๗.๘๘	คอดัมน์นิ้ว
๑๑. <u>พาคหัวขาวและช่องว่าง</u>	จำนวน	๔๕๗.๖๒	คอดัมน์นิ้ว

ตารางที่ ๕

ลำดับความมากน้อยของเนื้อที่หนังสือพิมพ์เคลิทม์

ลำดับที่	ประเภทเนื้อหา	จำนวนเนื้อที่ (คอดัมน์นิ้ว)	คิดเป็นร้อยละ ของยอดรวม	รวม
๑	พาคหัวขาวและช่องว่าง	๔๕๗.๖๒	๑๗.๔๔	๑๗.๔๔
๒	โฆษณา	๔๕๑.๓๒	๑๗.๒๐	๓๔.๖๔
๓	ภาพ	๔๐๔.๓๕	๑๕.๔๑	๕๐.๐๕
๔	บทความ	๓๖๗.๓๖	๑๔.๐๐	๖๔.๐๕
๕	สังคม	๓๒๘.๘๓	๑๒.๕๗	๗๖.๖๒
๖	บันฑิต	๒๓๗.๘๘	๙.๐๗	๘๕.๖๙
๗	กีฬา	๑๗๓.๑๘	๖.๖๐	๙๒.๒๙
๘	เศรษฐกิจ	๗๘.๗๖	๓.๐๔	๙๕.๓๓
๙	การเมือง	๗๗.๑๔	๒.๙๔	๙๘.๒๗
๑๐	ต่างประเทศ	๓๘.๓๑	๑.๕๖	๙๙.๘๓
๑๑	อาชญากรรม	๗.๐๘	๐.๒๗	๑๐๐
	รวม	๒,๖๒๔	๑๐๐	

ตารางที่ ๖

พิจารณาเปรียบเทียบในส่วนของเนื้อที่หนังสือพิมพ์เคอิม

ลำดับที่	ประเภทเนื้อหา	จำนวนเนื้อที่ (คอลัมน์นิ้ว)	คิดเป็นร้อยละ ของยกกรรม	รวม
๑	บทความ	๓๖๗.๓๖	๒๘.๐๕	๒๘.๐๕
๒	สังคม	๓๒๙.๘๓	๒๕.๑๖	๕๓.๑๘
๓	บันเทิง	๒๓๗.๙๙	๑๘.๑๖	๗๑.๓๔
๔	กีฬา	๑๗๓.๑๘	๑๓.๒๑	๘๔.๕๕
๕	เศรษฐกิจ	๗๙.๗๖	๖.๐๙	๙๐.๖๔
๖	การเมือง	๗๗.๑๔	๕.๘๙	๙๖.๕๓
๗	ต่างประเทศ	๓๘.๓๑	๒.๙๓	๙๙.๔๖
๘	อาชญากรรม	๗.๐๘	๐.๕๔	๑๐๐
	รวม	๑,๓๑๐.๖๕	๑๐๐	

ตารางที่ ๓

เปรียบเทียบจำนวนเนื้อที่หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ, สยามรัฐ, เติลไทม์

ลำดับที่	ประเภทเนื้อหา	รายชื่อหนังสือพิมพ์					
		ไทยรัฐ		สยามรัฐ		เติลไทม์	
		จำนวน คอลัมน์นิ้ว	ร้อยละ ของยอดรวม	จำนวน คอลัมน์นิ้ว	ร้อยละ ของยอดรวม	จำนวน คอลัมน์นิ้ว	ร้อยละ ของยอดรวม
๑	สังคม	๓๘๑.๒๐	๑๑.๕๑	๑๕๓.๘๐	๕.๘๕	๓๒๕.๘๓	๒๕.๑๖
๒	อาชญากรรม	๔๔.๐๐	๑.๓๘	๖.๕๐	๐.๓๓	๓.๐๘	๐.๕๔
๓	การเมือง	๔๔.๐๐	๑.๓๘	๖๖.๕๐	๓.๓๘	๓๓.๑๔	๕.๘๕
๔	ต่างประเทศ	๓๖.๐๐	๒.๓๘	๕๒.๕๐	๒.๖๕	๓๘.๓๑	๒.๙๓
๕	กีฬา	๑๖๐.๐๐	๕.๐๐	๖๐.๖๐	๓.๐๘	๑๓๓.๑๘	๑๓.๒๑
๖	เศรษฐกิจ	๔๔.๓๐	๑.๓๕	๕๐.๐๐	๕.๕๓	๓๕.๓๖	๖.๐๕
๗	บทความ	๓๖๕.๕๐	๑๑.๕๒	๕๖๓.๘	๒๘.๘๕	๓๖๓.๓๖	๒๘.๐๖
๘	โฆษณา	๕๓๖.๖๐	๓๐.๓๕	๕๕๖.๐๐	๒๕.๒๐	๕๕๑.๓๖	๑๓.๒๐
๙	ภาพ	๕๓๕.๘๐	๑๕.๘๕	๕๘๐.๕๐	๕.๑๖	๕๐๕.๓๕	๑๕.๕๑
๑๐	บันเทิง	๒๕๕.๕๐	๘.๑๑	๕๒.๘๐	๒.๑๓	๒๓๓.๕๕	๕.๐๓
๑๑	พาคัดหัวข่าว และช่องว่าง	๓๓๓.๓๐	๑๑.๘๐	๒๑๐.๓	๑๐.๓๑	๕๕๓.๖๖	๑๓.๕๕
	รวม	๓,๒๐๐	๑๐๐	๑,๕๖๘	๑๐๐	๒,๖๒๕	๑๐๐

สำหรับการศึกษากาการอ่านหนังสือพิมพ์ของเยาวชนนั้น จากการศึกษาของบำรุง
สุขพรรณ ศึกษาเรื่อง "พฤติกรรมการรับข่าวสารของเยาวชนในชนบทและผลที่มีต่อการพัฒนา
ชนบท : ศึกษาเฉพาะกรณีนักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรี ที่รับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์
ท้องถิ่นที่จัดพิมพ์เผยแพร่ในจังหวัดชลบุรี" (๓๐) โดยได้สอบถามนักเรียนถึงหนังสือพิมพ์ที่นักเรียน
ชอบอ่านมากและให้นักเรียนจัดลำดับหนังสือพิมพ์ที่นักเรียนชอบ ๕ ลำดับ การวิจัยได้พบว่า

๑. นักเรียนชอบลำดับที่ ๑ หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ ร้อยละ ๘๓.๘๓
๒. นักเรียนชอบลำดับที่ ๒ หนังสือพิมพ์เคสินิวส์ ร้อยละ ๘๖.๖๖
๓. นักเรียนชอบลำดับที่ ๓ หนังสือพิมพ์สยามรัฐ ร้อยละ ๘๖.๓๓
๔. นักเรียนชอบลำดับที่ ๔ หนังสือพิมพ์บ้านเมือง ร้อยละ ๘๐.๕๐
๕. นักเรียนชอบลำดับที่ ๕ หนังสือพิมพ์เคสิใหม่ ร้อยละ ๘๐.๑๖

สำหรับการพิมพ์หนังสือสำหรับเด็กที่ทุกคนรู้จักกันดี ก็คือ "โคเรมอน" มีสำนักพิมพ์
ที่จัดพิมพ์ดังนี้

(๓๐) บำรุง สุขพรรณ, พฤติกรรมการรับข่าวสารของเยาวชนในชนบทและผล
ที่มีต่อการพัฒนาชนบท : ศึกษาเฉพาะกรณีนักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรีที่รับข่าวสารจาก
หนังสือพิมพ์ท้องถิ่นที่จัดพิมพ์เผยแพร่ในจังหวัดชลบุรี รายงานการวิจัยเสนอต่อสำนักงานคณะกรรมการ
การวิจัยแห่งชาติ ปี ๒๕๒๔ หน้า ๖๔ - ๖๕

รายชื่อสำนักพิมพ์ที่พิมพ์หนังสือการ์ตูนโคเรมอน (๓๑)

๑. สำนักพิมพ์มิตรไมตรี	ใช้ชื่อว่า โคราเอมอน
๒. สำนักพิมพ์สิริสาส์น	ใช้ชื่อว่า โคราเอมอน
๓. สำนักพิมพ์ซุณหสาส์น	ใช้ชื่อว่า โคราเอมอน
๔. สำนักพิมพ์วิบูลย์กิจ	ใช้ชื่อว่า โคราเอมอน
๕. สำนักพิมพ์สามดาว	ใช้ชื่อว่า โคราเอมอน
๖. สำนักพิมพ์รัชดาพาณิชย์	ใช้ชื่อว่า โคราเอมอน
๗. สำนักพิมพ์สยามสาส์น	ใช้ชื่อว่า โคราเอมอน
๘. สำนักพิมพ์บางกอกสาส์น	ใช้ชื่อว่า โคราเอมอน
๙. สำนักพิมพ์สยามสปอร์ตพับลิชชิง	ใช้ชื่อว่า โคราเอมอน
๑๐. หนังสือพิมพ์ไทยรัฐ	ใช้ชื่อว่า โคราเอมอน

สำหรับการศึกษาความสนใจในการอ่านหนังสือพิมพ์และสิ่งพิมพ์ของเยาวชนที่มีผลกระทบต่อเยาวชนโดยตรงยังไม่มีการศึกษาอย่างลึกซึ้งในประเด็นนี้

๒. วิทย์และโทรทัศน์ วิทย์และโทรทัศน์เป็นสื่อมวลชนที่รัฐบาลเป็นเจ้าของและควบคุมการดำเนินงาน สถานีวิทยุกระจายเสียงในประเทศไทยมีประมาณ ๒๓๑ สถานี และสถานีโทรทัศน์ ๙ สถานี จากการรวบรวมของสำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี เกี่ยวกับจำนวนครัวเรือนที่มีวิทย์และโทรทัศน์ เมื่อปี ๒๕๑๔ (๓๒) มีดังนี้

(๓๑) ชุมกิจการเงิน "โคเรมอนอิทธิฤทธิ์ของแมวพันธุ์ล้าน" วารสารชุมกิจการเงิน ปีที่ ๑ ฉบับที่ ๙ พฤศจิกายน - ธันวาคม ๒๕๒๕ (กรุงเทพฯ, โรงพิมพ์ธีรการพิมพ์ ๒๕๒๕) หน้า ๒๑

(๓๒) สำนักงานสถิติแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี รายงานการสำรวจวิทย์โทรทัศน์ ๒๕๒๒ หน้า ๑๔ - ๔๐

๒.๑ การรับทั้งวิทยุ จากการสำรวจมีครัวเรือนที่มีเครื่องรับวิทยุดังนี้
 จำนวนครัวเรือนที่มีเครื่องรับวิทยุและการแจกแจงร้อยละ
 (ในเขตเทศบาล)

ภาค	ครัวเรือนทั้งหมด	ครัวเรือนที่มีเครื่องรับวิทยุ	% ครัวเรือนที่มีเครื่องรับวิทยุในแกละภาค	% ครัวเรือนที่มีเครื่องรับวิทยุต่อครัวเรือนทั้งหมด
ที่ ตัวราชอาณาจักร	๑,๓๔๕,๒๐๐	๑,๑๐๖,๒๐๐	๑๐๐.๐	๘๒.๓
กรุงเทพมหานคร	๓๖๑,๒๐๐	๒๓๕,๐๐๐	๕๓.๔	๘๓.๔
กลาง (ยกเว้น กทม.)	๑๙๒,๘๔๐	๑๖๓,๔๐๐	๑๔.๘	๘๔.๘
เหนือ	๑๑๙,๒๐๐	๑๐๓,๐๐๐	๘.๓	๘๖.๑
ตะวันออกเฉียงเหนือ	๑๓๗,๑๐๐	๑๐๖,๕๐๐	๘.๖	๗๗.๗
ใต้	๑๓๔,๑๐๐	๘๘,๗๐๐	๘.๙	๗๓.๖

เหตุผลการรับทั้งวิทยุกระจายเสียงมีดังนี้

จำนวนครัวเรือนที่มีวิทย์ุ จำแนกตามสถานที่ตั้งของสถานีวิทย์ุและเหตุผลที่รับฟังเป็นประจำ
(กรุงเทพมหานคร)

เหตุผลที่รับฟังเป็นประจำ	สถานที่ตั้งของสถานีวิทย์ุ				ไม่ทราบ ที่ตั้ง
	สถานีวิทย์ุ ที่อยู่ใน กรุงเทพฯ- มหานคร	สถานีวิทย์ุ ในจังหวัด ใกล้เคียง ที่มีอาณา เขตติดต่อกับ จังหวัด ที่อาศัยอยู่	สถานีวิทย์ุ ที่อยู่ใน จังหวัด ในภาค	สถานีวิทย์ุ ที่อยู่ใน จังหวัดใน ภาคอื่น	
๑. ติดตามข่าว	๑๖๔,๕๖๐	๒,๓๔๐	*	๔๔๐	๖๔,๑๓๐
๒. ติดตามรายการความรู้หรือ สารคดี	๓๓,๘๗๐	๖๘๐	*	*	๘,๖๑๐
๓. ติดตามรายการบันเทิง	๒๙๕,๖๕๐	๘,๓๒๐	*	๖๖๐	๑๕๙,๑๘๐
๔. ติดตามข่าวและรายการ ความรู้หรือสารคดี	๑๒๐,๓๘๐	๓,๕๖๐	*	๑๑๐	๔๑,๕๓๐
๕. ติดตามข่าวและรายการบันเทิง	๒๑๖,๒๗๐	๔,๖๓๐	*	๑๑๐	๑๐๔,๑๑๐
๖. ติดตามรายการความรู้หรือ สารคดี	๑๙,๐๗๐	๗๓๐	*	*	๖,๗๕๐
๗. ติดตามข่าวและรายการความรู้ หรือสารคดีและรายการบันเทิง	๒๘,๗๙๐	๖๖๐	*	*	๑๒,๔๙๐
๘. หมุนไปเรื่อย ๆ	๓๘,๔๐๐	๖๗๐	*	*	๙๖,๖๑๐
๙. อื่น ๆ	๓,๗๘๐	๑๑๐	*	*	๑,๕๗๐
๑๐. ไม่ทราบ	๑,๒๔๐	๑๑๐			๒,๒๖๐

* ไม่พบตัวอย่าง หรือพบน้อยมาก

ถ้าแยกประเภทของการรับฟังแล้วจะแสดงให้เห็นว่าประชาชนชอบฟังข่าวมากที่สุด แสดงตามตารางวิเคราะห์ของครัวเรือนที่มีวิทยุที่รายงานการรับฟังรายการต่าง ๆ คือ

ร้อยละของครัวเรือนที่มีวิทยุที่รายงานการรับฟังรายการต่าง ๆ

รายการ	ในเขตเทศบาล % รับฟัง	นอกเขตเทศบาล % รับฟัง
๑. ข่าว		
๑) ข่าวเหตุการณ์ทั่วไป	๘๓.๓	๕๕.๔
๒) ข่าวภายในประเทศ	๘๘.๑	๕๐.๓
๓) ข่าวต่างประเทศ	๗๕.๑	๓๕.๔
๔) ข่าวลมฟ้าอากาศหรืออุตุนิยมวิทยา	๖๓.๒	๔๑.๕
๕) ข่าวการจราจร	๓๖.๕	๑๓.๖
๒. ความรู้หรือสารคดี		
๑) ทางศาสนาและจริยศึกษา	๕๕.๓	๔๓.๔
๒) เกี่ยวกับนโยบายการดำเนินงานและ ชี้แจงงานของสวนราชการ	๒๘.๒	๔๑.๖
๓) สำหรับเกษตรกร	๑๒.๕	๕๓.๑
๔) สำหรับเด็ก	๓.๔	๑๒.๕
๕) เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ	๑๖.๓	๔๑.๒
๖) สำหรับสตรีและแม่บ้าน	๑๓.๔	๑๕.๕
๗) เกี่ยวกับสุขภาพและอนามัย	๑๖.๔	๒๘.๑
๘) เกี่ยวกับกฎหมาย	๑๒.๓	๑๖.๖

ร้อยละของครัวเรือนที่มีวิทยุที่รายงานการรับฟังรายการต่าง ๆ (ต่อ)

รายการ	ในเขตเทศบาล % รับฟัง	นอกเขตเทศบาล % รับฟัง
๘) เกี่ยวกับการปกครองและการเมือง	๒๖.๕	๓๑.๑
๑๐) วิเคราะห์ข่าวต่างประเทศ	๒๒.๒	๑๖.๖
๑๑) เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ทั่วไป	๖.๒	๔.๒
๑๒) ภาษาและหนังสือไทย	๔.๔	๓.๖
๑๓) สอนภาษาอังกฤษ	๔.๐	๑.๘
๑๔) สอนภาษาต่างประเทศอื่น ๆ	๑.๖	๐.๖
๑๕) ศิลปะและวัฒนธรรม	๖.๓	๗.๔
๑๖) กีฬา	๓๐.๘	๓๑.๖
๑๗) โฆษณา	๑๓.๑	๓๗.๓
๑๘) อื่น ๆ	๒.๓	๓.๑
๓. บันเทิง		
๑) เพลงไทยเดิมหรือคนตรีไทย	๒๒.๑	๒๒.๗
๒) เพลงไทยสากลและเพลงลูกทุ่ง	๔๕.๕	๕๓.๘
๓) เพลงสากล	๔๘.๐	๒๐.๖
๔) การแสดงแบบไทยหรือพื้นเมืองของไทย	๒๘.๐	๓๗.๒
๕) การแสดงสมัยใหม่	๔๕.๗	๔๓.๗

ช่วงเวลาการรับฟังวิทยุปรากฏว่าช่วงเวลาที่มีการฟังวิทยุสูงสุดคือ ตอนเช้า
ระหว่างเวลา ๗.๐๐ - ๘.๐๐ น. และตอนเย็นระหว่างเวลา ๒๐.๐๐ น. ถึง ๒๑.๐๐ น.
ตามการแสดงช่วงเวลาดังนี้

จำนวนและการแจกแจงร้อยละของครัวเรือนที่รับฟังวิทยุตามช่วงเวลาต่าง ๆ ของวัน
ในรอบสัปดาห์

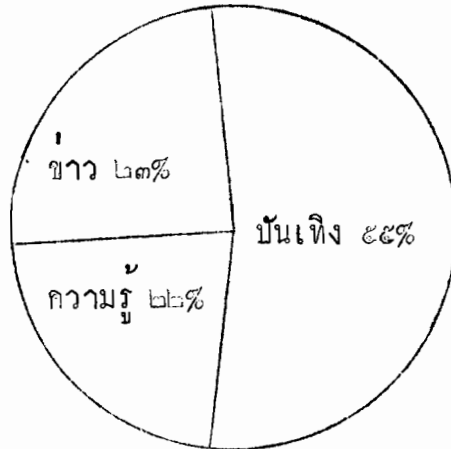
ช่วงเวลา	เสาร์-อาทิตย์	จันทร์ - ศุกร์	ร้อยละของครัวเรือนที่รับฟังต่อ ครัวเรือนที่มีวิทยุ	
			เสาร์-อาทิตย์	จันทร์-ศุกร์
ก่อน ๕.๐๐ น.	๒๙๑,๒๔๐	๓๐๐,๙๙๐	๑๑.๒	๑๑.๔
๕.๐๐-๕.๕๙ น.	๒,๑๐๘,๙๙๐	๒,๑๕๕,๙๘๐	๓๔.๓	๓๔.๙
๖.๐๐-๖.๕๙ น.	๔,๒๓๖,๖๒๐	๔,๓๐๓,๙๑๐	๖๙.๖	๗๐.๑
๗.๐๐-๗.๕๙ น.	๔,๖๗๑,๓๘๐	๔,๖๕๑,๙๑๐	๗๖.๐	๗๕.๖
๘.๐๐-๘.๕๙ น.	๔,๒๕๓,๑๑๐	๔,๑๓๘,๙๓๐	๖๙.๓	๖๗.๔
๙.๐๐-๙.๕๙ น.	๓,๕๖๑,๓๕๐	๓,๓๑๘,๖๘๐	๕๖.๓	๕๔.๐
๑๐.๐๐-๑๐.๕๙ น.	๓,๓๑๑,๒๖๐	๓,๑๖๘,๑๐๐	๕๓.๙	๕๑.๖
๑๑.๐๐-๑๑.๕๙ น.	๓,๓๖๑,๓๐๐	๓,๒๕๒,๖๑๐	๕๔.๗	๕๒.๙
๑๒.๐๐-๑๒.๕๙ น.	๔,๐๓๕,๑๙๐	๓,๙๘๑,๕๐๐	๖๕.๗	๖๔.๘
๑๓.๐๐-๑๓.๕๙ น.	๓,๗๕๓,๓๐๐	๓,๗๑๓,๐๓๐	๖๑.๑	๖๐.๔
๑๔.๐๐-๑๔.๕๙ น.	๓,๑๕๓,๕๕๐	๓,๐๘๕,๖๑๐	๕๑.๒	๕๐.๒
๑๕.๐๐-๑๕.๕๙ น.	๒,๙๖๑,๑๒๐	๒,๘๗๓,๕๙๐	๔๘.๒	๔๖.๘
๑๖.๐๐-๑๖.๕๙ น.	๒,๙๒๔,๕๕๐	๒,๘๘๓,๙๘๐	๔๗.๖	๔๖.๙
๑๗.๐๐-๑๗.๕๙ น.	๓,๓๖๓,๖๕๐	๓,๓๕๒,๘๘๐	๕๔.๘	๕๔.๖
๑๘.๐๐-๑๘.๕๙ น.	๓,๗๑๐,๕๐๐	๓,๗๑๓,๖๘๐	๖๐.๔	๖๐.๕
๑๙.๐๐-๑๙.๕๙ น.	๔,๒๕๕,๓๖๐	๔,๒๕๘,๖๓๐	๖๙.๑	๖๙.๖
๒๐.๐๐-๒๐.๕๙ น.	๔,๖๘๘,๕๒๐	๔,๖๙๓,๒๕๐	๗๖.๓	๗๖.๕
๒๑.๐๐-๒๑.๕๙ น.	๓,๒๐๖,๘๕๐	๓,๑๘๘,๓๖๐	๕๒.๒	๕๑.๙
๒๒.๐๐-๒๔.๐๐ น.	๙๒๖,๕๑๐	๙๒๓,๘๙๐	๑๕.๑	๑๕.๐

การวิเคราะห์เนื้อหาของวิทยุ

การส่งกระจายเสียงของสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทยซึ่งเป็นสถานีหลักของประเทศ กรมประชาสัมพันธ์ได้รวบรวมไว้แบ่งออกเป็นสัดส่วนรายการกระจายเสียง ดังนี้

รายการออกอากาศสถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย (กรุงเทพมหานคร) (๓๓)		
ภาคปกติ	สัปดาห์ละ	๑๑๕ ชั่วโมง ๓๐ นาที
ภาคเอฟเอ็มมัลติเพล็กซ์	สัปดาห์ละ	๔๔ ชั่วโมง ๓๐ นาที
ภาคพิเศษ	สัปดาห์ละ	๑๗๓ ชั่วโมง

การแบ่งส่วนรายการ



รายการข่าว	
ข่าวในประเทศ	๕๕%
ข่าวต่างประเทศ	๓๐%
วิเคราะห์ข่าว	
วิจารณ์ข่าว	๘%
ข่าวกีฬา	๗%

รายการความรู้	
ทั่วไป	๔๐%
กลีกร	๒๐%
สตรีและเยาวชน	๑๕%
กฎหมายการปกครอง	๘%
สวนราชการ	๑๐%
ศาสนาวัฒนธรรม	

รายการบันเทิง	
เพลงไทยและดนตรีไทย	๓๕%
เพลงไทยสากล	๕๐%
ละครและนิยายวิทยุ	๑๕%

(๓๓) บำรุง สุขพรรณ, วิทยุและโทรทัศน์ในประเทศไทย : กฎหมายและระเบียบว่าด้วยวิทยุและโทรทัศน์ ปี ๒๕๔๔-๒๕๖๒ (กรุงเทพ, โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ๒๕๖๒)
หน้า ๒๔

และจากการศึกษาเนื้อหารายการวิทยุในส่วนกลาง ๔ สถานี คือ สถานีวิทยุกระจายเสียงแห่งประเทศไทย สถานีวิทยุกระจายเสียง ท.ท.ท. ภาคปท.ภาคละกรและเพลง และสถานีวิทยุกระจายเสียง ขส.ทพ. ในช่วงวันที่ ๔ - ๖ ตุลาคม ๒๕๒๒ เมื่อจำแนกรายการออกตามเวลาที่ใช้จะได้ผลดังนี้ (๓๔)

สรุปเปรียบเทียบเนื้อหาสาระของรายการวิทยุ (๔ ค.ก. - ๖ ค.ก. ๒๕๒๒)
สถานีวิทยุแห่งประเทศไทย ท.ท.ท. และ ขส.ทพ.

สถานีวิทยุ	โฆษณา (ร้อยละ)	ข่าว (ร้อยละ)	สาระ ความรู้ (ร้อยละ)	สาระ บันเทิง (ร้อยละ)	บันเทิง ละคร (ร้อยละ)	เพลง (ร้อยละ)	เพลงประกอบ ข่าว (ร้อยละ)	อื่น ๆ (ร้อยละ)
ประเทศไทย	-	๒๙	๒๒.๕๒	๑๑.๔๓	๓.๑๓	๒๓.๓๔	๕.๓๖	๑.๑๔
ท.ท.ท. ภาคปท.	๖.๑๑	๒๑.๐๖	๒๐.๙๒	๑๐.๐๖	๙.๐๐	๑๒.๔๔	๒๐.๐๓	๐.๓๓
ท.ท.ท. ภาคละกร และเพลง	๑๒.๘๙	๑๘.๙๓	๑๙.๒๘	๔.๖๙	๕.๑๓	๑๕.๕๖	๒๓.๑๙	๐.๒๒
ขส.ทพ.	๑๔.๑๓	๑๘.๙๓	๓.๓๓	๔.๑๙	-	๔๓.๒๕		๐.๓๔
เฉลี่ย	๘.๒๙	๒๒.๐๐	๑๓.๕๑	๓.๖๐	๕.๓๓	๒๓.๖๖	๑๔.๙๔	๐.๖๒

(๓๔) บุญเลิศ ศุภกิจลก, สิทธิการสื่อสารในประเทศไทย รายงานการวิจัย
เสนอต่อมูลนิธิฟอร์ด ตาม "โครงการสิทธิมนุษยชนในประเทศไทย ของมูลนิธิโครงการตำรา
สังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ มีนาคม ๒๕๒๕ หน้า ๘๓

๒.๒ การรับชมโทรทัศน์ โทรทัศน์เป็นสื่อมวลชนที่เข้าถึงประชาชนมาก เพราะผู้ชมจะเห็นทั้งภาพและได้ยินเสียงด้วย จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติได้วิเคราะห์ครัวเรือนที่มีโทรทัศน์และรับชมรายการต่าง ๆ ดังนี้

ร้อยละของครัวเรือนที่มีโทรทัศน์และรับชมรายการต่าง ๆ

รายการ	% รับชม ในเขตเทศบาล	% รับชม ในเขตสุขาภิบาล
๑. <u>ข่าว</u>		
๑) ข่าวเหตุการณ์ทั่วไป	๘๕.๔	๕๐.๓
๒) ข่าวภายในประเทศ	๕๓.๑	๕๓.๘
๓) ข่าวต่างประเทศ	๕๑.๐	๕๐.๓
๔) ข่าวลมฟ้าอากาศหรืออุตุนิยมวิทยา	๖๖.๖	๗๒.๘
๒. <u>ความรู้หรือสารคดี</u>		
๑) ทางศาสนาและจริยศึกษา	๑๗.๔	๓๐.๔
๒) เกี่ยวกับนโยบายการดำเนินงาน และชี้แจงงานของส่วนราชการ	๓๔.๐	๔๔.๘
๓) สำหรับเด็ก	๓๘.๐	๔๔.๘
๔) เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ	๒๓.๗	๓๖.๐
๕) สำหรับสตรีและแม่บ้าน	๒๘.๑	๓๓.๕
๖) เกี่ยวกับสุขภาพและอนามัย	๒๘.๓	๓๓.๗
๗) เกี่ยวกับกฎหมาย	๑๕.๔	๑๕.๖
๘) เกี่ยวกับการปกครองและการเมือง	๓๔.๗	๓๕.๕
๙) วิเคราะห์ข่าวต่างประเทศ	๔๓.๗	๓๘.๒
๑๐) เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ทั่วไป	๑๕.๖	๑๕.๖

ร้อยละของครัวเรือนที่มีโทรทัศน์และรับชมรายการต่าง ๆ (ต่อ)

รายการ	% รับชม ในเขตเทศบาล	% รับชม ในเขตสุขาภิบาล
๑๑) ภาษาและหนังสือไทย	๕.๘	๕.๒
๑๒) สอนภาษาอังกฤษ	๕.๘	๔.๑
๑๓) ศิลปะและวัฒนธรรม	๑๑.๔	๑๒.๔
๑๔) กีฬา	๒๐.๘	๕๓.๑
๑๕) โฆษณา	๒๔.๓	๓๔.๓
(๖) อื่น ๆ	๔.๖	๖.๒
๓. <u>บันเทิง</u>		
๑) เพลงไทยเดิมหรือดนตรีไทย	๒๓.๔	๓๔.๑
๒) เพลงไทยสากลและเพลงลูกทุ่ง	๓๒.๕	๘๐.๒
๓) เพลงสากล	๕๑.๐	๔๑.๐
๔) การแสดงแบบไทยหรือพื้นเมืองของ ไทย	๓๖.๓	๕๔.๓
๕) ละครโทรทัศน์	๘๓.๑	๘๑.๓
๖) แข่งขันเล่นเกมสกีและการแสดง เบ็คเคตล็ค	๓๓.๐	๓๕.๓
๗) ภาพยนตร์ไทย	๘๑.๔	๘๔.๓
๘) ภาพยนตร์ต่างประเทศ	๘๑.๕	๘๓.๖

เหตุผลที่ประชาชนรับชมเป็นประจำทั่วราชอาณาจักรนั้น แสดงได้ดังนี้

จำนวนครัวเรือนที่มีโทรทัศน์ จำนวนตามสถานที่ที่รับชมและเหตุผลที่รับชมสถานที่นั้นเป็นประจำ
(ทีวีราคาพาณิชยกรรม)

เหตุผลการรับชมเป็นประจำ	ของ ๓	ของ ๕	ของ ๗	ของ ๘	ของ ๙	ของ ๑๐	สถานที่ จากทาง ประเทศ
<u>ในประเทศพาณิชย์</u>							
๑. รับชมไปสุทัศน์เดียว	๕๐๐	๑๐,๐๓๐	๑๕๐	๓๕๐	๕๐,๐๕๐	๗,๐๕๐	๕๐,๓๓๐
๒. ติดตามข่าว	๗๑,๐๗๐	๕๕,๗๐๐	๗๐,๕๕๐	๖๓,๕๕๐	*	*	๕๐
๓. ติดตามรายการความรู้หรือสารคดี	๒๕,๗๒๐	๒๒,๐๗๐	๒๕,๕๕๐	๒๓,๕๕๐	*	*	๕๐
๔. ติดตามรายการบันเทิง	๓๖๕,๓๕๐	๓๒๖,๒๗๐	๓๕๓,๒๓๐	๒๕๓,๕๕๐	๕๕๐	๕๕๐	๕๕๐
๕. ติดตามข่าวและรายการความรู้หรือสารคดี	๕๕,๕๖๐	๓๕,๕๓๐	๕๕,๖๖๐	๓๗,๖๖๐	*	*	*
<u>สารคดี</u>							
๖. ติดตามข่าวและรายการบันเทิง	๑๕๖,๖๕๐	๑๓๕,๓๗๐	๑๖๐,๕๓๐	๑๕๕,๖๕๐	*	*	*
๗. ติดตามรายการความรู้หรือสารคดี	๕๖,๑๕๐	๕๓,๗๖๐	๕๕,๕๕๐	๓๗,๓๕๐	*	*	*
<u>และรายการบันเทิง</u>							
๘. ติดตามข่าวและรายการความรู้หรือสารคดี	๑๑๕,๕๖๐	๑๐๑,๕๓๐	๑๒๒,๒๕๐	๙๐,๓๓๐	๕๖๐	*	*
<u>สารคดีและรายการบันเทิง</u>							
๙. หมุนไปเรื่อย ๆ	๖๒,๑๑๐	๕๕,๑๖๐	๖๒,๕๕๐	๕๕,๕๕๐	*	*	*
๑๐. วน ๆ	๑๕,๕๑๐	๕๕,๐๒๐	๕๕,๓๐๐	๒๕,๓๖๐	๕,๕๕๐	๕๐	๕๐
๑๑. ไม่ทราบ	๕,๓๕๐	๕,๕๑๐	๕,๕๒๐	๕,๐๓๐	๗๐	-	-
<u>ในประเทศพาณิชย์</u>							
๑. รับชมไปสุทัศน์เดียว	๑๖,๕๕๐	๕,๐๒๐	๑๕,๐๑๐	๑๕๐	๑๕,๒๒๐	๒,๕๓๐	๑๐,๓๐๐
๒. ติดตามข่าว	๒,๑๗๐	๑๕,๗๒๐	๑๕,๐๑๐	๒๐,๒๐๐	*	*	๑๕๐
๓. ติดตามรายการความรู้หรือสารคดี	๒,๑๗๐	๒,๖๐๐	๒,๓๑๐	๒,๖๐๐	๑๕๐	*	*
๔. ติดตามรายการบันเทิง	๖๑,๕๑๐	๗๐,๗๕๐	๗๗,๕๕๐	๗๕,๕๕๐	๑๕๐	*	*
๕. ติดตามข่าวและรายการความรู้หรือสารคดี	๑,๒๕๐	๑,๖๕๐	๑,๕๑๐	๑,๖๖๐	*	*	*

การปรับปรุงรายการวิทยุและโทรทัศน์ จากการสำรวจของสำนักงานสถิติแห่งชาติ
ปี ๒๕๒๒ ประชาชนได้ให้ข้อคิดเห็นในการปรับปรุงรายการวิทยุและโทรทัศน์ในรายการต่าง ๆ
โดยแยกความคิดเห็นรายการวิทยุกระจายเสียงที่ต้องปรับปรุงดังนี้

จำนวนครัวเรือนที่วิศวะฯ แจกตามรายการวิทยุที่ควรปรับปรุงและเหตุผลที่ต้องปรับปรุง
(กรุงเทพมหานคร)

รายการ	เหตุผลที่ต้องการปรับปรุง										อื่น ๆ	ไม่ทราบ	
	เวลา		เนื้อหา			จำนวนครั้ง		ซ้ำกันที่ เคยจัด มาแล้ว	ของกว่า มากกว่า นี้	ของกว่า น้อยกว่า นี้			ปี
	ไม่เหมาะสม	มากเกินไป	น้อยเกินไป	ไม่เหมาะสม	มากเกินไป	น้อยเกินไป							
๑. <u>ข่าว</u>	*	๓๖๐	๖๓๐	๑,๖๕๐	*	๔๕๐	๔๕๐	๑๑๐	๑๑๐	*	๑,๖๕๐	๒๓๐	
๑) ข่าวเหตุการณ์ทั่วไป	*	๒๓๐	๕๖๐	๕๕๐	*	๕๕๐	๕๕๐	๑๑๐	๑๑๐	*	๑,๑๐๐	๓๖๐	
๒) ข่าวภายในประเทศ	*	๒๑๐	๑,๒๖๐	๓๖๐	*	๑๑๐	๑๑๐	๑๑๐	๑๑๐	*	๑,๑๐๐	๑๑๐	
๓) ข่าวต่างประเทศ	*	*	๒๓๐	๕๕๐	*	๑๑๐	๑๑๐	๑๑๐	๑๑๐	*	๑,๑๐๐	๑๑๐	
๔) ข่าวสมเฝ้าอากาศหรืออุทกภัยในมิชยา	*	*	๒๓๐	๕๕๐	*	๑๑๐	๑๑๐	๑๑๐	๑๑๐	*	๑,๑๐๐	๑๑๐	
๕) ข่าวการจราจร	*	*	๒๓๐	๕๕๐	*	๑๑๐	๑๑๐	๑๑๐	๑๑๐	*	๑,๑๐๐	๑๑๐	
๒. <u>ความรู้อุบัติสารคดี</u>	*	*	๑,๕๕๐	*	*	*	*	*	*	*	๒,๑๐๐	-	
๑) ทุ่งคำสนาและจริยศึกษา	*	*	๑,๕๕๐	๑๑๐	*	๑๑๐	๑๑๐	๑๑๐	๑๑๐	*	๑,๕๕๐	๑๑๐	
๒) เกี่ยวกับนโยบาย การดำเนินงาน และ ฐานะงานของสวนราชการ	*	*	๕๕๐	๑๑๐	*	๑๑๐	๑๑๐	๑๑๐	๑๑๐	*	๑,๕๕๐	๑๑๐	
๓) สำหรับเกษตรกร	*	*	๓๖๐	๑๑๐	*	๑๑๐	๑๑๐	๑๑๐	๑๑๐	*	๑,๕๕๐	๑๑๐	
๔) สำหรับเด็ก	*	*	๓๖๐	๑๑๐	*	๑๑๐	๑๑๐	๑๑๐	๑๑๐	*	๑,๕๕๐	๑๑๐	
๕) เกี่ยวกับกรมประมงอาชีพ	*	*	๓๖๐	๑๑๐	*	๑๑๐	๑๑๐	๑๑๐	๑๑๐	*	๑,๕๕๐	๑๑๐	
๖) สำหรับสตรีและแม่บ้าน	*	*	๓๖๐	๑๑๐	*	๑๑๐	๑๑๐	๑๑๐	๑๑๐	*	๑,๕๕๐	๑๑๐	
๗) เกี่ยวกับสุขภาพและอนามัย	*	*	๓๖๐	๑๑๐	*	๑๑๐	๑๑๐	๑๑๐	๑๑๐	*	๑,๕๕๐	๑๑๐	
๘) เกี่ยวกับกฎหมาย	*	*	๓๖๐	๑๑๐	*	๑๑๐	๑๑๐	๑๑๐	๑๑๐	*	๑,๕๕๐	๑๑๐	
๙) เกี่ยวกับการปกครองและการเมือง	*	*	๓๖๐	๑๑๐	*	๑๑๐	๑๑๐	๑๑๐	๑๑๐	*	๑,๕๕๐	๑๑๐	

จำนวนครัวเรือนที่มีวิทยุจำแนกตามรายการวิทยุที่ควรมีปรับปรุงและเหตุผลที่ต้องปรับปรุง (ต่อ)
(กรุงเทพมหานคร)

รายการ	เหตุผลที่ต้องการปรับปรุง										จำนวนครัวเรือน อื่น ๆ	ไม่ทราบ
	เวลา		เนื้อหา			จำนวนครั้ง		รายการ ที่ น้อยกว่า นี้	รายการ ที่ มากกว่า นี้	รายการ ที่ น้อยกว่า นี้		
	ไม่ เหมาะสม	มาก เกินไป	น้อย เกินไป	ไม่ เหมาะสม	มาก เกินไป	น้อย เกินไป	รายการ ที่ มากกว่า นี้					
๑๐) วิทยุกระจายทางประเทศ	*	*	๕๖๐	๒๓๐	*	*	*	*	*	*	๑๑๐	-
๑๑) วิทยุวิทยุศาสตร์ทั่วไป	*	*	๕๓๐	*	*	*	*	*	*	*	๑๑๐	-
๑๒) ภาษาและหนังสือไทย	*	*	๗๖๐	*	*	*	*	*	*	*	*	-
๑๓) สอนภาษาอังกฤษ	*	*	๑๑๐	๑๑๐	*	*	*	*	*	*	*	-
๑๔) สอนภาษาต่างประเทศอื่น ๆ	*	*	๑๑๐	*	*	*	*	*	*	*	๑๑๐	-
๑๕) กีฬาและวัฒนธรรม	*	*	๓๔๐	๒๑๐	*	*	*	*	*	*	๒๓๐	-
๑๖) กีฬา	*	*	๑,๓๔๐	๒๓๐	*	*	*	*	*	*	๕๓๐	๗๖๐
๑๗) โฆษณา	*	*	*	๘,๕๐๐	*	*	*	*	*	*	๕๖๐	-
๑๘) อื่น ๆ	๑๑๐	*	๑๑๐	*	*	*	*	*	*	*	๒๓๐	๑๑๐

* ไม่พบตัวอย่าง หรือพบน้อยมาก

จำนวนครัวเรือนที่มีโทรทัศน์ จำแนกตามรายการโทรทัศน์และความคิดเห็นเกี่ยวกับรายการที่รับชม
(กรุงเทพมหานคร)

รายการ	ความเห็น					ไม่ชม
	รวม	เหมาะสม	ควรปรับปรุง	ไม่มี ความเห็น	ไม่ทราบ	
๑. ชาย						
๑) ชายเหตุการณ์ทั่วไป	๔๒๑,๔๖๐	๓๖๙,๔๘๐	๔,๔๙๐	๔๖,๓๐๐	๓๙๐	๘๑,๑๔๐
๒) ชายภายในประเทศ	๔๖๒,๑๙๐	๔๐๕,๔๓๐	๔,๒๒๐	๕๑,๓๕๐	๓๙๐	๕๐,๔๑๐
๓) ชายต่างประเทศ	๔๕๕,๙๕๐	๓๙๘,๓๑๐	๓,๓๙๐	๕๓,๐๑๐	๔๕๐	๕๖,๖๖๐
๔) ชาวลมฟ้าอากาศหรืออุตุนิยม วิทยา	๓๒๔,๕๕๐	๒๘๓,๓๓๐	๑,๓๒๐	๓๙,๙๐๐	๓๓๐	๑๓๘,๐๖๐
๒. ความรู้หรือสารคดี						
๑) ทางศาสนาและจริยศึกษา	๒๓,๐๓๐	๒๐,๓๘๐	๑,๑๑๐	๕,๔๓๐	๑๑๐	๔๓๕,๕๓๐
๒) เกี่ยวกับนโยบาย การดำเนิน งานและชี้แจงงานของส่วน ราชการ	๑๘๓,๕๑๐	๑๖๑,๘๓๐	๓,๕๘๐	๑๖,๙๘๐	๑,๑๒๐	๓๑๙,๑๑๐
๓) สำหรับเด็ก	๑๕๑,๔๘๐	๑๓๐,๔๙๐	๒,๓๑๐	๑๖,๘๕๐	๑,๘๓๐	๓๕๑,๑๓๐
๔) เกี่ยวกับการประกอบอาชีพ	๑๐๓,๙๑๐	๙๐,๖๑๐	๑,๓๒๐	๑๑,๒๙๐	๖๙๐	๓๙๘,๓๑๐
๕) สำหรับสตรีและแม่บ้าน	๑๓๑,๔๐๐	๑๑๓,๘๒๐	๖๖๐	๑๖,๓๕๐	๕๓๐	๓๓๑,๒๐๐
๖) เกี่ยวกับสุขภาพและอนามัย	๑๗๕,๕๕๐	๑๐๘,๓๖๐	๑,๓๕๐	๑๔,๓๕๐	๖๘๐	๓๓๓,๐๕๐
๗) เกี่ยวกับกฎหมาย	๒๕,๕๖๐	๕๓,๐๙๐	๑,๔๒๐	๑๐,๒๖๐	๓๙๐	๔๓๓,๐๔๐
๘) เกี่ยวกับการปกครองและการ เมือง	๑๖๙,๐๒๐	๑๔๓,๔๕๐	๒,๒๓๐	๑๘,๑๒๐	๑,๒๓๐	๓๓๓,๕๓๐
๙) วิเคราะห์ข่าวต่างประเทศ	๒๒๐,๐๓๐	๑๙๔,๓๘๐	๒,๓๔๐	๒๐,๖๓๐	๑,๘๘๐	๒๘๒,๕๖๐
๑๐) เกี่ยวกับวิทยาศาสตร์ทั่วไป	๕๖,๓๒๐	๔๓,๒๓๐	๘๘๐	๓,๕๑๐	๖๖๐	๔๕๖,๒๘๐
๑๑) ภาษาและหนังสือไทย	๒๔,๙๓๐	๒๐,๓๙๐	๖๖๐	๓,๑๓๐	๓๕๐	๔๓๓,๖๖๐
๑๒) สอนภาษาอังกฤษ	๒๖,๑๑๐	๒๑,๔๓๐	๘๘๐	๓,๔๕๐	๓๕๐	๔๓๖,๔๙๐
๑๓) ศิลปะและวัฒนธรรม	๔๘,๒๖๐	๔๐,๖๓๐	๑,๓๓๐	๕,๒๘๐	๕๘๐	๔๕๔,๓๔๐
๑๔) กีฬา	๓๐๖,๙๒๐	๒๖๔,๒๖๐	๘,๔๙๐	๓๐,๖๘๐	๓,๕๓๐	๑๙๕,๖๙๐

จำนวนครัวเรือนที่มีโทรทัศน์ จำแนกตามรายการโทรทัศน์และความเห็นเกี่ยวกับรายการที่รับชม (ต่อ)
(กรุงเทพมหานคร)

รายการ	ความเห็น					ไม่ชม
	รวม	เหมาะสม	ควรปรับปรุง	ไม่มี ความเห็น	ไม่ทราบ	
๑๕) โฆษณา	๙๒,๑๒๐	๑๕,๔๔๐	๕๖,๙๖๐	๑๙,๖๑๐	๑๑๐	๔๑๐,๔๘๐
๑๖) อื่น ๆ	๒๑,๒๓๐	๑๖,๓๐๐	๑,๕๒๐	๓,๑๕๐	-	๔๘๑,๓๒๐
๓. บันเทิง						
๑) เพลงไทยเดิมหรือดนตรีไทย	๘๓,๕๕๐	๓๖,๕๕๐	๒๒๐	๖,๓๖๐	๓๓๐	๔๑๙,๑๕๐
๒) เพลงไทยสากลและเพลงลูกทุ่ง	๓๔๐,๑๓๐	๒๙๘,๖๑๐	๔๕๐	๓๙,๙๒๐	๑,๒๐๐	๑๖๒,๔๓๐
๓) เพลงสากล	๒๕๓,๓๖๐	๒๒๓,๙๑๐	๑,๐๐๐	๒๘,๑๙๐	๖๖๐	๒๔๔,๘๕๐
๔) การแสดงแบบไทยหรือพื้นเมือง ของไทย	๑๔๘,๒๓๐	๑๓๑,๐๙๐	๑,๓๖๐	๑๔,๐๓๐	๑,๓๕๐	๓๕๔,๓๘๐
๕) ละครโทรทัศน์	๕๒๖,๘๖๐	๓๙๖,๕๓๐	๑๑,๒๔๐	๔๑,๒๙๐	๑,๘๐๐	๓๕,๓๕๐
๖) แข่งขัน เล่นเกมส์และการแสดง เบ็ดเตล็ด	๓๕๓,๓๑๐	๓๐๙,๘๓๐	๒,๙๖๐	๔๓,๓๖๐	๑,๑๒๐	๑๕๕,๒๙๐
๗) ภาพยนตร์ไทย	๕๖๒,๑๓๐	๓๘๙,๐๘๐	๑๖,๓๘๐	๕๕,๐๕๐	๑,๒๓๐	๔๐,๕๙๐
๘) ภาพยนตร์ต่างประเทศ	๔๓๕,๑๓๐	๔๑๑,๕๒๐	๑๐,๘๐๐	๕๑,๓๕๐	๑,๕๖๐	๒๓,๕๘๐

การเปรียบเทียบเนื้อหาสาระของโทรทัศน์ทั้งสถานีส่วนกลางและส่วนภูมิภาคนั้น
บุญเลิศ ศุภกิจ (๓๕) ได้ศึกษาไว้ดังนี้

สรุปเปรียบเทียบเนื้อหาสาระของรายการโทรทัศน์ (๑ ก.ย. - ๓๑ ก.ย. ๒๕)

สถานีโทรทัศน์ส่วนกลางและภูมิภาค

สถานีโทรทัศน์ ของ	โฆษณา (ร้อยละ)	ประกาศ (ร้อยละ)	ข่าว (ร้อยละ)	สาระ (ร้อยละ)	สาระ บันเทิง (ร้อยละ)	บันเทิง (ร้อยละ)	กีฬา (ร้อยละ)	อื่น ๆ (ร้อยละ)
๓	๑๗.๒๗	๑.๐๖	๙.๐๖	๒.๙๒	๑.๐๖	๖๔.๖๙	๒.๙๗	๐.๙๔
๕	๑๙.๑๗	๑.๐๐	๘.๒๒	๙.๑๘	๔.๐๘	๕๑.๑๘	๕.๓๐	๑.๗๔
๗	๑๖.๖๑	๐.๙๒	๑๔.๘๑	๒.๘๗	๐.๘๑	๕๖.๓๓	๗.๓๑	๐.๖๔
๙	๑๓.๑๑	๑.๗๘	๙.๙๒	๒๑.๕๐	๙.๓๓	๒๙.๐๐	๑๓.๗๘	๑.๕๖
๕ ขอนแก่น	๑๕.๘๘	๐.๖๑	๑๓.๕๖	๓.๒๕	๒.๗๒	๕๙.๑๙	๕.๑๙	-
๑๐ หาดใหญ่	๑๐.๖๙	๐.๕๘	๑๖.๑๑	๔.๖๙	๖.๗๘	๕๘.๘๑	๑๑.๓๙	๐.๘๙
เฉลี่ย	๑๕.๓๘	๐.๙๙	๑๑.๙๕	๗.๓๓	๔.๑๓	๕๑.๕๓	๗.๖๖	๐.๙๖

รวมโฆษณาบางส่วน

(๓๕) บุญเลิศ ศุภกิจ อ้างแล้วหน้า ๗๖ - ๘๒

สรุปผลการวิเคราะห์
ผลการศึกษาโดยเฉลี่ยจากข้อมูลที่ยกบันทึกไว้ใน ๑ สัปดาห์

๑. การโฆษณา

๑.๑	สถานีโทรทัศน์ของ ๓	๑๐.๓๑	นาที	ใน ๑ ชั่วโมง	(๑๓.๒๕%)
๑.๒	สถานีโทรทัศน์กองทัพบกของ ๕	๑๑.๓๐	นาที	ใน ๑ ชั่วโมง	(๑๔.๑๗%)
๑.๓	สถานีโทรทัศน์กองทัพบกของ ๗	๘.๕๘	นาที	ใน ๑ ชั่วโมง	(๑๑.๑๑%)
๑.๔	สถานีโทรทัศน์ อ.ส.ม.ท.ของ ๘	๗.๕๒	นาที	ใน ๑ ชั่วโมง	(๑๓.๑๑%)

๒. รายการข่าวและประกาศของราชการ

๒.๑	สถานีโทรทัศน์ ของ ๓	๖.๐๕	นาที	ใน ๑ ชั่วโมง	(๑๐.๑๔%)
๒.๒	สถานีโทรทัศน์กองทัพบกของ ๕	๕.๓๒	นาที	ใน ๑ ชั่วโมง	(๘.๒๒%)
๒.๓	สถานีโทรทัศน์กองทัพบก ของ ๗	๘.๒๖	นาที	ใน ๑ ชั่วโมง	(๑๕.๓๒%)
๒.๔	สถานีโทรทัศน์ อ.ส.ม.ท.ของ ๘	๗.๐๑	นาที	ใน ๑ ชั่วโมง	(๑๑.๖๘%)

๓. รายการสาระความรู้และสารบันเทิง

๓.๑	สถานีโทรทัศน์ ของ ๓	๒.๒๓	นาที	ใน ๑ ชั่วโมง	(๓.๕๗%)
๓.๒	สถานีโทรทัศน์กองทัพบกของ ๕	๗.๕๖	นาที	ใน ๑ ชั่วโมง	(๑๓.๒๒%)
๓.๓	สถานีโทรทัศน์กองทัพบกของ ๗	๑.๕๘	นาที	ใน ๑ ชั่วโมง	(๓.๒๘%)
๓.๔	สถานีโทรทัศน์ อ.ส.ม.ท.ของ ๘	๑๘.๓๐	นาที	ใน ๑ ชั่วโมง	(๓๐.๘๓%)

๔. รายการบันเทิงและกีฬา

๔.๑	สถานีโทรทัศน์ ของ ๓	๔๐.๓๕	นาที	ใน ๑ ชั่วโมง	(๖๗.๖๔%)
๔.๒	สถานีโทรทัศน์กองทัพบกของ ๕	๓๓.๕๒	นาที	ใน ๑ ชั่วโมง	(๕๖.๔๔%)
๔.๓	สถานีโทรทัศน์กองทัพบกของ ๗	๓๘.๑๑	นาที	ใน ๑ ชั่วโมง	(๖๓.๖๔%)
๔.๔	สถานีโทรทัศน์ อ.ส.ม.ท.ของ ๘	๒๕.๓๘	นาที	ใน ๑ ชั่วโมง	(๔๒.๗๕%)

และเป็นที่น่าสังเกตว่าสถานีโทรทัศน์ของ ๘ อ.ส.ม.ท.นั้น ใน ๒๕.๓๕ นาที ของรายการบันเทิงนั้นเป็นที่น่าถึง ๘.๑๑ นาที มากกว่าสถานีอื่น ๆ ซึ่งบางสถานี (ของ ๓) ไม่ได้มีค่านักเลย

หมายเหตุ รายการภาคข่าวตั้งแต่ ๑๐.๐๐ น. - ๑๒.๐๐ น. ของสถานีโทรทัศน์ อ.ส.ม.ท. ของ ๘ ในวันธรรมค่านันมิได้นำมารวมศึกษาเปรียบเทียบด้วย

จากตารางดังกล่าวข้างต้นและผลการวิเคราะห์ จะพบว่า เนื้อหาสาระของ รายการโทรทัศน์ที่แพร่ภาพทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ส่วนใหญ่จัดขึ้นเพื่อการบันเทิงและการหารายได้จากโฆษณา พบว่า ๘ ของ ใน ๖ ของ ที่ศึกษาจะมีรายการบันเทิงไม่ต่ำกว่าร้อยละ ๕๐ ของรายการที่จัดทั้งหมด และสองของที่เหลือคือ ของ ๑๐ หากใหญ่ ซึ่งเป็น ของกรมประชาสัมพันธ์มีรายการบันเทิงถึงร้อยละ ๔๘.๘๑ ของเวลาที่แพร่ภาพ จะมีก็แต่ ของ ๘ ของ อ.ส.ม.ท. เท่านั้นที่มีรายการบันเทิงล้วน ๆ เพียงร้อยละ ๒๕ แต่กลับมีรายการ สาระความรู้สูงกว่าของอื่น ๆ คือ มีถึงร้อยละ ๒๐.๕๐

ถ้าเปรียบเทียบการให้ข่าวสารและความรู้กับรายการบันเทิงแล้ว พบว่ารายการ โทรทัศน์ส่วนใหญ่จะให้ข่าวสารและประกาศของทางราชการอยู่ระหว่างร้อยละ ๘.๒๒ ถึง ๑๖.๖๘ ของเวลาที่แพร่ภาพทั้งหมดเท่านั้น ซึ่งต่างกับเวลาของรายการบันเทิงที่สูงระหว่าง ร้อยละ ๒๘ - ๖๔.๖๘ ของเวลาที่แพร่ภาพทั้งหมด ดังนั้นสรุปได้ว่า รายการโทรทัศน์จัดเพื่อความบันเทิงเป็นหลักและให้ความรู้และสาระประโยชน์น้อยมาก ถ้าเปรียบเทียบเวลาที่ให้ ข่าวสารและประกาศของทางราชการกับเวลาที่ใช้โฆษณาสินค้าจะพบว่ารายการโทรทัศน์นั้น เป็นเวลาโฆษณาระหว่างร้อยละ ๑๐.๖๘ - ๑๘.๑๗ มากกว่าเวลาที่ให้สำหรับการให้ข่าวสาร และประกาศของทางราชการเสียอีก

เมื่อศึกษาผลเฉลี่ยของทั้ง ๖ ของแล้ว การให้ความบันเทิงโดยเฉลี่ยสูงถึง ร้อยละ ๕๑.๕๓ ประกาศราชการ ข่าวสาร และสาระความรู้ ใช้เวลาร้อยละ ๒๐.๒๗ โฆษณาสินค้าใช้เวลาร้อยละ ๑๕.๓๘ และเป็นเวลาของรายการกีฬาหรือร้อยละ ๘.๖๖ และถ้า บังคับศึกษาเข้าไปถึงการจกรายการบดบัง จะพบว่าในช่วงเวลาที่ถือว่าเป็นช่วงเวลาที่

ผู้ชมมากที่สุด คือช่วง ๑๗.๐๐ น. - ๒๐.๐๐ น. นั้น จะมีการโฆษณาสินค้ามากที่สุด เช่น บางช่องโฆษณาถึง ๑๖.๐๕ นาทีใน ๑ ชั่วโมง (ร้อยละ ๒๗.๐๘) และรายการโทรทัศน์ส่วนใหญ่ก็จะเป็นละครและภาพยนตร์บันเทิง จนทำให้รู้สึกว่าการจัดรายการโทรทัศน์นั้นไม่คุ้มหวังที่จะให้เป็นเครื่องมือในการสื่อสารมวลชนที่ดี และมีประโยชน์แก่ฉบับเป็นเพียงเสนอความบันเทิงเพื่อหารายได้จากกรรมการโฆษณาเท่านั้น

ถ้าพิจารณาลักษณะและคุณภาพของรายการแล้ว จะพบว่า มีสาระประโยชน์และให้ข่าวสารแก่ผู้ชมน้อยมาก แม้กระทั่งรายการบันเทิงซึ่งมีมากที่สุดตาม ลักษณะของรายการเป็นการแสดงดนตรีและภาพยนตร์ชุดจากต่างประเทศเสียมากกว่ารายการประจำชาติและรายการท้องถิ่นซึ่งมุ่งส่งเสริมค่านิยม และวัฒนธรรมอันดีของชาติยังมีจำกัด สิทธิของประชาชนในด้านบันเทิงและวัฒนธรรมของชาติจึงพลอยถูกริดรอนตามไปด้วย ทั้งนี้พิจารณาได้จากการจำแนกรายการตามเนื้อหาสาระของรายการโทรทัศน์ส่วนกลางทั้งหมดในช่วงทำการวิเคราะห์ดังนี้

(๑) ประเภทรายการ แง่ราชการ คำขวัญ

๑. รายการราชการ
๒. ข่าวประกวดรายการราชการ
๓. บทความพิเศษ
๔. ไทยอาสาป้องกันชาติ
๕. เพลงปลุกใจ

(๒) ข่าว

๑. ข่าวประจำวัน
๒. ข่าวในประเทศ - รอบโลก
๓. ข่าว ๕ นาที
๔. ข่าวภาคเที่ยง
๕. ข่าวภาคบ่าย
๖. ข่าวดาวเทียมจากสำนักข่าววิทัศน์และ ยูทีไอ

๓. ชาว ๕ นาที
๔. รูปชาวต่างประเทศ
๕. รูปชาวควาเทียม
๑๐. รูปชาว

(๓) สาระ - ความรู้ - สารคดี

๑. น้ำใจไมตรี
๒. รายการช่วยควย
๓. ทำมาค้าขาย
๔. เมืองไทยนี้ดี
๕. ลูกชาวไซอารีพ
๖. นิตยสาร ๕ นาที
๗. เพียงเมืองไทยใน ๑ นาที
๘. วิทยาลัยเพื่อปวงชน
๙. วันนี้ในอดีต
๑๐. มหาวิทยาลัยรามคำแหง
๑๑. ชีวิตนี้ยังมีความหวัง
๑๒. เกษะประชาชน
๑๓. วิทยาการทันโลก
๑๔. มหาวิทยาลัยชาวบ้าน
๑๕. วันนี้ในอดีต
๑๖. ทองไปกับ น.พ.ก.
๑๗. คนไทย ๕ นาที
๑๘. วิทยาพรรณ
๑๙. ธรรมะกับเยาวชน
๒๐. สมาคมวิทยาศาสตร์

๒๑. ภาษาและหนังสือ
๒๒. ปัญหาภาษาอังกฤษ
๒๓. เพื่อผู้บริโภค
๒๔. ความรู้ที่ประทีป
๒๕. สหภาพวิหุ
๒๖. ญาปากกอก
๒๗. เหตุการณ์ประวัติศาสตร์ชุกคคสำคัญ
๒๘. พุทธประทีป
๒๙. ท่องไปในโลกกว้าง
๓๐. อานมากฐมาก
๓๑. รายการแบบานควรรฐ
๓๒. หองแพทย
๓๓. ของค้ที่วัค
๓๔. ธรรมปฏิบัติ
๓๕. เหตุการณ์ประวัติศาสตร์ชุกคคสำคัญ
๓๖. เรื่องของปากทอง
๓๗. ฐไว้ไธวา

(๔) สาระบันเหิง

๑. เพื่อนของเด็ก
๒. รายการโลกยูเยาว์
๓. สวรรค้โนบ้าน
๔. ภ.มหาคไทย, แบบาน
๕. ศิลปะป้องกันตัว
๖. กลแสนสนุก
๗. นาฏศิลป์พัฒนา

๘. ลักไถ่
๙. บุปผชาติ
๑๐. สโมสรรุ่งน้อย
๑๑. ๑๘ ปรีทศน์
๑๒. วันละนิคเพื่อชีวิตท่าน
๑๓. ชีวิตกับบรมชาติ
๑๔. แก้อีปรีทศน์
๑๕. รายการ ๑๐๘
๑๖. แมบ้านดมองไว
๑๗. หุนทรธา
๑๘. ยวทัศน์
๑๙. เพลงกับภาษา
๒๐. ส่วยอย่างหนุ่มสาว
๒๑. ปัญหาชีวิตและสุขภาพ
๒๒. รายการแมบ้านที่รัก
๒๓. Wildlife Theatre
๒๔. ตลาดนักถนนแกง

(๕) บันเทิง

๑. ภาพยนตร์
๒. การ์ตูน
๓. ละคร
๔. คุุสร้างคุุสม
๕. แฟ้มภาพยนตร์
๖. สารพันบันเทิง
๗. อนุทินเพลง

๘. พระสวรรค์ - ھرรนา
๙. ปรืทัศนันเทิง
๑๐. ราคีร็อยกดอง
๑๑. แผนเสียงเงินล้าน
๑๒. กณแสนสนุก
๑๓. เสภาทรงเกร็อง
๑๔. สตาร์ออฟแปซิฟิก
๑๕. เพลงแห่งความกึกกั๊ง
๑๖. คนตรี ๑ / ๒
๑๗. เพลงนานาชาติ
๑๘. คิสโก้-คิสโก้
๑๙. เพลงจักรวาล
๒๐. สุขสันต์วันเสาร์
๒๑. เสาร์สโมสรร
๒๒. คร. อุทิศณะคนตรีไทย
๒๓. เสาร์สวิง
๒๔. รายการพิเศษ
๒๕. อาณาจักรคนคั๊ง
๒๖. แซทเทอร์เคย์มิวสิก
๒๗. เสาร์สนุก
๒๘. มิวสิกเว็คล
๒๙. พบกันวันอาทิตย์
๓๐. ด่ำคัคหวังเกาะ
๓๑. ทามรอยทาน
๓๒. ชุมทางบันเทิง
๓๓. สุขสันต์วันอาทิตย์

๓๔. รายการจำปาทองโจ้ว
๓๕. นาทาทอง
๓๖. มวยที่วีดิธอง ๗
๓๗. ประตูกวาง
๓๘. รายการขายหัวเราะ
๓๙. นางฟ้า
๔๐. เพลงลับสมอง
๔๑. แข่งหมา ๆ บอ ๆ
๔๒. มิวสิกสแควร์
๔๓. มิสอเมริกา ๗๘
๔๔. ไนต์สปอร์ตโจ้ว
๔๕. นิยมไทย
๔๖. เบียร์สิงโจ้ว
๔๗. อาณาจักรเขาวขน

(๖) บันเทิง - กีฬา

๑. แคมเปียนเทนนิส
๒. ฟุตบอลเยอรมัน
๓. ชุมทางกีฬา
๔. กีฬาสาธิต
๕. โลกกีฬา
๖. กีฬาสากล
๗. สเกกน้ำแข็งบันสือโลก
๘. มวยที่วีดิธอง ๗ ภายทอดมวย ๗.มวยเอก
๙. ฟุตบอลโลก
๑๐. กีฬาโลก

๑๑. กีฬารักบี้

๑๒. มวยสากลสมัครเล่น

(๓) อื่น ๆ

๑. ประกาศสถานี

๒. ทพป.บริการ

๓. Slide ทีวี

๔. ทีวีชุดของ

รายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก

รายการโทรทัศน์สำหรับเด็ก คณะกรรมการบริหารวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ ได้พิจารณาส่งเสริมให้สถานีโทรทัศน์ต่าง ๆ วางหลักเกณฑ์ส่งเสริมให้มีรายการสำหรับเด็กช่วงเวลา ๑๘.๐๐ - ๑๘.๓๐ น. เพื่อส่งเสริมกิจกรรมและวัฒนธรรมแก่เด็กต่อไป ทั้งนี้ให้ปรับปรุงรายการที่มีอยู่เดิมให้ดียิ่งขึ้น ซึ่งรายการที่ออกอากาศสำหรับเด็กมีอยู่แล้วดังนี้ (๓๖)

สถานี	รายการ	เวลาจาก-ถึง	วันที่แพร่ภาพ	ผู้ชมอายุ ๕ - ๑๔		% โฆษณา ที่โค	อัตรา ค่าโฆษณา	ประมาณ รายได้/ ชั่วโมง
				ต.ค.๒๕	พ.ย.๒๕			
๓	น้องหนู	๑๖.๐๐-๑๖.๓๐	จันทร์-ศุกร์	๑๓๗,๐๐๐	๑๔๐,๐๐๐	ไม่มีโฆษณา		
๕	สโมสรมังนอย	๑๘.๐๐-๑๘.๓๐	จ, ก, พท, ก.	๒๕,๐๐๐	๑๘,๐๐๐	๑๖%	๘,๐๐๐	๕,๕๐๐
๕	เขาวคนดรีไทย	๑๗.๐๐-๑๗.๓๐	พุธที่ ๑, ๓	-	๓,๐๐๐	๕๐%	๓,๐๐๐	๕,๑๐๐
๕	เขาวชนคนุเคน	๑๗.๓๐-๑๘.๐๐	พุธ	๑,๐๐๐	๓,๐๐๐	๖๐%	๓,๐๐๐	๗,๗๐๐
๕	ฝันเพื่องเรื่องอัสป	๑๘.๐๐-๑๘.๓๐	พุธ	๗,๐๐๐	๗,๐๐๐	๖๕%	๑๐,๐๐๐	๒๗,๖๐๐
๕	กุญจิต	๑๗.๓๐-๑๘.๐๐	พฤหัสบดี	๓,๐๐๐	๒,๐๐๐	๖๕%	๔,๐๐๐	๑๑,๑๐๐
๕	มาบบริสุทธิ์	๑๕.๓๐-๑๖.๓๐	อาทิตย์	๑๖๘,๐๐๐	๑๘๑,๐๐๐	๕๕%	๑๘,๐๐๐	๗๕,๒๐๐
๗	โลกยูเยาว	๑๖.๓๐-๑๗.๐๐	อังคาร	๒๐,๐๐๐	๑๘,๐๐๐	๕๐%	๑๖,๐๐๐	๒๐,๕๐๐
๗	ละครไทย	๑๗.๕๕-๑๘.๑๕	พุธ-ศุกร์	๑๓๐,๐๐๐	๑๓๗,๐๐๐	๕๐%	๒๕,๐๐๐	๖๒,๕๐๐
๘	ธรรมะกับเขาวชน	๑๗.๐๐-๑๗.๓๐	จันทร์ที่ ๑, ๓	๔,๐๐๐	-	ไม่มีโฆษณา	-	-
๘	เพื่อนของเด็ก	๑๖.๓๐-๑๗.๐๐	อัง, พท, ศ	๑๓,๐๐๐	๑๓,๐๐๐	ไม่มีโฆษณา	๓,๖๐๐	-
๘	เรกิไอรัน	๑๗.๐๐-๑๗.๓๐	อังคาร	๓,๐๐๐	๒,๐๐๐	๕๐%	๔,๕๐๐	๒๐,๒๕๐
๘	เพื่อนของเด็ก	๐๘.๓๐-๐๙.๐๐	เสาร์	๓๘,๐๐๐	๔๓,๐๐๐	ไม่มีโฆษณา	๘,๐๐๐	-
๘	นางฟ้า	๑๖.๓๐-๑๘.๐๐	อาทิตย์	๓๘,๐๐๐	๔๔,๐๐๐	๘๐%	๘,๐๐๐	๓๖,๐๐๐

ข้อมูลเอกสารเผยแพร่ของ ๔ สถานี รายงานผู้ชมบริษัทรีเสิร์ชแอนคาร์ทารีชอปส์ รายงานโฆษณา ทางหุ้นส่วน จำกัด เวิร์ดเอคคอร์

(๓๖) เอกสารประกอบการประชุมคณะกรรมการฝ่ายรายการ ครั้งที่ ๑/๒๕๖๖ วันพฤหัสบดี ที่ ๒๗ มกราคม ๒๕๖๖ ณ กรมประชาสัมพันธ์ (หนังสือ จี ๗๖๐๘/๕๐๘ ลงวันที่ ๑๘ มกราคม ๒๕๖๖)

รายการโทรทัศน์สำหรับเด็กต่อมาคณะกรรมการบริหารวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์มีมติให้มีรายการสำหรับเด็กช่วงเวลา ๑๘.๐๐ - ๑๘.๓๐ น. ส่วนสถานีใดยังไม่พร้อมที่จะจัดก็ขอให้วางแผนดำเนินการในโอกาสต่อไป

๓. ภาพยนตร์ ภาพยนตร์เป็นสื่อมวลชนที่มีอิทธิพลต่อการศึกษาและบันเทิงเป็นอย่างมาก แต่ภาพยนตร์ไม่แพร่หลายมากนักเพราะมีเงื่อนไขและอุปสรรคการผลิตมาก จากข้อเสนอแนะของรายงานคณะกรรมการเรื่องการใช้สื่อมวลชนเพื่อการศึกษา ได้เสนอแนะการใช้ภาพยนตร์เพื่อการศึกษา ดังนี้

ภาพยนตร์^(๓๗) สภาพปัจจุบัน ประเทศไทยได้มีการสร้างภาพยนตร์มาแล้วกว่า ๕๐ ปี และได้เพิ่มปริมาณมากขึ้นตลอดเวลา แต่ภาพยนตร์แทบจะไม่มีบทบาทในการนำรายได้เข้าประเทศ แต่เดิมนั้นปริมาณของภาพยนตร์จากต่างประเทศได้เพิ่มปริมาณมากขึ้น แต่ต่อมาในปัจจุบันปริมาณภาพยนตร์จากต่างประเทศได้ลดน้อยลงเพราะรัฐบาลได้ขึ้นอัตราภาษีศุลกากรการนำเข้าของภาพยนตร์ต่างประเทศในอัตราที่สูงขึ้น ทำให้ปริมาณภาพยนตร์จากต่างประเทศลดลงไป นับว่าภาพยนตร์ทั้งที่ผลิตในประเทศไทยและจากต่างประเทศยังคงเป็นสื่อที่มุ่งให้ความบันเทิงและเพื่อผลของการค้าไม่ช่วยเสริมสร้างการศึกษาให้แก่ประชาชนเท่าที่ควร

ภาพยนตร์เหล่านี้ออกฉายตามโรงภาพยนตร์แล้วยังนำไปฉายทางโทรทัศน์ และไปฉายเป็นหนังกลางแปลงตามสถานที่ต่าง ๆ อีกด้วย จะสังเกตได้ว่าทั้งบริษัทผู้สร้างภาพยนตร์และโรงภาพยนตร์ซึ่งปัจจุบันนี้ได้มีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ตามการขยายตัวของชุมชนตลอดจนจำนวนประชากร ทำให้มีจุดมุ่งหมายของการสร้างภาพยนตร์อย่างเดียวกันคือเพื่อการค้ามากที่สุด

ส่วนภาพยนตร์เพื่อการศึกษาและสารคดีที่จะเป็นประโยชน์ต่อสาธารณชนส่วนใหญ่นั้น เอกชนยังไม่มีความสนใจภาพยนตร์เพื่อการศึกษาและสารคดีนั้น ส่วนใหญ่เป็นหน่วยงานของรัฐเป็นผู้สร้าง และก็ยังไม่ได้มาตรฐานเนื่องจากต่างฝ่ายต่างผลิตตามกำลังงบประมาณที่ได้รับอย่างจำกัด

(๓๗) กรมประชาสัมพันธ์, การสัมมนาเรื่องนโยบายแห่งชาติ ๑๐ - ๑๒ พฤษภาคม ๒๕๒๑ กรุงเทพมหานคร จัดโดยกรมประชาสัมพันธ์ร่วมกับองค์การยูเนสโก หน้า ๒๗ - ๓๒

ภาพยนตร์นับว่าเป็นสื่อมีคุณค่าทางการศึกษา เพราะเป็นสื่อที่สามารถดึงดูดและ
เร้าความสนใจของผู้ชมและช่วยให้เกิดความเข้าใจในระยะเวลาอันสั้น นอกจากนี้ยังสามารถ
นำไปใช้สอนในห้องเรียน (Instructional Film หรือ Classroom Film) ใช้ใน
การฝึกอบรม (Training Film) และในการเผยแพร่ความรู้ทั่วไปแก่ประชาชนอีกด้วย

ปัญหาเกี่ยวกับภาพยนตร์

๑) ภาพยนตร์ต่างประเทศนำเข้ามาฉายในประเทศไทยโดยเสรี จึงทำให้ภาพยนตร์
ต่างประเทศเข้ามาล้นตลาด เป็นเหตุให้ภาพยนตร์ไทยหาโรงฉายยากขึ้นและยังเป็นการสูญเสีย
เงินตราออกนอกประเทศในอัตราสูงโดยไม่จำเป็น

๒) ภาพยนตร์ไทยยังไม่ได้มาตรฐานเนื่องจากยังขาดสถาบันสำหรับศึกษาหา
ความรู้และให้คำแนะนำ อาทิ เทคนิคการสร้างภาพยนตร์ ฯลฯ

๓) การฉายภาพยนตร์ทุกแห่งมุ่งให้แต่ความบันเทิงและโฆษณาสินค้าเท่านั้น ไม่
เอื้ออำนวยในการให้การศึกษาประชาชน

๔) ภาพยนตร์ไทยยังไม่แพร่หลายเนื่องจากขาดการส่งเสริมจากรัฐ ทำให้วงการ
ตลาดภาพยนตร์ต่างประเทศไม่รู้จักและยอมรับภาพยนตร์ไทย

๕) ภาพยนตร์ไทยส่วนใหญ่เป็นภาพยนตร์ประเภทนวนิยายที่ขาดคุณค่าและค่านิยม
ที่ดี

๖) ทางค่านภาพยนตร์การศึกษาส่วนใหญ่ที่ผลิตขึ้นก็เพื่อประกอบการบรรยายและ
เสนอข่าวสารผลงานทางราชการ จึงไม่คุ้มกับงบประมาณที่ลงทุนไป และการผลิตเพียงก๊อปปี้
เดียวไม่เอื้ออำนวยในการนำไปใช้ประโยชน์ได้กว้างขวางพอ

๗) ขาดเครื่องมืออุปกรณ์และกำลังคนในการผลิตภาพยนตร์ให้ได้คุณภาพและ
มาตรฐาน เนื่องจากงบประมาณของรัฐต้องจัดสรรไปให้ทุกหน่วยงานที่มีการผลิตภาพยนตร์

๘) รัฐไม่เห็นความสำคัญของงานการผลิตภาพยนตร์ และไม่ให้ความสนับสนุน
เท่าที่ควร

๙) ขาดการประสานงานและความร่วมมือระหว่างหน่วยงานที่มีการผลิตภาพยนตร์
และแต่ละแห่งไม่มีโครงการและวัตถุประสงค์ในการผลิตภาพยนตร์ไว้อย่างแน่นอน

แนวนโยบายในการส่งเสริมภาพยนตร์

- ๑) รัฐควรส่งเสริมให้มีการผลิตภาพยนตร์สารคดีเพิ่มมากขึ้น
- ๒) รัฐควรส่งเสริมให้มีการใช้ภาพยนตร์เพื่อการศึกษา
- ๓) รัฐควรหาทางส่งเสริมและเผยแพร่ภาพยนตร์ไทย
- ๔) รัฐควรมีนโยบายเกี่ยวกับการใช้ภาพยนตร์และวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตภาพยนตร์

ให้แน่นอน

- ๕) รัฐควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาการศึกษาด้านการผลิตภาพยนตร์ในชั้นอุดมศึกษา
- ๖) รัฐควรจัดให้มีศูนย์ภาพยนตร์แห่งชาติ (National Film Centre)
- ๗) รัฐควรส่งเสริมช่วยเหลือและหาทางให้มีการลดต้นทุนการผลิตภาพยนตร์การศึกษาและสารคดี

กำหนดมาตรการเพื่อส่งเสริมให้มีการใช้ภาพยนตร์เพื่อประโยชน์ทางการศึกษา

๑) จัดให้มีข้อกำหนดในการใช้ภาพยนตร์และประเภทของวัสดุอุปกรณ์ในการผลิตภาพยนตร์ เนื่องจากภาพยนตร์สามารถให้คุณค่าทั้งในทางบวกและลบทางการศึกษาอย่างมหาศาล จึงควรมีข้อกำหนดเพื่อเป็นแนวทางในการใช้ภาพยนตร์ให้มีความเหมาะสมและประสิทธิผล ซึ่งควบคู่ไปกับการผลิตภาพยนตร์ให้มีความเหมาะสมโดยไม่เป็นการสิ้นเปลืองงบประมาณโดยเปล่าประโยชน์

๒) จัดให้มีการส่งเสริมภาพยนตร์ไทยที่มีคุณค่าทางการศึกษาให้แพร่หลายออกไป

๓) จัดให้มีศูนย์ภาพยนตร์แห่งชาติ (National Film Centre) เพื่อส่งเสริมให้มีการผลิตภาพยนตร์ที่ได้คุณภาพและมาตรฐาน

๔) จัดให้มีการศึกษาด้านการผลิตภาพยนตร์ในสถาบันอุดมศึกษา เพื่อผลิตบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถที่ได้มาตรฐานอย่างแท้จริง

หลักเกณฑ์และวิธีการใช้ภาพยนตร์เพื่อการศึกษา

๑. ข้อกำหนดในการใช้ภาพยนตร์และประเภทของวัสดุอุปกรณ์ในการผลิต

๑) จัดให้มีการใช้ภาพยนตร์การศึกษาประกอบการเรียนการสอนทั้งในและนอกระบบโรงเรียน

๒) จัดให้มีการใช้ภาพยนตร์สารคดีในการให้ความรู้ทั่วไปแก่ประชาชนและส่งเสริมวัฒนธรรมของไทย

๓) ให้มีการกวาดล้างการเข้าชมภาพยนตร์บางประเภทที่จำกัดอายุผู้เข้าชมให้มีประสิทธิภาพ รวมทั้งการตรวจพิจารณาภาพยนตร์

๔) กำหนดให้โรงภาพยนตร์และหน่วยภาพยนตร์เคลื่อนที่มีการฉายภาพยนตร์สารคดีและหรือข่าวสารในแต่ละรอบก่อนการฉายภาพยนตร์บันเทิงอย่างน้อย ๑๐ - ๑๕ นาที

๕) กำหนดให้มีการใช้อุปกรณ์ในการผลิตภาพยนตร์การศึกษาให้เป็นมาตรฐานเดียวกันในขนาด Super-8 ในการผลิตภาพยนตร์การศึกษาและให้สถานศึกษาใช้ภาพยนตร์ Super-8 ทุกแห่ง

๒. การส่งเสริมและเผยแพร่ภาพยนตร์ไทย

๑) ควรจำกัดจำนวนภาพยนตร์ต่างประเทศที่จัดต่อวัฒนธรรมและค่านิยมที่ดีงามของไทย

๒) ให้หน่วยงานของรัฐจัดให้มีการประกวดภาพยนตร์ขึ้นในประเทศเป็นครั้งคราว เพื่อส่งเสริมมาตรฐานการสร้างภาพยนตร์ไทย

๓) ให้หน่วยงานของรัฐจัดให้มีการฉายภาพยนตร์สารคดีให้แพร่หลาย เพื่อชักจูงให้ประชาชนสนับสนุนภาพยนตร์ไทย

๔) ให้รัฐจัดภาพยนตร์ไทยที่มีคุณภาพและมาตรฐานออกไปฉายเผยแพร่ในต่างประเทศให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

๕) ให้รัฐหาวิธีการลดต้นทุนการผลิตภาพยนตร์ทางการศึกษาและสารคดีในอัตราต่ำ

๖) ส่งเสริมให้เอกชนผลิตภาพยนตร์เพื่อใช้เป็นสื่อการเรียนการสอน

๗) รัฐควรจัดสรรงบประมาณให้เพียงพอในการผลิตภาพยนตร์การศึกษาและสารคดี

๘) ให้ศูนย์ภาพยนตร์แห่งชาติให้ความร่วมมือแก่หน่วยงานผลิตภาพยนตร์ของเอกชนในการผลิตและเผยแพร่ภาพยนตร์เพื่อการศึกษา

๓. ศูนย์ภาพยนตร์แห่งชาติ (National Film Centre)

- ๑) เป็นศูนย์รวมอุปกรณ์และบุคลากรเกี่ยวกับการผลิตภาพยนตร์ที่มีประสิทธิภาพ
- ๒) จัดสร้างภาพยนตร์สารคดีทุกประเภทเพื่อใช้เป็นสื่อมวลชนและสื่อการสอน
- ๓) เป็นศูนย์รวมต้นฉบับ ฟิล์มสารคดีของทุกหน่วยงานและจัดทำแคตตาล็อกฟิล์ม

ตามระบบสากลนิยม

- ๔) จัดพิมพ์ฟิล์มให้เพียงพอแก่หน่วยงานที่จะนำไปเผยแพร่
- ๕) คัดเลือกภาพยนตร์สารคดี เพื่อเผยแพร่ตามโรงภาพยนตร์และหน่วย

ภาพยนตร์เคลื่อนที่

- ๖) จัดจำหน่ายให้เช่าให้ยืมฟิล์ม
- ๗) ผลิตฟิล์มและจัดทำวารสารเผยแพร่ออกสู่สาธารณะ
- ๘) ติดตามประสานงานทั้งในและต่างประเทศ
- ๙) จัดให้มีการฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ผลิตภาพยนตร์ทั้งของรัฐและหน่วยงานของ

เอกชน

- ๑๐) ค้นคว้า วิจัย เพื่อการปรับปรุงงานการผลิตภาพยนตร์

๔. การจัดการศึกษาวิชาการภาพยนตร์

๑) จัดให้มีการสอนวิชาการภาพยนตร์ขั้นในสถาบันอุดมศึกษาที่มีการสอนเกี่ยวกับการใช้สื่อสารเพื่อการศึกษา

- ๒) จัดให้มีการฝึกอบรมวิชาการภาพยนตร์ในสถาบันที่มีการอบรมวิชาการ

สื่อสารมวลชน

แนวทางในการประสานงานการใช้ภาพยนตร์เพื่อการศึกษา

ในการกำหนดแนวทางการประสานงานการใช้ภาพยนตร์เพื่อการศึกษา มีวัตถุประสงค์

ดังนี้

๑) เพื่อให้หน่วยงานต่าง ๆ ที่ดำเนินงานการผลิตภาพยนตร์ได้ถือปฏิบัติตามนโยบายการใช้ภาพยนตร์เพื่อการศึกษา

- ๒) เพื่อให้หน่วยงานการผลิตภาพยนตร์ได้มีการประสานงานและร่วมมือกันในงานการผลิตภาพยนตร์เพื่อการศึกษา
- ๓) เพื่อส่งเสริมให้งานการผลิตภาพยนตร์มีคุณภาพและได้มาตรฐาน
- ๔) เพื่อให้มีการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนการผลิตภาพยนตร์ให้เพียงพอแก่การดำเนินงาน

ข้อมูลเกี่ยวกับสื่อมวลชนที่นำมาแล้วข้างต้น จะเห็นว่าการเผยแพร่ข่าวสารของสื่อมวลชนมีอิทธิพลมากต่อประชาชน โดยเฉพาะเยาวชนซึ่งเป็นพลังสำคัญของประเทศที่จะรับภาระของประเทศชาติต่อไปในอนาคต ดังนั้น การศึกษาเรื่องบทบาทของสื่อมวลชนในการเผยแพร่และปลูกฝังค่านิยมที่พึงประสงค์ต่อเยาวชนไทย จึงเป็นเรื่องที่น่าสนใจเพื่อจะนำมาใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับสื่อมวลชนสำหรับเด็ก

สื่อมวลชนสำหรับเด็ก สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ ร่วมกับกรมประชาสัมพันธ์จัดสัมมนาเมื่อวันที่ ๓ - ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๖ ได้ให้ข้อคิดเห็นต่าง ๆ มาก จะขอนำมากล่าว ณ ที่นี้ดังนี้

สรุปการสัมมนาเรื่อง "สื่อมวลชนกับการพัฒนาเยาวชน"

ระหว่างวันที่ ๓ - ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๖

ณ ห้องประชุมหอสมุดแห่งชาติ ทาวาสุกรี

การสัมมนาเรื่อง "สื่อมวลชนกับการพัฒนาเยาวชน" ซึ่งจัดโดย สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ ร่วมกับกรมประชาสัมพันธ์ เมื่อวันที่ ๓ - ๔ กุมภาพันธ์ ๒๕๒๖ ได้รับความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง อาทิ นักหนังสือพิมพ์, ผู้ผลิตสิ่งพิมพ์สำหรับเด็ก, ผู้ผลิตรายการวิทยุ, ผู้ผลิตรายการโทรทัศน์, นักวิชาการ, กบว. มีผู้เข้าร่วมสัมมนารวมทั้งสิ้น ๑๓๓ คน

การประชุมสัมมนาประกอบด้วย การบรรยาย, การอภิปรายและการประชุมกลุ่มย่อย หลังจากที่ได้มีการอภิปรายอย่างกว้างขวางในที่ประชุมกลุ่มย่อยแล้วนำมาสรุปเสนอต่อที่ประชุมรวมแล้ว ที่ประชุมสัมมนามีความเห็นพ้องต้องกันที่จะนำเสนอข้อคิดเห็นอันจะเป็นประโยชน์ที่จะทำให้อสื่อมวลชนมีบทบาทต่อการพัฒนาเยาวชน ดังต่อไปนี้

๑. กลุ่มหนังสือพิมพ์และสิ่งพิมพ์อื่น ๆ

๑.๑ สภาพปัญหา

วารสาร - นิตยสารหนังสือเล่มปัจจุบันแบ่งออกได้เป็น ๒ ประเภทคือ

๑. ทำเพื่อการกุศล และให้สาระแก่ประชาชน

๒. ทำเพื่อการค้าโดยตรง

๑. วารสาร - นิตยสาร ที่ทำเพื่อการกุศล และให้สาระแก่ประชาชน มัก

ประสบปัญหาเรื่องความอยู่รอด เพราะภาระการพิมพ์สูงขึ้น ค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ในการเตรียมต้นฉบับมากขึ้น เนื่องจากผู้จัดทำส่วนใหญ่ต้องการทำหนังสือให้มีคุณภาพดี แต่การวางตลาดไม่ได้มากพอ หรือการจัดจำหน่ายไม่ได้เต็มที่และหนังสือก็ไม่ค่อยแพร่หลายถึงมือผู้อ่านเท่าไร เพราะผู้จัดทำยังไม่ค่อยเข้าใจแนวโน้มของนิตยสารประเภทนี้ จึงไม่ช่วยขยายตลาดให้ นอกจากนั้น การหักส่วนลดก็เป็นเปอร์เซ็นต์ที่ค่อนข้างสูง ตั้งแต่ ๓๕ - ๔๐% ทำให้หนังสือดี ๆ แต่มีทุนน้อยต้องเลิกกิจการไปในที่สุด

๒. วารสาร - นิตยสารประเภททำเพื่อการค้าแสวงหาผลกำไร เนื้อหาจะมุ่งเกี่ยวกับเรื่องเพศ ความรุนแรง ก้าวร้าว ความหวาดเสียว เป็นต้น ซึ่งนิตยสารพวกนี้มีจำนวนพิมพ์สูงมาก เป็นหมื่นหรือเป็นแสนเล่ม ทำให้มีผลกระทบต่อนิตยสารที่ดี ๆ มีคุณค่าและสาระเพราะถูกนิตยสารประเภทนี้ไปคลุมตลาดเสียหมด ทั้ง ๆ ที่การผลิตหนังสือดี ๆ คือการพัฒนาบ้านเมืองทางหนึ่งเหมือนกัน

๑.๒ ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐ

๑. เจ้าหน้าที่ตำรวจให้ปฏิบัติหน้าที่อย่างเคร่งครัดตาม พ.ร.บ. การพิมพ์และ ประ.๘๒ ข้อ ๘ เพื่อขจัดสิ่งพิมพ์ที่ก่อให้เกิดความเสื่อมเสียต่อวัฒนธรรม ศีลธรรม
๒. กวดขันแผนป้ายโฆษณาต่าง ๆ ที่สื่อไปในทางลามกอนาจาร ก่อความหวาดเสียว
๓. กระตุ้นให้คนรู้จักอ่านหนังสือที่มีประโยชน์ เช่น เสนอแนะสิ่งพิมพ์ดี ๆ ให้ประชาชนทราบ
๔. ปรับปรุงแก้ไขกฎหมายการพิมพ์คือ พ.ร.บ. การพิมพ์ พ.ศ.๒๔๘๔ และ ประ.๘๒ ให้แยกกฎหมายเด็กและเยาวชนออกมา เพื่อให้กฎหมายนี้ทันสมัยสอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงของสังคม
๕. แนวปฏิบัติในการตรวจเอกสารสิ่งพิมพ์ที่เป็นอยู่มุ่งแต่ในแง่การกระทบต่อความมั่นคงเป็นสำคัญ แต่ขาดการเพ่งเล็งถึงเนื้อหาสาระว่าจะเป็นที่ขบขันเป็นภัยต่อการเรียนรู้และเอาแบบอย่างของเด็กหรือไม่เพียงไร
๖. ให้มีการเปลี่ยนแปลงคณะกรรมการพนักงานการพิมพ์ โดยให้มีบุคคลภายนอกที่ทรงคุณวุฒิแทนที่จะให้เป็นตำรวจทั้งหมด เช่นในปัจจุบัน ตัวอย่างของบุคคลภายนอก เช่น แพทย์ ผู้พิพากษา แม่บ้าน นักจิตวิทยา นักสังคมสงเคราะห์ ฯลฯ
๗. ประสานงานกับแหล่งเงินทุนใหญ่ ๆ เช่น ธนาคารให้ช่วยบอกรับเป็นสมาชิกนิตยสารที่ดีแล้วส่งไปให้เยาวชนในชนบท
๘. ช่วยส่งเสริมให้เด็กมีนิสัยรักการอ่านหนังสือ และปลูกฝังให้มีนิสัยในการอ่านหรือรู้จักเลือกหนังสือด้วย

๑.๓ ข้อเสนอแนะต่อสื่อมวลชนและผู้ผลิตสิ่งพิมพ์

๑. ให้สิ่งพิมพ์ที่มีความสำคัญรับฉิชอบต่อการเสนอข่าว เผยแพร่ภาพ โดยการไม่สนับสนุนความรุนแรง ก้าวร้าว ข่มขู่กามารมณ์ ยกย่องคนทำผิดเป็นวีรบุรุษ ฯลฯ

๒. ผู้ผลิตสิ่งพิมพ์เพื่อเยาวชนควรมีการรวมตัวกัน เพื่อเป็นพลังในการต่อรองกัน ความไม่ถูกต้อง ตลอดจนเพื่อผลในการเกื้อหนุนและการพัฒนาผู้ผลิตด้วยกันเอง

๓. สื่อมวลชนด้วยกันเองทั้งสิ่งพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ควรจะร่วมมือกันในการเผยแพร่สื่อมวลชนเพื่อเยาวชนที่มีคุณค่าอย่างใกล้ชิด

๔. ควรมีการติดต่อประสานงาน หรือพบปะพูดคุยกับสิ่งพิมพ์ที่เป็นภัย ค่ายวิธีการที่เหมาะสมเพื่อผลในการพัฒนาระดับต่าง ๆ

๕. กอalition เกี่ยวกับปัญหาทางเพศที่มีการตอบตามหน้าหนังสือพิมพ์ น่าจะคงอยู่ต่อไป แต่วิธีการเสนอควรคำนึงถึงความเหมาะสมและบุคคลผู้เขียนควรเป็นแพทย์ที่แท้จริง

๖. สิ่งพิมพ์เพื่อเยาวชนที่ประสบความสำเร็จ คนอาชีพเดียวกันน่าจะสนใจศึกษาเป็นบทเรียนในการพัฒนาตัวเอง

๗. ผลสรุปของการสัมมนา ควรมีการเผยแพร่ให้กว้างขวางในสื่อมวลชนด้วยกันเองทุกประเภท ตลอดจนสถานศึกษาทั่วไป

๘. สื่อมวลชนทุกประเภทน่าจะมีตัวแทนเพื่อติดตามผลความคืบหน้าภายหลังการสัมมนาจบสิ้นลง

๑.๔ ข้อเสนอแนะต่อสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ

๑. ให้ช่วยส่งเสริมสนับสนุนให้วิทยาสารคดี ๆ ไปสู่มือผู้อ่านได้มากขึ้น เช่น ประชาสัมพันธ์ให้ โดยการมีหนังสือแจ้งไปตามโรงเรียน หน่วยงานต่าง ๆ

๒. ให้ช่วยเป็นแกนกลางในการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานราชการ เช่น สมาคมห้องสมุดฯ กระทรวงศึกษาธิการ เจ้าพนักงานการพิมพ์ และสถาบันสื่อมวลชนทุกแขนงที่มีอยู่ ให้มีสำนึกในความรับผิดชอบต่อเยาวชน

๓. ให้ติดตามคุณหนังสือที่ไม่ค่อยจริงจังในท้องตลาด และหาทางติดต่อบรรณาธิการหนังสือฉบับนั้น ๆ ให้ลดความรุนแรง ก้าวร้าวลงบ้าง

๔. ให้เผยแพร่การสัมมนาไปยังสื่อมวลชนทุกแขนง

๕. ถ้าจะมีการจัดสัมมนาครั้งต่อไปให้เชิญเจ้าหน้าที่พิจารณาสิ่งพิมพ์ (ตำราฯ) และผู้จัดทำนายหรือผู้ที่เกี่ยวข้องอื่น ๆ ร่วมกันสัมมนาด้วย

๖. ให้ติดต่อประสานงานผู้จัดทำหนังสือการ์ตูน เล่มละบาทที่มีเนื้อหาไปในทางก้าวร้าว รุนแรง หวาดเสียว เช่น ให้คำแนะนำในการวางโครงการวาดภาพ เพื่อให้เขามีการยกระดับคุณภาพหนังสือขึ้น

๗. มีกองทุนสงเคราะห์หรือมีเงินทุนอุดหนุนผู้จัดทำสิ่งพิมพ์ที่ดี ๆ มีคุณค่า แต่ประสบปัญหาการดำเนินงาน

๘. ควรจัดให้มีลัทธิหรือองค์กรส่งเสริมสิ่งพิมพ์ดีและขจัดสิ่งพิมพ์ไม่ดี โดย สยข. เป็นแกนกลางให้มีความร่วมมือกันระหว่างสื่อมวลชนทุกแขนง เช่น จัดในวันเด็กแห่งชาติ และขอความร่วมมือจากผู้อ่าน คือ ประชาชนแจ้งให้ สยข. ทราบถึงสิ่งพิมพ์ไม่ดีทั้งหลาย

๒. กลุ่มวิทย์

๒.๑ สภาพปัญหาในการจัดรายการวิทยุเพื่อเยาวชนในปัจจุบัน

ที่ประชุมได้พิจารณาแล้วมีความเห็นว่า ปัจจุบันการจัดรายการเพื่อเยาวชนยังมีน้อย เนื่องจากเหตุผลบางประการ เช่น ขาดข้อมูลทางด้านเนื้อหาและรูปแบบของการจัดรายการ เวลา ผู้จัดรายการสำหรับเด็กที่มีประสบการณ์ ผู้อุปถัมภ์รายการ นโยบายอุปกรณ์ เครื่องมือเครื่องใช้ กลุ่มเป้าหมาย

สำหรับประเภทของรายการวิทยุเพื่อเยาวชนที่น่าเสนอทางสถานีต่าง ๆ แยกได้ ๖ ประเภทคือ

๑. ลีขยสารสำหรับเด็ก

๒. คอบปัญหาชิงรางวัล

๓. นิทานสำหรับเด็ก

๔. รายการประเภทวิชาการเพื่อเสริมการเรียนรู้ในระบบโรงเรียน

๕. การแสดงความสามารถของเด็ก - เยาวชนด้านดนตรีและการแสดง
๖. รายการประเภทแนะแนวการศึกษาต่อ

รายการวิทยุเพื่อเยาวชนที่เสนอทางสถานีวิทยุต่าง ๆ ในปัจจุบันมีข้อที่น่าสังเกต ซึ่งอาจจะถือได้ว่าเป็นปัญหาในการจัดรายการวิทยุเพื่อพัฒนาเยาวชน คือ

๑. ไม่ได้กำหนดกลุ่มผู้ฟัง เป้าหมายที่ชัดเจน
๒. เป็นการจัดรายการเพื่อเด็กและเยาวชนในระบบโรงเรียนมากเกินไป เนื้อหาของรายการเป็นแบบทางการเกินไป เวลาที่ออกอากาศก็มากเกินไป

๓. ลักษณะของการจัดรายการเป็นแบบต่างคนต่างทำ เนื้อหาสาระไม่เป็นไปในแนวทางเดียวกัน

๔. ขาดแคลนผู้จัดทำรายการที่มีความรู้ ความสามารถและเข้าใจจิตวิทยาของเด็กอย่างเพียงพอทั้งด้านปริมาณ และคุณภาพของผู้จัดทำรายการ

๕. ขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์รวมทั้งวัสดุและอุปกรณ์ที่จะใช้จัดทำรายการอย่างมาก

๖. ผู้บริหารระดับสูงของสถานีให้ความสำคัญต่อรายการสำหรับเด็กและเยาวชนน้อยเกินไป

๗. ผู้อุปถัมภ์รายการให้ความสนใจรายการเด็กและเยาวชนน้อยเกินไป

๘. ช่วงเวลาที่เสนอรายการไม่เหมาะสมสำหรับเด็กอย่างแท้จริง

๙. ขาดการประสานงานระหว่างสถานีต่าง ๆ ไม่มีการส่งเสริมรายการประเภทนี้ ระหว่างกัน

๒.๒ ข้อเสนอต่อหน่วยงานของรัฐ

๑. ให้รัฐมีนโยบายให้ทุกสถานีจัดทำรายการสำหรับเด็กและเยาวชนอย่างน้อยวันละครึ่งชั่วโมง

๒. รัฐควรให้การอุดหนุนและสนับสนุนส่งเสริมการจัดทำรายการสำหรับเด็กและเยาวชน พร้อมทั้งชักจูงให้ผู้อุปถัมภ์รายการเห็นความสำคัญของเด็กและเยาวชน

๓. กรมประชาสัมพันธ์ กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบควรมีการประสานงานในการจัดรายการสำหรับเด็กที่ตีแผ่แพร่

๔. มหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานที่ปรึกษาที่ปรึกษาทางการผลิตบุคคลากรควรได้สอดแทรกความรู้ทางการผลิตรายการสำหรับเด็กหรือผลิตบุคคลากรด้านจัดรายการสำหรับเด็กทั้งทางทีวี และวิทยุให้มากขึ้น

๕. ให้หน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้องขอความร่วมมือจากผู้จัดทำโฆษณาให้แทรกข้อคิดคติเตือนใจเด็กและเยาวชนในการโฆษณาสินค้าให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

๖. ให้ลดรายการในระบบโรงเรียนลงให้เหมาะสมทั้งเนื้อหาที่เป็นทางการและเวลาที่ใช้ออกอากาศ และส่งเสริมให้จัดรายการเพื่อเด็กและเยาวชนนอกระบบโรงเรียนให้มากขึ้น

๗. ผู้บริหารสถานีควรให้ความสำคัญสำหรับรายการเยาวชน โดยจัดเวลาให้เหมาะกับกลุ่มเป้าหมาย

๘. ผู้บริหารระดับสูงของสถานีต่าง ๆ ควรมาร่วมสัมมนาในลักษณะนี้ด้วยตนเอง เพื่อจะได้ทราบนโยบายและความสำคัญของเยาวชนอย่างแท้จริง รวมทั้งผู้มีอำนาจในการที่จะตัดสินใจให้การอุปถัมภ์รายการด้วย

๙. ให้คณะกรรมการบริหารวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (กบว.) กำหนดช่วงเวลาตั้งแต่ ๑๖.๐๐ - ๑๘.๓๐ น. วันจันทร์ - ศุกร์ ช่วงใดช่วงหนึ่งเป็นเวลารายการสำหรับเด็กและเยาวชน

๒.๓ ข้อเสนอแนะต่อผู้จัดรายการวิทยุ

๑. การจัดรายการวิทยุเพื่อเยาวชนนั้น ผู้จัดควรกำหนดกลุ่มผู้ฟังเป้าหมายให้ชัดเจนแน่นอน เช่น แบ่งตามเกณฑ์อายุตั้งแต่แรกเกิด - ๑๐ ขวบ พวกหนึ่ง เนื้อหาสาระของรายการที่จะเสนอไปยังผู้ฟังกลุ่มนี้ อาจจะเสนอโดยทางอ้อม อายุ ๑๑ - ๑๓ ขวบ และอายุ ๑๔ - ๒๕ ขวบ อีกพวกหนึ่ง เนื้อหาสาระของรายการเสนอได้โดยตรง

๒. นอกจากแต่ละสถานีจะดำเนินการจากหน่วยงานทั้งของรัฐและเอกชนที่จัดทำรายการประเภทนี้อยู่แล้ว เช่น ศูนย์ผลิตรายการ กรมประชาสัมพันธ์ กระทรวงศึกษาธิการ ธนาคารกรุงเทพ ฯลฯ เพื่อให้เนื้อหาสาระเป็นไปในแนวทางเดียวกัน

๒.๘ ข้อเสนอแนะต่อสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชน

แห่งชาติ

๑. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ ควรจัดสัมมนาผู้จัดรายการสำหรับเด็กและเยาวชนทางสถานีวิทยุ โทรทัศน์และผู้เขียนหนังสือ เพื่อเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและข้อเสนอแนะซึ่งกันและกัน ควรจะจัดปีละหนึ่งครั้งโดยเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับเยาวชนมาร่วมสัมมนาด้วย

๒. การประกวดรายการดีเด่นเพื่อเยาวชนที่สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติดำเนินการไปแล้ว และควรที่จะดำเนินการต่อไป นอกจากนี้ควรมีการคัดเลือกให้รางวัลผู้ผลิตรายการและสถานีวิทยุที่จัดรายการเพื่อเยาวชนด้วย เช่นเดียวกับการประกวดรางวัลรายการดีเด่นทางโทรทัศน์ เพื่อส่งเสริมให้มีผู้จัดรายการวิทยุเพื่อเยาวชนเพิ่มขึ้น และสถานีต่าง ๆ จะได้ให้ความสำคัญต่อการรายการประเภทนี้มากขึ้นด้วย

๓. สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ ควรจะเป็นแหล่งกลางในการรวบรวมข้อมูลวัตถุดิบและอุปกรณ์ต่าง ๆ ในการจัดทำรายการเพื่อเยาวชน เพื่อให้สามารถติดต่อประสานงานกับผู้ผลิตรายการเด็กและเยาวชนได้โดยตรง

๔. ให้สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ จัดทำทะเบียนผู้ผลิตรายการเด็กและเยาวชนทั่วประเทศขึ้น เพื่อให้สามารถติดต่อประสานงานกับผู้ผลิตรายการเด็กและเยาวชนได้โดยตรง

๕. ให้สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ ขอความร่วมมือผู้ผลิตหนังสือและผู้ประพันธ์เพลงสำหรับเด็กและเยาวชนผลิตหนังสือและเพลงสำหรับเด็กและเยาวชนให้มากขึ้น รวมทั้งขอความร่วมมือนักจัดรายการวิทยุ ให้เสนอรายการที่เป็นสาระความรู้สำหรับเด็กและเยาวชนด้วย

๖. ให้สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ ขอความร่วมมือและประสานงานกับสถานีวิทยุต่าง ๆ เพื่อให้ผลงานเพลงของผู้ประพันธ์เพลงสำหรับเด็กและเยาวชนได้มีโอกาสเผยแพร่ผลงานของตัวเอง

๘. ให้คณะกรรมการ สยช. ประจำจังหวัดต่าง ๆ เสนอประวัติและพฤติกรรมของเยาวชนที่กระทำตนเพื่อประโยชน์ส่วนรวมในจังหวัดต่าง ๆ เพื่อยกย่องการกระทำ ความดีอันนั้นให้ปรากฏแก่สาธารณะเพื่อส่งเสริมให้เยาวชนมาพัฒนาให้เป็นประโยชน์แก่สังคม กว้างขวางยิ่งขึ้น

๓. กรมโทรทัศน์

๓.๑ สภาพปัญหาในการจัดรายการโทรทัศน์เพื่อเยาวชน

๑. การกำหนดเวลาที่จะจัดรายการสำหรับเยาวชนทางโทรทัศน์
๒. บุคคลากรและผู้เชี่ยวชาญในการผลิตรายการสำหรับเยาวชน และเครื่องมือในการผลิตรวมถึงสถานที่ที่ออกรายการ
๓. ผู้อุปถัมภ์รายการ และการวิจัยของตลาด
๔. การกำหนดอายุของเยาวชน
๕. วิทยุ-โทรทัศน์ของรัฐบาลมีแนวโน้มจะช่วยเหลือและส่งเสริมให้มีรายการเพื่อเยาวชนมากเพียงใดโดยไม่คำนึงถึงธุรกิจ

๓.๒ ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานของรัฐ

๑. รัฐควรส่งเสริมให้มีแหล่งผลิตบุคคลากร เช่น ผู้ทรงคุณวุฒิทางค่านิยม จิตวิทยาสำหรับเด็ก นักจัดรายการสำหรับเด็ก นักแต่งเพลงสำหรับเด็ก นักพากย์ ซึ่งหน่วยงานของรัฐควรจะผลิตบุคคลากรเหล่านี้ให้เพียงพอ รวมทั้งแหล่งที่เป็นศูนย์กลางการผลิตรายการ ทำเป็น เว็ท ซอฟ เพื่อจัดรายการเด็กโดยเฉพาะ เช่น สถานีโทรทัศน์สี่ช่อง ๕ หรือ ศูนย์เทคโนโลยีทางการศึกษา กรมการศึกษานอกโรงเรียน เนื่องจากมีเครื่องมือพร้อม
๒. หน่วยงานต่าง ๆ ควรจะส่งเสริมและช่วยเหลือในการผลิตรายการสำหรับเยาวชน คือ มุลินีเพื่อการพัฒนาเด็ก กระทรวงศึกษาธิการ กรมประชาสัมพันธ์
๓. ทางฝ่ายภาพยนตร์ของคณะกรรมการบริหารวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ (กบว.) ควรจะพิจารณาภาพยนตร์ให้มากกว่านี้ โดยเฉพาะการ์ตูนที่ส่วนใหญ่เป็นของญี่ปุ่น และภาพยนตร์ไทยซึ่งเด็กชอบดูกันมาก แต่ภาพยนตร์การ์ตูนบางเรื่องมีเนื้อหาที่ไม่เหมาะสมกับเด็ก

๔. ให้จัดตั้งกองทุนขึ้นจากงบประมาณค่าโฆษณาและประชาสัมพันธ์ขององค์การต่าง ๆ ทั้งของรัฐและเอกชน เพื่อนำมาจัดสรรเป็นงบประมาณในการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อเยาวชน

๓.๓ ข้อเสนอแนะต่อผู้จัดรายการโทรทัศน์

๑. ควรกำหนดเวลาเพื่อเยาวชนระหว่าง ๑๗.๐๐ น. เป็นต้นไป เพราะเป็นช่วงที่เด็กกลับจากโรงเรียนแล้ว หรือจะเป็นช่วงเวลาอื่นบ้างก่อนเวลาเด็กเข้านอนเพื่อไม่ให้เป็นการแข่งขันกัน ซึ่งอาจจะเป็นรายการที่มีผู้อุปถัมภ์รายการหรือไม่มีผู้อุปถัมภ์รายการ ซึ่งหน่วยงานรัฐบาลเป็นผู้จัด

๒. ผู้จัดรายการโทรทัศน์เพื่อเยาวชนควรจัดทำรายการให้มีคุณภาพและอยู่ในช่วงเวลาที่เหมาะสมและมีผู้สนใจ ซึ่งถ้ารายการมีคุณภาพดีแล้ว เรื่องการหาผู้อุปถัมภ์รายการก็ไม่ใช่ว่างยาก

๓.๔ ข้อเสนอแนะต่อสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ

เสนอให้สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ เป็นผู้ประสานงบประมาณรายการโทรทัศน์เพื่อเยาวชน

บทที่ ๖

ผลการศึกษาเรื่องบทบาทของสื่อมวลชนในการเผยแพร่
และปลูกฝังค่านิยมที่พึงประสงค์ต่อเยาวชนไทย

การศึกษาวิจัยเรื่อง "บทบาทของสื่อมวลชนในการเผยแพร่และปลูกฝังค่านิยมที่พึงประสงค์ต่อเยาวชนไทย" ศึกษาจากนักเรียนระดับมัธยมศึกษาสังกัดส่วนกลาง กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน ๑๐๔ โรงเรียน ซึ่งเก็บตัวอย่างจากนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในระดับ ม.๔ - ม.๖ จำนวนแบบสอบถาม ๑,๐๐๐ ตัวอย่าง ในอัตราส่วนแต่ละโรงเรียนเท่า ๆ กัน และนำมาวิเคราะห์ ผลการศึกษาจะกล่าวตามลำดับต่อไป

หมวดที่ ๑ ข้อมูลเกี่ยวกับภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้สัมภาษณ์

ข้อมูลทั่วไปของนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในระดับ ม.๔ - ม.๖ ที่ศึกษาในครั้งนี จะมีข้อมูลเกี่ยวกับเพศ อายุ ที่อยู่ อาชีพ และรายได้ของครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัว การนับถือศาสนา ซึ่งถือว่าเป็นข้อมูลเบื้องต้น จะนำมาเสนอตามลำดับ

๑.๑ เพศและอายุของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

จากการศึกษาในครั้งนี้ได้พบว่า นักเรียนชายมีร้อยละ ๔๔.๖๐ และนักเรียนหญิงร้อยละ ๕๑.๔๐ อายุของนักเรียนพบว่าช่วงอายุ ๑๕ - ๑๖ ปี มีจำนวนมากร้อยละ ๖๑.๓๐ รองลงมาช่วงอายุ ๑๗ - ๑๘ ปี จำนวนร้อยละ ๓๐.๕๐ และช่วงอายุ ๑๓ - ๑๔ ปี มีจำนวนร้อยละ ๘.๖๐ วิทยของเค็กตั้งกล่าวอยู่ในเกณฑ์มาตรฐานที่กองแผนงาน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษากำหนดไว้ คือ (๓๘)

ม.ศ. ๕ ระดับอายุมาตรฐาน ๑๘ ปี

ม.ศ. ๔ " ๑๗ ปี

(๓๘) กองนโยบายและแผนงานเยาวชน สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี, ข้อเท็จจริงและตัวเลขสำคัญเกี่ยวกับเยาวชนของประเทศไทย ๒๕๒๔ หน้า ๒๑

ม.ศ. ๓ รัวกับอายุมาตรฐาน ๑๖ ปี

ม.ศ. ๒ " ๑๕ ปี

ม.ศ. ๑ " ๑๔ ปี

รายละเอียลเกี่ยวกับเพทและอายุของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา แสดงตาม
ตารางที่ ๑

ตารางที่ ๑ แสดงเพทและอายุนักเรียน

ลักษณะ	รายละเอียล
เพท	ชาย ๔๘.๖๐ (๔๘๖) หญิง ๕๑.๔๐ (๕๑๔)
อายุ	รัวอายุต่ำกว่า ๑๖ ปีลงมา - รัวอายุ ๑๓ - ๑๔ ปี ๘.๖๐ (๘๖) รัวอายุ ๑๕ - ๑๖ ปี ๖๑.๓๐ (๖๑๓) รัวอายุ ๑๗ - ๑๘ ปี ๓๐.๑๐ (๓๐๑) รัวอายุ ๑๙ - ๒๐ ปี - รัวอายุ ๒๑ - ๒๒ ปี - รัวอายุ ๒๓ - ๒๔ ปี - รัวอายุ ๒๕ ปีขึ้นไป -

๑.๒ ลักษณะของการพักอาศัย

การพักอาศัยของนักเรียนมัธยมศึกษาส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับบิดามารดา และมีอาศัยอยู่กับญาติพี่น้อง ย้ายมาอยู่คนเดียวบ้างจำนวนน้อย จำนวนนักเรียนที่อยู่กับบิดามารดา จำนวนมากที่สุด ร้อยละ ๔๘.๖๐ อาศัยอยู่กับญาติพี่น้องร้อยละ ๔.๓๐ และย้ายมาอยู่คนเดียว ร้อยละ ๒.๑๐ แสดงให้เห็นว่านักเรียนอยู่กับบ้านของตัวเองเป็นส่วนใหญ่ซึ่งมีบิดามารดาเป็น ผู้อุปการะเลี้ยงดูภายในครอบครัว ซึ่งจะเป็ผลดีต่อการอบรมเลี้ยงดูตั้งสอนอบรมคุณแลบุทร ทั้งนี้เพราะนักเรียนหรือเด็กถ้าอยู่กับครอบครัวจะได้รับความอบอุ่นทางค่านจิตใจ มีผลต่อการ อบรมสั่งสอนและปลูกฝังคุณธรรมอย่างดียิ่ง แสดงตามตารางที่ ๒

ตารางที่ ๒ แสดงลักษณะของการพักอาศัย

ปัจจุบันอาศัยอยู่กับ	จำนวน	ร้อยละ
บิดามารดา	๔๘๖	๔๘.๖๐
ญาติพี่น้อง	๔๓	๔.๓๐
แยกมาอยู่คนเดียว	๒๑	๒.๑๐
อื่น ๆ	-	-
รวม	๑,๐๐๐	๑๐๐

๑.๓ อาชีพบิดามารดา

อาชีพของบิดามารดามีส่วนสำคัญต่อการส่งเสริมการศึกษาและสภาพความเป็นอยู่ของนักเรียนเป็นอย่างมาก เพราะการที่บิดามารดามีฐานะและความเป็นอยู่ดี ย่อมส่งผลให้การศึกษาแก่เด็กในทางที่ดีขึ้น จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า ครอบครัวของนักเรียน บิดามารดาส่วนใหญ่รับราชการ รวมกันร้อยละ ๒๓.๓๐ (บิดารับราชการร้อยละ ๔๐.๒๐ มารดา รับราชการร้อยละ ๒๒.๑๐) เมื่อเปรียบเทียบระหว่างบิดากับมารดา มีดังนี้

๑. บิดารับราชการมากที่สุดร้อยละ ๔๑.๒๐
๒. มารดาค้าขายส่วนตัวมากที่สุดร้อยละ ๓๑.๒๐
๓. บิดาอาชีพเกษตรกรน้อยที่สุดร้อยละ ๒.๑๐
๔. มารดาศาชีพเกษตรกรน้อยที่สุดร้อยละ ๑.๓๐

สำหรับอาชีพอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน ถ้าพิจารณาถึงลักษณะอาชีพที่อาจจะทำงานอยู่กับบ้านตนเองได้ เช่น ค้าขายส่วนตัว เกษตรกร และแม่บ้านอยู่บ้านเฉย ๆ มีอยู่เพียง ๓ ประเภทเท่านั้น นอกนั้นเป็นลักษณะงานที่จะต้องออกไปปฏิบัติงานนอกบ้าน ซึ่งถ้าพิจารณาถึงการดูแลบุตรแล้ว บิดามารคาสวนใหญ่ต้องออกไปทำงานนอกบ้านเช่นเดียวกับบุตรของตนเองที่ต้องไปโรงเรียนเช่นเดียวกัน รายละเอียดตามตารางที่ ๓

ตารางที่ ๓ แสดงอาชีพปีคามารดาของนักเรียน

ลักษณะอาชีพ	อาชีพของบิดา	อาชีพของมารดา
๑. รับราชการ	๔๑.๒๐ (๔๑๒)	๒๒.๑๐ (๒๒๑)
๒. พนักงานรัฐวิสาหกิจ	๑๗.๘๐ (๑๗๘)	๑๘.๖๐ (๑๘๖)
๓. พนักงานธุรกิจเอกชน	๕.๕๐ (๕๕)	๗.๐๐ (๗๐)
๔. กลุ่มอาชีพอิสระ (หมายความวิเศษกร แพทย์)	๓.๒๐ (๓๒)	-
๕. ก้าขายส่วนตัว	๒๑.๖๐ (๒๑๖)	๓๑.๒๐ (๓๑๒)
๖. เกษตรกร	๒.๑๐ (๒๑)	๑.๓๐ (๑๓)
๗. รับจ้าง	๘.๖ (๘๖)	๑๐.๕ (๑๐๕)
๘. อยู่บ้านเฉย ๆ	-	๘.๓๐ (๘๓)
จำนวน	ร้อยละ ๑๐๐ (๑,๐๐๐)	ร้อยละ ๑๐๐ (๑,๐๐๐)

๑.๔ รายได้ของครอบครัว และจำนวนสมาชิกในครอบครัว

รายได้ของครอบครัวและจำนวนสมาชิกในครอบครัว มีผลต่อเด็กนักเรียนมาก เพราะครอบครัวที่มีรายได้และฐานะดีย่อมจะส่งเสริมให้เด็กมีความประพฤติปฏิบัติในทางที่ดี ส่วนจำนวนสมาชิกในครอบครัวถ้ามีจำนวนพอสมควรจะทำให้ครอบครัวอยู่ด้วยความอบอุ่น ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประสาร ทิพย์ธารา (๓๘) ได้กล่าวเกี่ยวกับบ้านของเด็กว่า บ้านเป็นสิ่งสำคัญต่อปัญหาของเด็กวัยรุนมาก โดยได้กล่าวเป็นประเด็นดังนี้

ก. ความสัมพันธ์ระหว่างบิดามารดา ในบ้านที่มีบิดามารดามีความรักใคร่ปรองดองกันดี เด็กย่อมมีความสุข ทั้งทางร่างกาย ทางอารมณ์ ทางสติปัญญาและทางจิตของเด็ก ส่วนเด็กที่ขาดความสมบูรณ์เหล่านี้ ย่อมกลายเป็นเด็กที่มีปัญหา บ้านที่มีลักษณะบ้านแตกคือบิดามารดาแยกกันอยู่ หรือบิดามีภรรยาหลายคน แกนกลางของภรรยาแต่ละคนไม่ได้รับความรักและสิทธิเท่ากัน หรือบิดามารดามีการทะเลาะเบาะแว้ง บิดาเป็นนักดื่มเหล้า มารดาเป็นนักการพนัน เหล่านี้ทำให้เด็กขาดความสุขภายในบ้านเช่นนี้แล้ว เราจะเห็นได้ว่าเด็กที่มีปัญหาหลายประเภทคือ

๑) พ่อแม่มีฐานะยากจน ไม่มีเวลาอยู่ดูแลอบรมลูกเท่าที่ควร ลูกก็กลายเป็นเด็กขาดผู้ปกครอง กลายเป็นเด็กข้างถนน

๒) พ่อแม่มีฐานะร่ำรวยมาก เด็กสามารถใช้จ่ายได้อย่างฟุ่มเฟือยอยากได้เงินใช้จ่ายเท่าใดก็ได้ แต่พ่อแม่ผู้มีฐานะทางสังคมมาก จนกระทั่งไม่มีเวลาอยู่ดูแลอบรมลูกได้เท่าที่ควร จนทำให้เด็กกลายเป็นอันธพาลนอกบ้าน เมื่อเป็นเช่นนี้เด็กจะกระทำการที่รุนแรงได้อีกมาก เพราะเด็กมีเครื่องมือคือ เงิน รถยนต์ และบางครั้งก็มีอาวุธเป็นเครื่องมือด้วย

(๓๘) ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ประสาร ทิพย์ธารา, พัฒนาการเด็กและการอบรมเลี้ยงดู (กรุงเทพ, โรงพิมพ์แพรวพทยาอินเตอร์เนชั่นแนล, ๒๕๒๑) หน้า ๑๓๘ - ๑๔๐

ข. จำนวนสมาชิกในครอบครัว ครอบครัวที่มีสมาชิกในบ้านน้อย ทำให้เด็กไม่มีเพื่อนในบ้าน เด็กเกิดความเหงา ทำให้ต้องออกไปคบเพื่อนนอกบ้าน ในทางตรงกันข้ามบ้านที่มีสมาชิกมากเกินไปหรือมีบ้านหลายครอบครัวในบ้านหลังเดียวกัน ทำให้เด็กแต่ละคนได้รับความรักไม่เท่ากัน ทำให้เด็กเห็นความเหลื่อมล้ำกัน ตั้งแต่เด็กยังเล็กเกิดความน้อยเนื้อต่ำใจ มีปมค้อย และกลายเป็นคนเจ้าคิดเมื่อมีผู้รักงูให้กระทำความผิดเด็กพวกนี้ก็จะยินดีร่วมมือโดยง่าย ดังนั้น ในปัจจุบันจึงมีผู้สนับสนุนให้บุตรแต่งงานแล้วแยกไปอยู่ต่างหาก ถ้าไม่มีความลำบากทางเศรษฐกิจจนเกินไป ทั้งนี้เพื่อให้ความขัดแย้งในครอบครัวลดน้อยลงไป และเพื่อให้สมาชิกในครอบครัวมีความรักใคร่ ประองคองกันโดยได้รับความรักใคร่ทั่วถึงกัน

ก. ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว ความยากจนนับว่าเป็นแรงผลักดันหรือเป็นสาเหตุให้พ่อแม่ของทอดทิ้งบุตรได้มาก เพราะต้องรีบไปประกอบอาชีพและความยากจนอีกนั้นแหละที่เป็นสาเหตุให้เด็กต้องประสบความลำบากในการกินอยู่ซึ่งในที่สุดเด็กอาจหันไปประกอบอาชีพในทางทุจริตได้ ตามที่พบสถิติจากศาลเด็กนั้นเป็นที่น่าสังเกตุว่าความผิดส่วนใหญ่ที่เด็กกระทำนั้นเป็นเรื่องประทุษร้ายเพื่อแย่งชิงทรัพย์ซึ่งแสดงให้เห็นว่าความคับแค้นทางเศรษฐกิจทำให้เด็กต้องลักทรัพย์ อย่างไรก็ตามมิได้หมายความว่าเด็กที่มาจากครอบครัวที่ยากจนจะต้องลักทรัพย์เสมอไป เด็กที่พ่อแม่มีฐานะยากจนก็อยู่จำนวนมากที่มีความซื่อสัตย์ จากผลการวิจัยในเรื่องสังคมศาสตร์ในต่างประเทศได้ผลที่น่าสนใจว่าเด็กที่จัดว่าเป็นเด็กเกเรนั้น ส่วนใหญ่มาจากครอบครัวที่มีฐานะยากจนมาก หรือเป็นเด็กที่มาจากครอบครัวที่มีฐานะสูงมาก ส่วนเด็กที่มาจากครอบครัวฐานะปานกลางนั้นเป็นเด็กเกเรน้อย เด็กที่พ่อแม่มีฐานะทางเศรษฐกิจต่ำปานกลางนั้น เกเรเพราะความคับแค้นและค้อยทางศีลธรรม ส่วนเด็กที่พ่อแม่มีฐานะทางเศรษฐกิจปานกลางนั้น เป็นเด็กที่พยายามทำตัวให้สูงขึ้น และเกรงว่าจะตกต่ำลงไปจึงพยายามศึกษาหาความรู้เพื่อสร้างฐานะให้มั่นคงไม่มีเวลาพอที่จะกระทำตนเป็นพาล เกเรมากนัก เรื่องนี้เป็นที่น่าสังเกตุว่าเด็กไทยที่มีปัญหาหรือประพฤตินั้นเป็นอันขาดนั้น ส่วนใหญ่ก็มาจากฐานะยากจน และฐานะร่ำรวยมากเช่นกัน

จากการศึกษาในครั้งนีพบว่า ครอบครัวที่มีรายได้ระดับปานกลางช่วง ๔,๐๐๐ - ๖,๐๐๐ บาท มีอยู่ในระดับสูง ส่วนที่มีรายได้มาก ๗,๐๐๐ - ๑๐,๐๐๐ บาท มีจำนวนน้อย ถ้าพิจารณาโดยทั่วไปแล้วครอบครัวของนักเรียนอยู่ในระดับปานกลางที่พออยู่ได้ในสภาพปัจจุบัน ส่วนจำนวนสมาชิกในครอบครัวเป็นครอบครัวที่ค่อนข้างใหญ่ คือมีสมาชิก ๕ - ๖ คน จำนวนมาก ร้อยละ ๕๑.๖๐ แต่ครอบครัวที่มี ๖ - ๘ คน มีจำนวนน้อยเพียงร้อยละ ๑๖.๗๐ เท่านั้น สำหรับครอบครัวที่มีสมาชิก ๒ - ๕ คน มีจำนวนมากพอสมควร

เมื่อพิจารณาโดยทั่วไปแล้วเห็นว่ารายได้ของครอบครัวและจำนวนสมาชิกในครอบครัวของนักเรียนปรากฏว่าเป็นครอบครัวค่อนข้างใหญ่ รายได้อยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งมีรายได้ไม่สูงนักพออยู่ได้ในสภาพปัจจุบัน อาจจะไม่มั่งคั่งเลย เพราะสมาชิกครอบครัวมีจำนวนมาก รายละเอียดยกตามตารางที่ ๔

ตารางที่ ๔ แสดงรายได้ของครอบครัวและสมาชิกในครอบครัว

ลักษณะ	รายละเอียด	
รายได้ของครอบครัว	ต่ำกว่า ๒,๐๐๐ บาท	-
	รายได้ ๒,๐๐๑ - ๓,๐๐๐ บาท	๒.๘๐ (๒๘)
	รายได้ ๓,๐๐๑ - ๔,๐๐๐ บาท	๑๖.๒๐ (๑๖๒)
	รายได้ ๔,๐๐๑ - ๕,๐๐๐ บาท	๓๑.๖๐ (๓๑๖)
	รายได้ ๕,๐๐๑ - ๖,๐๐๐ บาท	๓๑.๓๐ (๓๑๓)
	รายได้ ๖,๐๐๑ - ๗,๐๐๐ บาท	๑๐.๐๐ (๑๐๐)
	รายได้ ๗,๐๐๑ - ๘,๐๐๐ บาท	๘.๘๐ (๘๘)
	รายได้ ๘,๐๐๑ - ๙,๐๐๐ บาท	๒.๒๐ (๒๒)
	รายได้ ๙,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐ บาท	๑.๑๐ (๑๑)
จำนวนสมาชิกในครอบครัว	มี ๒ - ๓ คน	๒.๖๐ (๒๖)
	มี ๓ - ๔ คน	๗.๓๐ (๗๓)
	มี ๔ - ๕ คน	๒๑.๘๐ (๒๑๘)
	มี ๕ - ๖ คน	๕๑.๖๐ (๕๑๖)
	มี ๖ - ๗ คน	๖.๐๐ (๖๐)
	มี ๗ - ๘ คน	๙.๗๐ (๙๗)
	มี ๘ - ๙ คน	-
	มี ๑๐ คนขึ้นไป	-
รวม	๑๐๐ (๑,๐๐๐)	

๑.๕ การนับถือศาสนา

ศาสนานับว่าเป็นเครื่องมืออันสำคัญที่จะทำให้ให้นักเรียนประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ดีที่งาม ศาสนาจึงเป็นสถาบันหนึ่งของสังคม สถาบันศาสนามีหน้าที่สำคัญต่อสังคมหลายประการ แกนแท้ของศาสนานั้นจะบังชักลงไปที่เดียวไม่ง่ายนัก เพราะศาสนาในโลกมีมาก แต่อาจกล่าวโดยสรุปประเด็นสำคัญ เพื่อให้ครอบคลุมศาสนาทุกศาสนาได้ดังนี้ (๔๐)

๑. ศาสนา คือที่รวมแห่งความเคารพนับถืออันสูงสุดของมนุษยชาติ
๒. ศาสนา คือที่พึ่งทางจิตใจซึ่งมนุษย์ส่วนมากยอมเสียสละเพื่อความพอใจและความเหมาะสมแก่เหตุแวดล้อมของตน
๓. ศาสนา คือกำลังสอนอันว่าด้วยระบบศีลธรรมและอุดมคติสูงสุดในชีวิตของบุคคลรวมทั้งแนวความเชื่อถือและแนวปฏิบัติต่าง ๆ กัน ตามคติของแต่ละศาสนา

แกนแท้ของศาสนาตามหลักที่กล่าวมาแล้ว อาจสรุปได้ว่าเป็น "ระบบศีลธรรมอันอาจนำความสุข ชัยคืทุกข์ให้แก่มนุษย์ในระคับต่าง ๆ จนได้สัมผัสความสุขอันสูงสุดในศาสนานั้น ๆ " แกนแท้ของพระพุทธศาสนานั้นอาจแบ่งออกได้เป็น ๒ ช่วง คือ

๑. ช่วงที่เป็นเหตุไ้แกปัญหา ความรอบรู้สิ่งทั้งหลายตามความเป็นจริง จนสามารถละความยึดมั่นถือมั่นด้วยอำนาจ ตัณหา มานะ ิฎฐิลงไปได้
๒. ในช่วงที่เป็นผล ได้แก่ วิมุตติ คือการที่จิตหลุดพ้นจากอำนาจกิเลส โดยสิ้นเชิง ซึ่งเกิดขึ้นจากปัญญาอันเห็นชอบในอริยสัจ ๔ ประการ ตามความเป็นจริง

(๔๐) พระโสภณคณาจารย์ (ระแบบ วิฑญาโณ) นักศึกษาสงสัย, คณะอนุกรรมการส่งเสริมในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ (กรุงเทพฯ, บริษัทรุ่งศิลป์การพิมพ์ ๒๕๒๖)
หน้า ๒๕

ก. ศาสนาพุทธ เอกคัมภีร์ของศาสนาพุทธคือ (๔๑)

- ไม่นั่นในเรื่องความเชื่อเหนือธรรมชาติ เน้นเหตุผล
- สอนให้คนทำดี
- ละเว้นความชั่ว
- ทำจิตใจให้ผ่องแผ้ว
- ทำประโยชน์ต่อส่วนรวม

ศาสนาพุทธนั้นเป็นศาสนาที่มีธรรมะทั้งเพื่อความเจริญทางวัตถุและเพื่อความหลุดพ้นทางจิตใจ ธรรมะเพื่อความเจริญทางวัตถุคือ "โลกียธรรม" ส่วนธรรมะเพื่อความเจริญทางจิตใจนั้นคือ "โลกุตตรธรรม" ซึ่งมุ่งสอนเพื่อความหลุดพ้น

ข. ศาสนาอิสลาม ศาสนาอิสลามมีข้อบัญญัติ ๕ ประการ ที่มีอิทธิพลเหนือจิตใจของชาวมุสลิมที่จะต้องปฏิบัติดังนี้

- จงเชื่อมั่นในพระเจ้าอย่างเคร่งครัด
- จงทำละหมาดทุกวันวันละ ๕ ครั้ง
- ให้ถือศีลอดถืออดอาหารและบางอย่างในเวลากลางวัน ปีละ ๑ เดือน
- ให้เดินทางไปทำพิธีฮัจย์ที่เมืองเมกกะ ประเทศซาอุดีอาระเบีย อย่างน้อย ๑ ครั้ง ในชีวิต
- ไม่ดื่มสุรา

(๔๑) บำรุง สุขพรรณ, พฤศจิกายนการรับข่าวสารของเยาวชนในชนบทและผลที่มีต่อการพัฒนาชนบท : ศึกษาเฉพาะกรณีนักเรียนมัธยมศึกษาในจังหวัดชลบุรีที่รับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์ท้องถิ่นที่จัดพิมพ์เผยแพร่ในจังหวัดชลบุรี, รายงานการวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ๒๕๒๔ หน้า ๕๕ - ๕๖

ค. ศาสนาคริสต์ พื้นฐานทางจิตใจของศาสนาคริสต์ให้ยึดมั่นในบทบัญญัติ ๑๐ ประการ คือ

- ๑) จงเคารพพระผู้เป็นเจ้าผู้เดียวคือพระยะโฮวา
- ๒) จงอย่าออกนามพระผู้เป็นเจ้าเสียเปล่า
- ๓) จงฉลองวันศักดิ์สิทธิ์ของพระเจ้า
- ๔) จงนับถือบิดามารดา
- ๕) อย่าทำลายชีวิตมนุษย์
- ๖) อย่าล่วงละเมิดประเวณีบุตรภรรยาคนอื่น
- ๗) อย่าลักทรัพย์
- ๘) อย่านิินทาและใส่ความผู้อื่น
- ๙) อย่าคิดหรืออยากได้ลูกภรรยาคนอื่น
- ๑๐) อย่ามักได้ทรัพย์ผู้อื่น

ง. ลัทธิขงจื้อ

เป็นลัทธิและหลักปรัชญาของขงจื้อ (CONFUCIUS) ซึ่งมีอิทธิพลต่อครอบครัวจีนโดยเฉพาะในเรื่องหลักเกี่ยวกับความดี ความชั่ว เป็นการสอนคนให้ทำความดีเพื่อ "เป็นการเน้นถึงความดี เรียนรู้ดี เพื่อพัฒนาตนเองให้ดี" (๔๒) ปรัชญาจีนส่วนใหญ่เน้นไปในทางความประพฤติและข้อปฏิบัติ เช่น ประพฤติตนอย่างไรจึงจะนับว่าเป็นคนดี ตลอดจนมีการเน้นถึง "ความรัก" ระหว่างบิดา มารดา ลูกและญาติพี่น้อง จีนถือว่าความรักเหล่านี้เป็นความรักบริสุทธิ์ เป็นความรักตามธรรมชาติ

(๔๒) สุพัทธรา สุภาพ, สังคมและวัฒนธรรมไทย ค่านิยม ครอบครั้ว ศาสนา ประเพณี (กรุงเทพฯ, ไทยวัฒนาพานิช, ๒๕๒๓) หน้า ๑๐๐

จ. ศาสนาพราหมณ์

ศาสนาพราหมณ์เป็นศาสนาที่เก่าแก่ ในลัทธิพราหมณ์ถือ คัมภีร์พระเวทย์เป็นหลัก คัมภีร์พระเวทย์นี้ห้ามชาคนไม่ให้เผยแพร่แก่ใครที่ไม่ใช่อยู่ในวรรณะพราหมณ์ กษัตริย์และแพศย์ ก็จะเผยแพร่แก่ผู้อยู่ในวรรณะต่ำคือพวกศูทร พวกนอกศาสนาพราหมณ์หรือชาวต่างชาติไม่ได้ अनुमानว่า คัมภีร์พระเวทย์แต่งขึ้นในระยะเวลาต่าง ๆ กัน ที่นับว่าเก่าแก่กว่าเพื่อนคือ ฤคเวท ฤคหลังสุดคือ อุปนิษัต ก่อนแรกมี ๓ ตอน ตอนหลังเพิ่มเป็น ๔ ตอน ตามลำดับดังนี้ (๔๓)

๑) ฤคเวท เป็นประมวลบทสวดสรรเสริญพระเป็นเจ้า กล่าวถึงเทพและชื่อของเทพทั้งหลาย

๒) ยชุรเวท กล่าวถึงการบูชาและวิธีบูชาเทพต่าง ๆ เป็นการกล่าวถึงพิธีบูชายัญ

๓) สามเวท กล่าวถึงกำสวด บูชาและสรรเสริญเทพเจ้าทั้งหลาย เป็นบทสวดสำหรับใช้ทั่วไปในหมู่นพิธีกรรมต่าง ๆ ส่วนใหญ่ นำมาจากฤคเวท แม้ยชุรเวทเองก็ใช้บทสวดของประชาชนทั่วไปเช่นกัน

๔) อถรรพเวท กล่าวถึงบทสวดที่ว่าด้วยคาถาอาคมที่เกี่ยวกับไสยศาสตร์ มนต์ หรือเคล็ดลับที่ทำให้เกิดความเจริญหรือความเสื่อม ทำให้รักหรือตาย เป็นต้น

จากการศึกษานับถือศาสนาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา พบว่านักเรียนนับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ ๘๘.๐๐ รองลงมานับถือศาสนาคริสต์ร้อยละ ๒.๐๐ และศาสนาอิสลามร้อยละ ๑.๐๐ แสดงให้เห็นว่ากรอบกว้างของนักเรียนส่วนใหญ่เป็นกรอบกว้างของพุทธศาสนา ซึ่งเป็นประชาชนกลุ่มใหญ่ของประเทศ ศาสนกิจและพิธีกรรมทางศาสนาพุทธนักเรียนจึงต้องมีหน้าที่ปฏิบัติด้วย เช่น วันเข้าพรรษา วันมาฆบูชา และอื่น ๆ เป็นต้น แสดงตามตารางที่ ๕

(๔๓) สุพิตรา สุภาพ, เรื่องเดียวกัน อ่างแล้ว หน้า ๑๖๑

ตารางที่ ๕ แสดงการนับถือศาสนา

นับถือศาสนา	จำนวน	ร้อยละ
พุทธศาสนา	๕๗๐	๕๗.๐๐
คริสต์ศาสนา	๒๐	๒.๐๐
ศาสนาอิสลาม	๑๐	๑.๐๐
ศาสนาพราหมณ์	-	-
ลัทธิขงจื้อ	-	-
จำนวน	๑,๐๐๐	๑๐๐

หมวดที่ ๒ การรับข่าวสารจากสื่อมวลชน

สื่อมวลชนเป็นเครื่องมือสำคัญยิ่งในการเผยแพร่ข่าวสารไปสู่ประชาชนเพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจในข่าวสาร สื่อมวลชนประกอบไปด้วยหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ และภาพยนตร์ ซึ่งถือได้ว่ามีอิทธิพลต่อเด็กเป็นอย่างมาก การศึกษาในครั้งนี้ได้ศึกษาบทบาทของสื่อมวลชนในการเผยแพร่และปลูกฝังค่านิยมที่พึงประสงค์ต่อเยาวชนไทย ซึ่งจะกล่าวตามลำดับ

๒.๑ การเป็นเจ้าของเครื่องรับวิทยุ โทรทัศน์และบอกรับเป็นสมาชิกหนังสือพิมพ์

จากการที่นักเรียนจะรับข่าวสารจากวิทยุ โทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ได้อย่างสะดวกและรวดเร็วที่บ้านของนักเรียนจำเป็นต้องมีหรือเป็นเจ้าของวิทยุและโทรทัศน์หรือบอกรับหนังสือพิมพ์ด้วย จากการสอบถามเกี่ยวกับการมีเครื่องรับวิทยุ เครื่องรับโทรทัศน์และการบอกรับเป็นสมาชิกหนังสือพิมพ์รายวัน ได้รับคำตอบดังนี้

๑. มีเครื่องรับวิทยุ ร้อยละ ๘๘.๕๐ ไม่มีเครื่องรับวิทยุ ร้อยละ ๑.๕๐
๒. มีเครื่องรับโทรทัศน์ร้อยละ ๘๕.๐๐ ไม่มีเครื่องรับโทรทัศน์ร้อยละ ๕.๐๐
๓. บอกรับเป็นสมาชิกหนังสือพิมพ์ร้อยละ ๘๘.๕๐ ไม่ได้อบกรับเป็นสมาชิกหนังสือพิมพ์ร้อยละ ๕๑.๕๐

จากการที่ไม่มีเครื่องรับวิทยุ เครื่องรับโทรทัศน์ และไม่ได้อบกรับเป็นสมาชิกหนังสือพิมพ์เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เด็กไม่ได้รับข่าวสารอย่างเต็มที่ ทั้งนี้เพราะเด็กที่อยู่ในครอบครัวที่มีเครื่องมือรับข่าวสารอย่างสมบูรณ์ย่อมได้รับข่าวสารอย่างสม่ำเสมอ รวดเร็ว และทันต่อเหตุการณ์ ซึ่งเด็กที่ไม่มีอุปกรณ์ดังกล่าวนี้จะต้องเสาะแสวงหาข่าวจากแหล่งอื่น เช่น ห้องสมุดของโรงเรียน หรือไปฟังวิทยุ ชมโทรทัศน์จากบ้านใกล้เคียง หรือแม่แตรานกาข้างบ้านก็ได้ แสดงการเป็นเจ้าของเครื่องรับวิทยุ เครื่องรับโทรทัศน์ และการบอกรับเป็นสมาชิกหนังสือพิมพ์รายวันตามตารางที่ ๖

ตารางที่ ๖ แสดงการเป็นเจ้าของเครื่องรับวิทยุ เครื่องรับโทรทัศน์ และ
การบอกรับเป็นสมาชิกหนังสือพิมพ์รายวัน

แสดงการเป็นเจ้าของ	จำนวน	
	มี	ไม่มี
เครื่องรับวิทยุ	๘๘.๕๐ (๘๘๕)	๑.๕๐ (๑๕)
เครื่องรับโทรทัศน์	๘๕.๐๐ (๘๕๐)	๕.๐๐ (๕๐)
การบอกรับเป็นสมาชิกหนังสือพิมพ์รายวัน	๘๘.๕ (๘๘๕)	๕๑.๕๐ (๕๑๕)

๒.๒ การรับฟังวิทยุ ชมโทรทัศน์ และอ่านหนังสือพิมพ์

จากการสอบถามเกี่ยวกับการรับฟังวิทยุ ชมโทรทัศน์และอ่านหนังสือพิมพ์ ว่านักเรียนสนใจที่จะรับฟังมากน้อยเพียงใด ได้รับคำตอบจากนักเรียนดังนี้

๑) เครื่องรับวิทยุ

- ก. เปิดรับฟังเป็นประจำ ร้อยละ ๗๕.๖๐
- ข. เปิดรับนาน ๆ ครั้ง ร้อยละ ๑๖.๘๐
- ค. ไม่ค่อยได้เปิดรับ ร้อยละ ๖.๐๐
- ง. ไม่ได้เปิดรับ ร้อยละ ๑.๕๐

๒) เครื่องรับโทรทัศน์

- ก. เปิดโทรทัศน์ชมเป็นประจำทุกวัน ร้อยละ ๘๕.๐๐
- ข. ไม่ได้เปิดรับ ร้อยละ ๕.๐๐

๓) การอ่านหนังสือพิมพ์

- ก. อ่านเป็นประจำวัน ร้อยละ ๓๘.๗๐
- ข. นาน ๆ อ่านครั้ง ร้อยละ ๔.๔๐
- ค. ไม่ค่อยได้อ่านหนังสือพิมพ์ ร้อยละ ๔๘.๐๐
- ง. ไม่ได้อ่านหนังสือพิมพ์ ร้อยละ ๓.๕๐

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น วิทยุ โทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ นักเรียนไม่ได้ฟัง ไม่ได้ชมและไม่ได้อ่านนั้นมีอยู่จำนวนน้อย ยกเว้นโทรทัศน์ ซึ่งจำนวนไม่ได้รับชมโทรทัศน์ จำนวนมากมีถึงร้อยละ ๕.๐๐ ส่วนหนังสือพิมพ์เป็นที่น่าสังเกตว่าถึงแม้จะไม่ได้เป็นสมาชิก หนังสือพิมพ์ร้อยละ ๕๑.๕๐ (ตามตารางที่ ๖) แต่จำนวนเด็กนักเรียนได้อ่านหนังสือพิมพ์มาก มีไม่คอยได้อ่านเพียงร้อยละ ๓.๕๐ เท่านั้น แสดงให้เห็นว่าเด็กอาจจะได้อ่านหนังสือพิมพ์ จากห้องสมุดโรงเรียนหรือที่อื่น ๆ ได้ สรุปแล้วเด็กสนใจรับข่าวสารจากวิทยุ โทรทัศน์และ หนังสือพิมพ์มาก ตามตารางที่ ๗

ตารางที่ ๗ การเปิดรับฟังวิทยุ ชมโทรทัศน์ และอ่านหนังสือพิมพ์

ประเภทสื่อ	ลักษณะการเปิดรับ				
	เปิดรับ ประจำทุกวัน	เปิดรับ นาน ๆ ครั้ง	ไม่คอยได้ เปิดรับ	ไม่ได้ เปิดรับ	ไม่ตอบ
เครื่องรับวิทยุ	๗๕.๖๐ (๗๕๖)	๑๖.๙๐ (๑๖๙)	๖.๐๐ (๖๐)	๑.๕๐ (๑๕)	-
เครื่องรับโทรทัศน์	๕๕.๐๐ (๕๕๐)	-	-	๕.๐๐ (๕๐)	-
การอ่านหนังสือพิมพ์	๓๙.๗๐ (๓๙๗)	๘.๘๐ (๘๘)	๔๘.๐๐ (๔๘๐)	๓.๕๐ (๓๕)	-

๒.๓ การไปชมภาพยนตร์

ภาพยนตร์เป็นสื่อมวลชนที่ให้ความบันเทิงแก่ประชาชนอย่างมาก ภาพยนตร์จะฉายตามโรงภาพยนตร์ทั่วไปซึ่งเด็กหรือประชาชนอาจไปชมได้ตามที่สนใจ แต่ในปัจจุบันเทคโนโลยีเจริญขึ้น จะมีการฉายวีดีโอ (video) ที่บ้านได้ ซึ่งเป็นภาพยนตร์เช่นเดียวกัน แต่ส่วนใหญ่เป็นภาพยนตร์ที่ผลิตจากต่างประเทศจึงขอตัดประเด็นนี้ไปเพราะไม่ได้ศึกษาอย่างลึกซึ้ง

สำหรับการชมภาพยนตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาได้รับคำตอบจากนักเรียนดังนี้

- ก) ไปชมภาพยนตร์นาน ๆ ครั้ง ร้อยละ ๕๑.๕๐
- ข) ไม่คอยได้ชมภาพยนตร์ ร้อยละ ๔๗.๐๐
- ค) ไม่เคยไปชมภาพยนตร์ ร้อยละ ๑.๖๐

จากการศึกษาเกี่ยวกับการชมภาพยนตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาสรุปได้ นักเรียนส่วนใหญ่ไปชมภาพยนตร์ที่ฉายอยู่ตามโรงภาพยนตร์ทั่วไป แต่ความถี่ของการไปชมภาพยนตร์มีเพียงนาน ๆ ครั้ง และมีไม่เคยไปชมภาพยนตร์เลยมีเพียงร้อยละ ๑.๖๐ เท่านั้น ดังนั้นการรับข่าวสารจากภาพยนตร์ของนักเรียนจึงน้อย แสดงตามตารางที่ ๔

ตารางที่ ๔ แสดงการชมภาพยนตร์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา

การชมภาพยนตร์	จำนวน	ร้อยละ
๑) ไปชมภาพยนตร์ทุกวันเสาร์ อาทิตย์ หรือวันหยุด	-	-
๒) ไปชมภาพยนตร์นาน ๆ ครั้ง	๕๑๔	๕๑.๔๐
๓) ไม่ค่อยไปชมภาพยนตร์	๔๓๐	๔๓.๐๐
๔) ไม่เคยไปชมภาพยนตร์	๑๖	๑.๖๐
รวม	๑,๐๐๐	๑๐๐

๒.๔ การใช้สื่อมวลชนในวันเสาร์และอาทิตย์

ในวันเสาร์-อาทิตย์ นับว่าเป็นวันพิเศษสำหรับโทรทัศน์ เพราะสถานีโทรทัศน์ทุกช่อง (สถานีโทรทัศน์สีช่อง ๓, สถานีโทรทัศน์กองทัพบกช่อง ๕, สถานีโทรทัศน์สีช่อง ๗, สถานีโทรทัศน์ช่อง ๙ อ.ส.ม.ท.) ซึ่งมี ๔ ช่อง จะเปิดออกอากาศแพร่ภาพตั้งแต่เวลา ๘.๐๐ น. เป็นต้นไปจนถึงเวลา ๑๔.๓๐ น. ดังนั้น นักเรียนจึงมีโอกาสชมโทรทัศน์ได้มาก สำหรับวิทยุทุกสถานีส่งกระจายเสียงตลอดเวลา นักเรียนสามารถเปิดรับฟังได้ ส่วนหนังสือพิมพ์เมื่อบ้านของนักเรียนบอกรับเป็นสมาชิกแล้ว นักเรียนก็สามารถที่จะอ่านหนังสือพิมพ์ได้เป็นประจำตามีเวลา ส่วนภาพยนตร์นั้นตามปกติจะหมายถึงภาพยนตร์ที่ฉายตามโรงภาพยนตร์ทั่วไป ถ้าสนใจนักเรียนก็สามารถออกไปรับชมภาพยนตร์นอกบ้านได้

จากการสอบถามนักเรียนในวันเสาร์-อาทิตย์ ท่านชอบอ่านหนังสือพิมพ์ ฟังวิทยุ
ชมโทรทัศน์และชมภาพยนตร์ ใ้รับค่าตอบแทนนี้

- (๑) การอ่านหนังสือพิมพ์ นักเรียนจะอ่านหนังสือพิมพ์ช่วงเวลา ๖.๐๐ - ๙.๐๐ น. ร้อยละ ๘.๕๐ และช่วงเวลา ๑๒.๐๐ - ๑๕.๐๐ น. ร้อยละ ๑.๒๐ ซึ่งแสดงว่าในวันหยุดเด็กนักเรียนอ่านหนังสือพิมพ์น้อย
- (๒) การรับฟังวิทยุ จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า ช่วงเวลา ๖.๐๐ - ๒๔.๐๐ น. เด็กนักเรียนเปิดวิทยุฟังมาก แต่ละช่วงมีอัตราที่สูง ช่วง ๖.๐๐ - ๙.๐๐ น. เปิดวิทยุร้อยละ ๓๑.๐๐ และช่วงเวลา ๒๑.๐๐ - ๒๔.๐๐ น. เปิดวิทยุรับฟังรายการร้อยละ ๓๑.๖๐ สำหรับช่วงเวลาอื่น ๆ มีการเปิดรับฟังวิทยุทุกช่วงเวลา
- (๓) การรับชมโทรทัศน์ การรับชมโทรทัศน์ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ปรากฏว่านักเรียนรับชมโทรทัศน์มากทุกช่วงเวลาเริ่มตั้งแต่เวลา ๖.๐๐ - ๒๔.๐๐ น. ซึ่งจะมีจำนวนควบคู่กับการรับฟังวิทยุ การรับชมโทรทัศน์ช่วงเวลา ๖.๐๐ - ๙.๐๐ น. มีร้อยละ ๖๐.๓๐ และช่วงเวลา ๒๑.๐๐ - ๒๔.๐๐ น. มีจำนวนร้อยละ ๒๔.๔๐ สำหรับในช่วงเวลาอื่นมีการเปิดรับชมโทรทัศน์ทุกช่วงเวลาตั้งแต่ ๖.๐๐ - ๒๔.๐๐ น. ควบคู่กับการรับฟังวิทยุ
- (๔) การชมภาพยนตร์ การไปชมภาพยนตร์จะใช้เวลาว่างจากการศึกษา พบว่า มีนักเรียนไปชมภาพยนตร์ในวันหยุดช่วงเวลา ๑๒.๐๐ - ๑๕.๐๐ น. เพียงร้อยละ ๐.๕๐ เท่านั้น ส่วนช่วงเวลาอื่นไม่พบ
- (๕) การฟังวิทยุและชมโทรทัศน์ จากการศึกษาครั้งนี้พบว่า มีนักเรียนที่ฟังวิทยุและชมโทรทัศน์ช่วงเวลา ๑๕.๐๐ - ๒๑.๐๐ น. มีร้อยละ ๓.๙๐ ส่วนช่วงเวลาอื่น ๆ ไม่พบ

สำหรับการฟังวิทยุและอ่านหนังสือพิมพ์ หรือการอ่านหนังสือพิมพ์และชมโทรทัศน์ ไม่พบทุกช่วงเวลา ๖.๐๐ - ๒๔.๐๐ น. การศึกษาในครั้งนี้จึงไม่ตอบคำถามเฉลี่ยแล้วทุกช่วงเวลาที่มีไม่ถึง ๑.๐๐ ซึ่งไม่มีผลต่อการศึกษา

จากข้อมูลดังกล่าวที่ศึกษาในครั้งนี้ กล่าวได้ว่าวิทยุและโทรทัศน์มีบทบาทสำคัญที่นักเรียนเปิดวิทยุรับฟังรายการและเปิดโทรทัศน์รับชมรายการมากกว่าการเปิดรับข่าวสารอื่น ๆ เช่น หนังสือพิมพ์และภาพยนตร์ ดังนั้นจึงควรใช้วิทยุและโทรทัศน์ในการเผยแพร่ข่าวสารหรือเผยแพร่ ทั้งนี้เพราะจะได้ประโยชน์ต่อนักเรียนอย่างมาก นอกจากนั้นสื่อมวลชนประเภทวิทยุและโทรทัศน์ยังเป็นเครื่องมือของรัฐอีกด้วย การใช้เผยแพร่ข่าวสารจึงไม่เป็นปัญหาแต่อย่างใด รายละเอียดการใช้สื่อมวลชนในวันเสาร์-อาทิตย์ แสดงตามตารางที่ ๘ ดังนี้

ตารางที่ ๕ แสดงการใช้สื่อมวลชนในวันเสาร์-อาทิตย์ ของนักเรียน

การใช้สื่อมวลชน	ช่วงระยะเวลา					
	๖.๐๐ - ๙.๐๐	๙.๐๐ - ๑๒.๐๐	๑๒.๐๐ - ๑๕.๐๐	๑๕.๐๐ - ๑๘.๐๐	๑๘.๐๐ - ๒๑.๐๐	๒๑.๐๐ - ๒๔.๐๐
อ่านหนังสือพิมพ์	๘.๕๐ (๘๕)	-	๑.๒๐ (๑๒)	-	-	-
ฟังวิทยุ	๓๑.๐๐ (๓๑๐)	๒๑.๐๐ (๒๑๐)	๑๘.๐๐ (๑๘๐)	๑๑.๐๐ (๑๑๐)	๕๑.๖๐ (๕๑๖)	๓๑.๖๐ (๓๑๖)
ชมโทรทัศน์	๖๐.๓๐ (๖๐๓)	๓๘.๕๐ (๓๘๕)	๘๐.๓๐ (๘๐๓)	๘๘.๐๐ (๘๘๐)	๕๐.๐๐ (๕๐๐)	๒๘.๕๐ (๒๘๕)
ชมภาพยนตร์	-	-	๐.๕๐ (๕)	-	-	-
อ่านหนังสือพิมพ์และฟังวิทยุ	-	-	-	-	-	-
อ่านหนังสือพิมพ์และชมโทรทัศน์	-	-	-	-	-	-
ฟังวิทยุและชมโทรทัศน์	-	-	-	-	๓.๙๐ (๓๙)	-
ไม่ตอบ	๐.๒๐ (๒)	๐.๕๐ (๕)	-	๑.๐๐ (๑๐)	๐.๕๐ (๕)	-
รวม ๑๐๐ (๑,๐๐๐)						

หมวดที่ ๓ ความคิดเห็นของเยาวชนต่อค่านิยมพื้นฐานห้าประการและคุณธรรมสี่ประการ

ค่านิยมพื้นฐานห้าประการและคุณธรรมสี่ประการ เป็นนโยบายสำคัญยิ่งของรัฐบาลที่มุ่งส่งเสริมแก่ประชาชนคนไทย โดยเฉพาะเด็กที่ถือว่าเป็นทรัพยากรบุคคลของชาติ รัฐบาลได้พยายามทุกวิถีทางที่จะรณรงค์เรื่องนี้ขึ้นเมื่อต้นเดือนกรกฎาคม ๒๕๒๖ คณะอนุกรรมการอุดมการของชาติในคณะกรรมการเอกลักษณ์ของชาติ ร่วมกับสมาคมนักประชาสัมพันธ์แห่งประเทศไทยจัดสัมมนาเรื่อง "เอกลักษณ์ของชาติกับการพัฒนาชาติไทย" จัดขึ้น ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล ได้สรุปผลว่า (๔๔)

๑) ความหมายของเอกลักษณ์ของชาติหมายถึง "ลักษณะเด่นเฉพาะและร่วมกันของชาติซึ่งประกอบขึ้นด้วยประชากร ดินแดน ความเป็นเอกราชและอธิปไตย รัฐบาลและการปกครอง ศาสนา พระมหากษัตริย์ วัฒนธรรม และเกียรติภูมิ" อาจแบ่งเอกลักษณ์ไทยออกได้เป็น ๔ สถาบัน คือ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ การปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

๒) การเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ ก็คือการเสริมสร้างความเป็นไทย พัฒนาที่เป็นคุณ ขจัดที่เป็นโทษ

เอกลักษณ์ที่สำคัญที่ควรฟื้นฟูเร่งด่วนได้แก่ วินัย, ความกตัญญูกตเวที, การประหยัดและออม, พึ่งตนเอง, สามัคคีและเห็นประโยชน์ส่วนรวม, นิยมไทย และการใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง

ที่ต้องเคารพเทิดทูนคือ ศาสนาและพระมหากษัตริย์

ที่ต้องเร่งต่อต้านและขจัดคือ อบายมุขทุกประเภท โดยเฉพาะสุรา และการพนัน

(๔๔) กมล ทองธรรมชาติ, เอกลักษณ์ของชาติกับการพัฒนาไทย คอสมันน์ วัฒนธรรมในมติชนสุดสัปดาห์ วันอาทิตย์ ที่ ๑๓ - ๒๓ กรกฎาคม ๒๕๒๖ ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๑๕๖๑
หน้า ๓๔

๓) ข้อเสนอแนะต่อรัฐบาล ขอให้รัฐบาลที่ว่างงานเสริมสร้างเอกลักษณ์มีความสำคัญต่อความอยู่รอดกับการพัฒนาชาติต้องทำอย่างต่อเนื่องและจริงจัง ควรมีองค์กรกลางกำหนดนโยบาย ทั้งการวางแผนระยะสั้นและระยะยาว พร้อมแผนปฏิบัติการเป็นระบบ รวมถึงการประเมินผล

สำหรับการปฏิบัติที่เคนชัคนั้น สมควรมีการจัดสัปดาห์เอกลักษณ์ไทย เปลี่ยนการใช้สุราคิมถวายพระพรหรืออวยพรในพิธีราชการหันมาใช้น้ำบริสุทธิ์ ให้กำลังใจผลงานดีเด่นของสื่อมวลชนในการเสริมสร้างเอกลักษณ์ สนับสนุนการจัดตั้งองค์กรวิชาชีพสื่อมวลชนสาขาต่าง ๆ ในลักษณะองค์กรกลางให้เอื้อต่อการเสริมสร้างเอกลักษณ์"

สำหรับค่านิยมพื้นฐานห้าประการที่รัฐบาลกำหนดออกมาเป็นนโยบายดังนี้

- (๑) การพึ่งตนเอง ชยันหมั่นเพียรและมีความรับผิดชอบ
- (๒) การประหยัดและออม
- (๓) การมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย
- (๔) การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา
- (๕) ความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

๓.๑ ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับค่านิยมพื้นฐานและคุณธรรม

การสอบถามนักเรียนเกี่ยวกับการได้ยินนโยบายค่านิยมพื้นฐานห้าประการและคุณธรรมสี่ประการนั้น ปรากฏว่านักเรียนมัธยมศึกษาได้ยินทุกคน

ก. ความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมพื้นฐานห้าประการ

ความคิดเห็นของมนุษย์ เป็นกระบวนการ ดร.สวนิต ยมาภัย (๔๕)
แห่งคณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้กล่าวว่ กระบวนการคิดของมนุษย์คือ

(๔๕) ดร.สวนิต ยมาภัย, การสื่อสารของมนุษย์ : แนวคิดและแนวปฏิบัติ
ขั้นพื้นฐาน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย พ.ศ. ๒๕๒๖ หน้า ๕๕ - ๖๖

กระบวนการใช้สมองเพื่อพัฒนาโนภาพใหม่ ๆ ให้บังเกิดขึ้นในระบบการรับรู้ของมนุษย์ ...
กระบวนการคิดของมนุษย์มิได้เป็นกระบวนการที่กระทำได้เฉพาะแต่ภายในสมองของมนุษย์
คนเดียวเท่านั้น แต่สามารถรวมกำลังความคิดรวมกันได้

ประเภทของความคิด หอจะแบ่งออกได้ ๔ ประเภทคือ

- (๑) การคิดฝัน (Reverie)
- (๒) การคิดวิเคราะห์ (Critical Thinking)
- (๓) การคิดแก้ปัญหา (Problem Solving Thinking)
- (๔) การคิดสร้างสรรค์ (Creative Thinking)

- ๑) การคิดฝัน เป็นการคิดทำให้ผู้คิดเกิดความสุขโดยมีกระบวนการคิดต่อเนื่อง แต่ไม่เป็นผลต่อการปฏิบัติมากนักเพราะไม่มีจุดหมายของความคิด
- ๒) การคิดวิเคราะห์ เป็นกระบวนการความคิดที่มีจุดหมายของความคิด มีเนื้อหาและขอบเขตของความคิด การคิดวิเคราะห์นี้ผู้คิดจะต้องมีพื้นฐานความรู้ที่มีอยู่แล้วนำมาประยุกต์กับสถานการณ์ที่วิเคราะห์นั้น
- ๓) การคิดแก้ปัญหา การคิดประเภทนี้มีจุดมุ่งหมายที่เจาะจงมากยิ่งขึ้น เพราะการคิดแก้ปัญหานั้น เริ่มจากการกำหนดรู้ปัญหา การหาสาเหตุของปัญหา การตั้งจุดประสงค์หรือเกณฑ์ในการแก้ปัญหา รวมไปถึงการพิจารณาทางเลือกต่าง ๆ การแก้ปัญหาจึงเป็นการคิดซึ่งนอกจากจะมีจุดประสงค์ที่เจาะจงแล้ว ยังมีขั้นตอนที่แน่นอนอีกด้วย
- ๔) การคิดสร้างสรรค์ เป็นการคิดเพื่อให้ได้มาซึ่งสิ่งแปลกใหม่ไม่ซ้ำแบบเดิมและสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้ การคิดสร้างสรรค์เป็นคุณสมบัติของมนุษย์เท่านั้น เป็นการคิดที่จะนำความเจริญมาสู่มนุษยชาติต่อเนื่องกันมาตลอดประวัติศาสตร์ อันต่อเนื่องอันยาวนาน การคิดสร้างสรรค์นั้นมี ๔ ระยะด้วยกันคือ

- ๑) ระยะเตรียมตัว
- ๒) ระยะพักตัว
- ๓) ระยะตื่นตัว
- ๔) ระยะลงตัว

สำหรับทิศทางในการคิดสร้างสรรค์นั้น อาจจะพิจารณา
ได้เป็น ๒ ทาง คือ

- ๑) ทิศทางที่มุ่งไปสู่ความวิเศษ คือไปในทางที่สิ่งงาม
- ๒) ทิศทางที่มุ่งไปสู่ความหายนะ คือทิศทางไปในทางที่
ไม่ดี

องค์ประกอบของความคิดสร้างสรรค์ในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง ศาสตราจารย์
ดร.นิพนธ์ ศศิธร (๔๖) ได้กล่าวว่า องค์ประกอบมีดังนี้

- ๑) Saturation (คุ้นเคย) คุ้นเคยกับปัญหาต่าง ๆ
- ๒) Deliberation (ครุ่นคิด) คิดสุขุมรอบคอบทุกแง่ทุกมุมของปัญหา
- ๓) Incubation (จิตคล้าย) รู้จักปล่อยอารมณ์เรื่อย ๆ เพื่อให้เกิดจิต

สำนึก

- ๔) Illumination (ใจอากาศ) ทำจิตใจให้สว่างผ่องแผ้ว
- ๕) Accomodation (หาทางขยาย) หาทางขยายทดลองดำเนินการ

ทั้ง ๕ ประการ เป็นองค์ประกอบพื้นฐานที่จะนำไปสู่จุดหมายได้คือ

(๑) Analytical Ability (ความสามารถในการวิเคราะห์) คือสามารถ
แยกปัญหาหรือข้อเท็จจริงได้

(๔๖) ศาสตราจารย์ ดร.นิพนธ์ ศศิธร, การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในแ่ง
มนุษย์สัมพันธ์ในเอกสารมนุษย์สัมพันธ์รำลึก ครั้งที่ ๒ วันที่ ๑๐ มีนาคม ๒๕๒๒ มนุษย์สัมพันธ์
สมาคม (กรุงเทพ, โรงพิมพ์บำรุงนุกฎกิจ, ๒๕๒๒) หน้า ๒๕ - ๓๐

(๒) Conceptual Logical Ability (สามารถในการสร้างแนวคิดและความสมเหตุสมผล) คือรวมปัจจัยข้อเท็จจริงที่จำเป็นเข้าด้วยกันเป็นแนวคิดอันหนึ่งอันเดียวกันได้

(๓) Intuitive Judgment) คือความสามารถในการตัดสินใจในระดับพื้นฐานที่แต่ละผู้รวมกอบละเอียคลึกซึ้ง

(๔) Frustration Tolerance (กล้าตัดสินใจ) ไม่หวั่นไหวต่ออุปสรรค

(๕) เป็นคนใจกว้างและยอมรับความคิดเห็นใหม่ ๆ รวมทั้งความคิดเห็นที่ไม่เหมือนกับผู้อื่น

(๖) สร้างแรงจูงใจสามารถสร้างแรงจูงใจให้คนอื่นเห็นพ้องด้วย

อิทธิพลที่มีผลต่อความคิดนั้นจะมีความลึก ค่านิยมและอุดมการณ์ ทั้งสามอย่างนี้นอกจากจะเป็นตัวกำหนดแบบแผนชีวิตของมนุษย์รวมทั้งที่เป็นรูปธรรมอื่น ๆ ที่มนุษย์สร้างสรรค์ขึ้นมาแล้ว ยังมีอิทธิพลต่อการคิดของมนุษย์เป็นอันมากด้วย

จากการศึกษาในครั้งนี้ได้สอบถามความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับค่านิยมพื้นฐานห้าประการ นักเรียนตอบตามลำดับดังนี้

- ๑) นักเรียนมีความเห็นว่า การพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียรและมีความรับผิดชอบเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชีวิต นักเรียนทุกคนมีความเห็นด้วยอย่างยิ่ง
- ๒) นักเรียนมีความเห็นว่า ครอบครัวจะเป็นศูนย์กลางนั้นจะต้องมีการประหยัดและออมจึงจะมีความสุข นักเรียนมีความเห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ ๘๓.๐๐ และมีความเห็นด้วยร้อยละ ๑๖.๐๐
- ๓) นักเรียนมีความเห็นว่าบ้านเมืองจะเจริญก้าวหน้า สังคมจะเป็นระเบียบนั้น ประชาชนจะต้องมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย นักเรียนมีความเห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ ๗๕.๐๐ เห็นด้วยร้อยละ ๒๕.๐๐
- ๔) นักเรียนมีความเห็นว่าสังคมและประเทศชาติจะร่มเย็นเป็นสุขประชาชนไม่เบียดเบียนกัน เพราะทุกคนปฏิบัติตามกฎธรรมของศาสนา นักเรียนมีความเห็นด้วยอย่างยิ่งร้อยละ ๘๓.๐๐ และเห็นด้วยร้อยละ ๑๖.๐๐

๕) นักเรียนมีความเห็นว่า เราเป็นคนไทย เชื้อชาติและสัญชาติไทย อาศัยอยู่บนผืนแผ่นดินไทย ทุกคนควรมีความรักชาติและเทิดทูนศาสนา พระมหากษัตริย์ อันเป็นสัญลักษณ์ของชาติไทย นักเรียนมีความเห็นด้วยอย่างยิ่งทุกคน

ข. ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณธรรม ๘ ประการ

การปฏิบัติตามคุณธรรม ๘ ประการ สำนักนายกรัฐมนตรี ได้ขอให้ส่วนราชการและองค์การรัฐวิสาหกิจ เร่งปลูกฝังและดำเนินการในค่านิยมต่าง ๆ เช่น

๑) ปัญหาความสะอาด การตรงต่อเวลา การเคารพกฎจราจร และการเคารพธงชาติ

๒) ให้เป็นการปฏิบัติอย่างจริงจัง

๓) จัดบริการแก่ประชาชนให้เกิดระเบียบและวินัย

๔) ส่งเสริมให้นักเรียนรู้จักระเบียบวินัยและกฎจราจร

จากการสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับคุณธรรม ๘ ประการ ได้รับคำตอบดังนี้

๑) นักเรียนมีความเห็นว่าคนเราจะต้องมีสัจจะและความซื่อสัตย์ ทุกคนเห็นด้วยอย่างยิ่ง

๒) นักเรียนมีความเห็นว่าคนเราควรมีความประพฤติในสิ่งที่ดีที่งามเท่านั้น ทุกคนเห็นด้วยอย่างยิ่ง

๓) นักเรียนมีความเห็นว่า ความอดทนสามารถชนะอุปสรรคทั้งปวงได้ ทุกคนเห็นด้วยอย่างยิ่ง

๔) นักเรียนมีความเห็นว่า ถ้าทุกคนรู้จักละวางความชั่ว ความทุจริตและเห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวมและบ้านเมือง จะทำให้บ้านเมืองเจริญก้าวหน้า ทุกคนเห็นด้วยอย่างยิ่ง

สรุปแล้ว คำนิยมพื้นฐาน ๕ ประการและคุณธรรม ๘ ประการ นักเรียนมีความ
เข้าใจและมีความเห็นควยที่จะนำไปเป็นแนวทางปฏิบัติ ซึ่งการปฏิบัติในทางที่ดีนั้นจะต้องมี
ความรู้และเข้าใจเป็นเบื้องต้นก่อน ถ้านักเรียนมีความเข้าใจดีแล้วจะส่งผลต่อการปฏิบัติ
อย่างยิ่ง แสดงรายละเอียดตามตารางที่ ๑๐

ตารางที่ ๑๐ แสดงความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับค่านิยมพื้นฐานห้าประการ
และคุณธรรมสี่ประการ

ลักษณะของข้อมูล	ระดับของความคิดเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	กวนข้าง ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
๑) การพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบเป็นสิ่ง จำเป็นสำหรับชีวิต	๑๐๐.๐๐ (๑,๐๐๐)	-	-	-	-
๒) ครอบครัวจะเป็นสุขนั้นจะต้อง มีการประหยัดและอดมั่งจึงจะ มีความสุข	๘๓.๐๐ (๘๓๐)	๑๖.๐๐ (๑๖๐)	-	-	-
๓) บ้านเมืองจะเจริญก้าวหน้า สังคมจะเป็นระเบียบดีนั้น ประชาชนจะต้องมีระเบียบ วินัยและเคารพกฎหมาย	๗๕.๐๐ (๗๕๐)	๒๕.๐๐ (๒๕๐)	-	-	-
๔) สังคมและประเทศชาติจะร่มเย็น เป็นสุขประชาชนไม่เบียดเบียน กันเพราะทุกคนปฏิบัติตามคุณ ธรรมของศาสนา	๘๓.๐๐ (๘๓๐)	๑๖.๐๐ (๑๖๐)	-	-	-
๕) เราเป็นคนไทยเชื้อชาติและ สัญชาติไทย อาศัยอยู่บนดิน แดนดินไทย ทุกคนควรมีความ รักและเทิดทูนศาสนาพระมหา กษัตริย์อันเป็นสัญลักษณ์ของ ชาติไทย	๑๐๐.๐๐ (๑,๐๐๐)	-	-	-	-
๖) ทุกคนจะต้องมีสำนึกและ ความซื่อสัตย์	๑๐๐.๐๐ (๑,๐๐๐)	-	-	-	-

ตารางที่ ๑๐ (ต่อ)

ลักษณะของข้อมูล	ระดับของความกึกเห็น				
	เห็นด้วย อย่างยิ่ง	เห็นด้วย	ไม่แน่ใจ	ค่อนข้าง ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
๗) คนเราควรมีความประพฤติ ในสิ่งที่ตั้งงามเท่านั้น	๑๐๐.๐๐ (๑,๐๐๐)	-	-	-	-
๘) ความอดทนสามารถชนะ อุปสรรคใดที่ขวาง	๑๐๐.๐๐ (๑,๐๐๐)	-	-	-	-
๙) ถ้าทุกคนรู้จักละวางความชั่ว ความทุกข์และเห็นประโยชน์ ของส่วนรวมของบ้านเมือง จะทำให้บ้านเมืองเจริญก้าว หน้า	๑๐๐.๐๐ (๑,๐๐๐)	-	-	-	-

๓.๒ การนำค่านิยมพื้นฐานสู่การไปใช้ของนักเรียนมัธยมศึกษา

การนำค่านิยมพื้นฐานที่พึงประสงค์เป็นสิ่งที่ดียิ่ง ถ้านำไปใช้จนเกิด
เป็นนิสัย (Adoption) ก็จะเป็นการดียิ่ง อย่างไรก็ตามค่านิยมพื้นฐานอาจจะเป็นสิ่งใหม่
สำหรับนักเรียน ซึ่งนักเรียนอาจจะต้องมีกระบวนการตัดสินใจ (Decision Making)
การตัดสินใจต่อสิ่งใหม่ (The Innovation-Decision Process) มีองค์ประกอบ
ของโครงสร้าง (๔๗) คือ

(๔๗) อุดมย์ จาตุรงคกุล, พฤติกรรมมนุษย์โลก คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี
มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ (กรุงเทพ, โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ๒๕๑๘) หน้า ๘๒๗

- ๑) สิ่งที่เกิดขึ้นใหม่ (The Innovation)
- ๒) การสื่อสารของสิ่งประดิษฐ์ใหม่ในระหว่างบุคคลต่าง ๆ (The Communication of The innovation among individuals)
- ๓) ระบบสังคม (The Social system) และ
- ๔) เวลา (Time)

จากการสอบถามที่ว่านักเรียนปฏิบัติตามกฏาณิยมพื้นฐานมากน้อยเพียงใดปรากฏว่าส่วนใหญ่นำไปปฏิบัติ แต่จะมากบ้างน้อยบ้างตามแต่นักเรียนจะมีโอกาสปฏิบัติ ซึ่งนักเรียนได้ตอบดังนี้

- ก) กฏาณิยมเกี่ยวกับการพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียรและมีความรับผิดชอบ
 - นักเรียนนำไปปฏิบัติมาก ร้อยละ ๕๔.๐๐
 - นักเรียนนำไปปฏิบัติพอควร ร้อยละ ๔๔.๐๐
 - นักเรียนไม่ค่อยนำไปปฏิบัติ ร้อยละ ๒.๐๐
- ข) กฏาณิยมเกี่ยวกับการประหยัดและออม
 - นักเรียนนำไปปฏิบัติมาก ร้อยละ ๓๖.๐๐
 - นักเรียนนำไปปฏิบัติพอควร ร้อยละ ๖๔.๐๐
- ค) กฏาณิยมเกี่ยวกับการมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย
 - นักเรียนนำไปปฏิบัติมาก ร้อยละ ๘.๐๐
 - นักเรียนนำไปปฏิบัติพอควร ร้อยละ ๔๓.๐๐
 - นักเรียนไม่ค่อยนำไปปฏิบัติ ร้อยละ ๔๙.๐๐
- ง) กฏาณิยมเกี่ยวกับการปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา
 - นักเรียนนำไปปฏิบัติมาก ร้อยละ ๕.๐๐
 - นักเรียนนำไปปฏิบัติพอควร ร้อยละ ๘๔.๐๐
 - นักเรียนไม่ค่อยนำไปปฏิบัติ ร้อยละ ๑๑.๐๐

จ) คำนิยมเกี่ยวกับแสดงความรักชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์

นักเรียนแสดงความรับและเทิดทูนมากทุกคน

จากการศึกษาจะเห็นว่านักเรียนนำคำนิยมพื้นฐานไปใช้ปฏิบัติมากทุกข้อ ซึ่งจะไม่นำปฏิบัติอย่างไม่มีเต็มที่มีเพียงบางข้อ แต่ก็ไม่เป็นปัญหาแต่อย่างใด เพราะเป็นส่วนน้อยเท่านั้น รายละเอียดแสดงตามตารางที่ ๑๑

ตารางที่ ๑๑ แสดงการปฏิบัติตามคำนิยมพื้นฐานของนักเรียน

คำนิยมเกี่ยวกับ	ระดับการนำไปปฏิบัติ		
	นำไปปฏิบัติมาก	นำไปปฏิบัติพอควร	ไม่ค่อยนำไปปฏิบัติ
ก. การฟังตนเอง ชยัณหมันเพียรและมี ความรับผิดชอบ	๕๕.๐๐ (๕๕๐)	๔๕.๐๐ (๔๕๐)	๒.๐๐ (๒๐)
ข. การประหยัดและออม	๓๒.๐๐ (๓๒๐)	๒๘.๐๐ (๒๘๐)	-
ค. การมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย	๙.๐๐ (๙๐)	๘๓.๐๐ (๘๓๐)	๘.๐๐ (๘๐)
ง. การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา	๕.๐๐ (๕๐)	๙๔.๐๐ (๙๔๐)	๑.๐๐ (๑๐)
จ. การแสดงความรักชาติ เทิดทูนศาสนา และพระมหากษัตริย์	๑๐๐.๐๐	-	-
รวม ๑๐๐ (๑,๐๐๐)			

๓.๓ การเผยแพร่เกี่ยวกับค่านิยมพื้นฐานและคุณธรรมดีประการ

จากการสอบถามนักเรียนเกี่ยวกับการช่วยเผยแพร่บอกกล่าวเกี่ยวกับค่านิยมพื้นฐานของนักเรียนแก่บุคคลต่าง ๆ ใ้รับคำตอบว่า

- โ้เผยแพร่แกญาติพี่น้องในครอบครัว ร้อยละ ๓๑.๕๑
- เผยแพร่แก่เพื่อนฝูงในโรงเรียน ร้อยละ ๖๔.๐๐
- เผยแพร่แก่เพื่อน ๆ เพื่อนบ้านใกล้เคียงใกล้บ้านพัก ร้อยละ ๔.๐๐
- เผยแพร่แก่บุคคลทั่วไป ร้อยละ ๑.๐๐

แสดงว่าเด็กนักเรียนจะช่วยเผยแพร่ค่านิยมแก่บุคคลที่อยู่ในโรงเรียนคือเพื่อนฝูงในโรงเรียนมากกว่าบุคคลอื่น ๆ คือ เผยแพร่แก่เพื่อนในโรงเรียนร้อยละ ๖๔.๐๐ เผยแพร่แกญาติพี่น้องรองลงมาร้อยละ ๓๑.๐๐ เผยแพร่แก่เพื่อนบ้านใกล้เคียงใกล้บ้านพักร้อยละ ๔.๐๐ และเผยแพร่แก่บุคคลทั่วไปร้อยละ ๑.๐๐ เท่านั้น รายละเอียดแสดงตามตารางที่ ๑๖

ตารางที่ ๑๖ แสดงนักเรียนเผยแพร่เกี่ยวกับค่านิยมพื้นฐานและคุณธรรมดี
ประการ

ประเภทบุคคลที่เผยแพร่	จำนวน	ร้อยละ
- เผยแพร่แกญาติพี่น้องในครอบครัว	๓๑๐	๓๑.๐๐
- เผยแพร่แก่เพื่อนฝูงในโรงเรียน	๖๔๐	๖๔.๐๐
- เผยแพร่แก่เพื่อนบ้านใกล้เคียงใกล้บ้านพัก	๔๐	๔.๐๐
- เผยแพร่บอกกล่าวแก่บุคคลทั่วไป	๑๐	๑.๐๐
รวม	๑,๐๐๐	๑๐๐

๓.๔ การจัดนิทรรศการหรือกิจกรรมเกี่ยวกับค่านิยมพื้นฐาน

การจัดกิจกรรมในโรงเรียนจะช่วยส่งเสริมการเรียนการสอนให้เจริญก้าวหน้าและส่งเสริมทักษะแก่เด็กนักเรียนเป็นอย่างมาก กิจกรรมของนักเรียนและนักศึกษาจะมีวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้ (๔๔)

- ๑) เพื่อให้นักศึกษาได้เรียนรู้และฝึกฝนตนเองในการใช้สิทธิเสรีภาพและการปกครองตนเองตามหลักประชาธิปไตยในเรื่องเกี่ยวกับกิจกรรมนักศึกษาภายในมหาวิทยาลัย
- ๒) เพื่อส่งเสริมสามัคคีธรรมในหมู่นักศึกษา
- ๓) เพื่อส่งเสริมกิจกรรมเสริมหลักสูตรทั้งทางวิชาการและประสบการณ์ในวิชาชีพแก่นักศึกษา
- ๔) เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษามีบุคลิกภาพพละนาถัยและมนุษยสัมพันธ์ที่ดี
- ๕) เพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงามของไทย
- ๖) เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษามีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีทัศนคติกว้างและฝึกฝนให้การจัดกิจกรรมให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กล่าวใน ๑) ถึง ๕)
- ๗) เพื่อปลูกฝังให้นักศึกษามีความรับผิดชอบตอตนเองและสังคมส่วนรวม

จากการสอบถามนักเรียนว่าเคยจัดกิจกรรมหรือนิทรรศการเกี่ยวกับค่านิยมพื้นฐานหรือไม่ ได้รับคำตอบตามลำดับดังนี้

(๔๔) ฝ่ายการนักศึกษา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, ประชุมนิเทศนักศึกษาใหม่ ๒๖ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ๒๕๒๖) หน้า ๑๐๕ - ๑๐๖

๑) นักเรียนเคยจัดนิทรรศการหรือกิจกรรมร้อยละ ๖๘.๐๐

๒) ยังไม่เคยจัดนิทรรศการร้อยละ ๓๒.๐๐

กิจกรรมหรือนิทรรศการที่จัด จัดกิจกรรมจำนวนครั้งใน ๑ ปี มีดังนี้

๑) จัดมากกว่า ๖ ครั้ง ร้อยละ ๔๑.๑๘

๒) จัดมากกว่า ๔ ครั้ง ร้อยละ ๒๙.๔๑

๓) จัดมากกว่า ๒ ครั้ง ร้อยละ ๒๒.๐๖

๔) จัดกิจกรรม ๑ ครั้ง ร้อยละ ๙.๓๕

การจัดนิทรรศการหรือกิจกรรมจัดในโอกาสใดบ้าง ได้รับคำตอบดังนี้

๑) จัดตามวันสำคัญของทางราชการ ร้อยละ ๓๘.๒๔

๒) จัดวันสำคัญทางศาสนา ร้อยละ ๔๘.๕๓

๓) จัดเป็นประจำร้อยละ ๙.๓๕

๔) จัดตามคำแนะนำของอาจารย์ประจำชั้น ร้อยละ ๔.๘๘

กิจกรรมหรือนิทรรศการที่จัดในโรงเรียนได้รับความสนใจมากน้อยเพียงใด
นักเรียนได้ให้คำตอบว่า

๑) ได้รับความสนใจมาก ร้อยละ ๕๙.๓๕

๒) ได้รับความสนใจ ร้อยละ ๓๒.๓๕

๓) ไม่ค่อยได้รับความสนใจ ร้อยละ ๑๐.๓๐

การจัดนิทรรศการหรือกิจกรรมของนักเรียนจากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น จะสรุป
ได้ว่า นักเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ ๖๘.๐๐ เคยจัดนิทรรศการ และมีจำนวนถึงร้อยละ ๔๑.๑๘
ที่เคยจัดมากกว่าปีละ ๖ ครั้ง ส่วนการจัดนิทรรศการจะจัดในโอกาสวันสำคัญของทางศาสนา
มีถึงร้อยละ ๔๘.๕๓ และวันสำคัญของทางราชการร้อยละ ๓๘.๒๔ การจัดนิทรรศการแต่ละ
ครั้งจะมีคนสนใจมากกิดเป็นร้อยละ ๕๙.๓๕ มีความสนใจร้อยละ ๓๒.๓๕ และไม่คอยได้รับความ
สนใจมีเพียงร้อยละ ๑๐.๓๐ กล่าวโดยสรุปการจัดนิทรรศการเผยแพร่ค่านิยมพื้นฐาน
นักเรียนได้เผยแพร่มากตามตารางที่ ๑๓

ตารางที่ ๑๓ แสดงการจัดกิจกรรมหรือนิทรรศการเกี่ยวกับค่านิยมพื้นฐาน

การจัดนิทรรศการ หรือกิจกรรม	จำนวนที่จัด ใน ๑ ปี	โอกาสหรือเทศกาล ที่จัด	ความสนใจของผู้ มาชมนิทรรศการ
ไม่เคยจัด ๓๖.๐๐ (๓๖๐)	- จัดมากกว่า ๖ ครั้ง	- จัดตามวันสำคัญ ทางศาสนา	- ได้รับความสนใจ มาก
เคยจัด ๖๘.๐๐ (๖๘๐)	๔๑.๑๘ (๒๘)	๔๘.๕๓ (๓๓)	๕๓.๓๕ (๓๘)
	- จัดมากกว่า ๔ ครั้ง	- จัดตามวันสำคัญ ของทางราชการ	- ได้รับความสนใจ
	๒๙.๔๑ (๒๐)	๓๘.๒๔ (๒๖)	๓๖.๓๕ (๒๒)
	- จัดมากกว่า ๒ ครั้ง	- จัดเป็นประจำ	- ไม่ค่อยได้รับความ สนใจ
	๒๒.๐๖ (๑๕)	๓.๓๕ (๕)	๑๐.๓๐ (๓)
	- จัดกิจกรรม ๑ ครั้ง	- จัดตามคำแนะนำ ของอาจารย์ประจำ ชั้น ๕.๘๘	
	๓.๓๕ (๕)		(๔)
จำนวน ๑๐๐ (๑,๐๐๐)		จำนวน ๑๐๐ (๖๘)	

หมวดที่ ๔ การรับข่าวสารเกี่ยวกับค่านิยมพื้นฐานและคุณธรรมจากสื่อมวลชน

สื่อมวลชนเป็นเครื่องมือที่จะช่วยเผยแพร่ข่าวสารต่าง ๆ ไปสู่ประชาชน ค่านิยมที่รัฐกำหนดเป็นนโยบายสามารถจะเผยแพร่ไปยังผู้ฟังผู้ชมหรือผู้ฟังและผู้อ่านได้เป็นอย่างดี ดังนั้น การเผยแพร่ข่าวสารเกี่ยวกับค่านิยมพื้นฐานและคุณธรรมจึงเป็นเรื่องนโยบายที่สำคัญ

๔.๑ การรับทราบเกี่ยวกับค่านิยมพื้นฐาน

ค่านิยมพื้นฐานเป็นนโยบายของรัฐบาลที่มุ่งจะปลูกฝังแก่ประชาชนคนไทย จากการสอบถามนักเรียนว่าได้รับข่าวสารเกี่ยวกับค่านิยมพื้นฐานมาจากแหล่งใด ได้รับแหล่งต่าง ๆ ดังนี้

- ๑) ได้รับทราบจากโทรทัศน์ ร้อยละ ๒๑.๓๕
- ๒) ได้รับทราบจากวิทยุ ร้อยละ ๑๕.๐๑
- ๓) ได้รับทราบจากเพื่อน ๆ ร้อยละ ๑๕.๖๐
- ๔) ได้รับทราบจากญาติ ร้อยละ ๑๔.๐๖
- ๕) ได้รับทราบจากสิ่งพิมพ์ ร้อยละ ๑๑.๒๗
- ๖) ได้รับทราบจากหนังสือพิมพ์ ร้อยละ ๑๑.๐๓
- ๗) ได้รับทราบจากโปสเตอร์ ร้อยละ ๖.๘๕
- ๘) ได้รับทราบจากภาพยนตร์ ร้อยละ ๐.๓๓

แสดงให้เห็นว่านักเรียนทราบเกี่ยวกับค่านิยมพื้นฐานจากโทรทัศน์สูงสุด รองลงมาจากวิทยุ และสิ่งสำคัญที่สุดได้รับทราบจากเพื่อน ๆ และญาติมีจำนวนที่สูงพอสมควร ข่าวสารที่ทราบจากภาพยนตร์หรือโรงภาพยนตร์น้อยที่สุด เพียงร้อยละ ๐.๓๓ เท่านั้น รายละเอียดแสดงตามตารางที่ ๑๔

ตารางที่ ๑๔ แสดงการรับข่าวสารเกี่ยวกับกานิยมพื้นฐาน

แหล่งข่าวที่เผยแพร่	จำนวน	ร้อยละ
๑) จากโทรทัศน์	๕๕๐	๒๑.๓๕
๒) จากวิทยุ	๔๓๐	๑๕.๑๑
๓) จากเพื่อน ๆ	๓๕๐	๑๕.๖๐
๔) จากญาติ	๒๔๐	๑๔.๐๖
๕) จากสิ่งพิมพ์	๕๑๓	๑๑.๒๓
๖) จากหนังสือพิมพ์	๕๐๒	๑๑.๐๓
๗) จากโปสเตอร์	๓๑๒	๖.๔๕
๘) จากภาพยนตร์	๑๕	๐.๓๓
รวม	๔,๕๕๒	๑๐๐

๔.๒ การรับทราบเกี่ยวกับกานิยมพื้นฐาน

จากการสอบถามนักเรียนเกี่ยวกับกานิยมพื้นฐานบ่อยมากน้อยเพียงใด นักเรียนได้ตอบให้ทราบดังนี้

- ๑) ไค่ยิ่นหรือเห็นทุกวัน ร้อยละ ๓๕.๐๐
- ๒) ไค่ยิ่นหรือเห็นบ่อยมาก ร้อยละ ๒๑.๑๑
- ๓) ไค่ยิ่นหรือเห็นนาน ๆ ครั้ง ร้อยละ ๕.๐๐
- ๔) ไมค่ยิ่นหรือไค่ยิ่นเห็น ร้อยละ ๓.๐๐

กล่าวโดยสรุปแล้วจะเห็นว่านักเรียนไค่ยิ่นหรือเห็นเกี่ยวกับกานิยมพื้นฐานบ่อยมากและทุกวันมีรวมกันแล้วถึงร้อยละ ๕๖.๐๐ ส่วนนานเห็นและไมค่ยิ่นหรือเห็นมีเพียงร้อยละ ๔.๐๐ เท่านั้น จึงเห็นได้ว่านักเรียนทราบและรู้เรื่องเกี่ยวกับกานิยมพื้นฐานเป็นประจำเป็นส่วนใหญ่ซึ่งเกือบจะกล่าวได้ว่าเกือบทุกวัน รายละเอียดตามตารางที่ ๑๕

ตารางที่ ๑๕ แสดงความถี่ในการรับทราบค่านิยมพื้นฐาน

แสดงความถี่ในการรับ	จำนวน	ร้อยละ
๑) ไคยีนหรือไคเห็นทุกวัน	๓๑๐	๓๑.๐๐
๒) ไคยีนหรือไคเห็นบ่อยมาก	๒๔๐	๒๔.๐๐
๓) ไคยีนหรือไคเห็นนาน ๆ ครั้ง	๕๐	๕.๐๐
๔) ไมคอยไคยีนหรือไคเห็น	๓๐	๓.๐๐
รวม	๑,๐๐๐	๑๐๐

๔.๓ แหล่งที่นักเรียนไคยีนค่านิยมพื้นฐาน

แหล่งข่าว (Source) ในการเผยแพร่หรือช่องทาง (Channel)

การเผยแพร่ค่านิยมพื้นฐานนั้นจากการสอบถามนักเรียนไคยีนหรือเห็นเกี่ยวกับค่านิยมจากแหล่งไคบ่อยมากที่สุด (ให้ระบุจำนวน ๕ แหล่ง) นักเรียนไคระบุดังนี้

- ๑) ไคยีนจากโทรทัศน์บ่อยมากที่สุด ร้อยละ ๓๑.๓๕
- ๒) ไคยีนจากวิทยุบ่อยมาก ร้อยละ ๒๔.๔๑
- ๓) ไคยีนจากเพื่อนบ่อยมาก ร้อยละ ๒๐.๑๓
- ๔) ไคยีนจากครูบ่อยมาก ร้อยละ ๑๘.๒๗

จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นว่าวิทยุและโทรทัศน์มีบทบาทสำคัญในการเผยแพร่ข่าวนักเรียนไคระบุว่าไคยีนแหล่งข่าวที่เผยแพร่ค่านิยมพื้นฐานบ่อยมากที่สุด ร้อยละ ๓๑.๓๕ และไคยีนจากวิทยุบ่อยมากที่สุด ร้อยละ ๒๔.๔๑ สำหรับแหล่งข่าวบุคคลที่ช่วยเผยแพร่ข่าวเกี่ยวกับค่านิยมพื้นฐานบ่อยมากที่สุด ๒ แหล่ง คือ ไครับข่าวจากเพื่อนบ่อยมาก ร้อยละ ๒๐.๑๓ และไคยีนจากครูบ่อยมาก ร้อยละ ๑๘.๒๗ แสดงให้เห็นว่ากลุ่มเพื่อนและครูหรืออาจารย์มีบทบาทสำคัญในการเผยแพร่ข่าวเกี่ยวกับค่านิยมเป็นอย่างมาก รายละเอียดแสดงตามตารางที่ ๑๖

ตารางที่ ๑๖ แสดงแหล่งที่นักเรียนไต่ถามกานิยมพื้นฐาน

แหล่งที่เผยแพร่	จำนวน	ร้อยละ
๑) ไต่ถามจากโทรทัศน์	๘๑๐	๓๑.๓๘
๒) ไต่ถามจากวิทยุ	๓๓๔	๒๔.๘๑
๓) ไต่ถามจากเพื่อน	๕๑๓	๒๐.๑๓
๔) ไต่ถามจากครู/อาจารย์	๔๑๘	๑๘.๒๓
รวม	๒,๕๕๕	๑๐๐

๔.๔ การเพิ่มเนื้อหาในการส่งเสริมและเผยแพร่กานิยมพื้นฐานและคุณธรรม
สู่ประชากรให้มากขึ้น

นักเรียนไต่ถามแสดงความคิดเห็นขอให้สื่อต่าง ๆ เพิ่มเนื้อหาสาระให้มากขึ้น
นักเรียนไต่ถามขอความคิดเห็นดังนี้

- ๑) ขอให้เพิ่มเนื้อหาและเผยแพร่กานิยมพื้นฐานและคุณธรรมสู่ประชากรใน
หนังสือพิมพ์ให้มากขึ้น ร้อยละ ๒๖.๘๘
- ๒) ขอให้เพิ่มเนื้อหาหรือเผยแพร่กานิยมทางภาพยนตร์ให้มากขึ้นร้อยละ
๒๔.๐๘
- ๓) ขอให้เผยแพร่ในการผลิตเอกสารให้มากขึ้น ร้อยละ ๒๓.๓๘
- ๔) ขอให้เผยแพร่ทางสถานีวิทยุให้มากขึ้น ร้อยละ ๑๖.๘๒
- ๕) ขอให้เผยแพร่ทางสถานีโทรทัศน์ให้มากยิ่งขึ้นร้อยละ ๑๖.๓๓

จากข้อมูลข้างต้นจะเห็นว่านักเรียนขอให้สื่อมวลชนเพิ่มเนื้อหาในการเผยแพร่
กานิยมให้มากขึ้น ซึ่งจะเห็นได้ว่าหนังสือพิมพ์และภาพยนตร์นักเรียนได้รับข้อมูลกานิยม
กานิยมน้อย จึงต้องเพิ่มเนื้อหาให้มากขึ้น นอกจากนี้ นักเรียนขอให้ผลิตเอกสารเผยแพร่

ให้มากขึ้นด้วย ส่วนทางด้านวิทยุและโทรทัศน์จากการศึกษาที่ผ่านมาจะเห็นว่านักเรียนได้รับข้อมูลด้านกานินยมมากพอสมควร แต่ขอให้เพิ่มเนื้อหาสาระให้มากขึ้น สื่อทั้งสองประเภทนี้ นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นเท่ากันคือ ร้อยละ ๑๖.๐๐ ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องจึงต้องวางแผนในการเผยแพร่ในแหล่งดังกล่าวข้างต้นให้มากขึ้น รายละเอียดตามตารางที่ ๑๗

ตารางที่ ๑๗ แสดงการเพิ่มเนื้อหาสาระของแหล่งเผยแพร่กานินยม

แหล่งที่ให้เพิ่มเนื้อหาสาระ	จำนวน	ร้อยละ
๑) ให้เพิ่มเนื้อหาในหนังสือพิมพ์	๕๑๖	๒๖.๘๕
๒) ให้เพิ่มเนื้อหาในภาพยนตร์	๘๒๐	๒๕.๐๘
๓) ให้เพิ่มเอกสารเผยแพร่	๘๑๐	๒๓.๓๘
๔) ให้เพิ่มการเผยแพร่ทางวิทยุให้มากขึ้น	๕๕๐	๑๖.๕๖
๕) ให้เพิ่มการเผยแพร่ทางค่านโทรทัศน์ให้มากขึ้น	๕๒๐	๑๕.๓๓
รวม	๓,๕๐๐	๑๐๐

๔.๕ ความคิดเห็นขอให้รัฐบาลควรเผยแพร่กานินยมพื้นฐานโดยสื่อประเภทใด

ให้มากขึ้น

กานินยมพื้นฐานเป็นนโยบายของรัฐบาล ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของสื่อมวลชนที่จะต้องช่วยเผยแพร่ให้มากขึ้น แต่ในทางกลับกันสื่อมวลชนอาจจะไม่ตระหนักถึงเรื่องนี้จึงไม่ได้มีการรณรงค์เท่าที่ควร จึงทำให้การเผยแพร่ขาดความต่อเนื่อง จากการสอบถามความเห็นแก่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาให้แสดงความคิดเห็นว่า รัฐบาลควรเผยแพร่กานินยมพื้นฐานโดยสื่อประเภทใดให้มากขึ้น นักเรียนได้แสดงความคิดเห็นดังนี้

- ๑) ขอให้ใช้วิทยุเผยแพร่ให้มากขึ้น ร้อยละ ๑๖.๕๖
- ๒) ขอให้ใช้โทรทัศน์เผยแพร่ให้มากขึ้น ร้อยละ ๑๖.๓๔
- ๓) ขอให้ใช้หนังสือพิมพ์เผยแพร่ให้มากขึ้น ร้อยละ ๑๕.๒๘
- ๔) ขอให้ใช้โรงเรียนและสถานศึกษาเป็นแหล่งเผยแพร่ ร้อยละ ๑๕.๐๘
- ๕) ขอให้ใช้เอกสารสิ่งพิมพ์เผยแพร่ ร้อยละ ๑๔.๗๖
- ๖) ขอให้ใช้ภาพยนตร์ช่วยเผยแพร่ ร้อยละ ๑๑.๕๓
- ๗) ขอให้จัดอบรมแก่ประชาชนโดยใช้บุคคลไปเผยแพร่ ร้อยละ ๑๐.๐๕

จากข้อมูลดังกล่าวข้างต้น นักเรียนมีความประสงค์จะให้วิทยุ โทรทัศน์ และหนังสือพิมพ์ช่วยเผยแพร่มาก สำหรับภาพยนตร์นักเรียนขอให้ช่วยเผยแพร่เพียงร้อยละ ๑๑.๕๓ สำหรับความคิดเห็นอื่น ๆ ที่นักเรียนขอให้เพิ่มขึ้นคือการจัดอบรมแก่ประชาชนโดยใช้บุคคลซึ่งมีแสดงความคิดเห็นจำนวน ร้อยละ ๑๐.๐๕ รายละเอียดตามตารางที่ ๑๘

ตารางที่ ๑๘ แสดงความคิดเห็นขอให้รัฐบาลใช้สื่อเผยแพร่กานิยมพื้นฐาน

แสดงความคิดเห็นให้รัฐบาลใช้สื่อ (เรียงจากสูง-ต่ำ)	จำนวน	ร้อยละ
๑) ขอให้ใช้วิทยุเผยแพร่ให้มากขึ้น	๕๘๘	๑๖.๕๖
๒) ขอให้ใช้โทรทัศน์เผยแพร่ให้มากขึ้น	๕๗๕	๑๖.๓๔
๓) ขอให้ใช้หนังสือพิมพ์เผยแพร่ให้มากขึ้น	๕๑๒	๑๕.๒๘
๔) ขอให้ใช้โรงเรียนหรือแหล่งสถานศึกษาเป็นแหล่ง เผยแพร่	๕๐๐	๑๕.๐๘
๕) ขอให้ใช้เอกสารสิ่งพิมพ์เผยแพร่	๘๘๑	๑๔.๗๖
๖) ขอให้ใช้ภาพยนตร์เผยแพร่	๓๑๒	๑๑.๕๓
๗) ขอให้จัดอบรมแก่ประชาชนโดยใช้บุคคลไปเผยแพร่	๖๐๐	๑๐.๐๕
รวม	๕,๙๖๘	๑๐๐

๔.๖ รูปแบบของการใช้สื่อมวลชนในการส่งเสริมค่านิยม

ค่านิยม (Value) นายสมพร เทพสิทธิ์ (๔๘) ได้ให้ความหมายว่า "ความรู้สึก ความคิด ความเชื่อว่าสิ่งใดสิ่งหนึ่งนั้นเป็นสิ่งที่ต้องการปรารถนาควรมีควรทำ ค่านิยมทำหน้าที่เป็นมาตรฐานในการรับรู้ การเลือกการตัดสินใจของบุคคลว่าจะไรดี-ไม่ดี มีกา-ไม่มีค่าสำคัญ-ไม่สำคัญ ถูก-ผิด ควรทำ-ไม่ควรทำ

ค่านิยมยังทำหน้าที่เป็นตัวกำหนดเป้าหมายและสร้างแรงจูงใจ ผลักดันให้บุคคล มุ่งไปสู่เป้าหมายที่ต้องการ

ค่านิยมของบุคคลหากเป็นที่ยอมรับของคนหมู่มากหรือของสังคมก็เป็นค่านิยมของ กลุ่มคนหรือของสังคม (Social Value)

ประเภทของค่านิยมมี ๒ ประเภท คือ ค่านิยมที่เป็นบวก เป็นค่านิยมที่พึงประสงค์ และค่านิยมลบ เป็นค่านิยมที่ไม่พึงประสงค์ ค่านิยมที่พึงประสงค์เป็นค่านิยมที่ตรงกับหลักธรรม ของศาสนาซึ่งเป็นประโยชน์ต่อสังคม ทำให้สังคมสงบสุขและเจริญก้าวหน้า เช่น ค่านิยมในเรื่อง ความซื่อสัตย์สุจริต ส่วนค่านิยมที่ไม่พึงประสงค์เป็นค่านิยมที่ตรงกันข้ามกับ หลักธรรมของศาสนาซึ่งจะทำให้สังคมเสื่อมลง และเกิดความเดือดร้อนวุ่นวาย เช่น ค่านิยม ที่ว่าเป็นลูกผู้ชายต้องค้ำเสาเข็ม ผู้ที่ไม่ค้ำเสาเป็นคนก้มแกม เข้าสังคมไม่ได้ หรือค่านิยม ที่สอนให้คนเป็นนักเลง ใครมีพรรคพวกมากก็จะเป็นคนยิ่งใหญ่"

ค่านิยมคั่งกล่าวข้างต้น อาจมองเห็นเป็นนามธรรม (Abstract) ซึ่งไม่ อาจประเมินค่าหรือวัดค่าปริมาณจึงเป็นสิ่งที่ยากที่จะตรวจสอบ ด้วยเหตุดังกล่าวนี้จึงเป็น ปัญหาสำหรับการส่งเสริมและเผยแพร่

(๔๘) สมพร เทพสิทธิ์, การปลูกฝังค่านิยมในเยาวชนไทย, คณะกรรมการ ส่งเสริมศีลธรรมและจิตใจสภาสังคมสงเคราะห์ในพระบรมราชูปถัมภ์ ๒๕๒๕ (กรุงเทพฯ, โรงพิมพ์สมชายการพิมพ์ ๒๕๒๕) หน้า ๑ - ๒

จากการสอบถามความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับการที่จะใช้สื่อมวลชนในการส่งเสริมค่านิยมพื้นฐานควรจะใช้รูปแบบวิธีการเผยแพร่ลักษณะใด นักเรียนได้ให้ข้อคิดเห็นดังนี้

- ๑) ให้ใช้ความรู้สึบบันเทิง ร้อยละ ๒๕.๗๕
- ๒) ให้ใช้เพลงลูกทุ่ง ชาวชาวนานิทานและเกร็ดความรู้ประกอบ ร้อยละ ๒๑.๑๓
- ๓) ให้ใช้รายการแสดงประกอบ เช่น ดิเก ละคร ร้อยละ ๑๘.๒๒
- ๔) ให้ใช้บันเทิงล้วน ๆ ร้อยละ ๑๘.๑๙
- ๕) ให้ใช้ความรู้ล้วน ๆ ร้อยละ ๑๖.๗๑

จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นว่านักเรียนเห็นว่าการจะใช้สื่อมวลชนส่งเสริมค่านิยมพื้นฐานควรใช้แบบให้ความรู้สึบบันเทิงมีจำนวนสูงสุด ร้อยละ ๒๕.๗๕ รองลงมาให้ใช้เพลงลูกทุ่ง ชาวชาวนานิทานและเกร็ดความรู้ประกอบ ร้อยละ ๒๑.๑๓ และให้ใช้รายการแสดงประกอบ ร้อยละ ๑๘.๒๒ กับให้บันเทิงล้วน ๆ ร้อยละ ๑๘.๑๙ ส่วนความคิดเห็นให้ใช้ความรู้ล้วน ๆ ร้อยละ ๑๖.๗๑

จึงเห็นได้ว่าการส่งเสริมค่านิยมพื้นฐานควรใช้การบันเทิงมาประกอบด้วยจะได้รับความนิยมมากที่สุดกว่าการเผยแพร่โดยใช้ความรู้ล้วน ๆ รายละเอียดตามตารางที่ ๑๕

ตารางที่ ๑๕ แสดงรูปแบบของการใช้สื่อมวลชนในการส่งเสริมค่านิยม

ลักษณะของรูปแบบสื่อมวลชน	จำนวน	ร้อยละ
๑) ให้ใช้ความรู้สึบบันเทิง	๕๕๑	๒๕.๗๕
๒) ให้ใช้เพลงลูกทุ่ง ชาวชาวนานิทานและเกร็ดความรู้ประกอบ	๔๑๓	๒๑.๑๓
๓) ให้ใช้รายการแสดงประกอบ เช่น ดิเก ละคร	๓๐๑	๑๔.๒๒
๔) ให้ใช้บันเทิงล้วน ๆ	๓๐๐	๑๔.๑๙
๕) ให้ใช้ความรู้ล้วน ๆ	๒๕๓	๑๒.๗๑
รวม	๓,๘๕๘	๑๐๐

๔.๗ ความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับสื่อที่ช่วยส่งเสริมความรู้ปลูกฝังคุณธรรม
และค่านิยมมาก

การปลูกฝังค่านิยมต่อเด็กและเยาวชนไทยจะต้องส่งเสริมและปลูกฝังค่านิยมตั้งแต่ยังเป็นเด็กและจะต้องอาศัยความร่วมมือของหลายฝ่าย สถาบัน องค์กร และบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการปลูกฝังค่านิยมในเยาวชนไทย (๕๐) มีดังนี้

๑) พ่อแม่ พ่อแม่ซึ่งถือว่าเป็นครูคนแรกของลูก จะต้องถือเป็นหน้าที่ในการอบรมปลูกฝังค่านิยมที่ดีให้แก่ลูก เช่น ค่านิยมในเรื่องศาสนา พ่อแม่จะต้องอบรมปลูกฝังลูกให้มีความเชื่อในศาสนาอย่างมั่นคง เมื่อเด็กยังเล็กก็สอนให้เด็กสวดมนต์ ไหว้พระ นำเด็กไปวัดให้ทำบุญตักบาตร เป็นต้น

๒) ครูอาจารย์ ครูอาจารย์ทุกคนจะต้องเอาใจใส่อบรมสั่งสอนเพื่อปลูกฝังค่านิยมที่ดีให้แก่นักเรียน แม้ว่าครูอาจารย์นั้นจะไม่ได้สอนวิชาศีลธรรมหรือสังคมศึกษาก็ควรหาเวลาอบรมสั่งสอนนักเรียนให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับคุณธรรมและค่านิยมที่ดี เพราะครูทุกคนมีหน้าที่ที่สำคัญ ๒ ประการ ประการแรกคือ สั่งสอนนักเรียนให้มีความรู้ความสามารถเพื่อให้เป็นเครื่องมือในการประกอบอาชีพ ประการที่สองคือ อบรมนักเรียนให้มีความดีเพื่อเป็นเครื่องมือในการดำเนินชีวิต เป็นต้น การปลูกฝังค่านิยมที่ดีแก่นักเรียน ครูจะต้องทำทั้งโดยคำพูดและการกระทำ การปลูกฝังค่านิยมที่ได้ผลที่สุดคือการกระทำเพราะนักเรียนมักทำตามความประพฤติและการกระทำของครู ฯลฯ

๓) พระสงฆ์ พระสงฆ์มีบทบาทอย่างสำคัญในการที่จะปลูกฝังคุณธรรมและค่านิยมที่ดีแก่เยาวชน เพราะพระสงฆ์เป็นที่เคารพของประชาชน เป็นผู้นำของชุมชนโดยเฉพาะในชนบท โรงเรียนหลายแห่งยังตั้งอยู่ในวัด พระสงฆ์จึงควรสนใจในการปลูกฝังคุณธรรมและค่านิยมที่ดีแก่เยาวชนให้มากยิ่งขึ้น

๔) กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการมีบทบาทสำคัญยิ่งในการปลูกฝังค่านิยมในเยาวชนไทย เพราะกระทรวงศึกษาธิการมีหน้าที่ความรับผิดชอบในเรื่องการศึกษา เรื่องศาสนาและวัฒนธรรม เป็นผู้ควบคุมดูแลโรงเรียนและครูทั่วประเทศ ตลอดจนหลักสูตรการศึกษา จัดทำหนังสือที่ใช้ในการเรียนการสอน ในการปลูกฝังคุณธรรมและค่านิยมที่ดีแก่เยาวชน กระทรวงศึกษาธิการควรปรับปรุงหลักสูตรเกี่ยวกับจริยศึกษาให้เหมาะสม

(๕๐) สมพร เทพสิทธิ์า เรื่องเดียวกัน อ้างแล้ว หน้า ๒๗ - ๒๘

โดยมีจุดมุ่งหมายให้นักเรียนมีศรัทธาเลื่อมใสในศาสนา มีความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับศาสนา มีคุณธรรมและค่านิยมที่ถูกต้องที่เหมาะสมแก่วัยของเยาวชนและสถานการณ์ปัจจุบัน

๕) สื่อมวลชน สื่อมวลชนเช่นหนังสือพิมพ์ วิทยุและโทรทัศน์ มีอิทธิพลอย่างสำคัญต่อจิตใจและความประพฤติของเยาวชน อาจจะทำให้เยาวชนมีจิตใจสูงขึ้น มีความประพฤติดีงาม มีค่านิยมที่พึงประสงค์ หรืออาจจะทำให้เยาวชนมีจิตใจหรือความประพฤติเสื่อมลง มีค่านิยมที่ไม่พึงประสงค์

เนื่องจากสื่อมวลชนมีอิทธิพลอย่างสำคัญ มีความรับผิดชอบต่องสังคม สื่อมวลชนจึงควรมีบทบาทในการปลูกฝังคุณธรรมและค่านิยมที่ดีให้แก่เยาวชนให้มากยิ่งขึ้น เช่น ช่วยเผยแพร่คุณธรรมและค่านิยมที่ดีต่อต้านค่านิยมที่ไม่ดี ส่งเสริมยกย่องผู้ที่ทำความดี ไม่ยกย่องคนที่มี ความประพฤติเสื่อมเสียไม่เหมาะสม แม้จะเป็นคนที่มีอำนาจวาสนาและทรัพย์สินมบัติ สถานีโทรทัศน์ควรจัดให้มีรายการที่ส่งเสริมคุณธรรมและค่านิยมที่ดีให้มากยิ่งขึ้น ควบคุมเว้นภาพยนตร์และรายการที่มีผลเสียต่อความประพฤติและจิตใจของเยาวชนที่จะทำให้เยาวชนยึดถือค่านิยมที่ผิดไม่พึงประสงค์

๖) ผู้มีอำนาจและผู้ใหญ่ในบ้านเมือง ผู้มีอำนาจและผู้ใหญ่ในบ้านเมืองควรประพฤติปฏิบัติให้เป็นตัวอย่างที่ดีแก่เยาวชน

๗) รัฐบาล รัฐบาลมีบทบาทสำคัญยิ่งในการที่จะปลูกฝังคุณธรรมและค่านิยมที่ดีให้แก่เยาวชน เช่น โดยการสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดีและขจัดสิ่งแวดล้อมที่ไม่ดี เพราะสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลอย่างสำคัญต่อจิตใจ ความประพฤติและค่านิยมของเยาวชน

ทั้ง ๗ ประการ เป็นข้อเสนอของนายสมพร เทพสิทธา ที่เรียกร้องให้ทุกคน ทั้ง ๗ ฝ่าย ดำเนินการอย่างเข้มแข็งจริงจังในการปลูกฝังค่านิยมในเยาวชนไทย ก็เรื่อได้ว่าเยาวชนของเราซึ่งเป็นทรัพยากรที่มีค่าของชาติเป็นอนาคตของชาติจะเป็นผู้มีศีลธรรม คุณธรรมและจริยธรรม และค่านิยมที่ดีจะเป็นพลเมืองที่ดีของชาติ ทำให้สังคมมีความสุขและเจริญก้าวหน้าต่อไป

จากการสอบถามนักเรียนว่าสื่อประเภทใดที่ช่วยส่งเสริมความรู้ปลูกฝังคุณธรรมและค่านิยมมากน้อยเพียงใด นักเรียนได้ให้ความเห็นดังนี้

- ๑) สื่อบุคคลช่วยส่งเสริมความรู้และปลูกฝังคุณธรรมและค่านิยมมากที่สุด ร้อยละ ๔๔.๔๐
- ๒) สื่อประเภทโทรทัศน์ช่วยส่งเสริมความรู้ ปลูกฝังคุณธรรมและค่านิยมมากที่สุด ร้อยละ ๔๔.๔๐
- ๓) สื่อประเภทวิทยุช่วยส่งเสริมความรู้ ปลูกฝังคุณธรรมและค่านิยมมากที่สุด ร้อยละ ๔๔.๐๐
- ๔) สื่อประเภทหนังสือพิมพ์ช่วยส่งเสริมความรู้ ปลูกฝังคุณธรรมและค่านิยมปานกลาง ร้อยละ ๔๐.๐๐
- ๕) สื่อประเภทภาพยนตร์ช่วยส่งเสริมความรู้ ปลูกฝังคุณธรรมและค่านิยมน้อย ร้อยละ ๒๗.๐๐
- ๖) สื่อประเภทนิตยสารและสิ่งพิมพ์ช่วยส่งเสริมความรู้ ปลูกฝังคุณธรรมและค่านิยมน้อย ร้อยละ ๕๐.๐๐
- ๗) สื่อประเภทโปสเตอร์ช่วยส่งเสริมความรู้ ปลูกฝังคุณธรรมและค่านิยมน้อยที่สุด ๓๐.๐๐
- ๘) สื่อประเภทแผ่นปลิวช่วยส่งเสริมความรู้ ปลูกฝังคุณธรรมและค่านิยมน้อย ร้อยละ ๔๐.๐๐

จากความคิดเห็นของนักเรียนจะเห็นว่า สื่อประเภทบุคคล โทรทัศน์ และวิทยุ เป็นสื่อที่ช่วยส่งเสริมความรู้ ปลูกฝังคุณธรรมและค่านิยมมากที่สุด ซึ่งตัวเฉลี่ยแล้วอยู่ในอัตราสูง ร้อยละ ๔๔.๐๐ ขึ้นไป สำหรับสื่อประเภทอื่นช่วยส่งเสริมความรู้ ปลูกฝังคุณธรรมและค่านิยมน้อย แสดงรายละเอียดตามตารางที่ ๒๐

ตารางที่ ๒๐ แสดงความคิดเห็นของนักเรียนเกี่ยวกับสื่อที่ช่วยส่งเสริมความรู้
ปลูกฝังคุณธรรมและกานิยมมาก

ประเภทสื่อ	ระดับของความคิดเห็น				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	ไม่มีเลย
ก. บุคคล	๕๕.๘๐ (๕๕๘)	๐.๒๐ (๒)	-	-	-
ข. สื่อประเภทโทรทัศน์	๕๕.๔๐ (๕๕๔)	๐.๖๐ (๖)	-	-	-
ค. สื่อประเภทวิทยุ	๕๕.๐๐ (๕๕๐)	๑.๐๐ (๑๐)	-	-	-
ง. สื่อประเภทหนังสือพิมพ์	-	-	๘๐.๐๐ (๘๐๐)	๒๐.๐๐ (๒๐๐)	-
จ. สื่อประเภทภาพยนตร์	-	-	-	๖๗.๐๐ (๖๗๐)	๓๓.๐๐ (๓๓๐)
ฉ. สื่อประเภทนิตยสารและ สิ่งพิมพ์	-	-	-	๕๐.๐๐ (๕๐๐)	๕๐.๐๐ (๕๐๐)
ช. สื่อประเภทโปสเตอร์	-	-	-	๓๐.๐๐ (๓๐๐)	๗๐.๐๐ (๗๐๐)
ซ. สื่อประเภทแผ่นปวีจ	-	-	-	๑๐.๐๐ (๑๐๐)	๙๐.๐๐ (๙๐๐)

หมวดที่ ๕ ความคิดเห็นของนักเรียนต่อสื่อมวลชน

จากการขอให้นักเรียนเสนอแนะที่จะใช้สื่อมวลชนเผยแพร่ค่านิยมพื้นฐานและ
คุณธรรม นักเรียนได้เสนอแนะพอสรุปได้ดังนี้

- ๑) ขอให้รัฐบาลใช้สื่อมวลชนในการเผยแพร่ค่านิยมและคุณธรรมให้มากขึ้น
- ๒) การเผยแพร่ควรให้ความต่อเนื่องเพื่อให้เด็กสามารถจดจำไปใช้ได้
- ๓) ควรมีการสาธิตหรือยกตัวอย่างประกอบค่านิยมหรือคุณธรรมเพื่อให้จำไปปฏิบัติได้ง่าย
- ๔) ควรใช้ภาษาง่าย ๆ ข้อความง่าย ๆ ในการเผยแพร่เพื่อให้จดจำไปใช้ได้
- ๕) ให้มีการแทรกภาพิต คำสอนสอดแทรกในภาพยนตร์การ์ตูนหรือภาพยนตร์
บันเทิงที่ฉายทางโทรทัศน์ให้เด็กจดจำไปใช้
- ๖) ให้มีการประกาศสาธิต ค่านิยม คุณธรรมทุกชั่วโมงทางสถานีวิทยุและโทรทัศน์
ทุกแห่งเป็นประจำ

บทที่ ๗

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

การศึกษารวบรวมเรื่องบทบาทของสื่อมวลชนในการเผยแพร่และปลุกฝังค่านิยมที่พึงประสงค์ต่อเยาวชนไทย การวิจัยครั้งนี้ศึกษาจากนักเรียนระดับมัธยมศึกษา ม.๔ - ม.๖ ในโรงเรียนมัธยมศึกษาที่สังกัดส่วนกลาง กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ซึ่งมีจำนวน ๑๐๔ โรงเรียน ครอบคลุมไปยังโรงเรียนต่าง ๆ จำนวน ๑,๐๐๐ ชุด แบ่งในอัตราส่วนเท่า ๆ กัน ผลการศึกษาสรุปได้ดังนี้

๑. ข้อมูลเกี่ยวกับภูมิหลังทางเศรษฐกิจและทางสังคม

นักเรียนที่ศึกษาพบเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ช่วงอายุ ๑๕ - ๑๖ ปี มีจำนวนมากที่สุด ร้อยละ ๖๖.๓๐ ส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับบิดามารดา ร้อยละ ๘๘.๖๐ บิดามีอาชีพรับราชการมากที่สุด ร้อยละ ๔๑.๖๐ ส่วนมารดามีอาชีพค้าขายส่วนตัวมากที่สุด ร้อยละ ๓๑.๖๐ รายได้ครัวเฉลี่ยมีรายได้อverage ๔,๐๐๐ - ๖,๐๐๐ บาท มีจำนวนสูงสุด การนับถือศาสนาส่วนใหญ่ นับถือศาสนาพุทธ ร้อยละ ๘๙.๐๐

๒. การรับข่าวสารจากสื่อมวลชน

จากการวิจัยพบว่า ทุกครอบครัวมีเครื่องรับวิทยุ ร้อยละ ๘๘.๕๐ มีเครื่องรับโทรทัศน์ ร้อยละ ๘๕.๐๐ นักเรียนจะเปิดเครื่องรับวิทยุตั้งเป็นประจำทุกวัน ร้อยละ ๙๕.๖๐ เปิดเครื่องรับโทรทัศน์เป็นประจำทุกวัน ร้อยละ ๘๕.๐๐ และอ่านหนังสือพิมพ์เป็นประจำทุกวัน ร้อยละ ๓๘.๙๐ สำหรับการไปชมภาพยนตร์นั้น ปรากฏว่านาน ๆ ไปชมภาพยนตร์ครั้ง ร้อยละ ๕๑.๔๐

สำหรับวันเสาร์-อาทิตย์ ปรากฏว่านักเรียนใช้เวลาฟังวิทยุและชมโทรทัศน์มากที่สุดเริ่มตั้งแต่เวลา ๖.๐๐ - ๖๔.๐๐ น. การฟังวิทยุช่วงเวลา ๖๑.๐๐ - ๖๔.๐๐ น. มีอัตราสูงสุด ร้อยละ ๙๑.๖๐ ส่วนการชมโทรทัศน์ช่วงเวลา ๑๕.๐๐ - ๑๘.๐๐ น. มีอัตราสูงสุด ร้อยละ ๘๘.๐๐ ส่วนช่วงเวลาอื่น ๆ ก็ลดหลั่นไม่มีผล ในวันเสาร์-อาทิตย์นักเรียนอ่านหนังสือพิมพ์น้อยเพียง ร้อยละ ๘.๕๐ และมีไปชมภาพยนตร์เพียง ร้อยละ ๐.๕๐ เท่านั้น

๓. ความถี่เห็นของเยาวชนต่อกาณียมพื้นฐานท่าประการและคุณธรรมสี่ประการ

จากการแสดงความคิดเห็นของเยาวชนต่อกาณียมพื้นฐานท่าประการและคุณธรรมสี่ประการ นักเรียนส่วนใหญ่มีความเห็นสอดคล้องกับนโยบายและกาณียมดังกล่าวจากการสอบถามเกี่ยวกับการนำกาณียมไปปฏิบัติ นักเรียนได้ให้ความเห็นว่า กาณียมเกี่ยวกับการพึ่งตนเอง ชยันหมั่นเพียรและมีความรับผิดชอบ นำไปปฏิบัติมากที่สุดจะ ๕๘.๐๐ การประหยัดและออมนำไปปฏิบัติมากที่สุดจะ ๓๖.๐๐ การมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมายนำไปปฏิบัติมากที่สุดจะ ๕.๐๐ การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนานำไปปฏิบัติมากที่สุดจะ ๕.๐๐ ส่วนการแสดงความรักชาติ เทิดทูนศาสนาและพระมหากษัตริย์ นักเรียนนำไปปฏิบัติมากที่สุดจะ ๑๐๐.๐๐

สำหรับการนำกาณียมไปเผยแพร่ นักเรียนนำไปเผยแพร่แก่ญาติพี่น้องร้อยละ ๓๑.๐๐ เผยแพร่แก่เพื่อนฝูงในโรงเรียนมากที่สุดร้อยละ ๖๔.๐๐ เผยแพร่แก่เพื่อนบ้านใกล้เคียงร้อยละ ๔.๐๐ และเผยแพร่แก่บุคคลทั่วไปร้อยละ ๑.๐๐ ส่วนการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับกาณียมในโรงเรียนนั้น นักเรียนเคยจัดกิจกรรมหรือนิทรรศการร้อยละ ๖๔.๐๐ กิจกรรมหรือนิทรรศการที่จัดจัดมากกว่า ๖ ครั้ง ร้อยละ ๔๑.๔๘ และจัดมากกว่า ๔ ครั้ง ร้อยละ ๒๕.๔๑ การจัดนิทรรศการหรือกิจกรรมเกี่ยวกับกาณียมจะจัดในโอกาสวันสำคัญทางราชการร้อยละ ๓๘.๖๔ และในวันสำคัญทางศาสนาร้อยละ ๔๘.๕๓ จัดเป็นประจำร้อยละ ๗.๓๕ และจัดตามคำแนะนำของอาจารย์ประจำชั้นร้อยละ ๕.๔๘ กิจกรรมหรือนิทรรศการที่จัดได้รับความสนใจมากที่สุดจะ ๕๗.๓๕

๔. การรับข่าวสารเกี่ยวกับกาณียมพื้นฐานและคุณธรรมจากสื่อมวลชน

การวิจัยพบว่านักเรียนรับข่าวสารเกี่ยวกับกาณียมพื้นฐานและคุณธรรมจากสื่อมวลชนประเภทโทรทัศน์และวิทยุมากที่สุด รับข่าวสารจากโทรทัศน์ร้อยละ ๖๑.๗๕ รับข่าวสารจากวิทยุร้อยละ ๑๕.๑๑ รับจากหนังสือพิมพ์ร้อยละ ๑๑.๐๓ สื่อที่นำส่งแก่คือรับข่าวสารจากบุคคลประเภทเพื่อนและญาติพี่น้องร้อยละ ๑๕.๖๐ และร้อยละ ๑๔.๐๖ ข่าวสารเกี่ยวกับกาณียมพื้นฐานที่นักเรียนได้รับน้อยที่สุดคือจากภาพยนตร์ซึ่งได้รับเพียงร้อยละ ๐.๓๓ เท่านั้น ซึ่งเป็นอัตราต่ำสุด

สำหรับความถี่ของการได้รับข่าวสารค่านิยมพื้นฐานส่วนใหญ่ นักเรียนจะได้รับ
ทุกวันร้อยละ ๗๑.๐๐ ส่วนไม่ค่อยได้ยินหรือได้เห็นเลยมีเพียงร้อยละ ๓.๐๐ เท่านั้น

แหล่งข่าวที่นักเรียนได้รับทราบหรือได้ยินค่านิยมพื้นฐานนั้นพบว่า ได้ยินจากโทรทัศน์
บ่อยมากที่สุดร้อยละ ๓๑.๗๕ ได้ยินจากวิทยุบ่อยมาร้อยละ ๒๘.๘๖ ได้ยินจากเพื่อนอย่างมาก
ร้อยละ ๒๐.๑๓ และได้ยินจากครูบ่อยมาร้อยละ ๑๘.๒๗

สำหรับเนื้อหาเกี่ยวกับค่านิยมนักเรียนขอให้เพิ่มเพื่อจะเป็นประโยชน์ต่อการเผยแพร่
และรับข่าวสารให้เพิ่มในหนังสือพิมพ์ให้มาร้อยละ ๒๖.๘๘ ให้เพิ่มในภาพยนตร์ร้อยละ
๒๘.๐๘ ให้เพิ่มในการผลิตเอกสารร้อยละ ๒๓.๗๘ ให้เผยแพร่ทางค่านวิทยุให้มาร้อยละ
๑๒.๘๒ และให้เผยแพร่ทางค่านโทรทัศน์ให้มากยิ่งขึ้นร้อยละ ๑๒.๓๓ จากข้อมูลนี้จะสังเกตได้
ว่าการเผยแพร่ทางวิทยุและโทรทัศน์นั้น นักเรียนได้รับข่าวสารมากอยู่แล้ว จึงขอให้เพิ่มการ
เผยแพร่ในอัตราที่น้อยกว่าหนังสือพิมพ์และภาพยนตร์

การวิจัยครั้งนี้ได้พบว่า นักเรียนขอให้รัฐบาลใช้สื่อมวลชนประเภทต่าง ๆ เพื่อ
ช่วยเผยแพร่ค่านิยมพื้นฐานและคุณธรรมดีประการ ซึ่งให้ใช้ประเภทสื่อและประเภทบุคคลดังนี้
ขอให้ใช้วิทยุเผยแพร่ให้มากขึ้นร้อยละ ๑๖.๘๖ ขอให้ใช้โทรทัศน์ให้มากขึ้นร้อยละ ๑๖.๓๔
ให้ใช้หนังสือพิมพ์เผยแพร่ร้อยละ ๑๕.๒๘ ให้ใช้โรงเรียนและสถานศึกษาเป็นแหล่งเผยแพร่
ร้อยละ ๑๕.๐๘ ให้ใช้เอกสารสิ่งพิมพ์เผยแพร่ร้อยละ ๑๔.๗๖ ให้ใช้ภาพยนตร์ช่วยเผยแพร่
ร้อยละ ๑๑.๕๓ และขอให้จัดอบรมแก่ประชาชนโดยส่วนบุคคลไปเผยแพร่ร้อยละ ๑๐.๐๕ สำหรับ
เนื้อหา รูปแบบและวิธีการใช้สื่อมวลชนในการส่งเสริมค่านิยมนั้นพบว่า ให้ใช้ความรู้สึบบั่นเหิง
มากที่สุดร้อยละ ๒๕.๗๕ ให้ใช้เพลงลูกทุ่งร้อยละ ๒๑.๑๓ ให้ใช้การแสดงประกอบร้อยละ
๑๘.๒๒ ให้ใช้บันเทิงล้วน ๆ ร้อยละ ๑๔.๑๘ และให้ใช้ความรู้ล้วน ๆ ร้อยละ ๑๖.๗๑

ประเด็นสุดท้ายของการวิจัยที่พบว่านักเรียนขอให้รัฐบาลใช้สื่อต่าง ๆ ที่มีอยู่
ให้เป็นประโยชน์ที่จะช่วยปลูกฝังคุณธรรมของนักเรียนโดยให้ใช้สื่อบุคคลให้มากที่สุดร้อยละ
๕๕.๘๐ ให้ใช้โทรทัศน์ช่วยส่งเสริมความรู้และปลูกฝังค่านิยมมากที่สุดร้อยละ ๕๕.๔๐ ให้ใช้
วิทยุช่วยส่งเสริมและปลูกฝังคุณธรรมมากที่สุดร้อยละ ๕๕.๐๐ ส่วนหนังสือพิมพ์ ภาพยนตร์
นิตยสาร โปสเตอร์และแผ่นปลิว มีจำนวนร้อยละ ๔๐.๐๐ จนถึงต่ำสุดร้อยละ ๑๐.๐๐

ส่วนความคิดเห็นของนักเรียนทั่วไปต่อสื่อมวลชนนั้น นักเรียนได้เสนอแนะไว้ในประเด็นต่าง ๆ คือ

- ๑) ขอให้รัฐบาลใช้สื่อมวลชนในการเผยแพร่กานินยมและคุณธรรมให้มากขึ้น
- ๒) การเผยแพร่ควรให้มีความต่อเนื่องเพื่อให้นักเรียนสามารถจดจำไปใช้ได้
- ๓) ควรมีการสาธิตหรือยกตัวอย่างประกอบเพื่อเป็นประโยชน์ในการปฏิบัติ
- ๔) ควรใช้ภาษาและข้อความง่าย ๆ
- ๕) ควรมีการแทรกภาพิต คำสอน สอดแทรกในภาพยนตร์การ์ตูนหรือภาพยนตร์บันเทิงที่ฉายทางโทรทัศน์ให้เด็กจดจำไปได้
- ๖) ให้มีการประกาศสุภาพิต กานินยม คุณธรรมทุกชั่วโมง ทางสถานีวิทยุและโทรทัศน์ทุกแห่งเป็นประจำในช่วงที่เปลี่ยนรายการด้วย

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้พบว่า นักเรียนรับข่าวสารจากวิทยุและโทรทัศน์มาก แต่ได้รับข่าวสารจากหนังสือพิมพ์และภาพยนตร์น้อย ดังนั้นจึงขอให้รัฐบาลกำหนดนโยบายการใช้สื่อมวลชนในการเผยแพร่ข่าวสารและปลูกฝังกานินยมและคุณธรรมอย่างจริงจัง นอกจากนี้ เนื้อหาสาระการเผยแพร่ควรเป็นข้อความที่ง่ายต่อการจดจำของเด็ก ซึ่งการผลิตสื่อประเภทนี้จะต้องมีจิตวิทยาของผู้รับสารหรือของผู้บริโภค ควรจะขอความร่วมมือจากสมาคมธุรกิจโฆษณาเข้าไปมีบทบาทในการผลิตสื่อ จะทำให้ข้อความที่เผยแพร่เข้าถึงประชาชนอย่างแท้จริง นอกจากนี้ การเผยแพร่ข่าวสารหรือการรณรงค์ควรดำเนินการอย่างมีการต่อเนื่องระยะยาว อาจจะต้องมีการกำหนดงบประมาณของส่วนราชการที่เกี่ยวข้องให้สอดคล้องด้วย

ภาคผนวก ก.

แผนพัฒนาเยาวชนระยะ ๕ ปี

การพัฒนาเด็กและเยาวชน

๑. สภาพและปัญหา

เด็กและเยาวชนเป็นพลังที่สำคัญในการที่จะพัฒนาเศรษฐกิจและการปกครองของประเทศในอนาคต เนื่องจากเด็กและเยาวชนเป็นประชากรกลุ่มใหญ่ คือประมาณสองในสามของประชากรทั้งประเทศ การพัฒนาเด็กและเยาวชนจึงเป็นเรื่องจำเป็นและเร่งด่วนที่จะต้องดำเนินการอย่างกว้างขวางควบคู่ไปกับการส่งเสริมและพัฒนาทรัพยากรด้านอื่น ๆ

ในปัจจุบันประเทศไทยมีประชากรประมาณ ๔๗ ล้านคน ในจำนวนนี้เป็นเด็กและเยาวชนประมาณร้อยละ ๒๐ ซึ่งประกอบด้วยเด็กอายุ ๐ - ๑๔ ปี จำนวน ๑๘.๓๘ ล้านคน และเยาวชนอายุ ๑๕ - ๒๔ ปีบริบูรณ์ จำนวน ๘.๙๔ ล้านคน สำหรับปัญหาการพัฒนาเด็กและเยาวชนที่สำคัญ ๆ มีดังนี้

๑.๑ ปัญหาด้านโภชนาการ จากการศึกษาพบว่า ภาวะโภชนาการของมารดาขณะตั้งครรภ์มีความสัมพันธ์กับการเจริญเติบโตและการพัฒนาของทารกในครรภ์เป็นอย่างมาก นอกจากนี้มารดายังมีแนวโน้มในการเลี้ยง ูกด้วยนมตนเองลดลง รวมทั้งขาดความรู้และความเข้าใจในเรื่องอาหารและโภชนาการสำหรับเด็ก ทำให้เด็กในวันก่อนเรียนเป็นโรคขาดโปรตีน แคดอรั้นคัมสามร้อยละ ๒.๒ อันคัมสองร้อยละ ๑๓.๑ อันคัมหนึ่งร้อยละ ๓๙.๙ เป็นโรคโลหิตจางร้อยละ ๑๐ - ๓๐ และจากการสำรวจในปี ๒๕๒๐ พบเด็กตายด้วยภาวะทุพโภชนาการ และโรคที่เกี่ยวข้อง ๒.๒๗ ต่อพันคน สำหรับเด็กในวัยเรียนเป็นโรคขาดโปรตีนแคดอรั้นร้อยละ ๔๐ - ๕๐ โรคโลหิตจางร้อยละ ๓๓ โรคขาดวิตามินบี ๒ ร้อยละ ๔๐ - ๕๐

"แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ห้า พ.ศ. ๒๕๒๕ - ๒๕๒๙"

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักนายกรัฐมนตรี

๑.๒ ปัญหาความสุขภาพกายและสุขภาพจิต จากสถิติสาธารณสุข ในปี ๒๕๒๔

พบว่าเด็ก ๐ - ๑ ปี มีอัตราการตายร้อยละ ๑๒.๕ ของการตายทุกกลุ่มอายุ และเด็ก ๐ - ๔ ปี มีอัตราการตายร้อยละ ๒๐ ของการตายทุกกลุ่มอายุ โรคส่วนใหญที่เด็กป่วยและตายคือ โรคติดเชื้อต่าง ๆ โรคระบบทางเดินอาหาร และโรคระบบทางเดินหายใจ รวมทั้งโรคขาดชะงักก็เป็นสาเหตุการตายอันหนึ่งของเด็กเกิดใหม่ ซึ่งโรคเหล่านี้สามารถป้องกันได้โดยการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคและการมีภาวะโภชนาการที่ดี ตลอดจนให้ความรู้แก่บิดามารดาให้มีความเข้าใจกับความสำคัญของการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรคและการไปซื้อยามารักษาเองเมื่อเด็กเจ็บป่วย นอกจากนี้ยังพบว่าเด็กและเยาวชน ๐ - ๒๔ ปี ตายด้วยอุบัติเหตุการเป็นพิษ และพลวเหตุถึงร้อยละ ๔๘.๑๒ โดยเฉพาะในกลุ่มอายุ ๕ - ๑๔ ปี มีอัตราการตายถึงร้อยละ ๑๕.๐๑ นอกจากนี้การบริหารค่านอนามัยโรงเรียนและสาธารณสุขอื่น ๆ ก็ยังไม่เพียงพอและทั่วถึง การสุขาภิบาลในชุมชนในบ้าน และโรงเรียนยังไม่สมบูรณ์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องอาหาร น้ำ และการใช้ส้วมอย่างถูกสุขลักษณะ

ปัญหาสุขภาพจิตที่พบบ่อยได้แก่ ภาวะปัญญาอ่อนและโรคประสาทหวาดกลัว สาเหตุของปัญญาอ่อนได้แก่กรรมพันธุ์ โรคติดเชื้อระหว่างตั้งครรภ์ การคลอดยากหรือการคลอดโดยผู้ที่ขาดความรู้ ทำให้กระทบกระเทือนต่อเนื้อสมอง จากสถิติปี ๒๕๒๒ พบว่าเด็กอายุต่ำกว่า ๑๕ ปี เป็นปัญญาอ่อนชนิดอ่อน ๆ ๓๐ ต่อพันคน และชนิดรุนแรง ๔ ต่อพันคน ส่วนสาเหตุของการเป็นโรคประสาทหวาดกลัว ได้แก่ ภาวะแวดล้อม ความยากจน บิดามารดา ทุพพลภาพหรือผู้ปกครองขาดความรู้ในเรื่องพัฒนาการทางจิตของเด็ก

ปัญหายาเสพติดให้โทษ กามโรคและโรคติดต่อร้ายแรงอื่น ๆ ในเยาวชนยังมีอัตราสูง เยาวชนติดยาเสพติดร้อยละ ๕๔.๔๘ ของผู้ป่วยทั้งหมด และป่วยเป็นกามโรคร้อยละ ๖๓.๔๔ ของผู้ป่วยทั้งหมด

๑.๓ ปัญหาความสติปัญญาและความสามารถพื้นฐาน เด็กในชนบทและแหล่งเสื่อมโทรมในเมืองใหญ่มีการพัฒนาความสติปัญญาและความสามารถพื้นฐานต่ำกว่าเด็กในเมือง ๐ - ๓ ปี สาเหตุเนื่องมาจากพ่อแม่ของเด็กในชนบทส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจในการพัฒนาสติปัญญาและความสามารถพื้นฐานของเด็ก รวมทั้งขาดความสามารถในการใช้สิ่งแวดล้อม

รอบตัวกระตุ้นพัฒนาการด้านสติปัญญาของเด็ก โดยเฉพาะในช่วงแรกของชีวิตเด็กตั้งแตอยู่ในครรภ์ จนถึงอายุ ๔ ปี เป็นช่วงที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาสติปัญญา โดยทั่วไปพ่อแม่จะเลี้ยงดูตามความเชื่อของตนซึ่งจะแตกต่างกันไปตามระดับการศึกษา ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม นอกจากนี้ ปัญหาสุขภาพโภชนาการในเด็กจะมีผลกระทบทั้งทางร่างกาย จิตใจและสมองของเด็กอีกด้วย ส่วนเด็กและเยาวชนพิการส่วนใหญ่ยังขาดการฟื้นฟูสมรรถภาพ โดยเฉพาะผู้ที่อยู่ในชนบท

การครอบคลุมของบริการการสร้างเสริมสติปัญญาให้เยาวชนทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียนยังจัดได้ไม่ทั่วถึง ไม่สามารถพัฒนาทางด้านสติปัญญาได้อย่างพอเพียง และไม่สามารถปรับตัวให้เข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในปี ๒๕๒๓ เยาวชนในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นได้ศึกษาต่อร้อยละ ๒๙.๓๙ ของประชากรวัยเรียนทั้งหมด ศูนย์รวมเพื่อบริการเสริมสร้างสติปัญญาสำหรับเยาวชนนอกระบบโรงเรียนในชนบทยังมีไม่เพียงพอ หลักสูตรยังไม่สอดคล้องกับความต้องการและสภาพปัญหาของเยาวชนในแต่ละท้องถิ่น เยาวชนยังขาดการฝึกอบรมให้มีความคิดริเริ่ม รู้จักคิด รู้จักแก้ปัญหา นอกจากนี้คือมวลชนยังไม่ตระหนักในหน้าที่และความรับผิดชอบในด้านการพัฒนาเยาวชน ทำให้เยาวชนได้รับการถ่ายทอดค่านิยมที่ไม่ถูกต้องและเห็นตัวอย่างพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์

๑.๔ ปัญหาด้านการเตรียมให้มีอาชีพ เด็กที่อยู่ในวัยการศึกษาภาคบังคับมีจำนวนออกกลางคันสูงถึงร้อยละ ๓.๓ หรือประมาณ ๐.๓ ล้านคน และมีเด็กอายุ ๑๒ - ๑๔ ปี จำนวน ๑.๘ ล้านคน ที่อยู่นอกระบบโรงเรียนบางส่วนจบการศึกษาภาคบังคับ แต่ไม่มีโอกาสเรียนต่อชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นมีถึงร้อยละ ๙๐.๕ และบางส่วนเป็นเด็กที่ต้องออกกลางคัน สาเหตุสำคัญคือความยากจน เด็กเหล่านี้จำเป็นต้องใช้แรงงานประกอบอาชีพ แต่เนื่องจากขาดการแนะแนวและการเตรียมอาชีพที่ดี ทำให้กลายเป็นกลุ่มแรงงานไม่มีฝีมือ รายได้น้อย

สำหรับเยาวชน การเตรียมทักษะขั้นพื้นฐานในการประกอบอาชีพยังไม่มีประสิทธิภาพเพียงพอ ทำให้เยาวชนขาดฝีมือและประสบการณ์ในการทำงาน เป็นผลให้ได้รับค่าจ้างต่ำ และไม่มีโอกาสเลื่อนไปทำงานที่ใช้ฝีมือได้ การบริการฝึกอบรมวิชาชีพก็ยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของตลาด ทำให้เยาวชนที่สำเร็จการศึกษาบางสาขาไม่มีงานทำ นอกจากนี้

เยาวชนในระบบอุตสาหกรรมยังไม่ได้รับการคุ้มครองและดูแลอย่างเพียงพอ ซึ่งเป็นผลเสียต่อคุณภาพประชากร รวมทั้งเยาวชนที่มีปัญหาและเยาวชนพิการยังไม่ได้รับการยอมรับจากสังคม ทำให้ประสบปัญหาในการประกอบอาชีพ

๑.๕ ปัญหาค่านิยม วัฒนธรรม จริยธรรม และการเมือง ปัจจุบันมีเด็กที่ถูกทอดทิ้ง อนาคตา เกร เวิร์ด และเด็กที่ติดตามกรรมกรค้าที่ถูกคุมขังเพิ่มขึ้น และจำนวนเด็กและเยาวชนที่ติดยาเสพติดก็เพิ่มมากขึ้นด้วย ส่วนใหญ่เด็กเหล่านี้อยู่ในกรุงเทพมหานคร สาเหตุสำคัญของการที่เด็กและเยาวชนประพฤติตนไม่สมควรแก่วัย ได้แก่ ความยากจนของครอบครัว บิดามารคายังขาดความรู้ความเข้าใจในการอบรมเลี้ยงดูบุตร ตลอดจนสภาพแวดล้อมที่ยั่วยุ่งใจ เช่น สถานเริงรมย์ แหล่งอบายมุขต่าง ๆ และขาดการปฏิบัติและสอนค่านิยมเชิงจริยธรรม นอกจากนี้เด็กและเยาวชนที่ยังขาดสถานที่เพื่อการบันเทิง สนามเด็กเล่น สถานที่พักผ่อนหย่อนใจ และสวนสาธารณะ

เด็กและเยาวชนทอดทิ้งชนบทเริ่มประเพณีหันไปนิยมวัฒนธรรมต่างชาติที่ไม่เหมาะสมมากขึ้น กลุ่มมีการศึกษาส่วนใหญ่จะมีความหลงใหลและผูกพันกับวัฒนธรรมต่างชาติมากกว่ากลุ่มอื่น ทั้งนี้เนื่องจากขาดการสืบทอดทางวัฒนธรรมระหว่างสมาชิกในครอบครัวอย่างถูกต้องและขาดความรู้ลักษณะค่านิยม นอกจากนี้เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ยังขาดวินัย ขาดความเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดี เนื่องจากขาดการส่งเสริมให้ทำงานเป็นกลุ่มและให้มีการบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมเท่าที่ควร

นอกจากนี้ เยาวชนยังมีความแตกแยกในอุดมการณ์ทางการเมืองทั้งในระหว่างกลุ่มเยาวชนด้วยกันเองและกลุ่มบุคคลอื่น ทั้งนี้เนื่องจากขาดความเข้าใจในเรื่องการเมือง อีกทั้งเยาวชนในบางท้องถิ่นที่มีความแตกต่างกันในค่านิยม วัฒนธรรม จึงเป็นเหตุให้ไม่เข้าใจซึ่งกันและกัน และเป็นปัญหาในค่านิยมการปกครอง

๒. เป้าหมายการพัฒนาเด็กและเยาวชน

เพื่อแก้ไขปัญหาค่านิยมเด็กและเยาวชน แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๕ ได้กำหนดเป้าหมายที่จะดำเนินการไว้แต่ละด้านดังนี้ คือ.-

๒.๑ ด้านโภชนาการ ลดปัญหาการขาดโปรตีนแคลอรีในทารกและเด็กก่อนวัยเรียน โดยเน้นในพื้นที่ยากจน ๓๗ จังหวัด เป็นอันดับแรก ส่วนในจังหวัดอื่น ๆ ให้ความสำคัญเป็นอันดับรองลงไป โดยมีเป้าหมายดังนี้คือ

(๑) ให้อาหารเสริมแก่เด็กที่มีปัญหาการขาดโปรตีนแคลอรีในอันดับ ๓ ให้ครอบคลุมเด็ก ๐.๒๓ ล้านคน

(๒) ส่งเสริมและสนับสนุนการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่แก่หญิงวัยเจริญพันธุ์ จำนวน ๑๑.๑๕ ล้านคน

(๓) สนับสนุนให้เด็กนักเรียนมีอาหารกลางวันรับประทาน ในจำนวน ๑๐,๕๐๐ โรงเรียน

(๔) ให้ความรู้ทางด้านโภชนาการและสุขศึกษาแก่หญิงมีครรภ์และแม่ลูกอ่อน จำนวน ๙.๓๔ ล้านคน

(๕) ให้ความรู้เรื่องการผลิตและประกอบอาหารที่มีคุณค่าทางโภชนาการ โดยใช้สื่อมวลชนและจัดอบรมฝึกปฏิบัติโภชนาการและโภชนาการแก่เด็ก เยาวชน พ่อแม่ ผู้ใกล้ชิด

๒.๒ ด้านสุขภาพกายและสุขภาพจิต ลดอัตราการตายและอัตราร่วงจากโรคที่ป้องกันได้ในเด็กและเยาวชน พร้อมทั้งขยายและปรับปรุงสุขภาพชุมชน สุขภาพโรงเรียนโดย

(๑) ให้ความรู้ในด้านการประชากร การเลี้ยงดูเด็ก การดูแลรักษา ระหว่าง ตั้งครรภ์ และหลังคลอดแก่หญิงมีครรภ์และแม่ลูกอ่อน เฉลี่ยปีละประมาณ ๑.๒๕ ล้านคน

(๒) ขยายการให้ภูมิคุ้มกันโรคโดยการฉีดวัคซีนให้ครอบคลุม

- บีซีจี จากร้อยละ ๒๗.๙ เป็นร้อยละ ๙๐

- ดีพีพี (๓ โดส) จากร้อยละ ๔๘.๒ เป็นร้อยละ ๙๐

- โปลิโอ (๓ ครั้ง) จากร้อยละ ๑๓.๐ เป็นร้อยละ ๙๐

- วัคซีนหัด (๒ ครั้งสำหรับหญิงมีครรภ์) จากร้อยละ ๒๕.๒ เป็นร้อยละ ๕๐

(๓) จัดหาน้ำสะอาดสำหรับบริโภคแก่เด็กนักเรียนในโรงเรียนชนบทให้ครอบคลุมเพิ่มขึ้น จากร้อยละ ๒๑ เป็นร้อยละ ๕๐ ของโรงเรียนทั้งหมด

(๔) ควบคุมอัตราผู้ป่วยเป็นกามโรคในเยาวชนไม่ให้เกิน ๘ คนต่อจำนวนเยาวชน ๑,๐๐๐ คน

(๕) ควบคุมอัตราเยาวชนผู้ป่วยติดยาเสพติดไม่ให้อันสูงกว่าร้อยละ ๕๐ ของผู้ป่วยที่ติดยาเสพติดทั้งหมด

๒.๓ ค่านิสิตปัญญาและความสามารถพื้นฐาน

(๑) เพิ่มการให้ความรู้ด้านการเลี้ยงดูแก่มารดาและแม่ลูกอ่อน ให้ความรู้ในค่านิยมศึกษา ความเข้าใจในการพัฒนาสติปัญญาและความสามารถพื้นฐานของเด็กวัย ๐ - ๑๕ ปี โดยครอบคลุมในกลุ่มประชากรในวัยนี้ให้ได้รับร้อยละ ๑๐๐

(๒) ขยายและเพิ่มสถานบริการแก่เด็กในวัย ๓ - ๕ ปี โดยเฉพาะในพื้นที่ที่ยากจน ๓๗ จังหวัด โดยจัดชั้นเด็กเล็กในลักษณะประหยัดอย่างน้อยอำเภอละ ๑ แห่ง ส่งเสริมให้เอกชนขยายการจัดตั้งโรงเรียนอนุบาลมากขึ้น

(๓) ลดอัตราการออกกลางคัน การไม่รู้อ่านหนังสือให้ลดลง และเพิ่มอัตราการเรียนต่อ ป.๖ ขึ้น ม.๑ ให้มากขึ้นโดย

- ปรับปรุงมาตรฐานและคุณภาพของเด็กในโรงเรียนในระดับการศึกษาภาคบังคับและมีขมยให้ดีขึ้น โดยให้สอดคล้องกับหลักสูตรใหม่ และการจัดสรรทรัพยากรให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อพัฒนาการศึกษาโดยอบรมครู ๑๓๑,๑๕๐ คน และจัดหนังสืออ่านเพื่อช่วยการสอนสำหรับครูที่อยู่ในโรงเรียน จำนวน ๓๒,๓๕๕ โรงเรียน
- เน้นการนิเทศแก่โรงเรียนให้ทั่วถึง

(๔) กระจายการศึกษาแก่เยาวชนโดยจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้และการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ จัดตั้งโรงเรียนการศึกษาพิเศษและการศึกษาสงเคราะห์เพื่อให้นักศึกษาแก่เยาวชน ๓๓๕,๐๐๐ คน รวมทั้งบริการฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กและเยาวชนผู้พิการให้ได้ประมาณร้อยละ ๕๐ ของผู้พิการในกลุ่มอายุนี้

(๕) จัดตั้งศูนย์รวมเยาวชนระดับตำบล โดยมีกฎหมายรองรับให้ครบทุกตำบลภายใน ๕ ปี และจัดตั้งกลุ่มเยาวชนในระดับหมู่บ้านให้ครบทุกหมู่บ้านเพื่อเป็นฐานรองรับศูนย์รวมเยาวชนตำบล โดยเน้นในเขตชนบทยากจน ๓๗ จังหวัด เป็นอันดับแรก

(๖) ปรับปรุงสื่อมวลชนและการกระจายข่าวสารความรู้ทั้งทางรัฐและเอกชนทุกประเภทให้มีคุณค่าต่อการพัฒนาสติปัญญาของเด็กและเยาวชนในกลุ่มวัยเรียน

๒.๔ สังคม จริยธรรม และวัฒนธรรม

(๑) รักษาระดับอัตราเด็กเร่ร่อนและมีปัญหาความประพฤติ ปัญหาเด็กถูกล่วงละเมิด ปัญหาเด็กถูกทอดทิ้ง ปัญหาโสเภณี ไม่ให้เพิ่มขึ้นในแผนพัฒนา ฉบับที่ ๕

(๒) ให้การศึกษาในรูปแบบโรงเรียนที่จำเป็นแก่เด็กและเยาวชน นอกโรงเรียน เพื่อช่วยการอ่านออกเขียนได้ รู้เรื่องสุขภาพอนามัย การเมือง การปกครอง และการดำเนินชีวิตที่เหมาะสมให้ร้อยละ ๕๐ ของกลุ่มเด็กและเยาวชนนอกโรงเรียน

(๓) เน้นหลักสูตรและกิจกรรมในค่านิยม สังคม จริยธรรม วัฒนธรรม และการเมืองการปกครองแก่เด็กและเยาวชนทุกระดับชั้นในระบบโรงเรียน

(๔) จัดให้มีการคัดเลือกและประกาศเกียรติคุณบุคคลและเยาวชนตัวอย่าง จังหวัดละ ๒ คน ในทุกจังหวัดประจำทุกปี

๒.๕ การเตรียมให้มีอาชีพ

(๑) ให้มีการเตรียมอาชีพในภาคเกษตรกรรม อุตสาหกรรม และพาณิชยกรรมที่สอดคล้องกับท้องถิ่นทั้งการเรียน การสอน สำหรับเด็กและเยาวชนในโรงเรียน ๖ - ๒๕ ปี ให้เป็นไปตามหลักสูตรของแต่ละลักษณะการศึกษาให้ได้ทุกคน จัดบริการแนะแนวทางในงานอาชีพแก่เยาวชน ผู้ปกครอง ผู้ใกล้ชิดทางสื่อมวลชน โดยประสานงานกับตลาดแรงงาน เพื่อเปลี่ยนค่านิยมในลักษณะงานอาชีพ และเผยแพร่ข่าวสารตลาดแรงงานทางวิทยุกระจายเสียงอย่างน้อยสัปดาห์ละ ๑ ครั้ง โทรทัศน์เดือนละ ๑ ครั้ง เอกสารคำแนะนำจำนวน ๒ ล้านฉบับภายใน ๕ ปี

(๒) จัดบริการทางค้ำเงินทุนหมุนเวียนแก่เยาวชนที่มีปัญหาค้ำเงินทุน และเยาวชนพิการในรูปแบบเงินยืม โดยผ่านระบบกลุ่มเป็นทุนเริ่มต้นในการประกอบอาชีพจำนวน ๖,๐๐๐ กลุ่ม ใน ๕ ปี

๓. แนวนโยบายและมาตรการ

๓.๑ แนวนโยบาย เพื่อแก้ปัญหาต่าง ๆ ให้ตรงจุด ได้กำหนดนโยบายไว้ดังนี้คือ

(๑) ส่งเสริมและสนับสนุนเด็กให้ได้รับสารอาหารอย่างน้อยที่สุดตามที่ได้กำหนดไว้ตามความต้องการของร่างกายในแต่ละช่วงอายุ

(๒) เร่งรัดและส่งเสริมการจัดบริการป้องกันโรคภัยไข้เจ็บทั้งทางกายและทางจิต ที่สามารถจะหลีกเลี่ยงได้ให้แก่เด็กและจัดบริการทางด้านการรักษาพยาบาลขั้นพื้นฐาน ในกรณีที่เจ็บป่วยให้แก่เด็กและเยาวชนอย่างทั่วถึง รวมทั้งในการฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กและเยาวชนพิการ

(๓) ส่งเสริมและสนับสนุนให้เด็กและเยาวชนได้รับการเลี้ยงดูจากครอบครัวที่มีความรักและความอบอุ่น ทั้งส่งเสริมและสนับสนุนให้มีที่อยู่อาศัยที่ถูกสุขลักษณะ มีที่ออกกำลังกายอย่างเพียงพอ และอยู่ในสิ่งแวดล้อมที่ไม่เป็นอันตรายต่อสุขภาพทางกายและทางจิต

(๔) เร่งรัดและส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนได้รับการศึกษาอบรมให้มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และจริยธรรม เพื่อให้เป็นพลเมืองที่ดีและมีคุณภาพ รู้จักอยู่ร่วมกันโดยสันติ สามารถเตรียมตัวเพื่อประกอบอาชีพในอนาคต และมีเจตคติที่จะเรียนรู้ต่อไปโดยมิหยุดยั้ง

(๕) กระตุ้นให้เยาวชนตระหนักและรู้จักวิีคุ้มครองป้องกันตนเองจากอบายมุขและสิ่งแวดล้อมที่เป็นภัยต่อชีวิตและสังคมส่วนรวม

(๖) เร่งรัดการลดปัญหาแรงงานสัมพันธ์และการว่างงานของเยาวชน โดยส่งเสริมสนับสนุนให้เยาวชนมีความพร้อมและมีประสิทธิภาพในการใช้แรงงาน รวมทั้งการสำรวจและสร้างตลาดแรงงาน

(๗) สนับสนุนให้เด็กและเยาวชนมีโอกาสแสดงความคิดเห็นของตนเองมีส่วนร่วมในกิจกรรมหรือประสบการณ์ที่เหมาะสมกับวัย เพื่อปูพื้นฐานวิถีดำเนินชีวิตตามครรลองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข และรู้จักใช้เวลาให้เป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคม

๓.๒ มาตรการการพัฒนา เพื่อให้บรรลุผลตามเป้าหมายและนโยบายที่กำหนดไว้
ได้วางแนวทางเพื่อนำไปสู่การวางแผนปฏิบัติไว้ดังนี้ คือ.-

๓.๒.๑ ค่านโภชนาการ

(๑) ให้ความรู้ค่านโภชนาการ และการวางแผนครอบครัวแก่มารดา
และหญิงวัยเจริญพันธุ์โดยผ่านสถานบริการทางค่านสาธารณสุขทั้งของรัฐและเอกชน สื่อมวลชน
และระบบสาธารณสุขขั้นมูลฐาน

(๒) จัดให้มีบริการดูแลหญิงมีครรภ์ให้ทั่วถึงก่อนและหลังคลอดโดย
อบรมหมอตำแยให้มีความรู้ในเรื่องการดูแลระหว่างตั้งครรภ์จนถึงการคลอดที่ถูกต้อง โดยใช้
สถานบริการทางค่านสาธารณสุขทุกประเภท ทั้งของรัฐและเอกชนให้สามารถให้บริการแก่
ประชาชนได้อย่างทั่วถึงยิ่งขึ้น

(๓) ส่งเสริมการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่ โดยเฉพาะระยะ ๖ เดือน
แรกหลังคลอด โดยอาศัยสถานบริการทางค่านสาธารณสุขของรัฐ เอกชน และสื่อมวลชนใน
การให้ความรู้และแรงจูงใจให้เห็นประโยชน์ของการเลี้ยงลูกด้วยนมแม่อย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

(๔) เน้นการให้อาหารเสริมและฟื้นฟูสภาพแก่กลุ่มเด็กทุพโภชนา
การอันคับ ๓ และ ๒ โดยผ่านจุดเลี้ยงเด็กและการแจกอาหารให้ไปกินที่บ้าน ศูนย์พัฒนาเด็ก
และศูนย์โภชนาการที่มีอยู่ โดยความร่วมมือของ อสม. และพัฒนาการ

(๕) จัดให้มีการเฝ้าระวังทางโภชนาการและสุขภาพอนามัย
โดยใช้บุคลากรสาธารณสุขระดับท้องถิ่นทุกประเภท ครูในโรงเรียนและพัฒนาการ

(๖) ส่งเสริมและปรับปรุงการจัดบริการอาหารกลางวัน โดย
ความร่วมมือระหว่างกระทรวงศึกษาธิการ เทศบาล กทม. กระทรวงสาธารณสุข และสถาบัน
กันกว่าเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์อาหาร

๓.๒.๒ ค่านสุขภาพกาย สุขภาพจิต

(๑) ขยาย และกระจายสถานบริการค่านสุขภาพ ตรวจครรภ์
ก่อนและหลังให้ทั่วถึง โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบท โดยเร่งให้อบรมหมอตำแยให้มีความรู้ที่ถูกต้อง

ในการดูแลหญิงมีครรภ์และหญิงหลังคลอดให้กว้างขวางยิ่งขึ้น และอบรม อสม. และ ผสส. เพื่อให้เป็นชุมพลังในการให้บริการสาธารณสุขให้ครอบคลุมพื้นที่ทั่วประเทศเป็นการเร่งด่วน

(๒) บริการเสริมสร้างภูมิคุ้มกันให้ทั่วถึง โดยปรับปรุงระบบจัดส่งวัคซีนต่าง ๆ ให้กระจายไปทั่วถึงยิ่งขึ้นและส่งเสริมให้เจ้าหน้าที่สาธารณสุขดำเนินให้ภูมิคุ้มกันและจัดทำระบบประวัติให้มีประสิทธิภาพ

(๓) ปรับปรุงการสุขภาพในชุมชน โดยให้ชุมชนมีส่วนร่วมแก้ปัญหาชุมชนด้วยตนเอง โดยมีรัฐสนับสนุนและให้การดูแลสุขภาพ เผยแพร่ประชาสัมพันธ์เพื่อให้ประชาชนได้รู้ เชื่อและปฏิบัติตามเทคโนโลยีที่เหมาะสมและเป็นไปได้ตามสภาพท้องถิ่น

(๔) ปรับปรุงหลักสูตรวิชาสุขภาพและพลศึกษาให้เหมาะสมกับวัยของเด็กและเยาวชนโดยการดำเนินงานของกรมวิชาการและหน่วยงานผลิตหลักสูตรในกระทรวงศึกษาธิการ

(๕) ให้ความรู้แก่พ่อแม่ผู้ปกครองและครูในการอบรมเลี้ยงดูเด็กที่ถูกต้อง โดยเน้นการให้คำปรึกษาแก่ผู้ปกครองที่มีเด็กมีปัญหาเป็นกรณีพิเศษ ผ่านทางสถานบริการของรัฐ

(๖) ให้บริการด้านสาธารณสุขอย่างทั่วถึงโดยจัดให้มีบริการสาธารณสุขแบบผสมผสานที่สามารถให้บริการสมบูรณ์แบบและให้มีการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมสุขภาพกาย สุขภาพจิตของเด็กและเยาวชน โดยเน้นพื้นที่ชนบทยากจน ๓๙ จังหวัด และในแหล่งเสื่อมโทรม

(๗) ป้องกันการไ้ยาในทางที่ผิดของเยาวชน โดยให้การศึกษาและการเผยแพร่ความรู้ผ่านสื่อมวลชนในสถานศึกษาและนอกสถานศึกษาทั่วประเทศ โดยเน้นหนักในเยาวชนอายุ ๑๕ - ๒๕ ปี

(๘) กำหนดนโยบายและให้บริการฟื้นฟูสมรรถภาพเด็กและเยาวชนพิการเพิ่มขึ้นโดยให้เอกชนเข้ามามีบทบาทในเรื่องนี้ รวมทั้งให้สื่อมวลชนเผยแพร่ความรู้ในคำณคนพิการเพื่อให้เป็นที่ยอมรับในสังคม

(๙) ลดปัญหาสุขภาพจิตที่ไม่ได้เกิดจากกรรมพันธุ์ โดยจัดกิจกรรมนันทนาการสำหรับเด็กและเยาวชนอย่างน้อยสัปดาห์ละ ๑ ครั้ง และสนับสนุนให้ออกกำลังกายเป็นประจำทุกวัน

(๑๐) ทำการศึกษาวิจัยพื้นฐานที่เกี่ยวกับสภาพความสมบูรณ์ทั้ง สุขภาพกายและสุขภาพจิตของเยาวชน อย่างน้อยปีละ ๓ เรื่อง

๓.๒.๓ สติปัญญาและความสามารถพื้นฐาน

(๑) ให้ความรู้แก่พ่อแม่ในการพัฒนาเด็กในวัยอายุ ๓ - ๖ ปี โดยผ่านสถานบริการสาธารณสุขของรัฐและเอกชน สื่อมวลชน บุคลากรระดับท้องถิ่น

(๒) ปรับปรุงคุณภาพและมาตรฐานของโรงเรียนประถมและมัธยมต้นในชนบทให้มาตรฐานใกล้เคียงกับโรงเรียนในเมือง

(๓) เพิ่มอัตราการเรียนต่อให้สูงขึ้น โดยกระจายโอกาสทางการศึกษาแก่เด็กยากจนโดยการให้ทุนเล่าเรียน และปรับปรุงระบบการคัดเลือก

(๔) สร้างหน่วยตรวจสอบงานวิทยุกระจายเสียงและโทรทัศน์ พร้อมทั้งงานวิจัยประเมินผลเพื่อปรับปรุงทิศทางและจุดประสงค์ โดยเฉพาะในด้านการสนับสนุนกิจการเกี่ยวกับการศึกษาของชาติ ตามระเบียบว่าด้วยวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ พ.ศ. ๒๕๑๔

(๕) เร่งปรับปรุงกฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ และกลไกที่ควบคุมสื่อมวลชนพร้อมทั้งให้มีการปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด

(๖) ขยายปริมาณและปรับปรุงคุณภาพการให้บริการทางการศึกษาทั้งในระบบและนอกระบบโรงเรียน ออกไปสู่เยาวชนในชนบทและในแหล่งเสื่อมโทรมมากขึ้น โดยเน้นการจัดการศึกษาทางสื่อมวลชน การจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ และการศึกษาผู้ใหญ่แบบเบ็ดเสร็จ โดยให้สถานีวิทยุกระจายเสียงเพิ่มบทบาทในการเป็นแหล่งถ่ายทอดความรู้แก่เยาวชนในทุกพื้นที่ และปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนของสถานศึกษาในชนบทให้ทัดเทียมกับสถานศึกษาในเมือง โดยให้การฝึกอบรมครูพิเศษ และการติดตามผล

(๗) เร่งรัดให้มีการประสานงานกับหน่วยงานเอกชน และสนับสนุนให้จัดกิจกรรมการศึกษาสำหรับเยาวชน โดยเน้นการจัดตั้งศูนย์การเรียนรู้ ศูนย์รวมเยาวชนระดับตำบล การศึกษาทางสื่อมวลชนและการฝึกอาชีพ โดยจัดให้มีการประชุมเพื่อประสานงานการจัดกิจกรรมเยาวชนระหว่างหน่วยงานของรัฐและเอกชนอย่างน้อยปีละ ๒ ครั้ง และให้มีการติดตามประเมินผลโครงการและแผนปฏิบัติงานโดยหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

(๘) สร้างระบบกลไกในการเผยแพร่ข่าวสาร และความรู้ อย่างมีประสิทธิภาพให้ทั่วถึงกลุ่มเยาวชน โดยเฉพาะเยาวชนที่ขาดโอกาสรับบริการ โดยให้สถาน วิทยุกระจายเสียงทุกสถานีจัดรายการพร้อมกันวันละ ๑ ชั่วโมง เพื่อการศึกษาและแนะแนว การเลือกรับบริการจากสื่อมวลชนแก่เยาวชน ตลอดจนเปิดโอกาสให้ผู้มีความรู้ความ สามารถได้มีส่วนร่วมในการจัดรายการ

๓.๒.๔ การเตรียมให้มีอาชีพ

(๑) เน้นการใช้หลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับงาน ในภาคเกษตร อุตสาหกรรมและพาณิชยกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น รวมทั้ง การปลูกฝังให้มีเจตคติที่ดีและเห็นคุณค่าของการทำงานด้วยมือ โดยเน้นให้ครูมีบทบาทในการ ปลูกฝังในสิ่งดังกล่าวแก่นักเรียนเพื่อให้เกิดผลในทางปฏิบัติอย่างจริงจัง

(๒) ให้มีบริการแนะแนวการศึกษาและอาชีพในที่สุดท้ายของ ระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา โดยทางโรงเรียนและครูแนะแนว

(๓) จัดระบบการศึกษาในและนอกระบบ รวมทั้งการฝึกอบรมโดย เพิ่มเติมหลักสูตรวิชาชีพในสาขาใหม่ ๆ เพื่อเตรียมให้เด็กเยาวชนมีอาชีพ โดยเน้นวิชาชีพ พื้นฐานตามความต้องการของท้องถิ่นในเขตชนบทยากจน ๓๗ จังหวัด โดยใช้ทรัพยากรใน ท้องถิ่นให้มากที่สุด

(๔) ให้มีการควบคุมการใช้แรงงานเด็กให้เป็นไปตามกฎหมาย อย่างจริงจัง โดยความร่วมมือของกรมแรงงาน กรมตำรวจ และกระทรวงอุตสาหกรรม

(๕) ให้เยาวชนมีงานทำตามความเหมาะสม โดยการสร้างงาน ให้แก่เยาวชนแต่ละระดับการศึกษาในแต่ละภาค เน้นในจังหวัดยากจน ๓๗ จังหวัด และจัด ตั้งศูนย์จัดหางานที่มีประสิทธิภาพให้ครบทุกจังหวัด

(๖) ให้มีการแนะแนว เผยแพร่ข้อมูลและข่าวสารตลาดแรงงาน แก่เยาวชน ผู้ปกครอง ผู้ใกล้ชิด โดยทางสื่อมวลชนเพื่อเปลี่ยนค่านิยมในลักษณะงานอาชีพ และเผยแพร่ข่าวข่าวสารตลาดแรงงานทางวิทยุกระจายเสียง

(๓) เเร่งร้คและปร้บปร้งกฎหมายค้บค้รอบร่รงร่งาน โดยจ้คปร้ช้รุมเจ้าหน้าท้ที่เก้ยวข้องและวางมาตรการในการควบคุมให้ท้ว้ถึงและมีประล้ทธิภಾವ และจ้คฝ้กอบรรมเจ้าหน้าท้ที่ท้รวัจร่รงร่งานร่องการค้บค้รองร่รงร่งาน

(๔) เเร่งร้คหาวแหงจ้เงินท้บ้ท้งในปร้เททและนอท้ปร้เทท โดยจ้คปร้ช้รุมหน่วยงานที่เก้ยวข้องเพ้ือจ้คปร้การท้างค้านจ้เงินท้บ้หมุนเร้ยนในร้บจ้เงินก้ย้บแก้เยาวชนท้มีบ้ญหาและพ้การโดยผ่านระบบค้บค้บเพ้ือเป็นท้บ้เร้บค้บในการปร้ระกอบอาร้พตามค้องการ

(๕) ให้มีการค้ดตามควบคุมสภาพร้องงานให้ถ้กส้ขล้กษณะ โดยความร้วมม้ือของกระทรวงสาขารอศ้ข กุรงเทพมหานคร กระทรวงอุคสาท้กรรม ส้าน้กงานค้ณะกรรมการล้ิงแวกค้อมแหงชาติ

๓.๒.๕ ส้งค้ม วัชนธรรม จร้ยธรรม และการเม้ือง

(๑) ให้มีบ้การค้านแนะแนบบ้ญหาเด็ก ค้รอบค้รว้ในศู้นย์บ้การท้าง ๆ และในร้องเร้ยนท้งของร้ฐและเอกชน

(๒) รบร้ก้ยานล้ือมวค้รบเก้ยวกับความส้าค้ญของความส้บ้ค้บค้บภายในค้รอบค้รว้ และว้เ้อบรรมล้้ยงคู้กเด็ก

(๓) ปร้บปร้งว้ธีการเร้ยน การสอนจร้ยธรรมในร้องเร้ยนและในสลาบ้บ้ศาสนา

(๔) ให้มีบ้ทล้งท้อบเพิ่มข้้นในกรถ้ล้อค้วงเด็ก โดยความร้วมม้ือของกระทรวงย้ติธรรม กรมค้ารวัจ

(๕) เเร่งร้คให้มีการสอนค้านค้ิลปและวัชนธรรมอย่างจร้ริงจ้งและแพรวหลาย โดยความร้วมม้ือของส้าน้กงานค้ณะกรรมการวัชนธรรมแหงชาติและสลาบ้บ้การศึกษาของร้ฐและเอกชนในทู้กระค้บ

(๖) รบร้ก้ให้ล้ือมวค้รบเสนอก้จกรรมค้านวัชนธรรมอย่างถ้กค้องและมีสารระนาสน้ใจค้ามากข้้น

(๗) จัดตั้งคณะกรรมการทั้งในส่วนกลางและส่วนภูมิภาค โดยมีเจ้าหน้าที่รับผิดชอบและผู้ประกอบการ เป็นกรรมการ เพื่อวางมาตรการ และควบคุมสถานบริการ และสื่อมวลชน ให้ปฏิบัติตามกฎหมายอย่างเคร่งครัดในจังหวัดที่มีปัญหาประมาณ ๑๐ - ๑๕ จังหวัด

(๘) อบรมครูผู้สอนจริยธรรมในโรงเรียนและผู้นำเยาวชนทั้งในและนอกระบบโรงเรียนในเรื่องค่านิยม จริยธรรม และวัฒนธรรม

(๙) จัดประสานงานระหว่างองค์การทางศาสนา และการศึกษา ในการจัดกิจกรรมอบรมจริยธรรมแก่เยาวชน โดยการจัดสัมมนา

(๑๐) ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรม จัดกิจกรรมวัฒนธรรม ไทยในรูปแบบต่าง ๆ โดยการจัดตั้งศูนย์ส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมเป็นการทดลองขึ้นภาคละหนึ่ง ศูนย์ และให้จัดกิจกรรมทางวัฒนธรรม รวมทั้งวัฒนธรรมสัญจร ในส่วนกลางและส่วนท้องถิ่น อย่างน้อยปีละ ๓ ครั้ง ในศูนย์ทดลอง หากได้ผลล้นพิจารณาให้มีการจัดตั้งศูนย์เพิ่มขึ้นต่อไป

(๑๑) ให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องวางมาตรการควบคุม และป้องกัน วัฒนธรรมที่ไม่เหมาะสมมิให้เผยแพร่สู่สังคม โดยให้ความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมเปรียบเทียบ ทางสื่อมวลชนและวิทยุกระจายเสียง

(๑๒) ให้สถานศึกษา หน่วยงานและสื่อมวลชนที่เกี่ยวข้องกับเยาวชน ให้ความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเมืองอย่างถูกต้อง และสอดคล้องกับรัฐธรรมนูญของประเทศ เพื่อปลูกฝังอุดมการณ์ทางการเมืองให้แก่เยาวชนทุกระดับ โดยจัดอบรมผู้นำเยาวชนทั่วประเทศ ทางค่านิยมและความมั่นคงเป็นประจำทุกปี

(๑๓) ให้ผู้มีหน้าที่เกี่ยวข้อง กับเยาวชนจัดกิจกรรมภาคปฏิบัติ เพื่อให้เยาวชนที่มีความแตกต่างกันทางวัฒนธรรมได้มีกิจกรรมภาคปฏิบัติร่วมกัน ซึ่งจะก่อให้เกิด ความเข้าใจซึ่งกันและกัน

ภาคผนวก ข

แบบสอบถามการวิจัย

เรื่อง

บทบาทของสื่อมวลชนในการเผยแพร่และปลูกฝังค่านิยมที่พึงประสงค์ต่อเยาวชนไทย

คำชี้แจง

แบบสอบถามชุดนี้มีความประสงค์จะทราบเกี่ยวกับนักเรียนที่รับข่าวสารจากสื่อมวลชนและมีผลที่นำไปปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานและคุณธรรมมากน้อยเพียงใด การรวบรวมข้อมูลครั้งนี้เก็บข้อมูลจากโรงเรียนมัธยมศึกษาที่ตั้งกึ่งกลางของกรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ จำนวน ๑๐๔ โรงเรียน เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สมบูรณ์ที่สุด

คำแนะนำในการกรอกแบบสอบถาม

๑. เมื่อได้รับแจกแบบสอบถามแล้วกรุณากรอกแบบสอบถามในช่วงที่กำหนดไว้ โดยใส่เครื่องหมาย ในวงกลม
 ๒. กรุณาใช้ความรู้และความคิดของตนเอง และคิดตอบตามความคิดเห็นอิสระ
 ๓. เมื่อตอบเสร็จแล้วกรุณาคืนแก่อาจารย์หรือเจ้าหน้าที่ผู้แจกแบบสอบถามด้วย
- ขอขอบคุณนักเรียนทุกท่านที่กรุณากรอกแบบสอบถาม ซึ่งความคิดเห็นของท่านเป็นประโยชน์อย่างยิ่ง จะนำไปใช้วิเคราะห์รวบรวมเสนอผู้ที่เกี่ยวข้องต่อไป

บำรุง สุขพรรค

คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

แบบสอบถาม

เรื่อง "บทบาทของสื่อมวลชนในการเผยแพร่และปลูกฝังค่านิยมที่พึงประสงค์ต่อเยาวชนไทย"

ชื่อผู้สัมภาษณ์ (ชื่อผู้ตอบ)

โรงเรียน อยู่บ้านเลขที่

ถนน เขต

กรุณาทำเครื่องหมาย ✓ ในวงกลม ○ ที่ตรงกับคำตอบของท่าน

หมวดที่ ๑ ข้อมูลเกี่ยวกับภูมิหลังทางเศรษฐกิจและสังคมของผู้สัมภาษณ์

๑.๑ เพศ ๑๑ ○ ชาย ๑๒ ○ หญิง

๑.๒ อายุ

๑๑ ○ อายุต่ำกว่า ๑๒ ปีลงมา

๑๒ ○ อายุ ๑๓ - ๑๔ ปี

๑๓ ○ อายุ ๑๕ - ๑๖ ปี

๑๔ ○ อายุ ๑๗ - ๑๘ ปี

๑๕ ○ อายุ ๑๙ - ๒๐ ปี

๑๖ ○ อายุ ๒๑ - ๒๒ ปี

๑๗ ○ อายุ ๒๓ - ๒๔ ปี

๑๘ ○ อายุ ๒๕ ปีขึ้นไป

๑.๓ ปัจจุบันท่านอาศัยอยู่กับ

๑๑ ○ บิดามารดา

๑๒ ○ ญาติพี่น้อง

๑๓ ○ แยกมาอยู่คนเดียว

๑๔ ○ อื่น ๆ

๑๕ ○ ไม่ตอบ

๑.๔ อาชีพ/มารดาของท่าน

ก. อาชีพ

- ๐๑ ข้าราชการ
- ๐๒ พนักงานรัฐวิสาหกิจ
- ๐๓ พนักงานธุรกิจเอกชน
- ๐๔ กลุ่มวิชาชีพอิสระ
- ๐๕ กายาขายส่วนตัว
- ๐๖ เกษตรกร
- ๐๗ รับจ้าง
- ๐๘ อยู่เฉย ๆ
- ๐๙ อื่น ๆ

ข. อาชีพมารดา

- ๐๑ ข้าราชการ
- ๐๒ พนักงานรัฐวิสาหกิจ
- ๐๓ พนักงานธุรกิจเอกชน
- ๐๔ กลุ่มวิชาชีพอิสระ
- ๐๕ กายาขายส่วนตัว
- ๐๖ เกษตรกร
- ๐๗ รับจ้าง
- ๐๘ อยู่เฉย ๆ
- ๐๙ อื่น ๆ

๑.๕ รายได้ครอบครัว ตัวเฉลี่ยต่อเดือน

- ๐๑ ต่ำกว่า ๒,๐๐๐ บาท
- ๐๒ ๒,๐๐๑ - ๓,๐๐๐ บาท
- ๐๓ ๓,๐๐๑ - ๔,๐๐๐ บาท
- ๐๔ ๔,๐๐๑ - ๕,๐๐๐ บาท
- ๐๕ ๕,๐๐๑ - ๖,๐๐๐ บาท
- ๐๖ ๖,๐๐๑ - ๗,๐๐๐ บาท
- ๐๗ ๗,๐๐๑ - ๘,๐๐๐ บาท
- ๐๘ ๘,๐๐๑ - ๙,๐๐๐ บาท
- ๐๙ ๙,๐๐๑ - ๑๐,๐๐๐ บาท
- ๑๐ ๑๐,๐๐๐ บาทขึ้นไป

๑.๖ จำนวนสมาชิกในครอบครัว

- ๐๑ มี ๒ - ๓ คน
๐๒ มี ๓ - ๔ คน
๐๓ มี ๔ - ๕ คน
๐๔ มี ๕ - ๖ คน
๐๕ มี ๖ - ๗ คน
๐๖ มี ๗ - ๘ คน
๐๗ มี ๘ - ๙ คน
๐๘ มีมากกว่า ๑๐ คนขึ้นไป
๙๙ ไม่ตอบ

๑.๗ ท่านนับถือศาสนา

- ๐๑ พุทธศาสนา
๐๒ คริสต์ศาสนา
๐๓ ศาสนาอิสลาม
๐๔ ศาสนาพราหมณ์
๐๕ สัทธินงจือ
๐๖ อื่น ๆ

๙๙ ไม่ตอบ

หมวดที่ ๒ การรับข่าวสารจากสื่อมวลชน

๒.๑ บ้านท่านมีวิทยุ โทรทัศน์ และบอกรับเป็นสมาชิกหนังสือพิมพ์หรือไม่

- | | | | | | |
|----|-----------------------|----------------------|----|-----------------------|--------------------------------|
| ๐๑ | <input type="radio"/> | มีวิทยุ | ๐๖ | <input type="radio"/> | ไม่มีวิทยุ |
| ๐๓ | <input type="radio"/> | มีโทรทัศน์ | ๐๘ | <input type="radio"/> | ไม่มีโทรทัศน์ |
| ๐๕ | <input type="radio"/> | บอกรับ น.ส.พ. รายวัน | ๐๖ | <input type="radio"/> | ไม่ได้บอกรับ-
น.ส.พ. รายวัน |

๒.๒ ตามปกติแล้วท่านรอมฟังวิทยุมากน้อยเพียงใด

- ๐๑ ฟังเป็นประจำทุกวัน
- ๐๒ ฟังนาน ๆ ครั้ง
- ๐๓ ไม่ค่อยได้ฟัง
- ๐๔ ไม่ได้ฟัง
- ๐๕ ไม่ค่อย

๒.๓ ตามปกติแล้วท่านรอมชมรายการโทรทัศน์มากน้อยเพียงใด

- ๐๑ ชมรายการโทรทัศน์เป็นประจำ
- ๐๒ นาน ๆ ชมรายการโทรทัศน์
- ๐๓ ไม่ค่อยได้ชมรายการโทรทัศน์
- ๐๔ ไม่เคยชมรายการโทรทัศน์
- ๐๕ ไม่ค่อย

๒.๔ ตามปกติท่านอ่านหนังสือพิมพ์บ่อยมากน้อยเพียงใด

- ๐๑ อ่านหนังสือพิมพ์ทุกวัน
- ๐๒ นาน ๆ อ่านหนังสือพิมพ์
- ๐๓ ไม่ค่อยได้อ่านหนังสือพิมพ์
- ๐๓ ไม่เคยอ่านหนังสือพิมพ์
- ๐๕ ไม่ค่อย

หมวดที่ ๓ ความคิดเห็นของเยาวชนต่อกฎหมายพื้นฐานหาประชากรและคุณธรรม
ดีประชากร

๓.๑ ท่านเคยได้ยินเกี่ยวกับกฎหมายพื้นฐานหาประชากรและคุณธรรมดีประชากร
หรือไม่

- ๐๑ เคยได้ยิน
๐๒ ไม่เคยได้ยิน

ก. ความคิดเห็นเกี่ยวกับกฎหมายพื้นฐานหาประชากร

๓.๒ ท่านเห็นว่า การพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียรและมีความรับผิดชอบ เป็นสิ่ง
จำเป็นยิ่งสำหรับชีวิต ท่านมีความเห็นว่า

- ๐๑ เห็นควยอย่างยิ่ง
๐๒ เห็นควย
๐๓ ไม่แน่ใจ
๐๔ ค่อนข้างไม่เห็นควย
๐๕ ไม่เห็นควย

๓.๓ ท่านเห็นว่าครอบครัวจะเป็นสุขนั้นจะต้องมีการประหยัดและออม จึงจะมี
ความสุข ท่านมีความเห็นว่า

- ๐๑ เห็นควยอย่างยิ่ง
๐๒ เห็นควย
๐๓ ไม่แน่ใจ
๐๔ ค่อนข้างไม่เห็นควย
๐๕ ไม่เห็นควย

๓.๔ บ้านเมืองจะเจริญก้าวหน้า สังคมจะเป็นระเบียบดีนั้น ประชาชนจะต้อง
มีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย ท่านเห็นด้วยหรือไม่

- ๐๑ เห็นด้วยอย่างยิ่ง
- ๐๒ เห็นด้วย
- ๐๓ ไม่แน่ใจ
- ๐๔ กอนข้างไม่เห็นด้วย
- ๐๕ ไม่เห็นด้วย

๓.๕ สังคมและประเทศจะรวมเป็นปึกแผ่นประชาชนไม่เบียดเบียนกัน ทั้งนี้เพราะ
ประชาชน ปฏิบัติตามคฤธรรมของศาสนา ท่านมีความเห็นว่า

- ๐๑ เห็นด้วยอย่างยิ่ง
- ๐๒ เห็นด้วย
- ๐๓ ไม่แน่ใจ
- ๐๔ กอนข้างไม่เห็นด้วย
- ๐๕ ไม่เห็นด้วย

๓.๖ เราเป็นคนไทย รัชชาติและสัญชาติไทย อาศัยอยู่บนผืนแผ่นดินไทย
ทุกคนควรมีความรักชาติและเทิดทูนศาสนา พระมหากษัตริย์ อันเป็น
สัญลักษณ์ของชาติไทย ท่านมีความเห็นว่า

- ๐๑ เห็นด้วยอย่างยิ่ง
- ๐๒ เห็นด้วย
- ๐๓ ไม่แน่ใจ
- ๐๔ กอนข้างไม่เห็นด้วย
- ๐๕ ไม่เห็นด้วย

ข. ความคิดเห็นเกี่ยวกับคุณธรรมดีประการ

๓.๓ ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่าคนเราจะต้องมี ดีใจ และ มีความซื่อสัตย์

๐๑ เห็นด้วยอย่างยิ่ง

๐๒ เห็นด้วย

๐๓ ไม่แน่ใจ

๐๔ กอนข้างไม่เห็นด้วย

๐๕ ไม่เห็นด้วย

๓.๔ ท่านเห็นด้วยหรือไม่ว่า คนเรา ควรมีความประพฤติในสิ่งที่ดีที่งามเท่านั้น

๐๑ เห็นด้วยอย่างยิ่ง

๐๒ เห็นด้วย

๐๓ ไม่แน่ใจ

๐๔ กอนข้างไม่เห็นด้วย

๐๕ ไม่เห็นด้วย

๓.๕ ท่านเห็นว่า ความอดทน สามารถชนะอุปสรรคได้ทั้งปวง ท่านมีความเห็นว่า

๐๑ เห็นด้วยอย่างยิ่ง

๐๒ เห็นด้วย

๐๓ ไม่แน่ใจ

๐๔ กอนข้างไม่เห็นด้วย

๐๕ ไม่เห็นด้วย

๓.๑๐ ท่านเห็นควยหรือไม่ว่า ถ้าคนเรารู้จักละวางความชั่ว ความทุจริตและ
เห็นแก่ประโยชน์ของส่วนรวมและบ้านเมือง จะทำให้บ้านเมืองเจริญ
ก้าวหน้า ในความเห็นของท่านเห็นว่า

- ๐๑ เห็นควยอย่างยิ่ง
- ๐๒ เห็นควย
- ๐๓ ไม่น่าใจ
- ๐๔ กอนข้างไม่เห็นควย
- ๐๕ ไม่เห็นควย

๓.๑๑ ในปัจจุบันท่านปฏิบัติตามค่านิยมพื้นฐานห้าประการมากน้อยเพียงใด

ค่านิยมเกี่ยวกับ	๐๑ นำไปปฏิบัติมาก	๐๒ นำไปปฏิบัติ พอสมควร	๐๓ ไม่ค่อยนำไปปฏิบัติ
ก. การพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียร และมีความรับผิดชอบ	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
ข. การประหยัดและออม	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
ค. การมีระเบียบวินัยและเคารพ กฎหมาย	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
ง. การปฏิบัติตามคุณธรรมของ ศาสนา	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
จ. แสดงความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

๓.๑๒ ท่านช่วยเผยแพร่บอกกล่าวเกี่ยวกับค่านิยมพื้นฐานและคุณธรรมสี่ประการ แก่บุคคลใดบ้าง (ตอบได้หลายข้อ)

- ๐๑ พ่อแม่พี่น้องญาติในครอบครัว
- ๐๒ เพื่อนฝูงในโรงเรียน
- ๐๓ เพื่อนบ้านใกล้เคียง
- ๐๔ บุคคลทั่วไป
- ๐๕ อื่น ๆ

๓.๑๓ ท่านเคยจัดนิทรรศการหรือจัดกิจกรรมเกี่ยวกับค่านิยมพื้นฐานบ้านหรือไม่

- ๐๑ เคยจัดนิทรรศการหรือกิจกรรม
- ๐๒ ไม่เคยจัด

๓.๑๔ ถ้าเคยจัดกิจกรรมจัดกี่ครั้งใน ๑ ปี

- ๐๑ จัดกิจกรรมอย่างน้อย ๑ ครั้ง
- ๐๒ จัดกิจกรรม ๒ ครั้ง
- ๐๓ จัดกิจกรรม ๔ ครั้ง
- ๐๔ จัดกิจกรรมมากกว่า ๖ ครั้งขึ้นไป

๓.๑๕ จัดนิทรรศการในโอกาสอะไรบ้าง

- ๐๑ วันสำคัญของทางราชการ
- ๐๒ วันสำคัญทางศาสนา
- ๐๓ จัดเป็นประจำ
- ๐๔ อื่น ๆ

๓.๑๖ กิจกรรมค่านิยมพื้นฐานที่จัดกิจกรรมในโรงเรียนได้รับความสนใจมาก
น้อยเพียงใด

- ๐๑ ได้รับความสนใจมาก
- ๐๒ ได้รับความสนใจ
- ๐๓ ไม่ค่อยได้รับความสนใจ
- ๐๔ ไม่มีใครสนใจ

หมวดที่ ๔ การรับข่าวสารเกี่ยวกับค่านิยมพื้นฐานและคุณธรรมจากสื่อมวลชน

๔.๑ ท่านได้รับทราบเกี่ยวกับค่านิยมพื้นฐานจากที่ใด (ตอบได้หลายข้อ)

- ๐๑ จากญาติ
- ๐๒ จากเพื่อน ๆ
- ๐๓ จากวิทยุ
- ๐๔ จากโทรทัศน์
- ๐๕ จากหนังสือพิมพ์
- ๐๖ จากภาพยนตร์
- ๐๗ จากเอกสารสิ่งพิมพ์
- ๐๘ อื่น ๆ
- ๐๙ ไม่ตอบ

๔.๒ ท่านได้รับทราบเกี่ยวกับค่านิยมพื้นฐานน้อยมากเพียงใด

- ๐๑ ใค้ยินหรือเห็นทุกวัน
- ๐๒ ใค้ยินหรือเห็นบ่อยมาก
- ๐๓ ใค้ยินหรือเห็นนาน ๆ ครั้ง
- ๐๔ ไม่ค่อยใค้ยินหรือใค้เห็น
- ๐๕ ไม่เคยใค้ยินหรือใค้เห็น

๔.๓ ท่านได้ยินเกี่ยวกับคานิยม ท่านได้ยินจากที่ใดบ่อยมากที่สุด (โปรดระบุ
สักจำนวน ๕ แห่ง)

- (๑)
- (๒)
- (๓)
- (๔)
- (๕)
- (๖)
- (๗)

๔.๔ ท่านเห็นว่าสื่อประเภทใดควรเพิ่มเนื้อหาสาระในการส่งเสริมและเผยแพร่คานิยมพื้นฐานและคุณธรรมดีประการให้มากขึ้น (ตอบได้หลายข้อ)

- ๐๑ วิทยู
- ๐๒ โทรทัศน์
- ๐๓ ภาพยนตร์
- ๐๔ หนังสือพิมพ์
- ๐๕ เอกสารสิ่งพิมพ์
- ๐๖ อื่น ๆ
- ๙๙ ไม่ตอบ

๔.๕ ท่านเห็นว่รัฐบาลควรเผยแพร่คานิยมพื้นฐานโดยสื่อประเภทใดให้มากขึ้น
(ตอบได้หลายข้อ)

- ๐๑ ใ้คนไปเผยแพร่บอกกล่าวแก่ประชาชน
- ๐๒ ใ้วิทยู
- ๐๓ ใ้โทรทัศน์
- ๐๔ ใ้ภาพยนตร์

- ๐๕ ใช้นั่งสีชมพู
- ๐๖ ใช้นั่งสีส้ม
- ๐๗ อื่น ๆ
- ๐๘ ไม่ตอบ

๔.๖ ถ้าจะใช้อะไรมาช่วยในการส่งเสริมการขายที่ร้าน ควรใช้เผยแพร่ลักษณะใด

- ๐๑ ใช้ความรู้ล้วน ๆ
- ๐๒ ใช้บันเทิงล้วน ๆ
- ๐๓ ใช้ความรู้สลับบันเทิง
- ๐๔ ใช้เพลงลูกทุ่ง ชาวชาวบ้าน นิทานและเกร็ดความรู้
ประกอบ
- ๐๕ ใช้รายการแสดงประกอบ เช่น ดิเก ละคร
- ๐๖ ใช้สร้างภาพยนตร์
- ๐๗ อื่น ๆ
- ๐๘ ไม่ตอบ

๔.๓ รายละเอียดข้างล่างนี้ ข้อใดที่ช่วยส่งเสริมความรู้ ปลูกฝังคุณธรรมและ
ค่านิยมต่อต้านมากน้อยเพียงใด (ตอบได้หลายข้อ)

ประเภทสื่อ	๐๑ มากที่สุด	๐๒ มาก	๐๓ ปานกลาง	๐๔ น้อย	๐๕ ไม่มีเลย
ก. นุ้กคด	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
ข. วิทยุ	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
ค. โทรทศน์	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
ง. ภาพยนตร์	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
จ. หนังสือพิมพ์	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
ฉ. นิตยสาร สิ่งพิมพ์	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
ช. โปสเตอร์ แผ่นป้ายโฆษณา	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>
ซ. แผ่นปลิว	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>	<input type="radio"/>

หมวดที่ ๕ ความคิดเห็นของนักเรียนต่อสื่อมวลชน

ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาที่จะให้
สื่อมวลชนเผยแพร่คานิยมที่ฐานและคุณธรรม คือ

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณที่ท่านตอบแบบสอบถามชุดนี้

นายบำรุง สุขทรัพย์
ผู้รับผิดชอบโครงการวิจัย

ภาคผนวก ค

สถานศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา (ส่วนกลาง)

โรงเรียนมัธยมศึกษา

<u>ชื่อโรงเรียน</u>	<u>สถานที่ตั้ง</u>
กุนนทรืรัฐธารามวิทยาคม	๑๘ ถนนประชาสันติ แขวงห้วยขวาง เขต ห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร
จันทร์ประดิษฐารามวิทยาคม	ซอยสุขาภิบาล ๓ ถนนเพชรเกษม แขวง บางควน เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร
จันทร์นุบำรุง	ถนนประชาสันติ แขวงสามเสนนอก เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร
เจ้าพระยาวิทยาคม	๒๔๔ ถนนรัชดาภิเษก แขวงบางโพงพาง เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร
แจรงร่อนวิทยา	แขวงราษฎร์บูรณะ เขตราษฎร์บูรณะ กรุงเทพมหานคร
ไชยนิมิตต์วิทยาคม	ซอยพัฒนาการ ถนนเพชรเกษม แขวงบางแวก เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร
ชินอรสวิทยาลัย	ถนนอิสระภาพ แขวงบ้านช่างหล่อ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร
คอนเมือง	ถนนศรีวิบูลย์ เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร
เตรียมอุดมศึกษา	ถนนพญาไท เขตปทุมวัน กรุงเทพมหานคร

กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, บันทึกนิเทศการศึกษา ๒๕๒๕ (กรุงเทพ,
บริษัทสำนักพิมพ์พัฒนศึกษา จำกัด ๒๕๒๕) หน้า ๓๕๐ - ๓๕๔

<u>ชื่อโรงเรียน</u>	<u>สถานที่ตั้ง</u>
เตรียมอุดมศึกษาพัฒนาการ	แขวงสวนหลวง เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร
ไทรมิตรวิทยาลัย	ถนนเจริญกรุง เขตสัมพันธวงศ์ กรุงเทพมหานคร
ทวีธาภิเษก	ถนนอิสรภาพ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร
ทวีวัฒนา	แขวงทวีวัฒนา เขตคลองจั่น กรุงเทพมหานคร
เทพศิลา	แขวงหัวหมาก เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร
เทพศิรินทร์	เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร
นนทรีวิทย์	ซอยถนนนางลิ้นจี่ ถนนสาทรใต้ เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร
บดินทร์เดชา (สิงห์ สิงหเสนี)	ซอยสังกมสงเคราะห์ เขตบางกะปิ ถนนลาดพร้าว กรุงเทพมหานคร
บางกะปิ	ถนนพัฒนาสามัคคี แขวงคลองจั่น เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร
บางปะกอกวิทยาคม	ซอยวัดบางปะกอก ถนนสุขสวัสดิ์ เขตราษฎร์บูรณะ กรุงเทพมหานคร
เบญจมราชาลัย	ถนนกิริพงษ์ แขวงสำราญราษฎร์ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร
เบญจมราชานุสรณ์	ประธาณีเวกณ์ ๓ แขวงท่าทราย จังหวัดนนทบุรี
ปทุมคงคา	ถนนสุขุมวิท แขวงบ้านกล้วย เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร
ประธรรามรุฎ์อุปถัมภ์	เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร

<u>ชื่อโรงเรียน</u>	<u>สถานที่ตั้ง</u>
ปัญญาวรคุณ	บริเวณวัดม่วง ริมคลองภาษีเจริญ แขวงหลักสอง เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร
พรตพิทยพยัต	หลังสถานีหัวตะเข้ แขวงลาดกระบัง เขตลาด- กระบัง กรุงเทพมหานคร
พระโขนงพิทยาลัย	ถนนสุขุมวิท ๕๖ แขวงบางจาก เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร
พุทธบูชาวิทยาคม	ถนนราษฎร์บูรณะ แขวงบางมด เขตราษฎร์บูรณะ กรุงเทพมหานคร
พูลเจริญวิทยาคม	ตำบลบางโกลอง อำเภอบางพลี สมุทรปราการ
โพธิสารพิทยากร	คลองบางระมาศ แขวงบางระมาศ เขตคลองชั้น กรุงเทพมหานคร
พุทธจักรวิทยา	บริเวณวัดหัวลำโพง เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร
พิทยาลงกรณ์พิทยาคม	แขวงท่าข้าม เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร
ภ.ป.ร. ราชวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์	อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม
มหาราชพาราม	แขวงฉิมพลี เขตคลองชั้น กรุงเทพมหานคร
ยานนาวาเวทวิทยาคม	ถนนสาธุประดิษฐ์ เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร
โยธินบูรณะ	ถนนสะพานแก้ว สีแยกเกียกกาย เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร
ราชคำรี	ซอยอุดมสุข เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร
ราชประชาสมาสัยฝ่ายมัธยมรัชดาภิเษก	ถนนสุขสวัสดิ์ อำเภอพระประแดง จังหวัด สมุทรปราการ

<u>ชื่อโรงเรียน</u>	<u>สถานที่ตั้ง</u>
ราชวินิตบางแก้ว	ตำบลบางแก้ว อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ
ราชวินิตมัธยม	ถนนพิษณุโลก แขวงดุสิต กรุงเทพมหานคร
ลาดปลาเค้าพิทยาคม	ถนนรามอินทรา กม.๒ ซอยโรงงานไอน้ลอน แขวงจรัลเข้บัว เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร
วชิรธรรมสาธิต	ถนนสุขุมวิท ซอยวชิรธรรมสาธิต เขตพระโชนง กรุงเทพมหานคร
วิมุตยารามพิทยากร	ถนนจรัลสีทวงค์ เืองสะพานพระราม ๒ แขวงบางอ้อ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร
วัดราคุทอง	ถนนสุขุมวิท แขวงพระโชนง เขตพระโชนง กรุงเทพมหานคร
วัดนวลนรดิศ	๑๓๗ ตรอกวัดนวลนรดิศ แขวงปากคลอง เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร
วัดน้อยใน	๒๔ หมู่ ๓ กคลองบางกอกน้อย แขวงคลังัน กรุงเทพมหานคร
วัดนายโรง	ริมคลองบางกอกน้อย แขวงบางขุนนนท์ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร
วัดบวรนิเวศ	ถนนพระสุเมรุ แขวงบวรนิเวศ เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร
วัดบวรมงคล	ถนนจรัลสีทวงค์ แขวงบางพลัด เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร

<u>ชื่อโรงเรียน</u>	<u>สถานที่ตั้ง</u>
วัดเบญจมบพิตร	ถนนศรีอยุธยา แขวงดุสิต เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร
วัดประดู่ในทรงธรรม	ถนนเพชรเกษม แขวงเกาะท่าพระ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร
วัดประสาธ	๔๑ หมู่ ๑๑ แขวงบางพรหม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร
ปากน้ำวิทยาคม	บริเวณวัดปากน้ำเหนือ แขวงบางเขิน เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร
วัดมกุฏกษัตริย์	ถนนกรุงเกษม แขวงบางขุนพรหม เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร
วัดรางบัว	ถนนเพชรเกษม แขวงบางหว้า เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร
วัดราชมณี	ในบริเวณวัดราชมณี ถนนเฟื่องนคร เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร
วัดราชโอรส	ถนนวุฒากาฬ แขวงบางค้อ เขตบางขุนเทียน
วัดราชาธิวาส	ถนนสามเสน แขวงวชิรระ เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร
วัดสระเกศ	ถนนจักรพรรดิพงศ์ เขตป้อมปราบ กรุงเทพมหานคร
วัดสังเวช	ถนนพระอาทิตย์ แขวงวัดสามพระยา เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร

<u>ชื่อโรงเรียน</u>	<u>สถานที่ตั้ง</u>
บางมควิตยา	ถนนธนบุรีปากท่อ แขวงบางมด เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร
วัดสุทธิวราราม	ถนนเจริญกรุง แขวงยานนาวา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร
วัดหนองแขม	ถนนเพชรเกษม เขตหนองแขม กรุงเทพมหานคร
วัดหนองจอก	ถนนรามอินทรา กม.๒๗ แขวงกระทุ่มราย เขตหนองจอก กรุงเทพมหานคร
วัดอินทาราม	ถนนเทอดไทย แขวงบางยี่เรือ เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร
วัดน้อยนพคุณ	แขวงถนนนครไชยศรี เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร
ศรีอยุธยา	ถนนศรีอยุธยา แขวงพญาไท เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร
ศึกษานารี	ถนนประชาธิปไตย วงเวียนเล็ก เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร
ศึกษานารีวิทยา	ถนนเอกชัย แขวงบางบอน เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร
เศรษฐบุตรบำเพ็ญ	หมู่ที่ ๓ แขวงมีนบุรี เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร
ศรีพุดซา	ถนนพัฒนาการ แขวงหัวหมาก เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร
สตรีมหาพฤฒาราม	ถนนมหาพฤฒาราม เจริญสะพานทิพย์เสถียร เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร

<u>ชื่อโรงเรียน</u>	<u>สถานที่ตั้ง</u>
สตรีวัชรพงษ์	ถนนอรุณอินทร์ แขวงศิริราช เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร
สตรีวิทยา	ถนนดินสอ มุมอนุสาวรีย์ประชาธิปไตย เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร
สตรีวิทยา ๒	ซอยโชคชัย ๔ ถนนลาดพร้าว เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร
สตรีศรีสุริโยทัย	ถนนเจริญกรุง แขวงยานนาวา เขตยานนาวา กรุงเทพมหานคร
สตรีวัดอัปสรสวรรค์	ถนนเทอดไทย เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร
สตรีเศรษฐบุตรบำเพ็ญ	ถนนสุขาภิบาลมีนบุรี แขวงมีนบุรี กรุงเทพมหานคร
สันติราษฎร์วิทยาลัย	ถนนศรีอยุธยา เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร
สวนกุหลาบวิทยาลัย นนทบุรี	แขวงปากเกร็ด จังหวัดนนทบุรี
สวนกุหลาบวิทยาลัย	ถนนตรีเพชร เขตพระนคร กรุงเทพมหานคร
สามเสนวิทยาลัย	ถนนพระราม ๖ แขวงสามเสนใน เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร
สายน้ำผึ้ง	ถนนสุขุมวิท ๒๐ กลองเตย เขตพระโขนง กรุงเทพมหานคร
สายบุญญา	ถนนกรุงเกษม แขวงป้อมปราบ เขตป้อมปราบ กรุงเทพมหานคร
สิงหราชพิทยาคม	สถานีรถไฟสายแมกคอง แขวงบางขุนเทียน เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร

<u>ชื่อโรงเรียน</u>	<u>สถานที่ตั้ง</u>
สุนารีวิทยา	ถนนมิตรภาพ อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา
สุรศักดิ์มนตรี	ถนนกรุงเทพ-สระบุรี เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร
สุวรรณารามวิทยาคม	ถนนจรัญสนิทวงศ์ แขวงบางขุนนนท์ เขตบางกอก- น้อย กรุงเทพมหานคร
สารวิทยา	ถนนพหลโยธิน แขวงลาดยาว เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร
หอวัง	ถนนพหลโยธิน เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร
อิสลามวิทยาลัยแห่งประเทศไทย	ถนนประชาอุทิศ แขวงทุ่งครุ เขตราษฎร์บูรณะ กรุงเทพมหานคร
มักกะสันพิทยา	ถนนราชปรารภ เขตพญาไท กรุงเทพมหานคร
ฤทธิยะวรรณาลัย	แขวงคลองถนน เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร
ศิลาจารพิพัฒน์	แขวงบางซื่อ เขตคูสิต กรุงเทพมหานคร
สีกัน (วัดนานันท์อุปถัมภ์)	แขวงสีกัน เขตบางเขน กรุงเทพมหานคร
วัดดาวทอง	แขวงมุกดโล เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร
ฤทธิรงค์รอน	แขวงท่าพระ เขตบางกอกใหญ่ กรุงเทพมหานคร
วัดคุสิตาราม	แขวงปี่ซัน เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร
สวนอนันต์	ถนนอิสรภาพ แขวงบ้านรางหล่อ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร
บึงทองหลางพิทยา	เขตบางกะปิ กรุงเทพมหานคร
บางขุนเทียนวิทยา	แขวงแสมคำ เขตบางขุนเทียน กรุงเทพมหานคร

<u>ชื่อโรงเรียน</u>	<u>สถานที่ตั้ง</u>
บางแคปานขำวิทยา	แขวงบางแคเหนือ (หลักสอง) เขตภาษีเจริญ กรุงเทพมหานคร
คอนเมืองจตุรจินดา	แขวงทุ่งสองห้อง เขตบางเขน (หลังตลาดใหม่ คอนเมือง) กรุงเทพมหานคร
สุวรรณสุทธารามวิทยา	แขวงบางซื่อ เขตดุสิต กรุงเทพมหานคร
เทพศิรินทร์ร่วมเกล้า	แขวงคลองสามประเวศ เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร